İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ KORUMA PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melis SABUNCUOĞLU

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Yüksek Lisans Programı

HAZİRAN 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HADIMKÖY ASKERİ HASTENESİ KORUMA PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melis SABUNCUOĞLU
(502111214)

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Gülsün TANYELİ

HAZİRAN 2015

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502111214 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Melis SABUNCUOĞLU** ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **"HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ KORUMA PROJESİ"** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Yard. Doç. Dr. Gülsün TANYELİ** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Kemal Kutgün EYÜPGİLLER** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Aynur ÇİFTÇİ .....
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **4 Mayıs 2015**
Savunma Tarihi : **3 Haziran 2015**

Aileme,

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Yard. Doç. Dr. Gülsün Tanyeli'ye,
Tez savunmamda bana yol gösteren değerli jüri üyelerim Prof. Dr. Kemal Kutgün Eyüpgiller ve Doç. Dr. Aynur Çiftçi'ye,
Tez konusu olan yapıyı seçmemi sağlayan, gerekli izinleri almama yardımcı olan Y. Mimar Gülnur Kadayıfçı'ya ve yapı içerisinde çalışabilmeme izin veren Hadımköy Kışla Komutanlığı'na,
Tez kapsamında, belgeleme çalışmalarını hazırlamamda yardımlarını esirgemeyen, fikirleri ile destek olan Y. Mimar Halil Sevim'e,
En içten teşekkürlerimi sunarım.
Son olarak hayatımın her döneminde olduğu gibi tez sürecinde de yanımda olan aileme sonsuz teşekkürler.

Mayıs 2015

Melis Sabuncuoğlu
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **xi**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xiii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xxi**
SUMMARY ..... **xxii**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Tezin Amacı 1
1.2 Kapsam ve Çalışma Yöntemi 1
2. YAPININ BULUNDUĞU ÇEVRE-HADIMKÖY **3**
2.1 Coğrafi Konum 3
2.2 Tarihsel, Sosyal ve Ekonomik Gelişim 4
2.3 Genel Yerleşim Düzeni ve Mimari Özellikler 6
3. OSMANLILARDA HASTANELER VE ASKERİ HASTANELER **13**
3.1 Osmanlı Sağlık Kurumları 13
3.2 Askeri Tıp Tarihi 15
3.3 Askeri Hastaneler 17
3.3.1 Askeri hastanelerin mimari özellikleri 17
3.1.2 Günümüzde mevcut olan askeri hastaneler 21
4. HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ **31**
4.1 Yapının Konumu 31
4.2 Yapının Tarihçesi ve Genel Özellikleri 33
4.3 Plan Özellikleri 37
4.3.1 Zemin kat planı 38
4.3.2 Birinci kat planı 43
4.4 Cephe Özellikleri 46
4.4.1 Doğu (giriş) cephesi 47
4.4.2 Batı cephesi 49
4.4.3 Kuzey cephesi 52
4.4.4 Güney cephesi 53
4.4.5 İç avlu cepheleri 55
4.5 Yapım Tekniği, Strüktür ve Malzeme Özellikleri 57
4.6 Yapıda Tespit Edilen Bozulmalar ve Nedenleri 65
4.6.1 Mekânsal bozulmalar 65
4.6.2 Yapısal bozulmalar 66
4.6.3 Malzeme bozulmaları 67
5. RESTİTÜSYON **69**
5.1 Restitüsyon Kararlarına Işık Tutan Bilgi ve Belgeler 69
5.2 Restitüsyon Sorunları 71
5.3 Restitüsyon Önerisi 73

5.3.1 Plan restitüsyonu 73
5.3.2 Cephe restitüsyonu 80
6. RESTORASYON 83
6.1 Müdahale Kararları 83
6.1.1 Eklerden arındırma ve temizleme 83
6.1.2 Sağlamlaştırma 84
6.1.3 Yenileme ve yeniden yapım 84
6.2 Yeni İşlev Önerisi 85
7. SONUÇ 89
KAYNAKLAR 91
EKLER 93
ÖZGEÇMİŞ 221

KISALTMALAR

c	**:** Cilt
s	**:** Sayfa
DBİA	**:** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi
İAE	**:** İstanbul Araştırmaları Enstitüsü
K.T.V.K.K.	**:** Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
IRCICA	**:** İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
BOA	**:** Başbakanlık Osmanlı Arşivi
İ.B.K.H.A.	**:** İstanbul Büyükşehir Kitaplığı Harita Arşivi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge E.1 : BOA Y..PRK.ASK. 41/30. 160
Çizelge E.2 : BOA Y.PRK.UM... 9/104..... 161
Çizelge E.3 : BOA DH.MKT. 1440/70.. 161
Çizelge E.4 : BOA Y..PRK.ASK. 171/61. 162
Çizelge E.5 : BOA DH.İD. 53/7..... 163
Çizelge E.6 : CUM 30..18.1.2. 199-83/9427..6..... 163
Çizelge E.7 : BOA Y..PRK.ASK. 152/69. 164
Çizelge E.8 : BOA Y..PRK.ASK. 163/58. 164
Çizelge E.9 : BOA Y..PRK.ASK. 168/67. 164
Çizelge E.10 : BOA Y..PRK.ASK. 181/4. 165
Çizelge E.11 : BOA Y..PRK.ASK. 193/39. 165
Çizelge E.12 : BOA Y..PRK.ASK. 184/61. 165
Çizelge E.13 : BOA Y..PRK.ASK. 187/7. 166
Çizelge E.14 : BOA Y..PRK.ASK. 239/124. 166
Çizelge E.15 : BOA Y..PRK.ASK. 214/82. 166
Çizelge E.16 : BOA İ..HUS. 105/1321. 167
Çizelge E.17 : BOA BEO 2379/178413..... 167
Çizelge E.18 : BOA BEO 2389/179131..... 168
Çizelge E.19 : BOA Y..PRK.ASK. 222/94. 168
Çizelge E.20 : BOA Y..PRK.ASK. 227/39. 168
Çizelge E.21 : BOA DH.MUİ. 73/5. 169
Çizelge E.22 : BOA DH. İD 53/7..... 169
Çizelge E.23 : BOA DH. İD 7/18..... 169
Çizelge E.24 : BOA BEO 4112/308362..... 169
Çizelge E.25 : BOA BEO 4113/308427..... 170
Çizelge E.26 : BOA BEO 4113/308448..... 170
Çizelge E.27 : BOA DH.EUM.MTK. 13/64. 170
Çizelge E.28 : BOA DH.EUM.6.Şb. 38/29..... 170
Çizelge E.29 : Kızılay Arşivi'nde İlgili Belgeler 1 171
Çizelge E.30 : Kızılay Arşivi'nde İlgili Belgeler 2 172
Çizelge E.31 : Kızılay Arşivi'nde İlgili Belgeler 3 173
Çizelge E.32 : Kızılay Arşivi'nde İlgili Belgeler 4 174
Çizelge E.33 : Kızılay Arşivi'nde İlgili Belgeler 5 175

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Hadımköy'ün konumu. 3
Şekil 2.2 : 1850 tarihli harita. 4
Şekil 2.3 : Nakkaş Köyü haritası. 15
Şekil 2.4 : Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi 5
Şekil 2.5 : Hadımköy'de koleradan ölenler 6
Şekil 2.6 : Hadımköy Askeri Hastanesi ve anıt ağaçlar. 7
Şekil 2.7 : Hadımköy İstasyonu, 1921. 7
Şekil 2.8 : Hadımköy İstasyonu vaziyet planı. 8
Şekil 2.9 : İstasyon binaları yeni işlev önerisi 8
Şekil 2.10 : Hadımköy Camisi restorasyon projesi 9
Şekil 2.11 : Restorasyon sonrası Hadımköy Cami 9
Şekil 2.12 : Hadımköy Şehitliği. 10
Şekil 2.13 : Hadımköy Eski Jandarma Karakolu 10
Şekil 2.14 : Hadımköy'de bulunan tescilli çeşme 11
Şekil 3.1 : Gureba-i Müslimîn Hastanesi, 1949 yılı planı 14
Şekil 3.2 : Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi 15
Şekil 3.3 : Gülhane Seririyat Hastanesi üst kat planı 19
Şekil 3.4 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu, 2. kat planı 19
Şekil 3.5 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'na bağlı Numune Hastanesi 20
Şekil 3.6 : Maltepe Askeri Hastanesi. 22
Şekil 3.7 : Günümüzde Maltepe Askeri Hastanesi 22
Şekil 3.8 : Bâb-ı Seraskeri Hastanesi. 23
Şekil 3.9 : Bâb-ı Seraskeri Hastanesi zemin kat rölövesi 23
Şekil 3.10 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi 24
Şekil 3.11 : Günümüzde GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi 25
Şekil 3.12 : Gümüşsuyu Askeri Hastanesi Plan Şeması, 1939 26
Şekil 3.13 : Günümüzde Gümüşsuyu Askeri Hastanesi ve ek binaları 26
Şekil 3.14 : Gülhane Askeri Hastanesi 27
Şekil 3.15 : Restorasyon çalışması devam eden Gülhane Askeri Hastanesi 28
Şekil 3.16 : Zeytinburnu Askeri Hastanesi 29
Şekil 3.17 : Zeytinburnu Askeri Hastanesi'nin günümüzdeki durumu 29
Şekil 4.1 : Hastane ve anıt ağaçların bulunduğu parseller 31
Şekil 4.2 : Hastane ve çevresi 32
Şekil 4.3 : Giriş cephesinde bulunan kitabe. 34
Şekil 4.4 : Zemin kat planı. 38
Şekil 4.5 : Z09 nolu geçiş koridoru 39
Şekil 4.6 : Kapatılan koridor geçişi 40
Şekil 4.7 : Z28 nolu mekânda bulunan kemerli duvar boşluğu 40
Şekil 4.8 : Z37 nolu mekânda bulunan düz atkılıya dönüştürülmüş duvar boşluğu.. 41
Şekil 4.9 : Z37 nolu mekânda bulunan kemerli duvar boşlukları 41
Şekil 4.10 : Zemin katta pencere boşlukları 42

Şekil 4.11 : Tesisat kanalı olduğu düşünülen kapatılmış duvar boşluğu 42
Şekil 4.12 : Kazan dairesi 43
Şekil 4.13 : Birinci kat planı 43
Şekil 4.14 : Birinci katta bulunan benzer koğuşlara örnek 44
Şekil 4.15 : Kuzey kanadında 1K31 nolu koridor 45
Şekil 4.16 : Ek bina ile özgün bina arasındaki koridor 45
Şekil 4.17 : 1K56 nolu mutfak 46
Şekil 4.18 : Doğu cephesi 47
Şekil 4.19 : Giriş bölümündeki merdivenler 48
Şekil 4.20 : Giriş cephesinde değiştirilmiş pencere boşluğu 48
Şekil 4.21 : Doğu cephesi pencere düzeni 49
Şekil 4.22 : Batı cephesi 49
Şekil 4.23 : Batı cephesinde boyutu değiştirilmiş pencereler 50
Şekil 4.24 : Kuzeybatı köşesindeki muhdes bölüm 50
Şekil 4.25 : Hastane ile ek yapı arasındaki bağlantı 51
Şekil 4.26 : Ek yapıda farklı dönem eki 51
Şekil 4.27 : Kuzey cephesi 52
Şekil 4.28 : Kuzey cephesinde muhdes bölümler 52
Şekil 4.29 : Müdahale görmüş cephe düzeni 53
Şekil 4.30 : 1K29 ve 1K30 nolu mekânların girişi 53
Şekil 4.31 : Güney cephesi 54
Şekil 4.32 : Güney cephesinde boyutu değiştirilmiş pencereler 54
Şekil 4.33 : İç avluya çıkış kapısı 55
Şekil 4.34 : Z43 ve Z44 nolu mekânların kapısı 56
Şekil 4.35 : İç avlu batı cephesinde tuğla elemanlar 56
Şekil 4.36 : İç avlu kuzey cephesi 57
Şekil 4.37 : Özgün beden duvarı örgüsü 58
Şekil 4.38 : Giriş cephesinde kesme taş duvar örgüsü 58
Şekil 4.39 : Erken dönem eki duvar örgüsü 59
Şekil 4.40 : Özgün duvar ve ek yapı birleşim yeri 59
Şekil 4.41 : Ek mekânların duvar örgüsü 60
Şekil 4.42 : Zemin kat ara duvarında tuğla örgüsü 60
Şekil 4.43 : Yapıda görülen volta döşeme 61
Şekil 4.44 : Z44 nolu mekânda yapılan güçlendirme 61
Şekil 4.45 : Giriş cephesindeki sütunlar 62
Şekil 4.46 : Açık kılıçlı mesnetlemeler 62
Şekil 4.47 : Sütun başlığında demir bağlantı elemanı 63
Şekil 4.48 : Dilatasyon olduğu düşünülen bir nokta 63
Şekil 4.49 : Denizlik ve sövelerde tuğla kullanımı 64
Şekil 4.50 : Yapının ek yerlerinde görülen ayrılma 66
Şekil 4.51 : Zeminde görülen çökme 66
Şekil 4.52 : 1K63 nolu mekânın döşemesinde yapısal bozulma 67
Şekil 5.1 : Hastane hekimleri, 1912 69
Şekil 5.2 : Batı kanadındaki farklı dönem ekleri 72
Şekil 5.3 : Doğu ve Batı kanadı arasındaki geçiş koridoru 72
Şekil 5.4 : Orta akstaki ekler 72
Şekil 5.5 : Ek mekânlarda pencere düzeni 73
Şekil 5.6 : 1. kat planı restitüsyon önerisi 74
Şekil 5.7 : Kuzey kanadında bulunan kapatılmış duvar boşluğu 75
Şekil 5.8 : 1. Katta bulunan taş söveli koridor kapısı 75

Şekil 5.9 : Anatomi Enstitüsü Pavyonu 76
Şekil 5.10 : Gülhane Askeri Hastanesi koğuşları 77
Şekil 5.11 : İşkodra Askeri Hastanesi planı 79
Şekil 5.12 : Çanakkale Askeri Hastanesi zemin kat rölövesi 79
Şekil 5.13 : Hastanenin giriş bölümü 80
Şekil A.1 : Hadımköy ve çevresi İstanbul Haritası, 1/63000 94
Şekil A.2 : İstanbul ve çevresini gösteren harita, 1/210000 95
Şekil A.3 : Çatalca, İstanbul 1/100000 96
Şekil A.4 : Türkiye'nin Sıhhî-i İçtimaî coğrafyası, Çatalca Vilayeti 97
Şekil A.5 : Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Matbaası, Filiboz Çiftliği, 1909 98
Şekil A.6 : 1920'lerde idari bölünüş 98
Şekil A.7 : Hadımköy yakınlarında savunma hattı, 1912 99
Şekil A.8 : Hadımköy'e bağlı Ömerli Köyü, 1912 100
Şekil A.9 : Hadımköy bölgesinde Türk askerleri, 1912 100
Şekil A.10 : Hadımköy bölgesinde hastaların yürüyüşü 101
Şekil A.11 : Bölgede ölenlerin taşınması 101
Şekil A.12 : Hadımköy bataklıkları 102
Şekil A.13 : Demiryolu boyunca bırakılan Bulgar cesetleri 102
Şekil A.14 : Hadımköy, 1912 103
Şekil A.15 : Savaşın ilk günü, Hadımköy ve çevresi, 1912 103
Şekil A.16 : Hadımköy genel görünüş, 1921 104
Şekil A.17 : Hadımköy İstasyonu ve çevresi, 1921 104
Şekil A.18 : Hadımköy ordugâhtan, hastaneden ve hey'et-i sıhhiyeden manzara 105
Şekil A.19 : Hadımköy'de Mısır Hilal-i Ahmer pavyonları 106
Şekil B.1 : Hadımköy merkezi 107
Şekil B.2 : Yeni yapılan binalar ve sanayi tesisleri 107
Şekil B.3 : İstasyon Binaları ve çevresi 108
Şekil B.4 : Hastane binasının batısında bulunan Burç Sokak 108
Şekil B.5 : Hastanenin batısında yeni yapılan çok katlı binalar 109
Şekil B.6 : Hastanenin kuzeyinde tek katlı eski konutlar 109
Şekil B.7 : Hastanenin kuzeyinde gelişen yeni konut yerleşimi 109
Şekil B.8 : Hastanenin doğusunda bulunan Postane Sokak 110
Şekil B.9 : Hastanenin güneyinde bulunan Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi 110
Şekil B.10 : Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi'nde askeriyeye ait yapılar 110
Şekil B.11 : Hastane duvarının batıdan görünüşü 111
Şekil B.12 : Güney giriş kapısı 111
Şekil B.13 : Kapatılan kuzey girişi 112
Şekil B.14 : Ön (doğu) bahçede bulunan anıt ağaçlar ve oturma yerleri 112
Şekil B.15 : Hastane binasının doğusunda bulunan ziyaret evi 113
Şekil B.16 : Hastane binasının güneyinde bulunan anıt ağaçlar 113
Şekil B.17 : Hastane binasının güneyinde bulunan garaj yapıları 114
Şekil B.18 : Hastanenin arka (batı) cephesi 114
Şekil B.19 : Hastanenin kuzey bahçesi 115
Şekil B.20 : Hastane binasının batı cephesine paralel ek bina 115
Şekil B.21 : Zemin kat giriş holü 116
Şekil B.22 : Zemin kat giriş holü karşısında bulunan merdiven holü 116
Şekil B.23 : Kapatılan merdiven holü 116
Şekil B.24 : Merdiven sahanlığına eklenen geçiş koridoru 117
Şekil B.25 : Doğu kanadı koridoru, kuzey yönü 117
Şekil B.26 : Doğu kanadı koridoru, güney yönü 118

Şekil B.27 : Kuzey kanadı koridoru....118
Şekil B.28 : Güney kanadı koridoru....119
Şekil B.29 : Doğu kanadı, iç avlu çıkış kapısı....119
Şekil B.30 : Güney kanadında bulunan kapı....120
Şekil B.31 : Kuzey kanadında bulunan kapı....120
Şekil B.32 : Doğu kanadında bulunan yemekhane....121
Şekil B.33 : Ana giriş merdivenlerine bakan kapatılmış pencere....121
Şekil B.34 : Kuzey kanadı, Z24 nolu mekân....122
Şekil B.35 : Z32 nolu mekânda toprak kotu altında kalmış pencere....122
Şekil B.36 : Erken dönem eki, Z42 nolu mekân....123
Şekil B.37 : Erken dönem eki, Z12 nolu mekân....123
Şekil B.38 : Doğu kanadı muhdes mekânlarda bulunan ıslak hacimler....124
Şekil B.39 : Güney kanadı koridoru sonunda bulunan Z31 nolu mekân....124
Şekil B.40 : 1. kat giriş holünden kapatılan merdiven holü....125
Şekil B.41 : 1. kat giriş holünden kuzey yönüne bakış....125
Şekil B.42 : 1. kat giriş holünden güney yönüne bakış....125
Şekil B.43 : 1. kat doğu kanadı koridoru, kuzey yönü....126
Şekil B.44 : 1. kat doğu kanadı koridoru, güney yönü....126
Şekil B.45 : 1. kat kuzey kanadı koridoru....127
Şekil B.46 : 1. kat güney kanadı koridoru....127
Şekil B.47 : Batı kanadı koridoru....128
Şekil B.48 : 1. kat kuzeydoğu köşesi....128
Şekil B.49 : 1. kat güneydoğu köşesinde bulunan mekân....129
Şekil B.50 : Güneydoğu köşesinde bulunan merdiven....129
Şekil B.51 : Güneybatı köşesinde bulunan koridor....129
Şekil B.52 : Kuzeybatı köşesine eklenen 1K40 nolu mekân....130
Şekil B.53 : Kuzey kanadı 1K42 nolu mekânda bulunan havalandırma....130
Şekil B.54 : Kuzey kanadında bulunan duşlar....130
Şekil B.55 : Kuzeybatı bölümünde bulunan kapı....131
Şekil B.56 : Batı kanadında, doğu kanadına geçiş koridoru kapısı....132
Şekil B.57 : Ek binada bulunan koridor....132
Şekil B.58 : Ek bina servis çıkışı....132
Şekil B.59 : Batı kanadında bulunan benzer koğuşlardan biri....133
Şekil B.60 : Batı kanadında 1K50 nolu duş....133
Şekil B.61 : Batı kanadı 1K72 nolu mekân....134
Şekil B.62 : Batı kanadı koridorunu bölen demir eleman....134
Şekil B.63 : Güney kanadında bulunan benzer koğuşlardan biri....135
Şekil B.64 : Doğu kanadı muhdes bölümde bulunan tuvalet....135
Şekil B.65 : Batı kanadı 1K09 nolu mekân....136
Şekil B.66 : Kuzeydoğu köşesinde pencere boşlukları değiştirilmiş mekân....136
Şekil B.67 : Kuzey kanadı 1K25 nolu mekân....137
Şekil B.68 : Kuzey kanadı 1K27 nolu mekân....137
Şekil B.69 : Kuzey cephesinde çatıda görülen bitkilenmeler....138
Şekil B.70 : Parça kopması ve sıvalarda dökülmelere örnek....138
Şekil B.71 : Cephede görülen yosunlanmalara örnek....139
Şekil B.72 : Kuzey cephesinde yosunlanma ve sıva çatlakları....139
Şekil C.1 : Bir hastane planı, BOA....140
Şekil C.2 : Hastane planı mekân anahtarı....141
Şekil C.3 : Haydarpaşa Tıp Okulu ve Numune Hastanesi planı....142
Şekil C.4 : Haydarpaşa Numune Hastanesi pavyonları....142

Şekil C.5 : Haydarpaşa Numune Hastanesi mutfak pavyonu 143
Şekil C.6 : Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi'ne ait inşa edilecek barakaların planı .. 143
Şekil C.7 : 1896 tarihli "Fenn-i İnşaat" kitabında baraka hastane çizimleri 144
Şekil C.8 : Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi'ne inşa edilecek kargir barakalar 145
Şekil C.9 : Hamidiye Etfal Hastanesi Verem Hastalıkları Bölümü..... 146
Şekil C.10 : Askeri hastane ameliyathaneleri..... 147
Şekil C.11 : 19. yüzyılda seyyar hastaneler..... 147
Şekil C.12 : Seyyar hastanelerin planı..... 147
Şekil C.13 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi avlusu 148
Şekil C.14 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nde doktor ve öğrenciler 148
Şekil C.15 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi koğuşu 149
Şekil C.16 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi koridoru 149
Şekil C.17 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi Tıp Okulu 150
Şekil C.18 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu Bahçesi 150
Şekil C.19 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nun girişi..... 150
Şekil C.20 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu laboratuarı..... 151
Şekil C.21 : Haydarpaşa Tıp Okulu ve Numune Hastanesi 151
Şekil C.22 : Haydarpaşa Hastanesi Bulaşıcı Hastalıklar Binası..... 151
Şekil C.23 : Haydarpaşa Numune Hastanesi..... 152
Şekil C.24 : Haydarpaşa Numune Hastanesi Ameliyathane Pavyonu 152
Şekil C.25 : Haydarpaşa Hastanesi ameliyathane odası..... 152
Şekil C.26 : Gülhane Hastanesi Ameliyat Mektebi..... 153
Şekil C.27 : Gülhane Dahili Hastalıklar Kliniği..... 153
Şekil C.28 : Gülhane Göz Kliniği 153
Şekil C.29 : Gülhane Cerrahi Hastalıklar Kliniği..... 154
Şekil C.30 : Gülhane Hastanesi'ne ait Poliklinik Binası 154
Şekil C.31 : Gümüşsuyu Askeri Hastanesi..... 154
Şekil C.32 : Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi, 1967..... 155
Şekil C.33 : Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi bahçesi..... 155
Şekil C.34 : Maltepe Askeri Hastanesi, Ülker Erke Çizimi 155
Şekil C.35 : Edirne Askeri Hastanesi 156
Şekil C.36 : Edirne Hilâl-i Ahmer Hastanesi 156
Şekil C.37 : Çanakkale Hilâl-i Ahmer Hastanesi 156
Şekil C.38 : Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi..... 157
Şekil C.39 : Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi pavyonlarından biri 157
Şekil C.40 : Hadımköy Hilâl-i Ahmer Hastanesi 157
Şekil C.41 : Hadımköy Hilâl-i Ahmer Hastanesi çadırları..... 158
Şekil C.42 : Hadımköy Mısır Hilâl-i Ahmer Hastanesi 158
Şekil D.1 : Tescil kararını gösterir belge 159

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ KORUMA PROJESİ

ÖZET

Bu tez kapsamında İstanbul İli, Arnavutköy İlçesi, Hadımköy Mahallesi, 1058 parselde yer alan Hadımköy Askeri Hastanesi konu alınmıştır. Çalışma kapsamında yapının tarihi ve mimari özellikleri araştırılarak, günümüzdeki durumu ayrıntılı olarak belgelenmiş, çeşitli kaynak araştırmaları yapılarak restitüsyon çizimleri hazırlanmış ve yapının korunup, günümüz koşullarına uygum sağlayarak varlığını sürdürebilmesi için gerekli müdahale ve öneriler geliştirilmiştir.

19. Yüzyıl askeri mimari örneklerinden olan Hadımköy Askeri Hastanesi'nin yapımına 1887 yılında başlanmış, 1891 yılında kullanıma açılmıştır. Yapının içinde yer aldığı Hadımköy, Osmanlı döneminde İstanbul dışı yerleşim bölgesidir. Tescilli ağaçların bulunduğu parsellerle bir bütün olan hastane, farklı dönemlerde tahliye hastanesi, kışla ve revir gibi olarak kullanılmıştır.

Cepheleri özgün niteliğini genel anlamda korumasına rağmen plan şeması oldukça müdahale görmüş, ek mekânlar yapılmıştır. Kat döşemeleri betonarmeye çevirilmiş, ihtiyaçlar doğrultusunda ısıtma ve tesisat sistemi döşenmiştir. Kullanıldığı dönemde düzenli olarak bakım ve tadilat görmüş olan yapının özgün plan şemasına ait izleri okumak oldukça zordur. Günümüzde kullanılmamakta olan yapı ve bahçesi Hadımköy Kışla Komutanlığı tarafından korunmaktadır. İstanbul'da az sayıda örneği kalan askeri hastane mimarisinin araştırılması ve gelecek nesillere aktarılması açısından da önem taşıması sebebiyle, söz konusu yapı tez konusu olarak seçilmiştir.

Tez çalışması yedi ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezin amacı, kapsamı ve kullanılan çalışma yöntemleri anlatılmıştır. İkinci bölümde yapının bulunduğu Hadımköy'ün konumu, tarihsel, sosyal ve ekonomik gelişimi ile mimari özellikleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde Osmanlılarda sağlık kurumlarının gelişimi, askeri tıp tarihi ve askeri hastanelere değinilmiş, günümüzde İstanbul'da mevcut olan askeri hastane örnekleri ile askeri hastanelerin genel mimari özellikleri incelenmiştir. Dördüncü bölümde Hadımköy Askeri Hastanesi'nin konumu ve tarihçesi incelenmiş, mevcut durumu detaylıca anlatılarak, strüktür, malzeme ve bozulma tespitleri yapılmıştır. Beşinci bölümde, çeşitli bilgiler ışığında restitüsyon çizimleri geliştirilmiş, altıncı bölümde de yapının restorasyon projesine yer verilmiştir. Restorasyon projesi ile birlikte yapının onarımına ilişkin müdahaleler tanımlanmıştır. Restorasyon kararları doğrultusunda yapının sağlık hizmeti işlevinin korunması önerilmiştir.

THE CONSERVATION PROJECT OF HADIMKOY MILITARY HOSPITAL

SUMMARY

In this research, Hadımköy Military Hospital situated in Hadımköy district of Arnavutköy, 1058 parcel is studied. The fundamental goals of this work includes to document the present condition of the building, to identify the materials used and deteriorations in the building, to research on historical process of the building, to determine its original status, and to determine required interventions to protect the building. The current state of the hospital is documented in detail by searching historical and architectural features of the building. Restitution projects are prepared based on various documented.

With the development of Ottoman military organization, the military hospitals appeared as new structures. Hadımköy Military Hospital is one of the most important samples of military hospital of the Ottoman Empire.

This study has seven chapters. An introduction is given and the purpose of the work and methods used are explained in the first section. There are no detailed documentation about the Hadımköy Military Hospital which has so much importance with its characteristics of the architecture of military construction in the 19th century. In order to be transferred to the next generations, it was chosen as a thesis subject.

In the second section of the study, the location and the historical development, socio-cultural and economic structure, monumental and civil architectural samples of Hadımköy district are analyzed.

Hadımköy which located in the western part of Istanbul has been under military control until the 1980s. After the Cold War, Hadımköy was opened up for development. Today, this district has a new view with its expanding industrial firms which were attracted to this area due to its location. Residential and commercial development was also attracted to this area.

There are some architectural constructions registered as part of cultural heritage. Hadımköy Railway Station located near Hadımköy Military Hospital is part of the Rumeli Railroad. Today restoration of the station areas and 9 station buildings was completed.

In the third section of the thesis, hospitals in Ottoman, history of the military medicine, military hospitals and the architectural features of military hospitals are explained.

Health organization in Ottoman until 19th century are the continuation of the Seljuk period. This health organizations were generally set up through the foundations of rich individuals. Even though a physician had always attended the Sultan at his Palace and during the wars, until the end of 16th century, it has not been possible to achieve so much information about the military medicine.

In the 19th century, modernization process has led to significant changes in the military institution. As a result of the increasing need to this hospitals, several military hospitals which are reflect modernization of the century were built in Ottoman territories. In this period, European doctors were invited for looking at overall scheme of hospitals and doing reforms. With their regulations improved health conditions in military hospitals.

The modernizations in health area began with sensible politics due to destruction caused by diseases such as cholera and plague. During the Crimean War, the Ottoman-Russian War, the Turkish-Greek War, the Balkan War and the World War I, soldiers were treated in this military hospitals.

Today there are seven military hospitals registered as a part of cultural heritage in İstanbul, which are analyzed in this section. The facade elements, materials, construction technique and structural features of this military hospitals are indicated in this section. Although their original plans, facade layouts and construction techniques have been changed, it is possible to make an comparison based on various documented.

In the fourt section of the study, the current condition of Hadımköy Military Hospital is studied in detail. The location and features of the neighborhood, the history of the building, the characteristics of the plan, structural and facade features, architectural components, materials and deteriorations are explained in detail following the general description of the building.

The hospital is located within a courtyard surrounded by walls. The courtyard has two entrances one from Haraççı-Hadımköy Yolu Street in the south and the other one from Hastane Street in the north. The northern entrance is not used today.

Hadımköy Military Hospital opened in Hadımköy in 1891 during the reign of Sultan Abdülhamid II. The hospital also known as the “Çatalca Military Hospital” was planned to hold some 150 beds.

Hadımköy Military Hospital served for the army for long years. It had to accept too many patients in the Balkan War, and this overcrowding continued in the following years. Hospital that in some measure served for treating infections diseases during the Balkan War and the World War I used as barracks from time to time after the war.

The plan of the hospital is a quadrangle with four wings: the north, east, south and west wings. The large rectangular structure surrounds an inner courtyard; the wards on two storeys open to a corridor facing the courtyard. This hospital concept also can be seen in the planning of the Maltepe Military Hospital and Haydarpaşa Military Hospital. The structure of this hospital was built with the basic elements of the classical Ottoman tradition and the military hospital architecture of the century.

Hadımköy Military Hospital which built in neoclassical style was designed to be symmetrical with respect to the central axis in the original plan. The entrance is on the eastern side of the building. Monumental features were emphasized in the entrance section with four columns. Decorations were reduced to a minimum on outside. Clean, elegant lines, simplicity and massive size of the building represent the architectural style of the 19th century.

Through time, the building has faced several problems of preservation caused by issues related to function, user failures and natural disasters. While the eastern and

southern facades were substantially preserved, northern and western facades were subjected to intervention. A new building was constructed parallel to the western side and north wing was extended. In the eastern wings there are additional rooms linked to the corridor facing the courtyard. There are also additional connection corridor between eastern and western wings which divides the courtyard.

Notably, there has been significant modifications in the overall scheme of the first floor, and its unique plan fiction can not been described. Various architectural elements as windows and unique doors are not conserved today.

In year 2002 Hadımköy Military Hospital and trees in 1054, 1055, 1056, 1057 parcels which are located in the courtyard the hospital have been registered as part of cultural heritage by the Council of Monuments. Hadımköy Military Hospital is not actively used today.

The fifth section focuses on the studies about the restitution process. Since Hadımköy Military Hospital has been used, its unique space fiction was mostly changed due to the needs of the military organization. At this stage, the data of the original design are interpreted, similar buildings of the period are compared to obtain necessary information for the restitution process. The information and documentation that shep light on the restitution decisions are investigated. The fundamental basis of the restitution study is the traces that were observed on the structure and analysis of similar examples. The restitution problems are described as the spatial problems, construction problems and material problems.

Proposal for the restoration is discussed in the sixth section of the study. It is decided to preserve the health function of the building as a medical center where the local populations can benefit and appropriate interventions and methods are determined to achieve that.

In the restoration project, for developing proposals for the improvement of the buildings the main strategy has been to preserve the original character of the building and in the meantime to provide the users better and suitable conditions for todays life style. Interventions for the repair of the building and protection criteria for later additions are discussed.

The conclusion section of this study includes the ideas reached at the end of this work and overall evaluation of the research.

1. GİRİŞ

Tez konusu olarak seçilen Hadımköy Askeri Hastanesi, 19. yüzyıl modernleşme sürecinde gelişen askeri mimari örneklerindendir. O dönemin üslup özelliklerini ve yapım teknolojilerini yansıtmasının yanı sıra, tanıklık ettiği savaşlar ve olaylar, korunması gerekli kültür varlıkları arasında yer alan yapıya ayrı bir değer katmaktadır. İstanbul' da bulunan bir çok askeri yapı gibi özgün plan şeması ve kısmen yapım tekniği değiştirilen yapı, en geç tescillenen askeri hastane olmuştur. Söz konusu yapının detaylı olarak belgelenmesi, bu mirasın gelecek nesillere aktarılması açısından oldukça önemlidir.

1.1 Tezin Amacı

Hadımköy Askeri Hastanesi, zaman içinde kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda bir takım müdahalelere uğrayarak günümüze ulaşmıştır. Düzenli olarak bakım ve tadilat gören bina, yakın bir tarihe kadar özgün işlevine devam etmiştir. Bulunduğu çevre yoğun bir konut bölgesi olarak gelişirken, anıt ağaçların bulunduğu geniş bahçesiyle yapı çevresinden ayrılmıştır.

Tezin öncelikli amacı yapının mevcut durumunun tüm bileşenleriyle detaylı olarak belgelenmesidir. Restitüsyon çalışmasında yapının özgün durumunu saptamak için benzer dönem yapıları ile karşılaştırılmış, restorasyon çalışmasında yapının mimari özelliklerini kaybetmeden, oluşmuş hasarlara nasıl müdahale edileceği belirlenerek, işlevini sürdürmesini sağlayacak önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

1.2 Kapsam ve Çalışma Yöntemi

Çalışma Hadımköy Askeri Hastanesi'nin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin yapılmasını kapsamaktadır. Yapının araştırılması esnasında İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Bölge Kurulu'nda yapının dosyaları incelenmiş, T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Enstitüsü, Arnavutköy Belediyesi İmar ve

Şehircilik Müdürlüğü'ne gidilerek gerekli veriler toplanmıştır. Atatürk Kitaplığı, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Alman Arkeoloji Enstitüsü ve çeşitli üniversite kütüphanelerinde bulunan bölgeyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Ayrıca konuyla ilgili ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır.

Tez konusu olan Hadımköy Askeri Hastane binası için gerekli yazışmalar yapılıp, gerekli izinlerin alınmasının ardından alan çalışmasına başlanmıştır. Rölövenin hazırlanması aşamasına plan, kesit ve görünüş krokilerinin hazırlanması ve fotoğraf çekimi ile başlanmıştır. Krokiler tamamlandıktan sonra ölçüm işlemine geçilmiştir. Ölçüm sırasında aletli ve geleneksel ölçüm yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Bahçede alınan poligon noktalarıyla tüm cepheler total station ile ölçülmüş, böylelikle yapının dış kontoru çıkartılmıştır. Yapının büyük olması sebebiyle plan ölçümlerinde sadece ana koridorlar total station ile ölçülmüş, diğer bütün ölçüler geleneksel üçgenleme metoduyla alınmıştır. Total station ile yapılan ölçümler kapı ve pencere çaprazlarıyla diğer mekânlara bağlanmıştır. Kesit ölçümlerinde gereken yerlerde total station kullanılmış, çoğunlukla şerit metre ve lazer metre yardımıyla ölçümler tamamlanmıştır.

Ölçüm çalışmaları sonunda yapının 1/500 ölçekte vaziyet planı, 1/200 kat planları, kesitleri, cephe paftaları hazırlanmıştır. Ayrıca analitik rölöve çizimleri üzerinde hasar ve malzeme analizleri yapılmıştır.

Yapının restitüsyon projesi hazırlanırken, öncelikle yapı üzerindeki izler incelenmiş, literatür taraması yapılmış, benzer yapılardan elde edilen tipolojik veriler doğrultusunda restitüsyon önerisi geliştirilmiştir.

Restorasyon çalışmalarında yapının sağlık yapısı olma işlevini devam ettirmesi önerilmiştir. Gerekli görülen onarım ve müdahale kararları doğrultusunda mimari niteliğini yansıtarak gelecek nesillere aktarılması ve çağdaş konfor koşullarına ulaşması amaçlanmıştır.

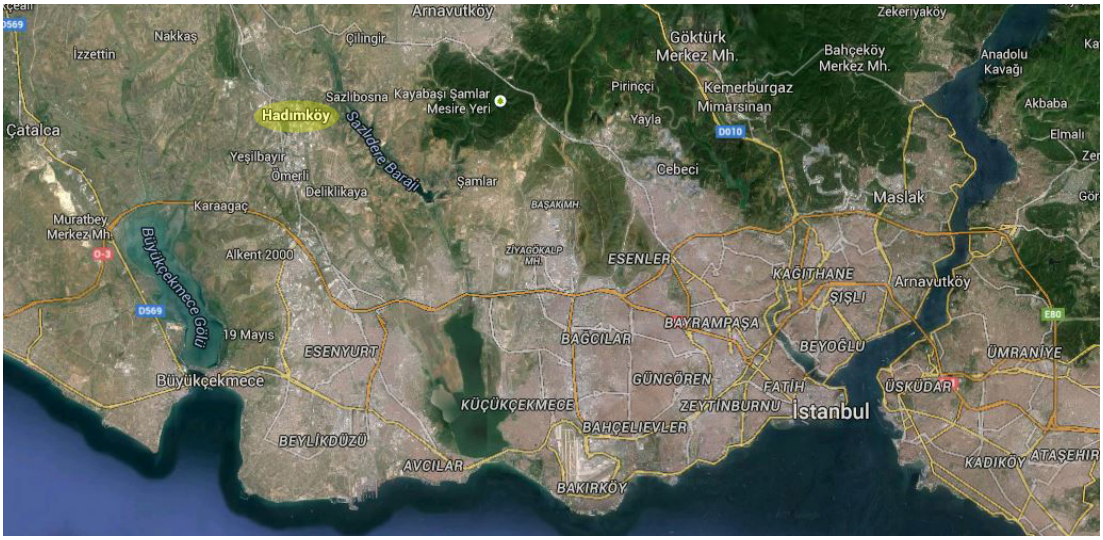
2. YAPININ BULUNDUĞU ÇEVRE - HADIMKÖY

2.1 Coğrafi Konum

Hadımköy Askeri Hastanesi, Arnavutköy İlçesi, Hadımköy Mahallesi, Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi, 1058 parselde yer almaktadır.

Orman ve göl havzaları bölgesinde yer alan Arnavutköy İlçesi'nde 3. Havalimanı ve 3. Köprü yolu yapımı devam etmekte olup, yoğun bir imar hareketi mevcuttur. Teze konu olan yapı ilçe sınırlarında planlanan Kanal ve yeni şehir projelerinin olası güzergâhına yakın bir konumda bulunmaktadır. Arnavutköy İlçesi'nin batısında Çatalca, güneyinde Büyükçekmece, Esenyurt, Başakşehir, doğusunda Eyüp ve kuzeyinde Karadeniz yer almaktadır.

Hadımköy'ün kuzeyinde Nakkaş Mahallesi, Dursunköy Köyü, doğusunda Sazlıbosna, Kayabaşı, Şamlar Köyleri, güneyinde Başakşehir, Esenyurt, batısında ise Çatalca İlçesi bulunmaktadır (Şekil 2.1).

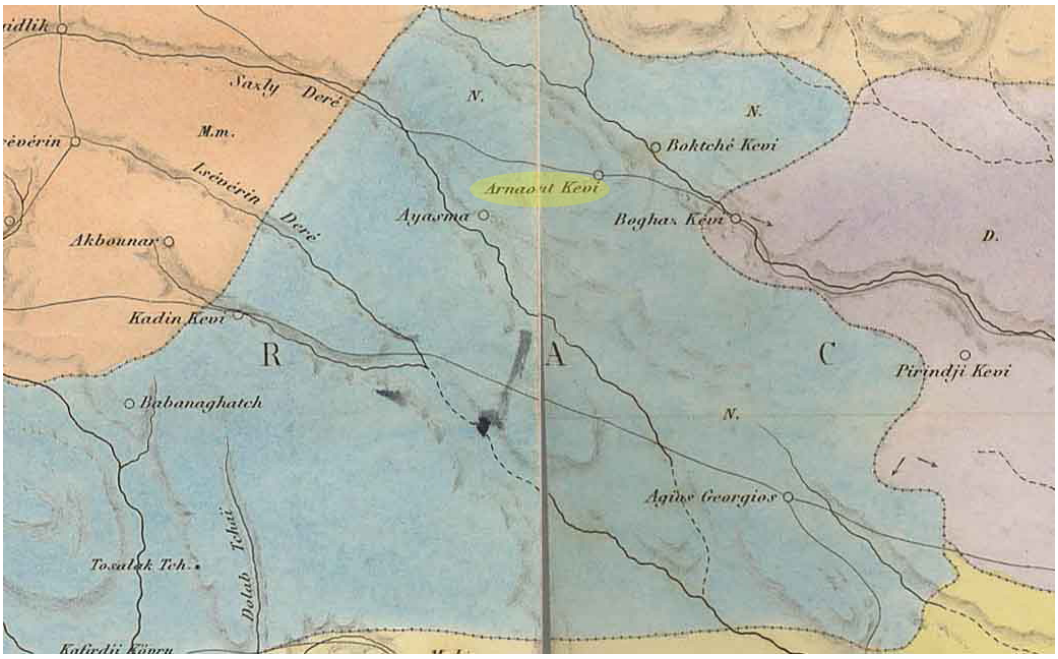

Şekil 2.1 : Hadımköy'ün konumu.

Arnavutköy İlçesi sınırları içerisindeki yerleşmeler 1987-1994 yılları öncesinde Gaziosmanpaşa ve Çatalca İlçesi'ne bağlı birer köy iken, Hadımköy 1969, Arnavutköy 1987, Durusu 1989, Boğazköy, Bolluca, Haraççı ve Taşoluk yerleşmeleri de 1994 yılında belediye statüsüne kavuşmuştur.

2.2 Tarihsel, Sosyal ve Ekonomik Gelişim

19. yüzyılda bölgeye yerleşen Rumlar tarafından kurulan Arnavutköy'ün bazı köy ve mahallelerinin kuruluşları 15. yüzyıla kadar inmektedir. Bölge 19. yüzyıla ait haritalarda "Arnaout Kevi" şeklinde gösterilmektedir (Şekil 2.2).

Şekil 2.2 : 1850 tarihli harita (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

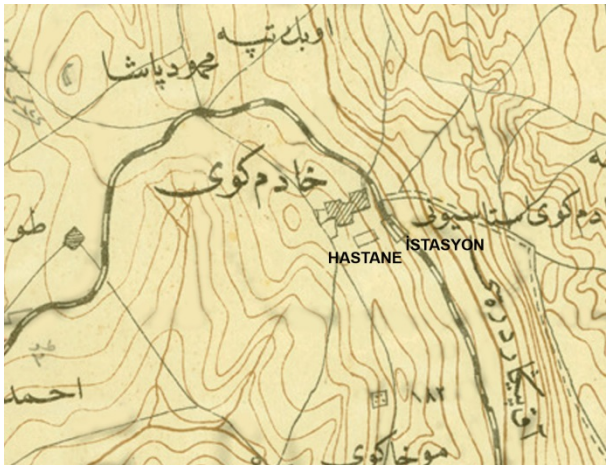
Arnavutköy'de bilinen en eski yerleşim yeri bugünkü Durusu (Terkos) Semti'dir. Durusu Gölü kenarına Bizans döneminde inşa edilen Trikos Kalesi, İstanbul'un ön savunma hatlarından biri olması açısından oldukça önemlidir. Zamanla Cenevizliler'in eline geçen kale, 1452 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilmiştir (Koltuk ve Sağlamçubukçu, 2013, s.18).

Arnavutköy'ün nüfus yapısı 1923 yılında Yunanistan ile imzalanan Nüfus Mübadelesi Anlaşması ile değişmiş, Rumların yerine Yunanistan'dan gelen Türkler yerleşmiştir (Koltuk ve Sağlamçubukçu, 2013, s.18).

Arnavutköy İlçesi sınırları içinde bulunan Hadımköy, Fatih dönemi hadım ağalarından Hadım Baba'ya verilen arazi üzerine kurulmuş, ülkenin çeşitli yerlerinden getirtilen Türkler buraya yerleştirilmiştir. O dönemde etrafında çok sayıda Rum köyü bulunan Hadımköy'e, 1890'lı yıllarda Rumeli Demiryolu'nun açılması ile 8-10 Rum ailesi yerleşmiştir. Osmanlı padişahları tarafından avlanma bölgesi olarak kullanılan Hadımköy, İstanbul'un batısında son karakol görevi yaparak önemli bir askeri üs olmuştur (Karakuyu, 2008, s.13). Hadımköy'e adını

veren Hadım Baba'nın türbesi 1901 yılında inşa edilmiş Hadımköy Camisi'nin bahçesinde yer almaktadır.

Rumeli Demiryolu'nun geçtiği Hadımköy'de günümüzde özgün işlevini yitirmiş olan istasyon binaları, tez konusu olan Hadımköy Askeri Hastanesi'ne yakın bir konumda bulunmaktadır (Şekil 2.3). Osmanlı'nın son dönemindeki savaşlara tanıklık eden bölgenin adı, özellikle Balkan Savaşı ve kolera salgınlarını anlatan kaynaklarda çokça geçmektedir.

Şekil 2.3 : Nakkaş Köyü haritası (İ.B.K.H.A).

Balkan Savaşları'nda Çatalca'da başlayan kolera salgını Hadımköy'e hızla yayılmış, hasta askerlerin tedavileri için Kızılay bölgede 250 yataklı bir hastane açmıştır (Şekil 2.4). Türk Kızılayı'nın yanı sıra Mısır ve Hindistan Kızılayları da bölgeye yardım birliklerini göndermişlerdir (Çapa, 1990, s.94-101). Bu dönemde Kızılay'ın bölgede yaptığı çalışmalar yazılı ve görsel olarak çeşitli kaynaklarda mevcuttur.

Şekil 2.4 : Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi (Doğanay, O., Tuncer, H., 2008).

SALT Galata arşivinden temin edilen 1912 yılına ait L'illustration Dergisi'nde bölgede kolera salgınının etkileri görülmektedir (Şekil 2.5).

Şekil 2.5 : Hadımköy'de koleradan ölenler, L'illustration, no: 3640.

Milli Mücadele yıllarında Yunan ve Fransız işgaline uğrayan Hadımköy, İstanbul'u batıdan koruyan önemli askeri merkezlerden biri olma özelliğini 1959 yılına kadar korumuş, bu tarihten sonra kolordu niteliğindeki birlik, küçülerek Tugay'a dönüşmüştür (Karakuyu, 2008, s.23).

Günümüzde Hadımköy önemli bir lojistik merkez durumundadır. Sanayi tesisleri ile beraber Hadımköy'de yerleşim ve ticaret alanları da hızla artmış, bölgenin ekonomisi de buna bağlı olarak gelişmiştir.

2.3 Genel Yerleşim Düzeni ve Mimari Özellikler

Geçmişte askeri bir bölge olan Hadımköy ve çevresinde birçok tabya, korugan ve şehitlik bulunmaktadır. Stratejik konumu ve tanık olduğu savaşlar nedeniyle sivil yerleşimin gelişemediği bölgede, 1938 ve 1951'de Bulgaristan'dan gelen göçmen aileler ile nüfus yapısı da değişmiş, 1989 yılından itibaren bölge hızla gelişmeye başlamıştır (Karakuyu, 2008, s.16-17).

Tez konusu yapının da bulunduğu Hadımköy merkezi günümüzde konut yerleşim alanı olarak gelişmeye devam ederken, imar planına göre sanayi alanı olarak belirlenen Ömerli Köyü'nde sanayi yapıları giderek artmaktadır. Merkez dışı bölgelerde hala az katlı, bahçeli, kargir yapılar görülürken, merkez bölgesinde hızla beş-altı katlı betonarme yapılar inşa edilmektedir.

Hadımköy merkez bölgesinde bulunan tescilli yapılar ve parseller şöyledir:

Hadımköy Askeri Hastanesi: Tez çalışmasına konu olan yapının inşaatına 1887 yılında başlanmış, 1891 yılında, II. Abdülhamid döneminde 150 yataklı askeri hastane olarak kullanıma açılmıştır. Hastanenin bulunduğu 1058 parsel ve avlusunu oluşturan 1054, 1055, 1056, 1057 parseller Hadımköy Kışla Komutanlığı tarafından korunmaktadır (Şekil 2.6). Yapı ve avlusundaki parsellerde bulunan anıt ağaçlar, 27.02.2002 gün ve 6295 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı ile tescillenmiştir (Şekil D.1).

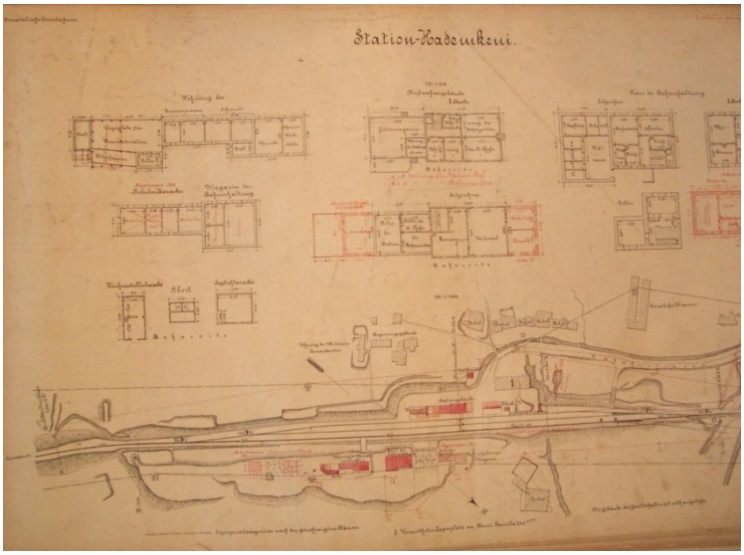
Şekil 2.6 : Hadımköy Askeri Hastanesi ve anıt ağaçlar.

Hadımköy İstasyon Binaları: Rumeli Demiryolu'nun Küçükçekme-Çatalca arası 21 Temmuz 1872 tarihinde hizmete girmiştir. Hadımköy İstasyonu da bu demiryolunun bir parçasıdır (Şekil 2.7).

Şekil 2.7 : Hadımköy istasyonu, 1921 (Erkan, 2011).

Günümüzde 9 istasyon yapısı mevcut olup, ray hattı bulunmamaktadır. Doç. Dr. Erkan (2011) hazırladığı Hadımköy Tren İstasyonu Restitüsyon Raporu'nda istasyonun 1891 ile 1905 yılları arasındaki gelişimini gösteren 1/1000 ölçekli vaziyet planına yer vermiştir (Şekil 2.8).

Şekil 2.8 : Hadımköy İstasyonu vaziyet planı (Erkan, 2011).

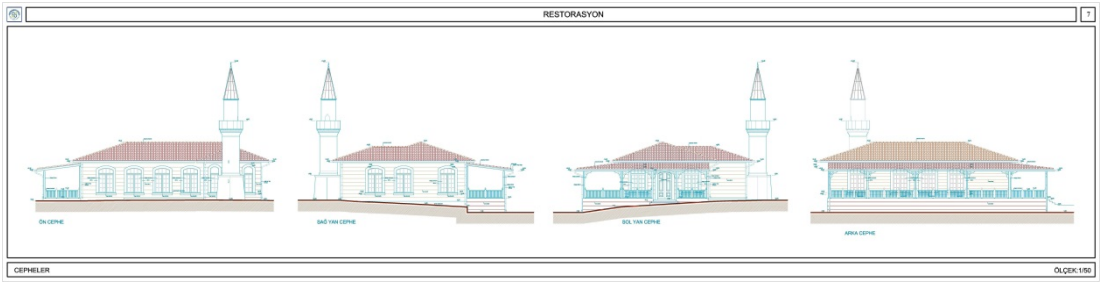
Tez çalışmasının yapıldığı dönemde devam eden restorasyon uygulaması 2015 yılında tamamlanmış, istasyon binaları için kültürel ve ticari fonksiyonlar belirlenmiştir (Şekil 2.9). Arnavutköy Belediyesi Şehir Planlama Müdürlüğü'nden binaların restorasyon projelerine ulaşılmış, tez konusu yapıya olan yakınlığı ve oluşturacağı potansiyeller nedeniyle incelenmiştir.

Şekil 2.9 : İstasyon binaları yeni işlev önerisi (Arnavutköy Belediyesi arşivi).

Hadımköy Camisi: Hadımköy Mahallesi, 834 parselde bulunan cami, tek katlı ve kargirdir. Adını bölgeye de adını veren Hadım Baba'dan almakta olup, Hadım Baba'nın haziresi de buradadır. Kapısında kitabesi olan yapının bahçesinde eski mezar taşları, bir kuyu ve cami görevlisinin evi bulunmaktadır.

1901 yılında, II. Abdülhamid döneminde inşa edilen cami, 1956 yılında büyük bir onarım geçirmiştir (Karakuyu, 2008, s.31). 2010 yılında İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiştir. Yapıya ait restorasyon projesi 2011 yılında aynı kurul tarafından uygun bulunmuş olup, Arnavutköy Belediyesi Arşivi'nden temin edilerek incelenmiştir (Şekil 2.10).

Şekil 2.10 : Hadımköy Camisi restorasyon projesi (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

2013 yılında devam etmekte olan restorasyon uygulaması 2014 yılı mart ayında tamamlanmış olup, cami yeniden ibadete açılmıştır (Şekil 2.11).

Şekil 2.11 : Restorasyon sonrası Hadımköy cami.

Hadımköy Şehitliği: Hadımköy'de bölgenin askeri karakterini oluşturan birçok şehitlik mevcuttur. Bunlardan biri olan Hadımköy Şehitliği, Balkan Savaşı'nda şehit olan askerler için yapılmıştır. 1 pafta 14 parselde bulunan mezarlık alanının, 1991 yılında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı ile tescillendiği öğrenilmiştir. Şehitliğin içinde Balkan Savaşı anısına yapılmış bir anıt da mevcuttur (Şekil 2.12). Bölgenin yakın çevresinde bölge halkı tarafından önem verilen Gaziler, Çifte Nöbetçiler ve Alahiye Taburu şehitlikleri de bulunmaktadır.

Şekil 2.12 : Hadımköy Şehitliği.

Eski Jandarma Karakolu: Arnavutköy İlçesi, Hadımköy Hastane Mahallesi, Şehit Ali Yılmaz Caddesi, 1026 parselde bulunan Hadımköy Jandarma Karakolu'nun üzerinde kitabe olmayıp, yapılan araştırmalarda II. Abdülhamid dönemi yapısı olduğu öğrenilse de inşa tarihi kesin olarak tespit edilememiştir. Tez konusu yapıya yakın oluşu nedeniyle buradaki askeri yapılara bağlı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Hadımköy Jandarma Karakolu, 2010 yılı Temmuz ayında, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Geniş ahşap saçaklara sahip yapı aksiyal simetrik bir plan şemasına sahip olup, giriş bölümü dışarı taşırılarak vurgulanmıştır. Öncesinde kullanılmamakta olan yapının restorasyon çalışması 2013 yılında tamamlanıp, belediye ek hizmet binası olarak kullanıma açılmıştır (Şekil 2.13).

Şekil 2.13 : Hadımköy eski jandarma karakolu (Url-1).

Çeşme: Hadımköy, 8 pafta, 1067 parselde yer alan çeşme, kesme taştan inşa edilmiştir (Şekil 2.14). 2010 yılında İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun kararı ile tescil edilmiştir. Kitabesinde yapım tarihinin 1888/9 olarak yazdığı, çeşme üzerinde yer alan 1943 tarihinin ise yapılan bir tamiratı belirttiği Arnavutköy Belediyesi'nden öğrenilmiştir.

Şekil 2.14 : Hadımköy'de bulunan tescilli çeşme.

3. OSMANLILARDA HASTANELER VE ASKERİ HASTANELER

3.1 Osmanlı Sağlık Kurumları

Anadolu Selçukluları'nın mirasçısı olan Osmanlı Devleti, tıp alanında da aldığı gelenekleri sürdürmüş, Selçuklular tarafından kurulan sağlık ve sosyal yardım kuruluşları sonraki yüzyıllarda da toplumsal görevlerine devam etmiştir (Aydın, 2006, s.28). Selçuklu yapılarının yanı sıra önemli merkezlerde inşa edilen darüşşifalar, ilk hastaneler kurulmadan önce sağlık hizmeti vermişlerdir.

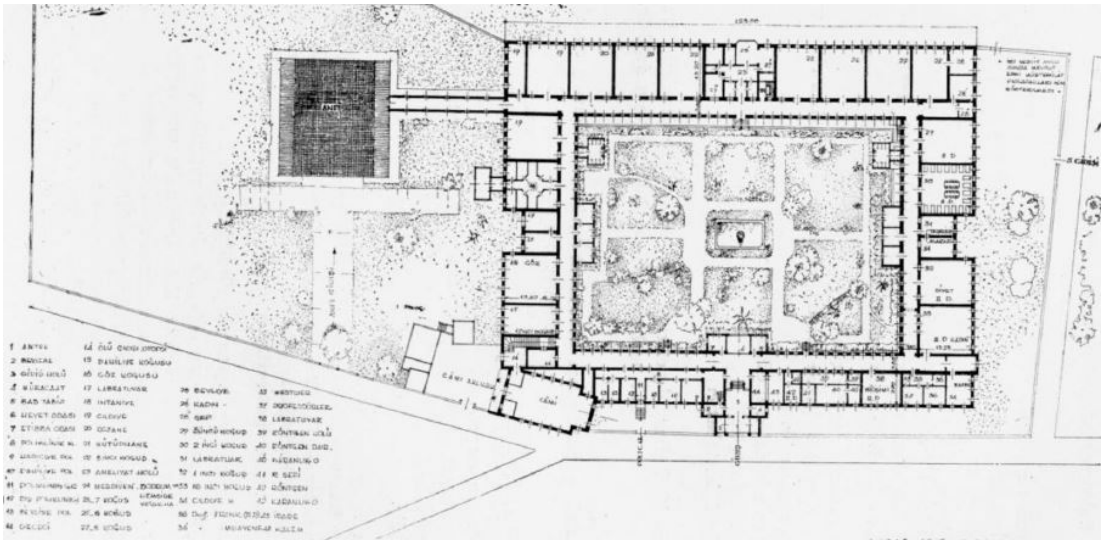
Hayırseverler tarafından vakıf olarak yaptırılan ve yoksullara ücretsiz tedavi hizmeti sunan darüşşifalar, bimaristan, maristan, darülafiye olarak da adlandırılmıştır (Tonbul ve Forta, 2009, s.17). 16. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı tıbbında önemli bir gelişme yaşanmış, 1556 yılında tamamlanan Süleymaniye Külliyesi içinde bulunan tıp medresesi'nde Osmanlı hekimleri teorik ve pratik dersler alarak yetişmeye başlamışlardır (Uludağ, 2010, s.36).

19. yüzyılda Avrupa'da sağlık alanındaki gelişmelerden Osmanlı Devleti de etkilenmiş, sağlık alanında teşkilatlanmaya başlamıştır (Aydın, 2004, s.186–187). Bu dönemdeki gelişmelere salgın hastalıkların da etkisi büyük olmuştur. Veba, kolera gibi salgın hastalıklara karşı başlangıçta eski yöntemlerle yapılan mücadele yetersiz kalmış, böylece karantina teşkilatının temelleri atılmıştır. Özellikle koleranın yarattığı endişe devletleri işbirliğine götürmüştür (Çavdar ve Karcı, 2014, s.258).

19. yüzyıla kadar tıp alanında gelişmeler olmasına rağmen sağlık kurumlarının plan şeması değişmemiş, oranlar, süslemeler ve işçilik değişmiştir. Batı'daki tıp anlayışına uygun hastane binaları yapılmaya başlanmadan önce medrese planlarına benzer orta avlu etrafına dizili odalardan oluşan plan şeması uygulanmıştır (Bolak, 1950, s.31).

Sultan Abdülmecid'in annesi Bezm-i Âlem Valide Sultan tarafından Yenibahçe'de 1843 yılında yaptırılan Guraba-i Müslimin Hastanesi, modern tıp anlayışına göre kurulan ilk hastane olma özelliğini taşımaktadır. Dikdörtgen bir iç avlu etrafında yer alan kapalı koridorların dış taraflarına doğru dizilmiş hasta koğuşlarından oluşan bir

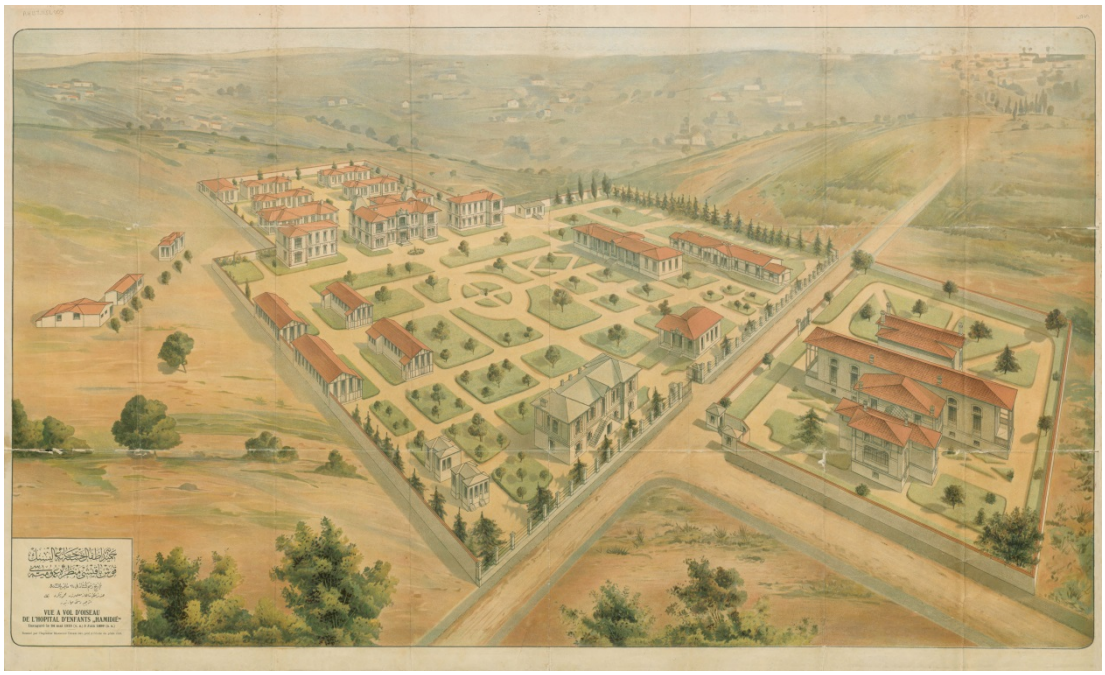
planı vardır (Şekil 3.1). Bu hastanenin planının daha önce 1813 yılında Münih'te yapılan "Münchener Allgemeine Krankenhaus" Hastanesi'nin planı ile büyük bir benzerlik gösterdiği bilinmektedir. O dönemde modernleşme sürecine katkıda bulunmaları için İstanbul'a getirtilen Alman asıllı Viyanalı hekimlerin bu plan şemasını örnek almada rolleri olduğu düşünülmektedir (Terzioğlu, 1981, s.26).

Şekil 3.1 : Guraba-i Müslimîn Hastahanesi, 1949 yılı planı (Bolak, 1950).

Guraba-i Müslimin Hastanesi'nin kapalı koridorlu plan şeması, Osmanlı sağlık kurumlarının plan şemasının modernleşmesi açısından büyük bir gelişme olsa da, bu şema bulaşıcı hastalıkların yaygın olduğu dönemde yeterli sağlık koşullarını sağlayamamıştır. Koğuşların yeterince tecrit edilebileceği, değişik hastalıkların birbirinden bağımsız, ayrı yapılarda tedavi edildiği, büyük bir bahçe içinde yer alan, pavyon tipi hastanelerin ilk örneği Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi'dir (Yavuz, 1988, s.128-129).

II. Abdülhamid'in kızı Hatice Sultan'ın difteriden ölümü üzerine, yine batıdan örnek alınan bir plan şeması ile Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi'ni inşa ettirmiştir. Berlin'deki "Kaiser und Kaiserin Friedrich Kinderkrankenhaus" isimli çocuk hastanesinin plan şemasına benzer şekilde, bahçe içinde birbirinden bağımsız pavyonlar şeklinde tasarlanmış hastane Şişli'de 1899 yılında hizmete açılmıştır (Terzioğlu, 1981, s.33). Taşıyıcı tuğla duvar ve volta döşeme tekniğiyle inşa edilen, üzeri kiremit kaplı ahşap çatılarla örtülen pavyonlar genellikle tek katlı olup, ölçekleri çocuk ölçülerine yakın olarak tasarlanmıştır. Bu hastane tipinin en büyük sakıncasının pavyonlar arasındaki ulaşımın açık havada yapılmasından kaynaklandığı görülmüştür (Yavuz, 1988, s.130).

Şekil 3.2 : Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi, 1315 (SALT Galata arşivi).

3.2 Askeri Tıp Tarihi[1]

Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında düzenli birlikler olmayıp savaşlarda gönüllü atlılardan yararlanıldığından düzenli bir sağlık teşkilatı yapılmamış, Saray'da ve seferler sırasında hekimler görevlendirilmiş, bazı yeniçeriler cerrahi bilgilerle yetiştirilmiştir.

Birçok alanda olduğu gibi askeri sağlık sistemi de Fatih Sultan Mehmed döneminde (hd.1451-1481) gelişme göstermiştir. Sağlık işleri Hekimbaşılık'a bağlanmış, Fatih Külliyesi'nde açılan darüşşifada hem sivil halka, hem de orduya hizmet veren hekimler yetiştirilmiştir. Ancak uzun bir süre askeri hastanelere ihtiyaç duyulmamıştır.

Batı modelinde yeni bir ordu kurulması amaçlanan III. Selim döneminde (hd.1789-1807), askeri sağlık işleri de organize biçimde yürütülmeye çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk askeri hastanesi "Tophane-i Amire Hastanesi" bu dönemde açılmıştır.

---

[1] Bu bölüm Özbay, K., Türk Asker Hekimliği Tarihi ve Asker Hastaneleri c.1, s.10, c.2, s.11-17, c.3, s.1-10, Aydın, S., Modern Tıp Penceresinden Osmanlı Tıp Anlayışına Bakış, Osmanlılarda Sağlık I, s.27-33, Ataç, A., Osmanlı, Askeri Tıp Tarihi, s.565-570, Yıldırım, N. 14. yüzyıldan Cumhuriyet'e Hastalıklar, Hastaneler, Kurumlar, s.305-306 adlı eserlerin derlenmesiyle oluşturulmuştur.

Avrupa'dan askeri uzmanlar getirtilerek kurulan "Nizâm-ı Cedid" ordusu için Levent Çiftliği'nde yeni askeri kışlalar yaptırılmış, burada tek katlı, 100 yataklı, ahşap bir bina Levent Çiftliği Hastanesi olarak hizmete açılmıştır. Bu dönemden itibaren askeri hastane yapımına önem verilmiştir.

II. Mahmud döneminde askeri tıp alanında gelişmeler devam etmiş, 1827 yılında askeri hekim yetiştirmek üzere Mekteb-i Tıbbiye (Tıbhâne-i Amire ve Cerrahhâne-i Mamure) açılmıştır. Bu dönemde de özellikle kışla yakınında hastane yapılması buyurulmuştur. Askeri sağlık alanında kanunnameler yayınlamış, hastanelerde kullanılacak eşyalar, çalışanların görevleri tanımlanmıştır. Sultan Abdülmecid döneminde sayıları artan askeri hastaneler, darüşşifalar ve ilk sivil hastaneler arasında bir köprü olmuştur.

1853-1856 yılları arasında, Ruslarla yapılan Kırım Savaşı'nda ortaya çıkan salgınlar, İstanbul'da bulunan sağlık tesislerinin yetersizliğini göstermiş, Osmanlı Devleti'ni yeni önlemler almaya itmiştir. 1896 yılında, Almanya'dan getirtilen ahşap barakalarda Yıldız Askeri Hastanesi hizmete açılmıştır. Bu hastane dünyada ilk röntgen bölümü olan askeri hastane olmuştur.

19. yüzyılda modernleşme çalışmaları kapsamında yurtdışından uzmanlar getirilmiş, askeri hastanelerin eksikliklerinin giderilmesi amaçlanmıştır. 1898 yılında Almanya'dan getirilen Rieder ve Deycke'nin çalışmalarıyla kurulan Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde modern bilgilerle askeri hekimler yetiştirilmeye başlanmıştır. Dönemin sultanı II. Abdülhamid, tıbbiyeden yetişenlere verdiği nişanlar ve rütbelerle, ayrıca onları Avrupa'ya göndererek askeri hekimliğin ilerlemesini sağlamıştır.

1908 yılında Meşrutiyet'in tekrar devreye sokulmasıyla eğitim programları değiştirilmiştir. Dil eğitimine önem verilmiş, hastanelerde birer laboratuvar ile kışlalarda revirler açılmıştır. Sıhhiye bölüğü ve seyyar hastanelerin gelişmesi için çaba sarfedilmiştir. Ancak ardından çıkan Trablusgarp, Balkan ve Dünya Savaşları bu gelişmelerin önünü kesmiştir. Hastane sayısı çoğu zaman yetmediği bu dönemlerde salgın hastalıklarla mücadele etmek ve yaralıları tedavi etmek üzere kışla, okul, fabrika, medrese, cami, kilise, han, köşk, ahır gibi yapılarda geçici hastaneler kurulmuş, Hilal-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti'nin yardımlarıyla, savaşlar boyunca hizmet veren bu hastaneler barış döneminde kapatılmıştır.

3.3 Askeri Hastaneler

19. yüzyılda II. Mahmud, Abdülmecid ve II. Abdülhamid dönemlerinde askeri hastaneler, modernleşme amacıyla, Avrupa'da bulunan hastanelerin planları örnek alınarak kargir olarak yapılmıştır. Kapalı bir avlu içerisinde tek parçadan oluşan bu binalar askerlerin disiplini açısından kolaylık sağlasa da, dönemin sağlık şartları doğrultusunda ayrı bloklar halinde planlanmış hastane şeması denenmeye başlanmıştır. Bu plan şemasının da aksaklıkları görülünce blokların birbirlerine kapalı geçitlerle bağlandığı sisteme geçilmiştir (Özbay, 1981, c.3, s.7).

1843 yılında yaptırılan Guraba-i Müslimin Hastanesi'nin plan şemasının Münih'teki "Allgemeine Krankenhaus" hastanesi ile benzerlik gösterdiği "3.1 Osmanlı Sağlık Kurumları" başlığı altında belirtilmiştir. Bu hastanenin inşasından 2 yıl sonra, 1845 yılında II. Abdülmecid tarafından İstanbul'da yaptırılan Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nde de bu plan şeması görülmektedir.

Askeri hastanelerin yeniden organize edilerek sağlık koşullarının iyileştirilmesi için 1842 yılında Viyana'dan Alman asıllı iki hekim, Dr. Lorenz Rigler ve Dr. Eder, İstanbul'a getirilmiştir. Dr. Lorenz Rigler Osmanlı Askeri Hastaneleri'nin Müfettişi sıfatı ile 1843 yılından 1846 yılına kadar, mevcut ve yeni kurulacak olan askeri hastanelerin planlaması ve organizasyonunda görev almıştır. Özellikle II. Abdülhamid döneminde, 1889 yılında Ernst von Düring'in Tıbbiye'ye hoca olarak çağrılmasından sonra, askeri hastanelerde Alman etkileri artmıştır (Terzioğlu, 1981, s.26).

19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başına ait askeri mimarlık kitaplarında, Askeri hastanelerin özellikleri ve yapım teknikleri konularında detaylı bilgiler veren teknik şartnameler bulunmaktadır (Çiftçi, 2004, s.188). Bu şartnamelerde de görüldüğü gibi yapılması düşünülen modern askeri hastaneler için çalışmalara başlanmış, ancak savaşlar ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle uygulamaya geçilememiştir (Özbay, c.3, s.7).

3.3.1 Askeri hastanelerin mimari özellikleri

19. yüzyılın son döneminde Osmanlı Devleti'nin yeniden yapılandırılması ile birlikte, Batılılaşmayı temsil edecek nitelikte yapılara ihtiyaç duyulmuştur. Bu dönemde aynı zamanda yangınlara da önlem olarak kargir yapım teknolojisine

geçilmiştir. Modern yapıların inşa edilmeye başlandığı bu dönem ile 20. yüzyılın ilk yarısına kadar hizmet verecek Türk mimar bulunmadığı için, yabancı ve azınlık mimarlardan yararlanılmıştır (Yergün, 2002, s.25-26). Batılaşma çabalarıyla birlikte bu mimarlarca tasarlanan dönem yapılarında Neoklasik üslup etkili olmuştur (Yavuz, 1988, s.126).

Modernleşme hareketlerinin başladığı ilk dönemlerde askeri hastaneler geleneksel yapım teknikleriyle kargir olarak inşa edilmiş, sonraki dönemlerde gelişen malzeme ve teknolojiler kullanılmıştır. 1841 yılında Gaspare Tarajano Fossati tarafından tasarlanan ve 1943 yılında tamamlanan Bab-ı Seraskeri Hastanesi düşey taşıyıcıları modern ölçülerdeki tuğlalar ile inşa edilmiş ilk örnektir. Yapının döşemelerinde ise dönemin teknolojisine uygun olarak ahşap kullanılmıştır. Bu askeri hastanedeki uygulamalar ile modern yapım teknolojisine geçiş başlamıştır (Yergün, 2002, s.83-84).

19 yüzyıl sonu ve 20.yüzyıl başında, Fenn-i Mi'mârî, Piyâde ve Süvâri Sınıflarına Mahsûs ve Programına Muvâfık Fenn-i Mi'mârî, Fenn-i İnşâât, Fenn-i İnşâât ve Mi'mârî kitapları ile hastanelerin inşası için yol gösterecek bilgiler ve çizimler sunulmuştur (Çiftçi, 2004, s.188-193).

Doç. Dr. Çiftçi (2004), 1826 yılından sonra inşa edilen 12 askeri hastanenin konum, plan, cephe özellikleri ve yapım tekniği açısından dönemin teknik şartnamelerine uygunluğunu araştırmıştır. Bu çalışmaya göre hastaneler, hastane yapısı ve hastane yapısı dışında inşa edilen servis amaçlı birimlerden oluşmaktadır.

1898 yılında Tıbhâne-i Amire'yi düzenlemek için Almanya'dan davet edilen Dr. Rieder adlı tıp uzmanı eski Gülhane Rüşdiyesi'ni uygulamalı eğitim hastanesi olan Gülhane Seririyat Hastanesi'ne dönüştürmüştür. Ancak hastane gerekli koşulları sağlayamayınca Rieder, Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nu düzenlemek için çalışmalara başlamıştır (Yavuz, 1988, s.132). Bu tıp okuluna bağlı uygulama hastanesi Rieder tarafından tasarlanmıştır.

Rieder'in 1904 yılında yayımlanan "Für die Türkei" isimli iki ciltten oluşan kitabında Gülhane Seririyat Hastanesi ve Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu ve Numune Hastanesi'nin plan çizimlerine yer verilmiştir (Şekil C.3).

Gülhane Seririyat Hastanesi' nin üst kat planında koğuşlar, pansuman ve muayene odaları, ameliyathane, banyo gibi bölümlerin yerleşimi görülmektedir (Şekil 3.3).

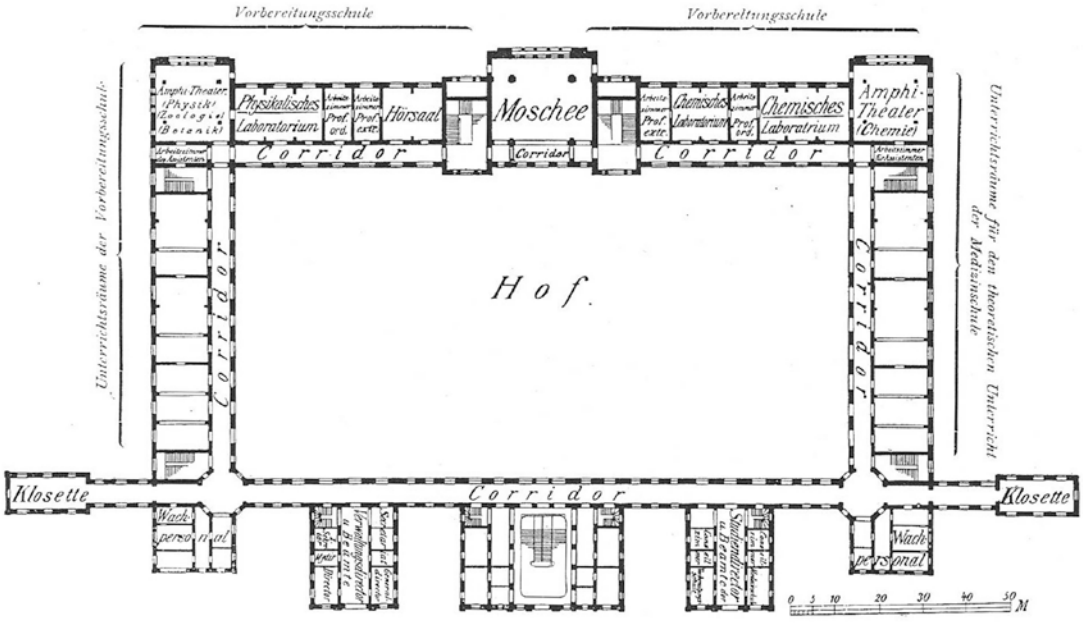
Mutfak, çamaşırhane, sterilizasyon, eczane gibi servis bölümleri ana binanın dışına tek katlı olarak inşa edilmiştir.

1.Erkekler için koğuş (cerrahlık) a.kulak-burun boğaz yatakları
2. Kadınlar için koğuş a- jinekoloji ve doğum b-cerrahlık (çocuklar için de) c-dahiliye(çocuklar için de)
3.Banyo a-banyo fırını b- küvet c-çamaşır dolabı d- yüzme suyu için su deposu
4.Röntgen kabini
5.Pansuman ve muayene odası (kadın ve çocuklar için)
6.Doğum odaları
7.ağır hastalar için tek kişilik oda (erkekler)
8.Ameliyathane (septik şeyler hariç,) a-yıkama..b-steril su üretimi için cihaz c-kirli su deşarj d- kirli ameliyat çamaşırları için yarık e-alet dolabı f-raflar
9. Pansuman odası (erkek)
10.Laparotomi odası a-sıcak su cihazı b-yıkama cihazı c-gaz fırını d-alet dolabı
11.Antre a-operasyon çamaşırları için dolap b-alet sterilizasyonu c-bandajlar vs. için dolaplar
12. Hastalar için hela a-abdest alanı

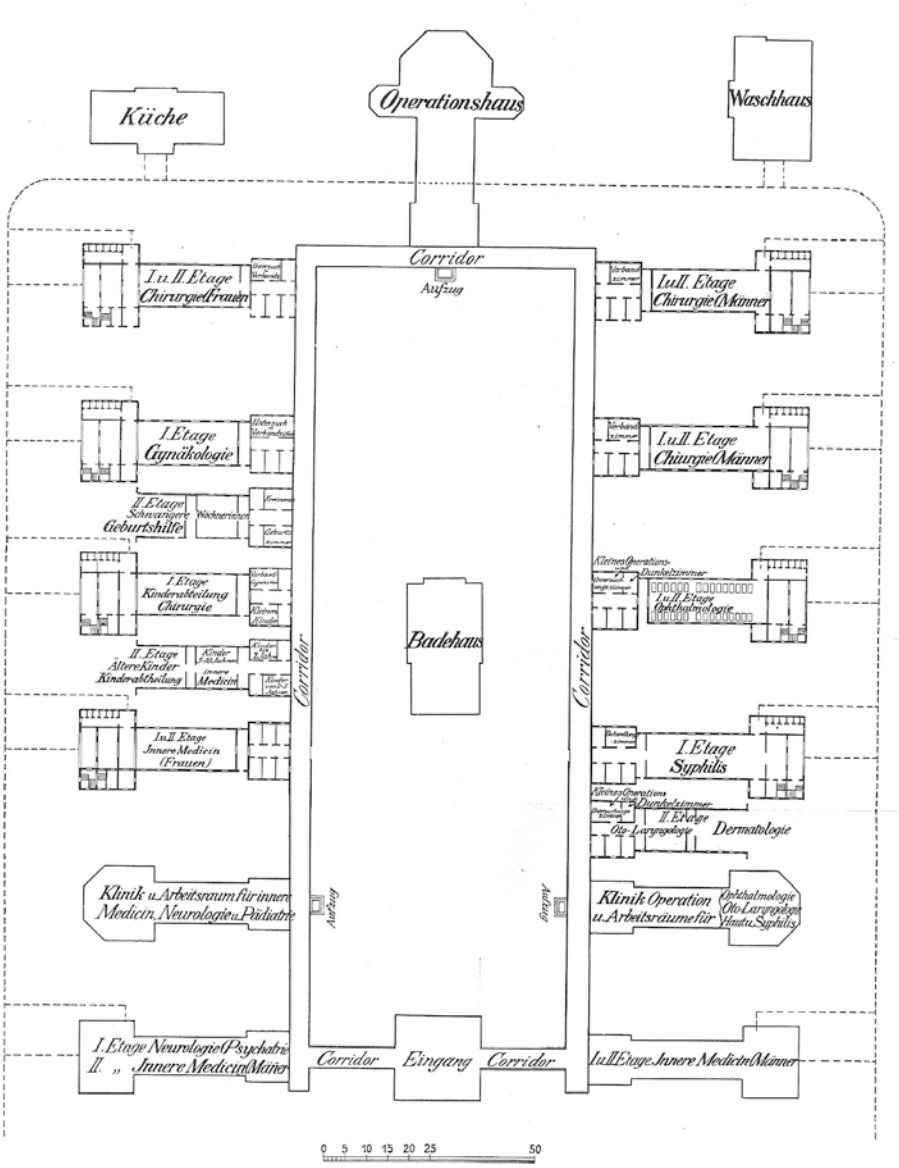
Şekil 3.3 : Gülhane Seririyat Hastanesi üst kat planı (Rieder,1904).

Alexander Vallaury ve Raimondo d'Aranco tarafından tasarlanan Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nun plan şeması incelendiğinde orta avluyu çevreleyen kapalı koridora açılan mekânlardan oluştuğu görülmektedir (Şekil 3.4). Yapının cadde üzerindeki kanadı yönetime, diğer üç kanadı öğrencilere ayrılmış, deniz yönündeki kanadın orta noktasına ikinci katta büyük bir cami yapılmıştır. Kargir yapım sistemiyle inşa edilen yapının taşıyıcı duvarlarında tuğlalar, kat döşemelerinde ise volta (putrelli) döşeme kullanılmıştır (Yavuz, 1988, s.133).

Şekil 3.4 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu, 2. kat planı (Rieder, 1904, c.2).

Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nun ana girişi doğrultusunda, dikdörtgen bir avluyu çevreyen kapalı koridorlara bağlanan ikişer katlı on iki pavyon ve diğer gerekli servis yapılarından oluşan uygulama hastanesi Dr. Rieder tarafından tasarlanmış, ancak sadece üç pavyonu gerçekleştirilebilmiştir (Şekil 3.5). Numune Hastanesi 1903 yılında okulla birlikte açılmıştır (Yavuz, 1988, s.134). Rieder tarafından tasarlanan pavyon ve servis yapılarının planları incelendiğinde o yıllarda en uygun görülen plan çözümü detaylı olarak görülebilmektedir. Bu şemada ayrıca poliklinik binaları ve servis yapıları ile pavyonlar arasında planlanan servis amaçlı ray hattı görülmektedir.

Şekil 3.5 : Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'na bağlı Numune Hastanesi (Rieder, 1904).

Rieder (1904), hastanenin ısıtma, elektrik donanımlarının Alman firmalarına yaptırıldığını, aydınlatma için hem elektirik hem de havagazından yaralanıldığını belirtmiştir.

Büyük askeri hastanelerde tam donanımlı, modern sağlık koşullarına uygun hizmetler için çalışılsa da, kaynaklara göre birkaç büyük hastane dışında askeri hastanelerde zor koşullarda hizmet verilmiştir.

Ünver, (1943), o döneme tanıklık etmiş olup, askeri hastanelerin durumu hakkında görüşlerini belirtmiştir. Buna göre, hastanelerde en temiz bölümün ameliyathaneler olduğu, uygun poliklinik binası bulunan hastane sayısının oldukça az olduğu ve birkaç büyük hastane dışında mutfak denilebilecek bir bölümün, II. Dünya Savaşı'na kadar bulunmadığı öğrenilmektedir. Yazar, Gülhane, Haydarpaşa, Gümüşsuyu gibi askeri hastanelerin büyük hamamları mevcutken, birçok askeri hastanede sadece birer yıkanma yeri bulunduğunu belirtmiştir.

Aynı kaynakta hastanelerde ağır hastalar için özel oda, otopsi yeri ve gasilhane olmadığı, binanın en önem verilen yerinde bir cami ya da küçük mescit yapıldığı ifade edilmiştir.

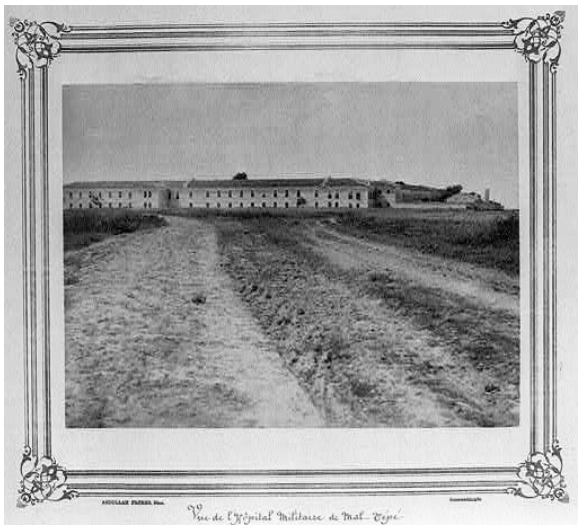
3.3.2 Günümüzde mevcut olan askeri hastaneler[2]

Maltepe Askeri Hastanesi: Bayrampaşa İlçesi, Orta Mahalle'de, Topkapı-Rami Yolu üzerinde bulunmaktadır. 1983 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

1827 yılında yaptırılan, Asâkir-i Mansure Hastanesi adı ile de bilinen hastanede Kırım Savaşı sırasında, hasta ve yaralı Fransız askerleri tedavi edilmiş, 1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nda yoğun olarak kullanılmış, yatak sayısı 979'a çıkarılmıştır (DBİA, Yıldırım, 1994, c.5, s.345).

Türk askeri hastanelerinin modernleştirilmesi ve yeniden organize edilmesi için 1842'de Viyana'dan getirtilen Lorenz Rigler, 600 yataklı Maltepe Askeri Hastanesi'nin idaresini üzerine almış ve bu hastaneyi Viyana'daki Joseph Askeri Tıp Akademisi'ni örnek alarak yeniden organize etmiştir (Terzioğlu, 1881, s26). Hastane, II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) önem kazanarak İstanbul'un en büyük askeri hastanesi olmuştur (Şekil 3.6) (DBİA, Yıldırım, 1994, c.5, s.345).

[2] Bu bölümde, Çiftçi, A., "19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Askeri Mimari ve İstanbul'da inşa edilen Askeri Yapılar" doktora tezindeki listeden yola çıkılarak, sadece İstanbul'daki askeri hastaneler kısaca tanıtılmıştır.

Şekil 3.6 : Maltepe Askeri Hastanesi, II. Abdülhamid arşivi (Url-2).

Balkan ve I.Dünya Savaşları'nda bulaşıcı hastalıklarla mücadele eden hastane 1922 yılına kadar görevini sürdürmüştür (Özbay, 1981, s.117). Kapatıldıktan bir süre sonra askeri okul olarak işlevlendirilen yapı, 1980 yılında Emniyet Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Teze konu olan yapının plan şemasına benzer şekilde orta avluyu çevreleyen koridorlara açılan mekânlardan oluşan Maltepe Askeri Hastanesi'nin güneydoğu kanadı tek, diğer kanatları 2 katlıdır. Taşıyıcı duvarları taş ve tuğla malzeme ile almaşık örgüdedir. Hastaneye ilave edilen servis yapıları yıkılarak tek katlı betonarme bina inşa edilmiş, hastane yapısı onarım ve müdahaleler nedeniyle özgün mimari özelliklerini yitirmiştir (Çiftçi, 2004, s.195-197). 2011 yılında restorasyonu yapılan hastane binası günümüzde Bayrampaşa Çelik Kuvvet Şube Müdürlüğü olarak kullanılmaktadır (Şekil 3.7).

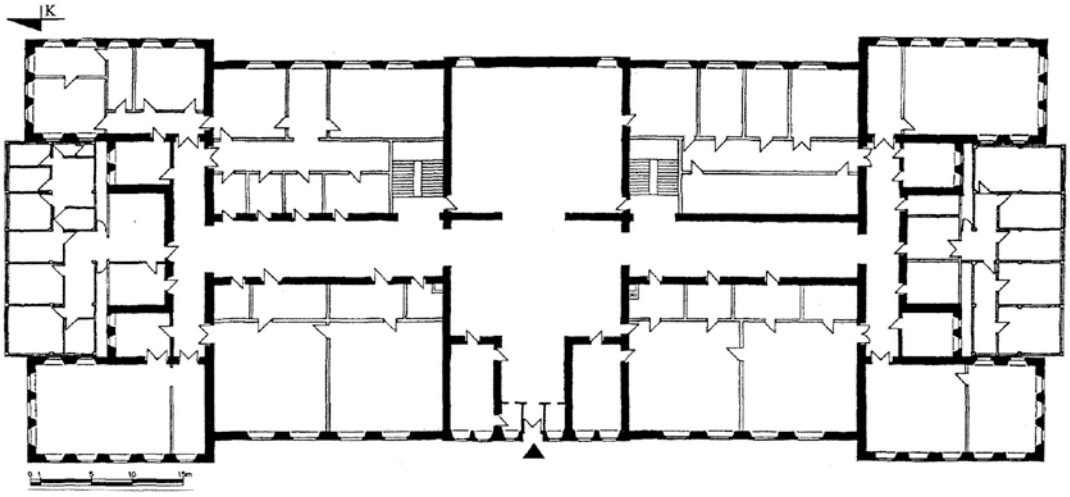
Şekil 3.7 : Günümüzde Maltepe Askeri Hastanesi.

Bâb-ı Seraskeri Hastanesi: 1 Mayıs 1841 tarihinde Gaspare Tarajano Fossati tarafından 250 yatak kapasiteli bir hastane olarak tasarlanıp, 1843 tarihinde tamamlanan hastane binası, tuğla yığma tekniğinde inşa edilen ilk yapı olma özelliğini taşımaktadır (Şekil 3.8). Bu dönemden sonra modern yapım teknikleri gelişmeye başlamıştır (Yergün, 2002, s.83). Hastane, Balkan Savaşı sonunda askeri tıp eğitim merkezi olarak kullanılmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.80).

Şekil 3.8 : Bâb-ı Seraskeri Hastanesi (Yıldırım, 2010).

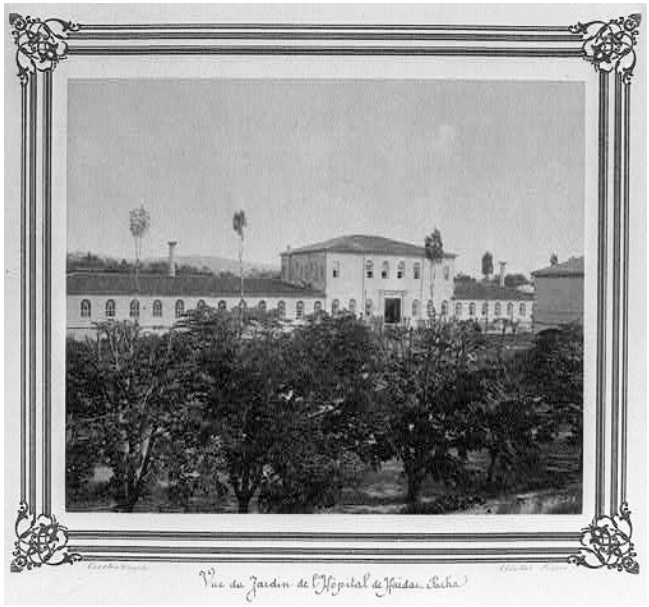
Günümüzde birçok müdahaleye uğrayan yapının özgün plan şeması ile kuzey ve güney cepheleri özgünlüğünü yitirmiştir (Şekil 3.9). Ahşap kirişleme tekniğindeki kat döşemeleri betonarmeye çevrilmiştir (Yergün, 2002, s.84).

Şekil 3.9 : Bâb-ı Seraskeri Hastanesi zemin kat rölövesi (Yergün, 2002).

Bazı kaynaklarda yıkıldığı belirtilen hastane, günümüzde İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsü içerisinde, Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak kullanılmaktadır.

Haydarpaşa Askeri Hastanesi: Haydarpaşa Askeri Hastanesi, Üsküdar İlçesi, Selimiye Mahallesi, Tıbbiye Caddesi'nde yer almaktadır. Sultan Abdülmecid döneminde Selimiye Kışlası yakınında bir hastaneye ihtiyaç duyulması üzerine, 1844 yılında inşasına başlanmış, bir sene sonra da tamamlanmıştır (Şekil 3.10). 1846 yılında hastane hizmete başlamıştır (Özbay, 1981, c.3, s.487).

Şekil 3.10 : Haydarpaşa Askeri Hastanesi, II. Abdülhamid arşivi (Url-3).

Plan şeması teze konu olan yapının plan şemasına benzer özellikte olan Haydarpaşa Askeri Hastanesi iki katlı olup, dikdörtgen şeklindeki iç avluyu çevreleyen koridora açılan mekânlardan oluşmaktadır. Eğimli bir arazide inşa edilen yapının üç kanadı iki, denize bakan kanadı ise üç katlıdır. İç avlusunda mescit bulunmaktadır.

İnşa edildiği dönemde hastane, 330 koğuş, 12 oda, yönetim ve nöbet yerleri, eczane, depo, birçok ambar ve hamamı ile İstanbul'un önemli sağlık yapılarından biri olmuştur (Özbay, 1981, c.3, s.490).

1870 yılında askeri tıp öğrencileri için uygulamalı eğitim hastanesine dönüştürülmüş, Tıbhâne-i Amire'de eğitimlerini tamamlayan doktorların iki yıl süreyle burada çalışmaları sağlanmıştır (Yavuz, 1988, s.131).

1909 yılında hastane büyük bir onarım geçirmiştir. Balkan Savaşı'nda ordu birliklerine sağlık personeli ve tıbbi malzeme konusunda destek vermiş, 750 yatak kapasitesiyle, I. Dünya Savaşı süresince Çanakkale ve Bağdat cephelerinden gelen yaralıları tedavi etmiştir. 1933 sonlarında tekrar onarıma alınan hastane, Selimiye

Kışlası'na taşınmış, 1 Nisan 1940'da eski binasına dönmüştür (Özbay, 1981, c.3, s.520-521).

20.yüzyıl başından itibaren hastane arazisinde yapılan düzenlemeler, 1969-2004 yılları arasında inşa edilen yeni binalar ve müdahaleler nedeniyle hastane yapısı ile ek yapılar özgün plan ve cephe düzenlerini kısmen yitirmişlerdir (Çiftçi, 2004, s.204-205).

Ekim 1985 de Gülhane Askeri Tıp Akademisi'ne bağlanarak Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanesi adını almıştır (Şekil 3.11). Günümüzde akademi öğrencilerinin staj yaptıkları, modern bir askeri hastane olarak faaliyetini sürdürmektedir (Üsküdar Sempozyumu VI, Yıldırım, 2010, s.605).

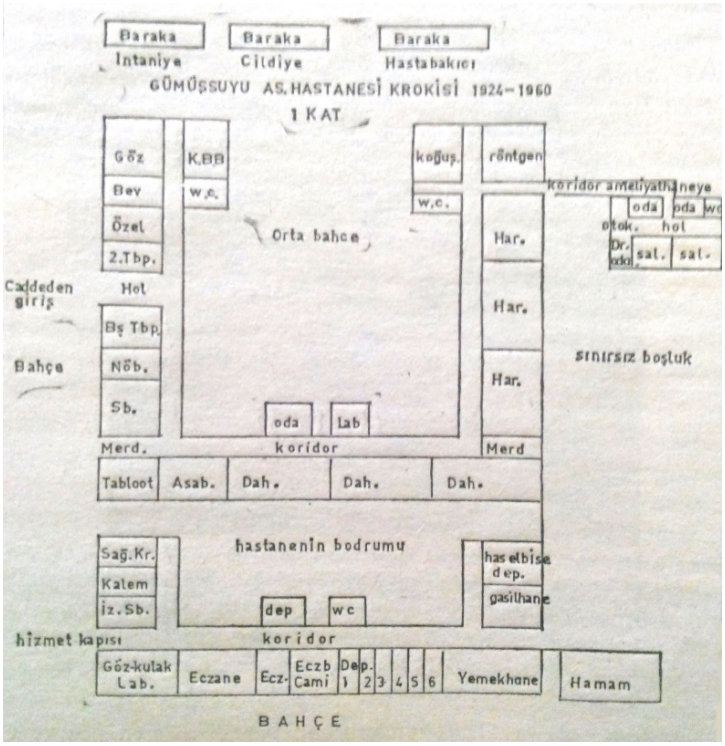

Şekil 3.11 : Günümüzde GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi (Url-4).

Gümüşsuyu Askeri Hastanesi: Gümüşsuyu Hastanesi, Beyoğlu İlçesi, Gümüşsuyu Mahallesi, İsmet İnönü Caddesi'nde bulunmaktadır. Yapı 1974 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Hastanenin yapımına 1847 yılında başlanmış, 1849 yılında hizmete açılmıştır.

I. Dünya Savaşı süresince hastane ordu birliklerine personel ve tıbbi malzeme alanlarında destek vermiştir. Ateşkes döneminde Fransızların işgal ettiği Gülhane Askeri Hastanesi klinikleri geçici olarak hastanenin bahçesinde kurulan barakalara taşınmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.418-419). Aynı dönemde Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane mezunları stajlarını hastanede yapmışlardır. Savaş sonrasında Gülhane 2 Ekim 1923 tarihinde kendi binasına geri taşınmış, Gümüşsuyu Hastanesi de 500 yatakla hizmete devam etmiştir (Yıldırım, 2010, s.191).

Giriş cephesi üç katlı, diğer cepheleri iki katlı olan yapı, ortası avlulu, U plan şemasına sahiptir. Özbay (1981) hastanenin 1939 yılındaki şematik planına kitabında yer vermiştir (Şekil 3.12).

Şekil 3.12 : Gümüşsuyu Askeri Hastanesi plan şeması, 1939 (Özbay, 1981).

20. yüzyılda hastane arazisinde birçok düzenleme yapılmış, 1967-1980 yılları arasında eklenen yeni binalar ve müdahaleler nedeniyle hastane özgün plan ve cephe düzenini kısmen kaybetmiştir (Şekil 3.13) (Çiftçi, 2004, s.209).

Şekil 3.13 : Günümüzde Gümüşsuyu Askeri Hastanesi ve ek binaları (Url-5).

Gülhane Askeri Hastanesi: Gülhane Askeri Hastanesi, Eminönü İlçesi, Cankurtaran Semti'nde bulunmaktadır. Yapı 1987 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Sultan Abdülmecid döneminde, 1846 yılında hastanenin yapımına başlanmış, 1848 yılında bina hizmeye açılmıştır (Yıldırım, 2010, s.186). Yapı dikdörtgen biçiminde tek bloktan oluşmaktadır (Şekil 3.14).

Şekil 3.14 : Gülhane Askeri Hastanesi, 1904 yılı taş baskısı resim (Rieder, 1904).

Hastanenin çalışmasına 1860 yılında son verilmiş, binaya 1876 yılında Gülhane Askeri Rüştiyesi yerleştirilmiştir. 1894 yılında geçirdiği depremde ek hizmet binaları yıkılmış, sadece hastane binası ayakta kalmıştır (Yıldırım, 2010, s.186).

1898 yılında Almanya'dan getirilen Dr. Rieder'e kötü bir durumda olan yapı düzenlemesi için teslim edilmiştir. Bu dönemde her katta sekizer büyük dersliği olan yapı Rieder'in görüşleri doğrultusunda tamir edilerek dört ay sonra 1898 yılında 150 yataklı, uygulamalı eğitim hastanesi olarak açılmıştır. Modern sağlık koşulları için yetersiz olan yapının çevresine mutfak, çamaşırlık, eczane gibi tek katlı servis binaları yapılmış, her koğuşa ısınma için sobalar yerleştirilerek bunların bacaları yapıdan bağımsız olarak dış yüzlerden çıkartılmıştır (Yavuz, 1988, s.132).

Hastane Balkan Savaşı sırasında eğitime ara vermiş, 1913 yılından sonra tekrar açılmış, I. Dünya Savaşı yıllarında sadece hastane olarak hizmet vermiştir. 1918 yılında Fransız kuvvetlerinin hastaneyi işgal etmesi üzerine Gümüşsuyu Hastanesi'nin bahçesinde bulunan barakalarda hizmet vermiş, 1923 yılında binasına geri dönmüştür. 1941 yılında hastanenin Ankara'ya taşınması üzerine yapı "Sarayburnu Asker Hastanesi", 1946'da "Sarayburnu Verem Hastanesi" olarak hizmet vermiştir (Özbay, 1981, s.180-182).

Kargir olan yapının taşıyıcı dıvarlarında tuğla malzeme kullanılmış, kat döşemeleri volta olarak yapılmıştır. Hastane yapısı, onarım ve müdahaleler nedeniyle özgün mimari özelliklerini büyük ölçüde yitirmiştir (Çiftçi, 2004, s.214). Günümüzde

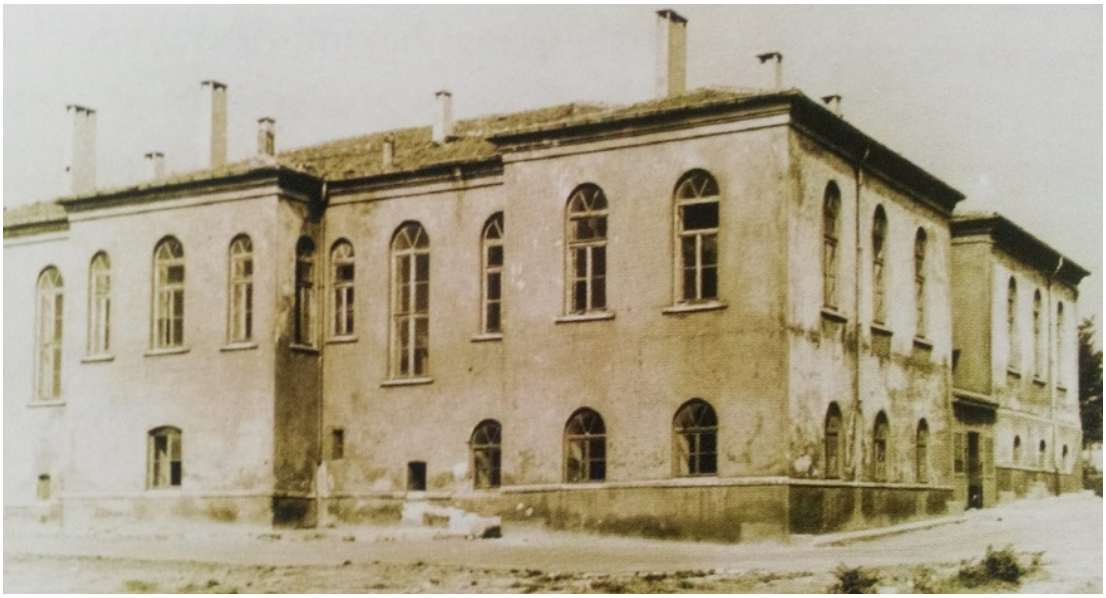
yapının Topkapı Sarayı'na bağlı müze yapısına dönüştürülmesi amacıyla restorasyon çalışmaları devam etmektedir (Şekil 3.15).

Şekil 3.15 : Restorasyon çalışması devam eden Gülhane Askeri Hastanesi (Url-6).

Zeytinburnu Askeri Hastanesi: Zeytinburnu Hastanesi, Zeytinburnu İlçesi, Gazi Çeşme Mahallesi, Abay Caddesi'nde bulunmaktadır. 1978 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Hastane, III. Selim döneminde (1789-1807), bugünkü Bakırköy İlçesi'nde bulunan Baruthane-i Âmire'nin kuruluşundan sonra oluşan ihtiyaçlar sonucu hizmete girmiştir. Bugünkü yapının bulunduğu yerde ilk olarak, iki salonu, beş odası, iki koridoru, eczanesi, mutfağı ve çamaşırhanesiyle 75 yataklı Tophane Müşiri Halil Paşa'ya ait bir yapı olduğu bilinmektedir. 1847'de yeni bir bina yaptırılarak adı Zeytinburnu Askeri Hastanesi olmuştur. Bu yapı da zamanla yetersiz kalınca II. Abdülhamid döneminde yıktırılmış, 150 yataklı bugünkü hastane binası yaptırılmıştır (Şekil 3.16). Nizamiye kapısının üstündeki tarih kitabesi 1893 yılını göstermektedir. Balkan ve I. Dünya Savaşları'nda hizmet veren hastane, ateşkes döneminde boşaltılmış, Cumhuriyet döneminde Çorlu Askeri Hastanesi'nden gönderilen personelle yeniden hizmete açılmıştır (Yıldırım, 2010, s.174-175). 1955-1956 yıllarında 200 yataklı hastane tamamen kapatılmıştır (Kahya ve Erdemir, 2000, s.232). Hastane binası günümüzde Zeytinburnu Belediye Başkanlığı olarak kullanılmaktadır (Şekil 3.17).

Şekil 3.16 : Zeytinburnu Askeri Hastanesi (Yıldırım, 2010).

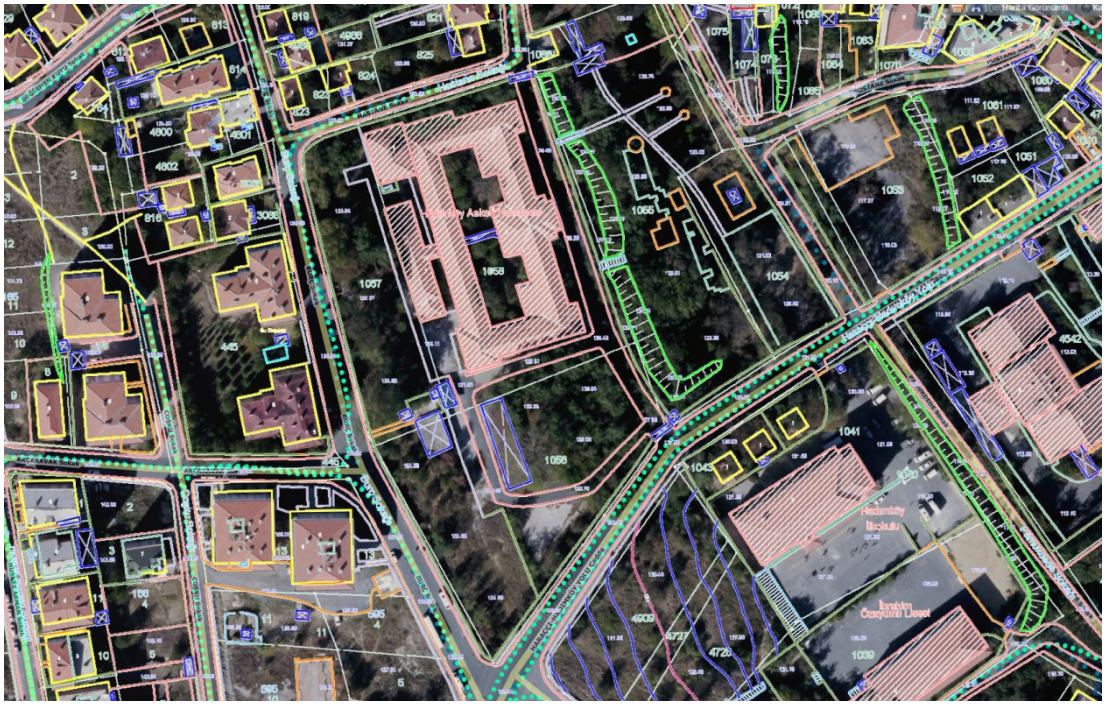

Şekil 3.17 : Zeytinburnu Askeri Hastanesi'nin günümüzdeki durumu.

4. HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ

4.1 Yapının Konumu

Teze konu olan Hadımköy Askeri Hastanesi; İstanbul İli, Arnavutköy İlçesi, Hadımköy Mahallesi, Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi, no:4; 1058 parselde yer almaktadır. Yapının içinde bulunduğu 1058 parsel, doğu yönünde 1054 ve 1055 parseller, batı yönünde 1057 parsel, güney yönünde 1056 parsel, kuzey yönünde ise Hastane Sokağı ile sınırlanmıştır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 : Hastane ve anıt ağaçların bulunduğu parseller.

Hastane duvarlarla çevrili bir avlu içerisinde yer alır. Bu avlunun güneyde Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi'nden ve kuzeyde Hastane Sokağı'ndan olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. Günümüzde Hastane avlusuna giriş güneyde 1056 Parsel'den, nöbetçi askerler tarafından korunan kapıdan sağlanmaktadır. Hastane Sokağı'ndaki kapı ise duvar örülerek kapatılmıştır.

Hastane 6811,06m²'lik eğimli bir arazi üzerine yerleşmiştir. Belediyeden temin edilen halihazır plana göre, yapının bugün kullanılan bahçe giriş kapısının bulunduğu

noktada Haraççı-Hadımköy Caddesi'nin zemin kotu deniz seviyesinden yaklaşık 129.20 metre, batı tarafındaki Burç Sokak 136 metre, diğer bahçe kapısının bulunduğu noktada Hastane Sokak zemin kotu yaklaşık 128 metre yüksekte bulunmaktadır.

Yapının bulunduğu 1058 parsel ile 1054, 1055,1056 ve 1057 parseller bugün Hadımköy Kışla Komutanlığı tarafından korunmakta olup, izinsiz girilememektedir. Hadımköy Askeri Hastanesi'nin bahçesi olarak kullanılan bu parsellerde doğal varlık olarak tescilli çam ağaçları, 1055 parselde ise ziyaretçi yapısı, süs havuzu, banklar ve depo yapısı bulunmaktadır. 1056 parselde ise askeri araçlara ait garajlar bulunmaktadır.

Günümüzde konut alanlarının arasında kalan parsellerin yakınında Hadımköy Tren İstasyonu bulunmaktadır. Doğu Avrupa ve Rumeli Demiryolları'nın bir parçası olan Hadımköy Tren İstasyonu alanındaki, istasyon ve lojman binaları olarak yapılan dokuz tescilli binanın restorasyon çalışmaları 2015 yılında tamamlanmıştır. İstasyon binaları ile birlikte Hadımköy kent merkezi içinde kalan yapı oldukça değerli bir konumda bulunmaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 : Hastane ve çevresi (Arnavutköy Belediyesi arşivi).

4.2 Yapının Tarihçesi ve Genel Özellikleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan bir belgeye göre, 17 Ağustos 1887 yılında Çatalca Ciheti Kumandanlık Merkezi olan Hadımköy'de, Hadımköy Askeri Hastanesi'nin temeli törenle atılıp, inşaatına başlanmıştır (Çizelge E.2). 1308/1890-1891 tarihli kitabe ve Osmanlı armasına göre II. Abdülhamid döneminde açılmıştır.

Hastanenin bulunduğu arazi Fatih Sultan Mehmed Han vakfına ait olup, 1886 yılında Ordu'ya mal edilmiştir (Özbay,1981, c.3, s.459). Özbay (1981), hastane arşivinde bulunduğunu belirttiği tapu kaydı için şu bilgileri vermiştir:

Tarihi: Kânun-u sâni 1302/1886

Mevkii: Kariyede (Köy)

Miktarı: 10 dönüm 360 Zira (10000 m²)

Hududu: Etrafı, Tevfik Cabir, Abdülkadir Efendiler Çayırı ve bazan Cerrah Ali Efendi'nin ve bazan Hacı Tahir Ağa veresesi tarlaları. Fatih Sultan Mehmet Han vakfından, cilt 6 sahife 36.

Maliki: Asâkir-i Şahane'ye mahsus müceddeden hastane inşa olunmak üzere Bab-ı Vâlâ-i Askeriye namına (Özbay, 1981, c.3, s.459).

Bodrum katın giriş kapısının üstünde bulunan ve yapılış tarihini belirten kitabe, Özbay'a göre 15 Kasım 1961 tarihinde yeni bir inşaat kazısı sırasında enkaz altından çıkartılmış, başhekim Albay Şahap Göngül tarafından korunarak, kırılan bir köşesi onarıldıktan sonra hastanenin balkonuna yerleştirilmiştir (Şekil 4.3).

Şair Muhtar tarafından yazılan 4 mısralı kitabe şöyledir:

"Asker-i Şâhanesi içün hastahane yaptırup

Etti Hâdımköyünü sıhhat saray-ı ceyş-i din

Ehli Tıp Muhtar eyler serfürû tarihine

Yaptı Darüssihha Han Abdülhamid-i Kâ Mübin 1308" (Özbay, 1981, c.3, s.460).

Dr. Tümg. Ekrem Şadi Kavur Paşa kitabede 4 mısranın daha yer aldığını Özbay'a bildirmiştir. Divan'da yer aldığı düşünülen mısralar şöyledir:

"Nabz-ı gir-i tab'ı tahkim-i miham-ı saltanat

Hazret-i Abdülhamid Han kim hâkim-i lâyezal

Hikmet âmuz-u hükümrân-ı Emirül müminin

Hikmeti kıldı vücudu devleti Rûh-u emin" (Özbay, 1981, c.3, s.460).

Şekil 4.3 : Giriş cephesinde bulunan kitabe.

Tez çalışması kapsamında Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Hadımköy bölgesi ve Hadımköy Askeri Hastanesi'nin 1307-1323/1899-1905 tarihleri arasındaki dönemine ait çeşitli belgeler bulunmuştur (Çizelge E.1-28).

Maliye Hazinesi mülkiyetindeki Hadımköy Hastanesi, II. Numaralı K.V.T.V.K.'nun, 27.02.2002 tarih ve 6295 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Aynı Kurul'un 20.06.2002 tarih ve 6394 sayılı kararı ile hastane yapısı ile bütünlük gösteren 1054, 1055, 1056, 1057 parsellerdeki ağaçlar, 2863 sayılı yasa kapsamında korunması gerekli anıt ağaçlar olarak tescil edilmiştir.

İki katlı olan Hadımköy Hastanesi'nin özgün planı, Maltepe ve Haydarpaşa Hastaneleri gibi orta avluya bakan bir koridora açılan mekânlardan oluşmaktadır. Haydarpaşa Askeri Hastanesi' nin Münih'teki "Allgemeine Krankenhaus" hastanesi ile plan bakımından benzerlik gösterdiği bilinmektedir. O dönemlerde Osmanlı Askeri Hastanelerinin Müfettişi sıfatını taşıyan Lorenz Rigler eski ve yeni kurulan Türk hastanelerini organize etmeye çalışmıştır. Hadımköy Askeri Hastanesi'nin de planlanmasında ve organizasyonunda Alman etkilerinin olduğu açıktır.

Balkan Savaşı'nda kolera ve tifüs salgınlarının arttığı dönemde hastane yoğun olarak kullanılmış, aynı zamanda bir tahliye hastanesi[3] görevi yapmıştır. Bu hareketli

[3] Savaş alanında bulunan gezici hastanelerde tedavi edilemeyen hasta ve yaralıların gönderildiği olanakları daha fazla olan askeri hastanelerdir.

dönemde hastaneye bağlı olarak sağlık eğitimi veren bölüm açılmış, ordunun ihtiyacı olan sağlık personelinin yetiştirilmesine çalışılmıştır. Ayrıca bu yıllarda hastane kadrosu da kuvvetlendirilmiştir (Özbay, 1981, c.3, s.461).

Oldukça kritik bir bölgede bulunan 150 yataklı hastane, kalabalık karşısında yetersiz kalınca hastalar Hadımköy İstasyonu'nda bulunan vagonlara yerleştirilmiştir. Balkan Savaşı sonrası boşaltılan hastane I. Dünya Savaşı'nda yeniden açılmıştır. Çanakkale savaşları sırasında 2. ve 5. Ordu'lara tıbbi destekte bulunmuş, ateşkes döneminde Fransızlar tarafından işgal edilmiştir (Özbay, 1981, c.3, s.463).

Milli Mücadele'den sonra Trakya'ya ve Hadımköy'e yerleşen birliklerin kumandanı Miralay Hüsnü Bey karargâhını Hadımköy Askeri Hastanesi'nde kurmuş, daha sonra hastane bölgedeki savunma birliklerine kışla olmuştur. 1923'te Çatalca Müstahkem Mevki Kumandanlığı emrinde 100 yataklı hastane olarak yeniden hizmete açılmıştır. Hastane oldukça harap durumda olduğundan, ancak birkaç koğuşu hastalara ayrılabilmiş, sadece pansumanhane şeklinde çalışarak, hastalar İstanbul'un merkezindeki donanımlı hastanelere sevk edilmiştir (Özbay, 1981, c.3, s.463-464).

1927 yılında hastanenin çalışma koşullarında ilerlemeler kaydedilmiş, o dönemde görevli bulunan başhekimin çabaları ile laboratuvar tarzında bir oda oluşturulmuştur. Buraya Konya ve Beylerbeyi depolarından gerekli malzemeler ve aletler getirtilerek eksikler tamamlanmaya çalışılmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.464).

1928 yılı başında şiddetli bir fırtınada çıkan yangın sonucunda hastanenin büyük bölümü yanmıştır. Hastane boşaltılarak, içinde gazino salonu ile iki küçük oda olduğu belirtilen ve günümüzde mevcut olmayan pavyona taşınmıştır. Burada aylarca kalan hastaların birçoğu, merkezdeki hastanelere sevkedilmiştir. Pavyonun birlik subayları için boşaltılması gerektiği zaman ise uygun olan köy evlerine hastalar taşınmış, cerrahi çalışmalar 1929 yılına kadar durdurulmuştur. Uzun süre olduğu gibi bırakılan hastanenin uygun bir bölümünde küçük bir revir açılmış, yapılan basit onarımlarla 1938 yılına kadar kışla olarak kullanılmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.464-465).

1941 yılında hastane binası daha geniş çaplı bir onarım geçirmiş, kat döşemeleri betonarmeye çevrilmiştir. Onarım sırasında hastane bütün personeli ile Gümüşsuyu Askeri Hastanesi'nin bahçesinde bulunan barakalara taşınmış, bina 9 ay sonra onarımı tamamlanmış olarak hizmete açılmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.465).

Cumhuriyet arşivlerinde 2 Nisan 1941 tarihli "Hadımköy Hastanesi'nin inşa ve tamirinin pazarlıkla yaptırılması" hakkında belge bulunmaktadır (Çizelge E.6).

II. Dünya Savaşı'nda hastane 200 yataklı kadrosu ile hizmet vermiştir (DBİA, 1995, c.8). Bu sırada hastanenin üst katında yeniden onarım başlamış, alt katta bulunan ameliyathanede çalışmalar devam etmiştir. 1941 tarihinde 4. Kolordu'nun bir seyyar hastanesi binanın kuzeybatısındaki alana yerleştirilmiş, kalacak yer bulamayan hekimler için hastanenin bir odası yatakhane olarak ayrılmıştır (Özbay, 1981, c.3, s.465). Bu seyyar hastane günümüzde bulunmayıp, mazot deposunun olduğu alana yerleştirilmiş olduğu düşünülmektedir.

Bu dönemde hastaneye bir hamam yaptırılmış, kullanılacak su araçlarla Muha Köyü'nden getirtilmiştir. Onarımdan sonra çalışma koşullarını iyileştirmek için çaba sarfedilmiş, daha kapsamlı bir cerrahi servis kurulmuştur. Ancak hastane yine yetersiz kalıp tüm koğuşlar dolunca, hastalar Zeytinburnu Askeri Hastanesi ve merkezdeki askeri hastanelere sevk edilmiştir. Bataklık olan çevrede sıtma vakaları artmış, hastane çiçek, tifo, dizanteri, tifüs ve uyuzla kısıtlı imkânlarla mücadele etmiştir (Özbay, 1981, c.3, s.465).

II. Dünya Savaşı seferberliğinde çalıştırılan 87 hastaneden bir kısmının 1945'den itibaren faaliyetlerine son verilmiştir (Ünver, 1943, s.560). Bu döneme tanıklık etmiş olan Ünver (1943), 1950 yılında bu hastanelerden 44 tanesinin hizmete devam ettiklerini belirtmiştir. Hadımköy Askeri Hastanesi de 200 yataklı kadrosuyla 1. Ordu'ya bağlı olarak hizmet veren bu hastanelerden biri olmuştur. 100-200 yataklı hastanelerin özelliklerine göre, uzman tabib kadrosunun 5-7 hekimden oluştuğu ve Yüzbaşı-Albay bulundurulduğu tahmin edilmektedir.

1946 yılında hastane bir kere daha yangın geçirmiş, çatısı yanmıştır. 1947 yılında onarım başlamış, bir yıl kadar süren tamirattan sonra hastane yeniden hizmete açılmıştır. Ancak hastane yetersiz sağlık koşulları ve maddi imkânsızlıklarla mücadele etmiştir. Bu dönemde binaya eklenen bulaşıcı hastalıklar (intaniye) barakasında oldukça kötü şartlarda hastalar tedavi edilmeye çalışılmıştır. Gemici feneriyle aydınlatılan, içecek suyu araçlarla temin edilen hastanede çalışanlar ve doktorlar da istifa etmeye başlamışlardır. 1958 yılında günümüzde mevcut olmayan poliklinik binası yaptırılmış, elektrik jeneratörü ile tesisat düzeltilmiş, röntgen devreye sokulmuştur. Bu çabalara rağmen hastanenin durumu iyileştirilememiş, 1960

ihtilaline kadar bu şekilde hizmet vermiştir (Özbay, 1981, c.3, s.466). Özbay (1981), 1909-1960 yılları arasındaki hastane kadrosunu belgelemiştir.

1985 yılına kadar orduevi olarak kullanılan yapı, 29.10.1985 tarihinde "Merkez Komutanlığı ve Revir Binası" olarak yeniden hizmete açılmıştır. Hastahane, 2010 yılına kadar "I. Zırhlı Tugay 30 Yataklı İaşeli Reviri" olarak kullanılmıştır. Günümüzde kullanılmayan yapı Hadımköy Kışla Komutanlığı kontrolündedir.

Balkan Savaşları döneminde Hadımköy Hastanesi: Hadımköy Askeri Hastanesi, Balkan Savaşları'nda önemli bir yere sahip olmuş, yaşanan olaylara tanıklık etmiştir. Bu savaşları ve büyük kayıplar verilen salgınları konu edinen kaynaklarda Hadımköy Askeri Hastanesi çokça karşımıza çıkmaktadır.

Bu yıllarda ilk kolera vakaları Hadımköy'de çıkmış, Çatalca hattına yayılmıştır. Hadımköy Askeri Hastanesi'nde kolera hastalarının tedavisine başlanmış, ancak salgının ordunun diğer kısımlarına yayılmaması için hastaların büyük bir kısmı trenlerle İstanbul merkezine sevk edilmeye başlanmıştır (Yıldırım, 2010, s.91). Bu dönemde Harbiye Nezaretince gerekli gösterilecek yerlerde hastane kurulması için öncelikle askeri hastanelere yakın binalar aranmasına, uygun bina bulunamazsa içine 15 yatak alacak barakaların kurulmasına karar verilmiştir. Hadımköy Askeri Hastanesi de yetersiz kalınca, 18 Kasım 1912 tarihinde Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi, bölgede bulunan ray hatlarının kenarında 150 yatak kapasiteli olarak kurulmuş, daha sonra kapasitesi artırılmıştır (Özaydın, 1987, s.100-101). Bazı kaynaklarda Hadımköy Askeri Hastanesi olarak belirtilen ve görselleri verilen yapıların, buradaki Hilal-i Ahmer Hastanesi olduğu tespit edilmiştir. Hadımköy Askeri Hastanesi ve Hilal-i Ahmer Hastanesi bu dönemde birlikte çalışmıştır. Kızılay arşivlerinde bulunan yazışmalar, o dönemde hastanenin durumu hakkında fikir vermektedir (Çizelge E.29-33).

4.3 Plan Özellikleri

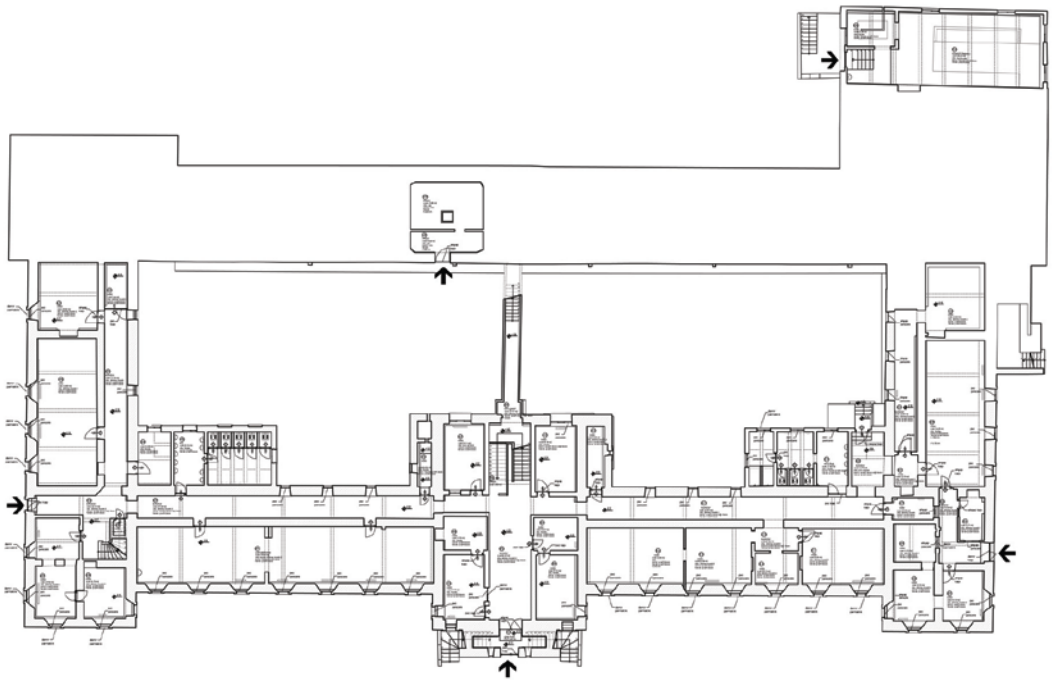
Hadımköy Askeri Hastanesi doğu-batı ekseninde simetrik bir plan şemasına sahiptir. Plan şeması dikdörtgen şeklinde ve ortası avluludur. Uzun kenarları doğu ve batı cepheleri, kısa kenarları ise kuzey ve güney cepheleridir. Özgün plan ölçüleri 41.5x81.8 m olan yapının kuzey kanadı ek mekânlarla uzatılmış, batı kanadına paralel tek katlı ek bina inşa edilerek koridorla bağlantı sağlanmıştır. Yapının simetri

eksenindeki giriş bölümü ile köşe bölümleri dışarıya taşırılmıştır. Planı orta avluya bakan koridora açılan mekânlardan oluşan yapının özgün mekân ve işlevleri müdahaleler nedeniyle belirlenememektedir.

Bu bölümde analizleri yapılacak olan plan özellikleri mevcut mekânların teker teker ve ayrıntılı açıklamalarından ziyade kat ölçeğinde yapılacaktır.

4.3.1 Zemin kat planı

Yapının +1.50 kotundan kesildiği düşünülerek çizilmiş olan kat planıdır (Şekil 4.4). 85-95 cm arasında farklılaşan kalın duvarlara sahiptir. Zemin kat arazinin eğiminden dolayı açığa çıkan Kuzey, Güney ve Doğu kollarında bulunmaktadır. Yapının batı yönüne doğru arazi yükseldikçe zemin katın bir kısmı gömülmektedir. Batı kanadında yer alan, orta avludan ulaşılan , +0.75 kotundaki mekân ile; kuzeybatı köşesinde bulunan sonradan ilave edilmiş +0.33 kotundaki kazan dairesi zemin kat planında ele alınmıştır. Zemin kat rölöve planında toplam 46 adet mekân bulunmaktadır.

Şekil 4.4 : Zemin kat planı.

Zemin kata, doğu kanadında dışarı taşırılmış giriş bölümünden 153x197 cm ölçülerinde basık kemerli, pvc doğramalı kapıdan girilmektedir. Bu kapının üzerinde kitabe yer almaktadır. Giriş holünün kotu -0.11 dir. Giriş koridorunun sonunda merdiven holü yer almaktadır. Birinci kata ulaştığı yerde önüne duvar örülerek

kapatılmış olan bu merdiven çift kollu ve 20 rıhtlıdır. Merdivenin +1.40 kotundaki ara sahanlığına eklenmiş geçiş koridoru ile batı kanadının birinci katına ulaşılmaktadır. İç avluyu ikiye ayıran 120 cm genişliğindeki bu geçiş koridorunda 11 basamaklı tek kollu merdiven bulunmaktadır (Şekil 4.5). İç avluda bu merdivenin altından geçilmektedir. Zemin katta kuzey ve güney kanatlarında da birer giriş kapısı mevcuttur. Z43 ve Z44 nolu mekânlara giriş iç avludan, Z45 ve Z46 nolu kazan dairesi mekânlarına giriş batıdaki arka bahçeden ayrı olarak sağlanmaktadır. Bu mekânlar ile zemin kattaki diğer mekânlar arasında bir bağlantı bulunmamaktadır. İç avluya çıkış ise doğu kanadına sonradan eklenmiş Z20 nolu koridordan sağlanmaktadır. -0.04 kotundaki mekânda kapının önünde 3, kapının dışında ise 4 basamak çıkılarak +1.03 kotundaki iç avluya ulaşılmaktadır.

Şekil 4.5 : Z09 nolu geçiş koridoru.

Zemin katta koridorlar arasında 100x200 cm boyutlarında kemerli geçişler mevcuttur. Batı kanadında bulunan koridor ile kuzeyde bulunana koridor arasındaki bağlantı müdahaleye uğramıştır. Koridorlar arasındaki kemerli geçişlerden biri, Z19

nolu, 6,60 m² alana sahip mekâna açılan kapı olarak değiştirilmiş, diğeri ise mekânın içinde kapatılmış, dışında ise niş olarak bırakılmıştır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 : Kapatılan koridor geçişi.

Kuzeydoğu köşesinde bulunan Z27 ve Z28 nolu mekânlar arasında 109x250 cm boyutlarında kemerli duvar boşluğu bulunmaktadır (Şekil 4.7). Burada duvar kalınlığı 74 cm olarak ölçülmüştür.

Şekil 4.7 : Z28 nolu mekânda bulunan kemerli duvar boşluğu.

Özgün halde simetrik olan yapının güneydoğu köşesinde Z37 ve Z38 nolu mekânlar arasında da olması gereken bu kemerli boşluk, düz atkılıya dönüştürülüp kapı

eklenmiştir (Şekil 4.8). Sıva üzeri boyalı duvarda doldurulmuş kemer boşluğu izi tespit edilmiştir. Burada da duvar kalınlığı 70 cm olarak ölçülmüştür.

Şekil 4.8 : Z37 nolu mekânda düz atkılıya dönüştürülmüş duvar boşluğu.

Z37 nolu mekânın orta bölümünde de birbirinden farklı boyutlarda iki adet kemerli duvar boşluğu bulunmaktadır (Şekil 4.9). 95x210 cm ve 107x225 cm boyutlarındaki boşlukların bulunduğu duvarın kalınlığı 60 cm olarak ölçülmüştür.

Şekil 4.9 : Z37 nolu mekânda bulunan kemerli duvar boşlukları.

Zemin katta orta avluyu çevreleyen koridor ile mekânlar arasındaki duvar kalınlığı 65-70 cm arasında değişmektedir. Yapının simetri aksından ikiye ayrıldığı kabul edilirse, güney tarafında özgün olduğu düşünülen büyük mekânlar bulunurken, kuzey tarafında 20-25 cm kalınlığında tuğla duvarlarla bölünmüş daha küçük mekânlar bulunmaktadır. En son kullanıldığı dönemde yemekhanenin bu katta bulunduğu

görülmektedir. Mekânların bir bölümünde hırdavat ve çeşitli malzemeler depolanmıştır. Zemin katta dış avluya bakan pencerelerde duvar boşlukları ve denizlikler geniş bırakılmıştır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 : Zemin katta pencere boşlukları.

Doğu kanadının iç avluya bakan duvarlarına eklemlenen bölümlere ıslak hacimler yerleştirilmiştir (Şekil B.38). Alaturka tuvalet, pisuvar ve duş kabinlerinden oluşan bu bölümlerin zemin ve duvarları seramik kaplıdır. Asma tavan yapılmadığı için tavanda gider boruları ve betonarme kirişler görülmektedir.

İç avludan ulaşılan Z43 ve Z44 nolu mekânların ara duvarı sıvasız, diğer duvarları sıvalıdır. Zemin kaplaması şap olan mekânlardan Z44 nolu olanın kuzey duvarında tuğlayla kapatılmış 80x100 cm boyutlarında kemerli duvar boşluğu gözükmektedir (Şekil 4.5). Zeminde bulunan su yolu izinden de bunun bir tesisat kanalı olduğu kanısına varılmıştır. Bu mekânın avluyla olan ilişkisi göze alındığında, özgün plan şemasında çamaşırhane ya da sarnıç olabileceği düşünülmektedir.

Şekil 4.11 : Tesisat kanalı olduğu düşünülen kapatılmış duvar boşluğu.

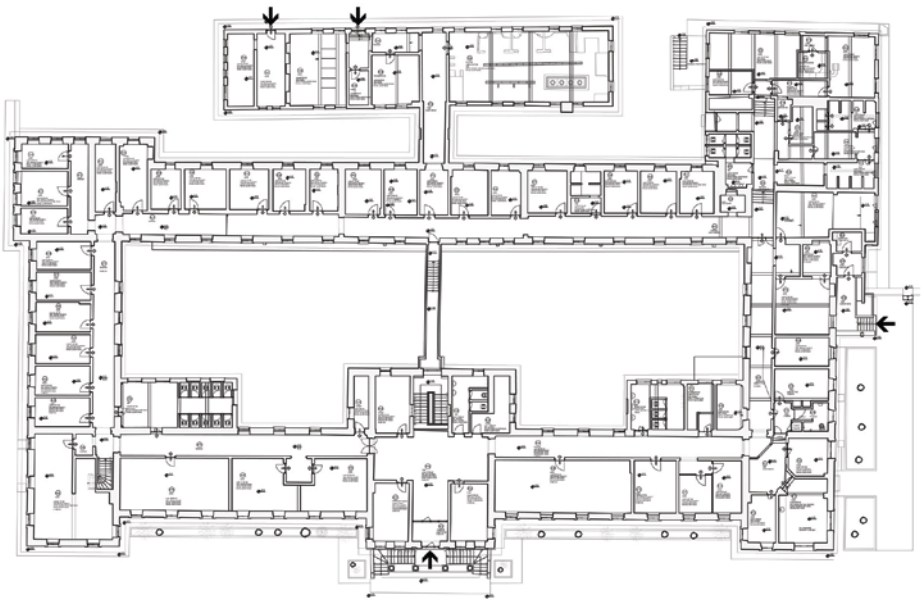
Batı cephesinden ayrı girişi olan kazan dairesinde Z46 nolu mekân +0.63, makinelerin bulunduğu Z45 nolu mekân +0.33 kotundadır (Şekil 4.12). Yer döşemesi seramik kaplı olan mekânların duvarlarında alt kotta seramik, üst kotta boya bulunmaktadır.

Şekil 4.12 : Kazan dairesi.

4.3.2 Birinci kat planı

Yapının +4.60 kotundan kesildiği düşünülerek çizilmiş kat planıdır. Doğu cephesi simetri aksında dışarı taşırılmış giriş bölümü bulunmaktadır. Çift kollu, 15 rıhtlı merdivenle ulaşılan sahanlıktan 175x343 cm boyutlarındaki basık kemerli kapı ile birinci kata girilmektedir. Orta avluya bakan koridora açılan mekânlardan oluşan birinci kat planında toplam 91 adet mekân bulunmaktadır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13 : Birinci kat planı.

Merdiven ve sahanlık kısmı mermer kaplama olan +2.85 kotundaki giriş bölümünden +3.12 kotundaki seramik kaplı giriş holüne geçilmektedir. Holün kuzey yönünde nöbetçi askerlerin, güney yönünde nöbetçi çavuşun kaldığı iki oda bulunmaktadır. Holün karşısında bulunan merdiven holü duvar örülerek kapatılmıştır. Zemin katta olduğu gibi, birinci katta da ıslak hacimler doğu kanadının iç avlu yönünde eklenen mekânlarında bulunmaktadır. Islak hacimlerin döşemesi seramik kaplı, diğer mekânların ise dökme mozaik kaplıdır (Şekil B.64).

Doğu kanadında bulunan mekânlar daha geniş iken, diğer kanatlar birbirine benzer özellikte, koğuş olarak kullanılmış, küçük mekânlara ayrılmıştır (Şekil 4.14). Ara duvarların kalınlığı 25-30 cm arasında değişirken, dış duvarların kalınlığı ortalama 70 cm dir. Doğu ve güney kanadı koridorlarının kesişiminde zemin kata iniş merdiveni bulunmaktadır (Şekil B.50). Tek kollu ve 17 rıhtlı olan bu merdivenin orta aksa göre simetrisinde olması gereken merdiven mevcutta bulunmamaktadır.

Şekil 4.14 : Birinci katta bulunan benzer koğuşlara örnek.

Birçok müdahale gören kuzeybatı köşesinde mekânlar biri 5, diğeri 6 basamaklı iki adet merdivenle yükseltilmiş, böylece alt kata kazan dairesi ilave edilmiştir (Şekil 4.15). Soyunma odaları, wc, havalandırma sistemi bulunan kurutma odası gibi mekânları barındıran bu bölümün dış duvarlarının 30 cm kalınlığında olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümde batı yönündeki bahçeye açılan bir çıkış kapısı bulunmaktadır (Şekil B.55).

Şekil 4.15 : Kuzey kanadında 1K31 nolu koridor.

Kuzey kanadında, bahçeden ayrı girişi bulunan +3.00 kotundaki 1K29 ve 1K30 nolu mekânlara 7 basamaklı, dökme mozaik kaplı merdivenle ulaşılmaktadır (Şekil 4.30). Diğer mekânlarla bağlantıları mevcutta bulunmamakla birlikte, iki adet duvar boşluğunun kapatıldığı görülmektedir.

Batı kanadına paralel, tek katlı 810x3940 cm boyutlarında geç dönemde yapılmış ek bina ile batı kanadı arasındaki bağlantı, orta aksa eklenen koridorla sağlanmıştır (Şekil 4.16). Orta aksta bulunan taş söveli ve kemerli duvar boşluğunun, özgün halde arka bahçeye çıkış kapısı olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.16 : Ek bina ile özgün bina arasındaki koridor.

Ek binada son dönemde kullanılan mutfak, bulaşıkhane ve depo gibi servis bölümleri bulunmaktadır. Dış duvar kalınlığı 35-40 cm arasında değişen ek binanın batı yönünde servis kapısı bulunmaktadır (Şekil B.58). Ek binanın güney ucunda arka bahçeden ayrı girişi olan, 1K61 ve 1K62 nolu mekânlar bulunmaktadır. Diğer mekânlar +3.20 kotunda iken bu iki mekân +3.73 kotunda olup, tavan yüksekliği ve çatı üst kotunun da farklı olması, ek binaya sonradan ilave edildiğini göstermektedir.

1K56 nolu mutfakta tezgâhların birçoğu kırılmış olmakla birlikte, ocak, kullanılan raflar ve mutfak eşyaları mevcuttur (Şekil 4.17). Tuğla ayaklar üzerine betonarme ve mermer kaplama olarak yapılmış tezgâhlardan yıkılanların izleri zeminde görülmektedir. Kaplaması dökme mozaik olan zeminde iki adet menfez bulunmaktadır. Pencere boşluklarının değiştirilip, bazılarının kapatıldığı görülmektedir.

Şekil 4.17 : 1K56 nolu mutfak.

4.4 Cephe Özellikleri

Hadımköy Askeri Hastanesi'nin girişinin yer aldığı doğu cephesi, 1055 parsel anıt ağaçların bulunduğu avluya; batı cephesi Burç Sokak'a bakan 1057 parsele, kuzey cephesi Hastane Sokağı'na, güney cephesi ise Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi'ndeki ana girişin bulunduğu 1056 parsele bakmaktadır.

Kuzey ve batı cepheleri yapının geçirdiği tadilatlar sırasında müdahalelere uğramıştır. Bu sebeple ek mekânlar ve cephe elemanlarında bozulmalar gözlemlenmiştir.

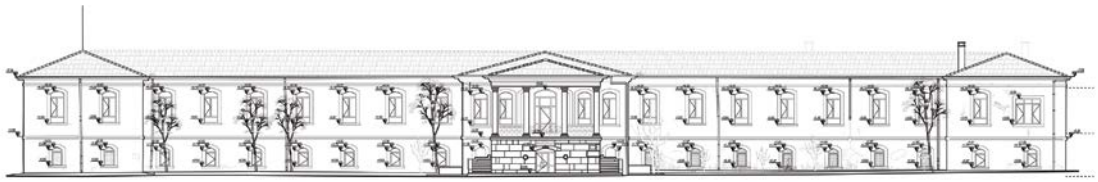
Neoklasik üsluptaki yapı, özgün planında orta akstaki girişe göre simetrik olarak tasarlanmıştır. Giriş bölümü ve köşe bölümler dışarıya taşırılmıştır. Özgün pencereleri basık kemerli olan yapının kat aralarında ve birinci kat pencerelerinin üst hizasında profilli silme bulunmaktadır. Daha geç dönemde yapıldığı düşünülen mekânlarda düz atkılı farklı boyutlarda pencereler gözlemlenmektedir.

Orta avluya bakan doğu kanadına bitişik ekler yapılmış, cephe özgünlüğünü büyük ölçüde kaybetmiştir.

Marsilya kiremit kaplı kırma çatıyla örtülü olan yapının tüm cepheleri sıvalı ve boyalıdır. Binanın cephelerinde, doğal etkenlerden ve insan müdahalelerinden kaynaklanan hasarlar bulunmaktadır. Bunlar genel olarak sıva dökülmesi, kılcal çatlaklar, yosunlanma, geç dönem müdahalelerinden kaynaklanan hasarlardır.

4.4.1 Doğu (giriş) cephesi

Hadımköy Askeri Hastanesi'nin girişi doğu cephesinde yer almaktadır (Şekil 4.18). Plan şemasında giriş kısmı 530 cm, kuzeydoğu ve güneydoğu köşe kısımları 300 cm dışarıya taşırılmıştır.

Şekil 4.18 : Doğu cephesi.

Neoklasik üslupla tasarlanmış olan yapının cepheleri sade tutulmuş, giriş bölümü anıtsal özellikte kurgulanarak öne çıkarılmıştır. Giriş bölümünün üzeri dört sütunla taşınan profilli saçakla örtülmüştür. Dışarıya taşırılmış giriş bölümünün iki yanından 15 basamaklı merdivenle 1.kat giriş kapısına ulaşılmaktadır. Merdiven sahanlığının bulunduğu balkon kısmının altında basık kemerli zemin kat giriş kapısı ve kapının iki yanında 40 cm çapında yuvarlak iki pencere bulunmaktadır. Pvc doğramalı zemin kat giriş kapısının üstünde yapıya ait kitabe bulunmaktadır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 : Giriş bölümündeki merdivenler.

Giriş bölümünün orta aksında yer alan 175 x 343 cm boyutlarındaki 1. kat giriş kapısının her iki yanında ikişer adet pencere bulunmaktadır. Bu bölümün kuzey ve güney üst köşelerinde ikişer adet metal gergi kılıcı görülmektedir.

Dışarıya taşırılmış köşe kısımların üst katlarında ve giriş katlarında ikişer pencere bulunmaktadır. Kuzey yönündeki üst kat pencerelerinden biri genişletilip düz atkılı olarak değiştirilmiş, söve ile çerçevelenmiştir (Şekil 4.19). Doğu cephesinde bu pencere dışındaki tüm pencereler basık kemerli ve profilsiz taş sövelidir.

Şekil 4.20 : Giriş cephesinde değiştirilmiş pencere boşluğu.

Pencere açıklıklarını dolaşan ve cepheye hareket katan söveler birinci katta yanlarda ve üstte 25 cm, altta 12 cm kalınlığında, zemin katta yanlarda ve üstte 25 cm, alt kısımda ise 12 cm kalınlığındadır. Birinci kat ile zemin katı ayıran silme ortalama

+2.60 kotunda başlamaktadır. Birinci kat pencerelerinin üst kısmındaki silme ise +6.80 kotundadır. Cephedeki bütün söveler ve silmeler kırmızıya boyanmıştır.

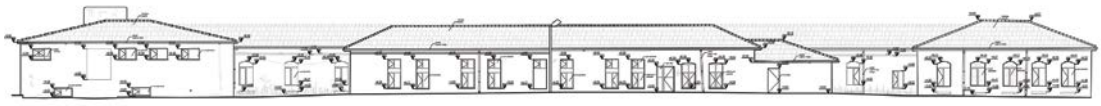
Doğu cephesinde geride kalan kısımlarda ise her iki yanda alt ve üst olmak üzere yedişer pencere bulunmaktadır. Üst kat pencereleri ortalama 110x250 cm, giriş katı pencereleri ortalama 80x145 cm boyutlarındadır. Özgün tasarımında ahşap olduğu düşünülen pencere doğramaları pvc olarak değiştirilmiştir. Zemin kat pencerelerinin 10 tanesinde muhdes demir parmaklık bulunmaktadır (Şekil 4.21). Yağmur suyunun tahliyesi saçak boyunca devam eden plastik yağmur oluğu ve sekiz adet plastik yağmur iniş borusu ile sağlanmaktadır.

Şekil 4.21 : Doğu cephesi pencere düzeni.

4.4.2 Batı cephesi

Arazi eğiminden dolayı zemin kat kotunun toprak altında kaldığı bu cephede sadece birinci kat bulunmaktadır (Şekil 4.22). Özgün plan şemasında kuzeybatı ve güneybatı köşelerinin simetrik olarak dışarıya 250 cm taşırıldığı düşünülmektedir. Mevcutta güneybatı köşesi özgün biçiminde kalmış, kuzeybatı köşesi genişletilmiştir.

Şekil 4.22 : Batı cephesi.

Batı cephesinin güney yönündeki dışarı taşırılmış kısımda 110x200 cm boyutlarında beş adet basık kemerli pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin altındaki söveler 45 cm aşağıda kalmakta, iç mekândan da pencere boşluklarının alt bölümlerinin duvar örülerek kapatıldığı gözükmektedir. Pencerelerin ikisi muhdes demir parmaklıklıdır (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 : Batı cephesinde boyutu değiştirilmiş pencereler.

Kuzeybatı köşesinde dışarı taşırılmış özgün kütle yıkılmış, daha büyük boyutlarda dışarı taşırılmış olarak tuğla örgülü mekânlar yapılmıştır. Burada 1. kat döşemesi yükseltilerek, bir bölümü toprak altında kalan, +0.33 kotunda kazan dairesi yerleştirilmiştir (Şekil 4.24). Birinci kattaki 90x150 cm boyutlarındaki dört pencereden biri ahşap, diğerleri pvc doğramalıdır. Birinci katta bulunan 195x250 cm boyutlarındaki duvar boşluğu tuğla örülerek kapatılmıştır. Zemin katta bulunan kazan dairesinin ise 70x145 cm boyutlarında iki adet penceresi bulunmaktadır. Bu bölümde ayrıca batı cephesi rölöve çizimlerinde gösterilmeyip, kesitlerde gösterilen çıkış kapısı bulunmaktadır (Şekil B.55).

Şekil 4.24 : Kuzeybatı köşesindeki muhdes bölüm.

Özgün plan şemasında geride kalan kısımda 14 adet pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerden tümünün alt kısımlarına duvar örülerek boyutları değiştirilmiş, üçü düz atkılı yapılmıştır. Batı cephesine paralel olarak 810x3942 cm boyutlarında ek bina inşa edilmiş, özgün bina ile simetri aksından kapalı bir koridorla birleştirilmiştir (Şekil 4.25). Bu koridorun kuzey ve güney duvarlarında simetrik olarak bulunan

pencere boşlukları kapatılmıştır. Birleşim yerinde kemerli ve taş söveli duvar boşluğu olduğundan dolayı, özgün durumda burada arka bahçe çıkış kapısı olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.25 : Hastane ile ek yapı arasındaki bağlantı.

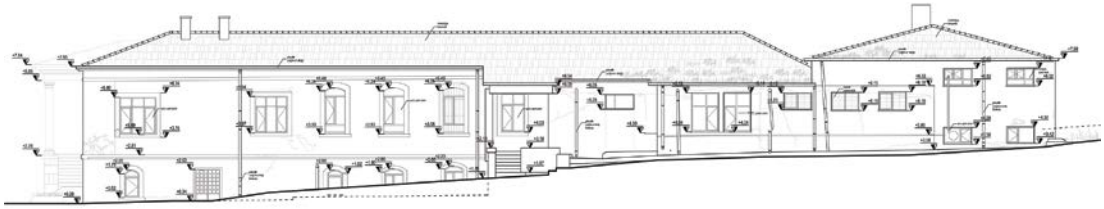
Ek yapının batı cephesinde ise sekiz adet düz atkılı, iki adet basık kemerli pencere, iki adet kapı bulunmaktadır. Zemin kotları, çatı üst kotları farklı olduğu ve iç mekânda kapatılmış pencere boşlukları gözlemlendiği için güney tarafındaki parçanın farklı dönemde ek yapıya ilave edildiği düşünülmektedir (Şekil 4.26). Burada bulunan iki mekân ile ek binadaki diğer mekânlar arasında bağlantı bulunmamaktadır. Ek yapılardaki pencere boşlukları zaman içinde değiştirilmiş ve bazılarının kapatılmış olduğu görülmektedir.

Şekil 4.26 : Ek yapıda farklı dönem eki.

4.4.3 Kuzey cephesi

Cephe düzeni büyük oranda değiştirilmiştir. Birinci kat pencerelerinden üçü basık kemerli ve taş söveli kalmış, diğerleri düz atkılı olarak değiştirilmiştir. Simetrik cephe düzeni bozulmuş, bazı pencere boşlukları kapatılmış, bazıları genişletilmiştir (Şekil 4.27).

Şekil 4.27 : Kuzey cephesi.

Kuzey cephesinin batı yönündeki ucu yıkılarak muhdes mekânlar ilave edilmiştir. Özgün halde eğimden dolayı açığa çıkan bölümlerde zemin kat bulunurken, sonradan ilave edilen bölümde birinci kat döşemesi yükseltilerek zemin kat oluşturulmuş ve buraya kazan dairesi yerleştirilmiştir (Şekil 4.28). Ek kısımlarda duvarda çatlaklar, iç mekânda ise zeminde çökmeler görülmektedir.

Şekil 4.28 : Kuzey cephesinde muhdes bölümler.

Arazinin eğiminden dolayı zemin kat pencerelerinin bir kısmı tabii zemin kotunun altında kalmış, beden duvarından 90 cm ileride duvar örülerek set oluşturulmuş ve pencerelerin bu kotta açılabilmeleri sağlanmıştır. Zemin katta dört adet basık kemerli ve söveli pencere, bir adet avluya çıkış kapısı bulunmaktadır (Şekil 4.29). Kuzey kanadına sonradan eklenen ve jeneratör odası olarak kullanılan +3.00 kotundaki 1K29 ve 1K30 nolu bu mekânlara yapının içinden geçiş bulunmamakta, bahçeden 7 rıhtlı merdivenle ulaşılmaktadır (Şekil 4.30). Bu bölümlerin zemininde çökmeler

tespit edilmiştir. Marsilya kiremit kaplı çatıda ise bitkilenmeler görülmektedir. Plastik yağmur oluğu ve altı adet plastik yağmur iniş borusu ile yağmur suyu tahliye edilmektedir.

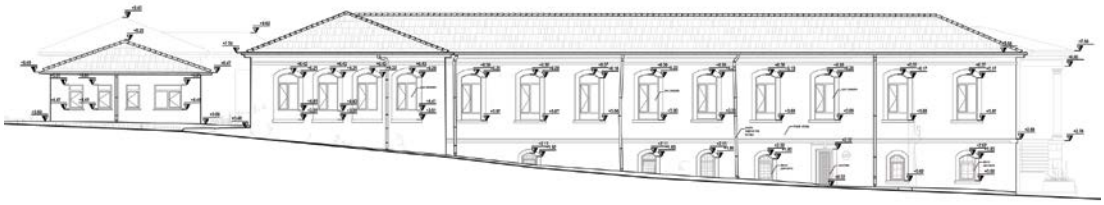
Şekil 4.29 : Müdahale görmüş cephe düzeni.

Şekil 4.30 : 1K29 ve 1K30 nolu mekânların girişi.

4.4.4 Güney cephesi

Yapının Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi'ne paralel cephesidir (Şekil 4.31). Plan şemasında güneybatı köşe kısmı 165 cm dışarı taşırılmıştır. Doğu (giriş) cephesindeki pencere ve silme düzeni bu cephede de devam etmektedir. Birinci katta 110x250 cm ölçülerinde basık kemerli ve söveli 9 adet pencere bulunmaktadır. Güneybatı köşesindeki dışarı taşırılan kısımda yer alan dört pencerenin ise boyutları 110x200 cm olarak küçültülmüştür. Buradaki pencere boşluklarının alt kısımları söve hizasına kadar tuğla ile doldurulmuştur (Şekil 4.32).

Şekil 4.31 : Güney cephesi.

Şekil 4.32 : Güney cephesinde boyutu değiştirilmiş pencereler.

Dışarı taşırılmış bölümde eğimden dolayı zemin kat bulunmamaktadır. Zemin katta 6 adet basık kemerli ve söveli pencere mevcuttur. Pencerelerin ikisinin bir bölümü eğimden dolayı toprak altında kalmaktadır. Burada tabii zemin kotunun özgün halinden biraz daha yükselmiş olduğu düşünülmektedir. Zemin kat pencerelerinde muhdes demir parmaklıklar bulunmaktadır

Güney cephesinde zemin katta +0.32 kotunda avluya çıkış kapısı bulunmaktadır. 90x200 cm ölçülerindeki bu kapının etrafı 23 cm kalınlığında söve ile çevrilidir. Plan şemasında geride kalan kısımda zemin kat ile birinci kat arasında ve +6.90 kotunda silme bulunmaktadır. Dışarı taşırılmış kısımda ise sadece +6.90 kotundaki silme devam etmektedir. Yağmur suyunun tahliyesi saçak boyunca devam eden plastik yağmur oluğu ve beş adet plastik yağmur iniş borusu ile sağlanmaktadır.

Hastane binasının batı tarafındaki ek yapı ve hastane ile aralarındaki geçiş kısmı da güney cephesinde gözükmektedir. Tek katlı ek yapının pencereleri düz atkılıdır. 75x130 cm ölçülerinde üç adet, 150x130 cm ölçülerinde bir adet pencere bulunmaktadır. Pencerelerin 4 cm kalınlığında denizlikleri mevcuttur. Ek yapı ile hastane arasındaki geçişte bulunan 110x235 cm boyutlarındaki pencere boşluğu tuğla örülerek kapatılmıştır. Plastik yağmur oluğu ve bir adet plastik yağmur iniş borusu ile yağmur suyu tahliye edilmektedir.

4.4.5 İç avlu cepheleri

Yapının iç avlu cepheleri 2, 3, 4 ve 5 numaralı kesitlerde çizilmiştir. Doğu ve batı kanadını birbirine bağlayan geçiş koridoru iç avlunun bütünlüğünü bozmuştur. İkiye ayrılan avluda, koridorda bulunan merdivenin altından geçiş sağlanmaktadır. Üst kotta şerit pencereleri olan geçişin iki kademeli kırma çatısı oluklu levha ile örtülmüştür (Şekil 5.1).

Dış cephelerde pencere boşluğunun etrafını saran söveler iç avlu pencerelerinde bulunmamakta, sadece tuğla denizlik bulunmaktadır. İç avluya bakan birinci kat pencerelerinin pvc doğramaları pencere boşluklarına uymadıkları için alt kısımları tuğla ile doldurulmuştur.

Doğu kanadına ilave edilmiş mekânlar cephe düzenini bozmuştur. İç avluya çıkış kapısı, bu cephede bulunmaktadır. Avlu kotu zemin kata göre yüksek olduğundan, iç mekâna 3, avluya 4 adet basamak eklenmiştir. Kapının üzerine oluklu levha ile basit bir sundurma yapılmıştır (Şekil 4.33). Muhdes mekânlardaki düz atkılı pencerelerin bazılar doldurulmuş, bazılarının boyutları zaman içinde değiştirilmiştir. Orta aksta dışarı taşırılmış bölümün iki yanında bulunan mekânların ise erken dönem ekleri oldukları düşünülmektedir.

Şekil 4.33 : İç avluya çıkış kapısı.

Batı kanadında +0.75 kotundaki Z43 ve Z44 nolu mekânlar zemin katı oluşturmaktadır. İç avlu cephesinde bu mekânların giriş kapısı bulunmaktadır (Şekil 4.34). Tesisat borularının geçirildiği set, kapıyı bir miktar kapamaktadır. Bu cephede birinci katta 17 adet basık kemerli ve pvc doğramalı pencere, simetri ekseninde ise

muhdes geçiş koridorunun içinde, kapıya çevrilmiş pencere bulunmaktadır. Cephede 6 adet plastik yağmur borusu mevcuttur. Zemin kat hizasında tuğladan 5 adet tesisat borularını gizleme elemanı yapılmıştır (Şekil 4.35).

Şekil 4.34 : Z43 ve Z44 nolu mekânların kapısı.

Şekil 4.35 : İç avlu batı cephesinde tuğla elemanlar.

Kuzey kanadında zemin katta üç adet ahşap doğramalı ve basık kemerli, birinci katta üç adet pvc doğramalı, basık kemerli pencere bulunmaktadır. Zemin kattaki pencerelerin demir parmaklıkları mevcuttur. Cephede birinci katta tuğla ile doldurulmuş, taş söveli duvar boşluğu izi görülmektedir (Şekil 4.36). Bu izin alt kotunun iç mekânda birinci kat döşeme kotuna denk gelmesinden dolayı, özgün durumda iç avluya çıkış kapısı olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.36 : İç avlu kuzey cephesi.

Güney kanadında zemin katta iki, birinci katta üç adet basık kemerli, pvc doğramalı pencere bulunmaktadır. Yapının aksiyal simetrik özelliğinden dolayı, kuzey cephesinde bulunan orta hizadaki zemin kat penceresinin bu cephede kapatılmış olduğu düşünülmektedir. Birinci katta Kuzey cephesindeki ile simetrik olarak, taş söveli duvar boşluğunun izi görülmektedir. Kat aralarında tuğla silme bulunan cephede, iki adet plastik yağmur iniş borusu ise yağmur suyu tahliye edilmektedir.

4.5 Yapım Tekniği, Strüktür ve Malzeme Özellikleri

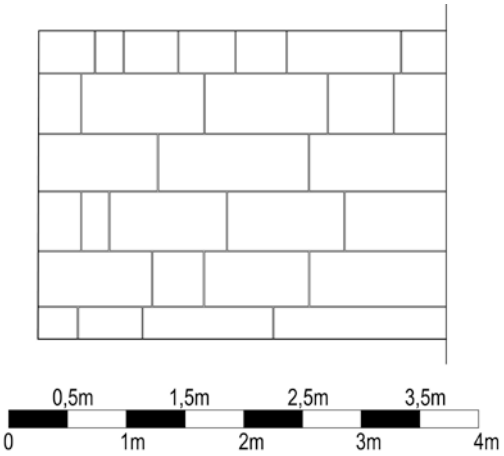
Osmanlı toplumunun batılılaşma sürecinde yabancı mimarlar aracılığıyla ithal edilen modern yapım malzemesi ve teknolojisi 1840'lı yıllardan itibaren Osmanlı mimarlığında yer almaya başlamıştır (Yergün, 2002). Gelenekselden moderne dönüşüm sürecinde inşa edilen Hadımköy Askeri Hastanesi'nin strüktürü temeller, döşemeler, taşıyıcı duvarlar ve örtü sisteminden oluşmaktadır.

Hastanenin temelleriyle ilgili ayrıntılı gözlem yapma olanağı bulunamamıştır. Yapının bulunduğu bölge Sazlıdere ve Büyükçekmece Gölü havza sınırları arasında yer almaktadır. 11.08.2005 tarihinde Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nce 7269 sayılı yasanın 2. maddesine göre onaylanan, bölgenin jeolojik-jeofizik ve jeoteknik inceleme raporuna göre; yapının bulunduğu alanda üst seviyelerde krem gri-açık sarı siltli kil şeklinde olup, alt seviyelere doğru mavi renkli karbonatlı kil ve mam şeklinde devam eden İhsaniye formasyonu (Teoi) görülmektedir. Ayrıca bu formasyon akifer olmayıp yer altı suyu bulundurmamaktadır.

Yapının dış duvarları yığma kargir tekniğinde inşa edilmiştir. Duvarların kalınlığı zemin katta ortalama 90 cm, birinci katta ortalama 70 cm dir. Özgün duvar dokusunun okunması için sıva sökümü ve cephe temizliği gerekse de, batı cephesi beden duvarında tesisat borularını geçirmek için açılmış yaklaşık 40 cm çapındaki delikten duvar örgüsü görülmektedir. Burada yüzeyde daha düzenli kaba yonu taş örgü, duvar kesiti içinde ise moloz taş örgüsü gözlenmiştir (Şekil 4.37). Duvar örgüsü, yapının sıvanmasının baştan planlandığını göstermektedir. Anıtsal nitelikli, dışarı taşırılmış giriş bölümünde ise düzgün kesme taş kullanılmıştır (Şekil 4.38).

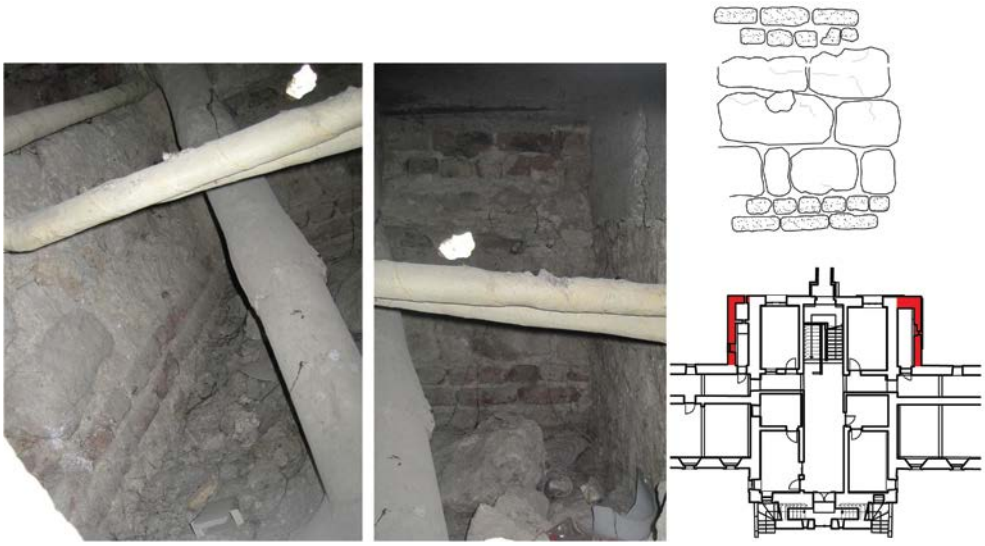

Şekil 4.37 : Özgün beden duvarı örgüsü.

Şekil 4.38 : Giriş cephesinde kesme taş duvar örgüsü.

İç avluya bakan doğu kanadının orta aksta dışarı taşırılmış bölümünün her iki yanında erken dönem eki olduğu düşünülen mekânlar bulunmaktadır. Bu mekânlardan Z42 nolu mekânın duvarındaki 15 cm çapındaki delikten, mekân ile dış duvar arasındaki 1,6 m² lik boşluk gözükmektedir. Burada duvar örgüsünün tuğla taş almaşık olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.39).

Şekil 4.39 : Erken dönem eki duvar örgüsü.

Kuzeybatı köşesine eklenen bölüm ile kuzey kanadı özgün duvarı arasında bırakılan 33 cm'lik dilatasyon boşluğundan ise taş örgülü duvara eklenen bölümlerin kilit örgülü, 21x10x6,5 cm boyutlarında dolu tuğla ile örülü duvar olduğu tespit edilmiştir. Burada ayrıca ahşap çatı strüktürü de görülmektedir (Şekil 4.40).

Şekil 4.40 : Özgün duvar ve ek yapı birleşim yeri.

Özgün yapıya sonradan eklendiği bilinen bölümlerde de dolu tuğla ile örülü duvar yer yer tespit edilmiştir (Şekil 4.41). Duvar boşluklarının kapatılmasında ise daha geç dönem delikli tuğla kullanılmıştır. Birinci katta ara duvarlarda kullanılan malzemeleri tespit etmek mümkün olmasa da, zemin katta yemekhane bölümünde koridor ile mekân arasındaki 70 cm kalınlığındaki duvarda dolu tuğla kullanıldığı görülmektedir (Şekil 4.42). Kilit örgülü tuğlaların boyutları 20,5x10x5,5 cm olarak ölçülmüştür.

Şekil 4.41 : Ek mekânların duvar örgüsü.

Şekil 4.42 : Zemin kat ara duvarında tuğla örgüsü.

1840 ve sonrasında düşey taşıyıcılarda modern ölçülü tuğla kullanımının, 1870 ve sonrasında ise yatay taşıyıcılarda volta döşeme kullanımının başladığı bilinmektedir (Yergün, 2002). İncelenen askeri hastanelerden 1840'lı yıllarda inşa edilenlerin hemen hemen hepsinin düşey taşıyıcılarında tuğla kullanılmış, döşemeleri ise ahşap kirişlemeli olarak yapılmıştır.

Hadımköy Askeri Hastanesi'nden birkaç yıl sonra inşa edilen Zeytinburnu Askeri Hastanesi'nde ise düşey taşıyıcılar dolu tuğla, kat döşemeleri ise volta ve ahşap kirişlemelidir (Çiftçi, 2004, s.219). Özbay (1981), Hadımköy Askeri Hastanesi'nin iç bölümlerinin, taban ve tabanlarının ahşap olduğunu belirtmişse de, orta avludan ulaşılan mekânda volta döşeme tespit edilmiştir (Şekil 4.43).

Şekil 4.43 : Yapıda görülen volta döşeme.

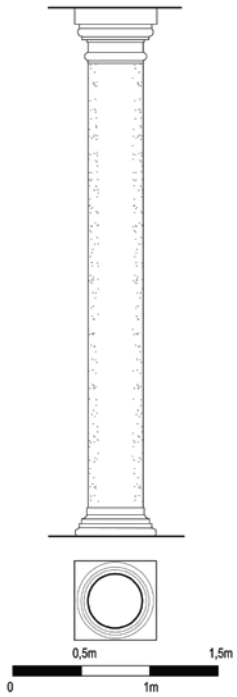
1928 de büyük bir yangın geçirip, 1941'de döşemeleri betonarmeye çevrilene kadar tamir görmediği bilinen hastanenin, yangın sonrası putrelli döşemeye dönüştürüldüğü düşünülmemektedir. Bu nedenle, Zeytinburnu Hastanesi'nde olduğu gibi döşemelerinin volta ve ahşap kirişlemeli olarak inşa edildiği kanısına varılmıştır. Ancak yapılacak restorasyon uygulaması esnasında ahşap kiriş ya da bunların kargir duvarla bağlantı elemanlarının izleri tespit edilirse doğru bir sonuca ulaşılabilir.

Volta döşeme tespit edilen ve birçok müdahale gördüğü anlaşılan mekânın beden ve ara duvarlarında 21x10x6,5 cm boyutlarında dolu tuğla tespit edilmiş, üzerlerinde herhangi bir amblem, damga ya da işarete rastlanmamıştır. Bu mekânda ayrıca güçlendirme amaçlı ayak ve buna bağlı I profilli iki kiriş görülmektedir (Şekil 4.44). Birinci katta bu bölümün üzerine denk gelen mekânın döşemesinde deformasyon tespit edilmiştir (Şekil 4.52).

Şekil 4.44 : Z44 nolu mekânda yapılan güçlendirme.

Yapının öne taşırılmış giriş bölümü dört adet başlıklı ve kaideli sütunla vurgulanmıştır (Şekil 4.45). Sütunlar boyalı olup, mermer malzemeden olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.45 : Giriş cephesindeki sütunlar.

Giriş bölümünde simetrik olarak duvar konstrüksiyonu içine yerleştirilmiş, köşeleri bağlayan açık kılıçlı mesnetlemeler tespit edilmiştir (Şekil 4.46).

Şekil 4.46 : Açık kılıçlı mesnetlemeler.

Yapıda başka strüktürel demir ögeler tespit edilemese de giriş kısmında bulunan ve mermer olduğu düşünülen sütunlardan birinin başlığını kirişe bağlayan demir bağlantı ögesi görülmektedir (Şekil 4.47).

Şekil 4.47 : Sütun başlığında demir bağlantı elemanı.

İç avludan ulaşılan volta döşemeli mekân dışında, zemin ve birinci kattaki tüm döşemeler betonarmedir. Kiriş sisteminin daha net okunduğu Zemin katında betonarme kiriş boyutları 25x40cm olarak ölçülmüştür. Simetri aksında bulunan merdiven holünün tavan döşemesinde ise 7 adet 13x27cm boyutlarında kiriş bulunmaktadır.

Özgün hali yaklaşık 41,50x81,80m. boyutlarında bir dikdörtgenden oluşan Hadımköy Askeri Hastanesi'nin kanatlarının birleşim bölgelerinde dilatasyon boşlukları bırakılmış olduğu düşünülmektedir. Kesin olarak belirlenemese de döşemedeki izlerden ve az da olsa kot farkından dilatasyon yerleri hakkında tahmin yürütülmüştür (Şekil 4.48).

Şekil 4.48 : Dilatasyon olduğu düşünülen bir nokta.

Yapının cephelerinde bej renkli organic kalker (küfeki taşı) kullanıldığı makro gözlemle tespit edilmiştir. 2000'li yıllara kadar düzenli olarak sıva onarımı ve boya yenilemesi yapılan yapıda daha kapsamlı malzeme tespiti için sıva ve boyanın raspayla kaldırılıp ulaşılan malzemenin deneysel incelemelerinin yapılması gerekmektedir.

Yapının dış cephelerdeki denizliklerinde ve kat arası silmelerinde tuğla malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.49).

Şekil 4.49 : Denizlik ve sövelerde tuğla kullanımı.

1927 ve 1946 yıllarında çıkan yangınlardan sonraki onarım sırasında yapının çatısının yenilendiği bilinmektedir. Çatı arasına çıkmak mümkün olamadığından çatı sistemi incelenememiştir, ancak kuzey cephesindeki dilatasyon boşluğundan çatı strüktürünün geleneksel ahşap oturtma çatı olduğu tespit edilmiştir. Saçaklarında ahşap malzemenin görüldüğü yapının üst örtüsü marsilya kiremiti kaplıdır.

Yapıdaki döşeme kaplama malzemeleri dökme mozaik, karo mozaik, karo seramik ve pvc kaplama olarak işlevlere ve/veya dönem farklılıklarına bağlı değişkenlik göstermektedir. Öne çıkarılmış giriş bölümünde çift kollu merdiven ve sahanlıkta Marmara mermeri kullanılmıştır. Tavan kaplama malzemesi ise sıva üzeri badanadır. Özgün kapı ve pencere doğramaları günümüzde mevcut değildir. Yakın dönemlerde yapılan tadilatlarda birçok pencere pvc doğramalı olarak yenilenmiştir. Alüminyum ve ahşap doğramalı olanlar da mevcuttur. Kapıların bir kısmı ahşap, bir kısmı pvc doğramalıdır.

4.6 Yapıda Tespit Edilen Bozulmalar ve Nedenleri

Hadımköy Askeri Hastanesi'nin koruma kararlarını belirlemek için ilk olarak yapıdaki bozulmalar ve nedenlerinin incelenmesi gerekmektedir. Düzenli bakım ve onarımı tekrarlanmış olan yapıdaki bozulmaların ağırlıklı olarak kullanıcı müdahalelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Sade detay ve işçilikle tasarlanan yapıda özgün plan şeması kaybolmuş, yapılan müdahaleler yapı strüktür ve malzemelerine etki etmiştir.

Yapının inşasından günümüzde kadar geçirdiği depremler ve yapı ile doğrudan ilişkili bir bilgi bulunamasa da, kuzey kanadına eklenen muhdes mekânlarda zemin hareketlerinin neden olduğu hasarlar tespit edilmiştir.

Yapıda işlev değiştirme ve fonksiyon gereksinmelerine bağlı mekânsal bozulmalar, doğal etkenlerden kaynaklanan bir takım bozulmalar ile yanlış müdahalelerden kaynaklanan bozulmalar bulunmaktadır. Bu bozulmalar rölöve üzerinde de çeşitli renk ve tarama teknikleriyle ifade edilmiştir.

4.6.1 Mekânsal bozulmalar

Yapıda gözlemlenen mekânsal bozulmalar özgün plan şemasına yapılan müdahalelerden kaynaklanan mekânsal bozulmalar ve sonraki dönemlerde eklemlenen yapılar olarak ayrılabilir.

Özgün halde aksiyal simetrik bir plan şemasına sahip yapının kuzey kanadında özgün mekânlar yıkılarak daha büyük boyutlarda yeniden yapılmış, batı kanadına paralel ek bina inşa edilerek özgün yapıya kapalı bir koridorla bağlanmıştır.

Birinci kat giriş holünde orta aksta bulunan merdiven holünün önüne duvar örülerek kapatılmıştır (Şekil B.40). Bu merdivenin ara sahanlığına eklenen batı kanadına geçiş koridoru, orta avluyu ikiye ayırmıştır (Şekil 5.1). Doğu kanadının iç avluya bakan cephelerine de muhdes mekânlar eklenmiştir.

Yapılan müdahaleler nedeniyle özgün mekânlar okunamamaktadır. Ancak yapıdaki mekân kurgusunu bozan muhdes duvarlar birçok yerde görülmektedir. Muhdes mekânların da zaman içinde değiştirildiği, kimi duvar boşluklarının kapatıldığı tespit edilmiştir.

4.6.2 Yapısal bozulmalar

Birçok müdahale gören yapının kuzeybatı bölümüne, özgün duvarların bir kısmı yıkılarak ve farklı malzeme kullanılarak mekânlar eklenmiştir. Özgün beden duvarı ile ek bölümlerin birleşimi incelenememekle birlikte, yapı zayıf noktalarından ayrılarak kendi dilatasyonunu oluşturmuştur (Şekil 4.50).

Şekil 4.50 : Yapının ek yerlerinde görülen ayrılma.

Muhdes mekânlarda ise kullanılan malzeme ve zemin hareketlerinden kaynaklandığı düşünülen, döşemede çökme ve duvarlarda çatlaklar görülmektedir (Şekil 4.51).

Şekil 4.51 : Zeminde görülen çökme.

Yapının özgün bölümlerinde karşılaşılan en önemli yapısal problem, batı kanadında 1K63 nolu mekânda görülmektedir (Şekil 4.52). Burada zeminde deformasyon meydana gelmiştir. Zemin katta bu mekânın altına denk gelen volta döşemeli Z44

nolu mekânda ayak ve I profilli çelik kirişler ilave edilip güçlendirme yapılmıştır. Bu durum yapının bu bölümünde strüktürel bir problem olduğunu göstermektedir.

İç avluda batı kanadına eklenen bölümlerin çatılarında deformasyon gözemlenmektedir. Ahşap elemanların durumu, saçaklarda suyun uzaklaştırılmasını sağlayan dere detayları çalışma kapsamında detaylı olarak incelenememiştir. Çatı taşıyıcı elemanlarındaki bozulma ve deformasyonun nedenleri araştırılmalıdır.

Şekil 4.52 : 1K63 nolu mekânın döşemesinde yapısal bozulma.

4.6.3 Malzeme bozulmaları

Yakın bir tarihe kadar kullanılmakta olan yapının düzenli olarak boya yenilemesi yapılmıştır. Taş duvar örgüsünün hava ile temasına engel olan ve bozulmalara yol açan çimento esaslı sıvalar iç ve dış yüzeylerde kullanılmıştır. Bu durum yanlış müdahaleden kaynaklı bozulma olarak değerlendirilebilir. Sıva çatlakları, aşınmalar, kirlenmeler, grafitiler ve yosunlanmalar çokça görülmektedir (Şekil B.70, B.71, B.72). Giriş bölümü merdiven ve sahanlıklarında bulunan mermer kaplamada yüzey kirlilikleri görülmektedir.

Yapıya ait özgün kapı ve pencere doğramaları günümüze kadar ulaşamamıştır. Bazı pencereler düz atkılı olarak, bazılarının boyutları ise tuğla doldurularak değiştirilmiştir. Yapıdaki muhdes pencere demir korkuluklarının bir kısmı korozyona uğramış, darbe ya da başka sebeplerle eğilme, burkulma ve kopma meydana gelmiştir. Plastik yağmur olukları ve iniş borularında kırılma, kopma ve parça kayıpları görülmekte, yağmur suyunun tahliyesi aksamaktadır. Yağmur oluklarının üzerinde ve kuzey kanadında kiremit çatıda rüzgarın taşıdığı polenlerden dolayı yer yer bitkilenmeler görülmektedir (Şekil B.69).

Yapının geçirdiği yangınlarda tahrip olan ahşap ve volta döşemeler II.Dünya Savaşı öncesinde betonarme olarak değiştirilmiştir. Döşeme ve duvarlarda tespit edilen çatlakların mazeme özelliğinden kaynaklandığı düşünülse de malzemelerle ilgili deneysel veriler kesin sonucu belirleyecektir.

5. RESTİTÜSYON

5.1 Restitüsyon Kararlarına Işık Tutan Bilgi ve Belgeler

1887 yılında inşasına başlanan ve 1891 yılında hizmete açılan Hadımköy Askeri Hastanesi yakın bir tarihe kadar özgün işlevini sürdürmüş, dönem dönem kışla olarak da kullanılmıştır. 20. yüzyılda geçirdiği yangınlar sonrasında onarım ve müdahaleler yapılmış, ihtiyaçlara göre mekânlar eklenmiştir. Yapılan bu değişiklikler yapının özgün plan şemasının anlaşılmasını zorlaştırsa da, kaynaklarda alt katında ameliyathane, üst katında koğuşların bulunduğu belirtilmiştir.

Kaynaklarda geçen hastaneye ait gazino salonu ve iki küçük odadan oluşan toplantı pavyonu günümüzde mevcut değildir. Bu binanın yeri belirlenememekle birlikte günümüzde hastanenin doğu tarafında ziyaretçiler için bir yapı bulunmaktadır (Şekil B.15). Yıkılan pavyonun da bu bölgede olabileceği düşünülmektedir. Özbay (1981) kitabında yer verdiği bir fotoğrafta 1912 yılındaki hekimlerin fotoğrafını paylaşmıştır (Şekil 5.1). Bu fotoğrafta arka planda görülen ahşap yapı 19. yüzyılda yapılan seyyar hastanelere benzemektedir (Şekil C.9). Bu yapının hekimlerin ve subayların vakit geçirdikleri pavyon olduğu kanısına varılmıştır.

Şekil 5.1 : Hastane hekimleri, 1912 (Özbay, 1981).

1940'lı yıllarda eklenen intaniye (bulaşıcı hastalıklar) barakası, 1941 yılında hastane binasının kuzeybatısına yerleştirilmiş 4. Kolordu'ya ait seyyar hastane ve 1958

yılında yaptırılan poliklinik binası da günümüzde mevcut değildir. 1960'dan 1985 yılına kadar orduevi olarak kullanılan yapının batı yönünde bulunan ek binanın bu dönemde yatakhane olarak inşa edildiği düşünülmektedir. Ayrıca orta avluya bakan doğu kanadına eklemeler yapılmış, bazı pencere boşlukları değiştirilmiştir. Yapıldığı dönemindeki özgün plan şeması geniş koğuşlardan oluştuğu tahmin edilirken, zaman içinde özellikle birinci katta birçok ufak mekân oluşturulmuştur.

Yapının tescil durumu araştırılmış, II. Numaralı K.V.T.V.K.'ndaki dosyası incelenmiş ve tescil raporunda yapının eski fotoğraflarının yer almadığı görülmüştür.

Çeşitli kaynaklarda Çatalca Hastanesi olarak da geçen Hadımköy Askeri Hastanesi ile ilgili bilgi ve belgelere ulaşmak amacıyla Başbakanlık Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivleri'nde incelemeler yapılmış, yapının bulunduğu bölge ve yapı ile ilgili çeşitli belge ve haritalara ulaşılmıştır (Şekil E.1- E.28). Kızılay Arşivi'nde de Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi ve Hadımköy Askeri Hastanesi ile yapılan yazışmalara ulaşılmıştır (Şekil E.29- E.33). II. Abdülhamid'in fotoğraf arşivinde yapıya ait belge bulunamamıştır.

Hadımköy Askeri Hastanesi 2004 yılında "I. Zırhlı Tugay 30 Yataklı İaşeli Reviri" olarak kullanıldığı dönemde, Doç. Dr. Çiftçi (2004) tarafından YTÜ'de tamamlanan tez kapsamında incelenmiştir. Bu çalışma yapının tarihi ve o günkü durumu ile ilgili bilgi ve fotoğraflar içermektedir.

İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi'nden temin edilen 1913 tarihli Şehbal Dergisi'nde hastanenin bir koğuşuna ait fotoğrafa ulaşılmıştır (Şekil A.18). Aynı sayfada Hey'et-i Sıhhiye'nin fotoğrafında arka planda görülen cephenin, hastanenin batı cephesi olduğu düşünülmektedir. 1912 tarihli L'illustration dergisinde Kolera salgınlarında bölgenin durumunu gösteren fotoğraflar bulunmaktadır (Şekil A.10, A.11). Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi ile Mısır Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin pavyonlarının fotoğrafları ise çeşitli kaynaklardan temin edilmiştir (Şekil C.38, C.39, C.40). Özbay (1981) kitabında çeşitli fotoğraflara da yer vermiştir. Fotoğraflardan birinde yapının o yıllardaki giriş cephesi bulunmaktadır. 1957-1962 yıllarında hastanede göz hekimi olarak görev yapan Alb. Şahap Göngül arşivinden bir fotoğrafta ise, Tuğra-i Hümayûn ve enkaz altından çıkarılıp hastane balkonuna yerleştirilmiş kitabe görülmektedir. Bu fotoğrafta balkon korkuluğunda olan kitabe, günümüzde giriş katı kapısının hemen üstünde yer almaktadır. Doç. Dr. Çiftçi (2004)

tarafından çalışma yapılan dönemde hastanede II. Abdülhamid'in tuğralı Osmanlı arması ve hastanenin eski bir fotoğrafı çerçeve içinde sergilenmekte olduğu belirtilmiştir. O dönemde "I. Zırhlı Tugay 30 Yataklı İaşeli Reviri" olarak kullanılan hastane boşaltıldıktan sonra arma ve fotoğraf da depoya kaldırılmıştır. Harbiye Askeri Eserler Müzesi'nde de yapıyla ilgili belge bulunmamaktadır.

Doç. Dr. Çiftçi (2004), 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başındaki teknik şartnameleri inceleyerek askeri hastanerin mimari özelliklerini, hastane yapısı içindeki ve dışındaki birimlerin tanımlarını ayrıntılı olarak belirtmiştir. Bu bilgiler restitüsyon çalışmasına ışık tutmuştur.

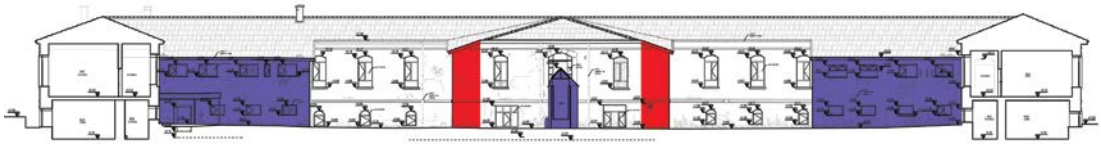
Hadımköy Askeri Hastanesi inşa edildiği dönemden günümüzde kadar ihtiyaçlar doğrultusunda birtakım değişim ve müdahaleler geçirmiştir. Geç bir tarihte tescillenen yapıya müdahaleler Koruma Kurulu denetiminde yapılmamıştır. Çalışma kapsamında, yapılan onarımların belge ve tarihlerine ulaşılamamıştır. Bu uygulamalar yapının özgün halinde olmadığı ve belirli bir nitelik taşımadığı düşünülerek dönem eki olarak sayılmamış, restitüsyon tek dönem olarak hazırlanmıştır.

Restitüsyon önerisine temel yaklaşım, restorasyon projesine temel oluşturmak olmuştur. Restitüsyon araştırmalarında yapı ile ilgili eski belgelerin incelenmesi dışında, tez konusu olan yapı ile yakın tarihlerde inşa edildiği bilinen Askeri Hastanelerin mekân kurguları, çalışma sistemleri, cephe düzenleri, malzeme kullanımı gibi konular incelenmiş, karşılaştırmalar yapılmıştır. İncelenen bu hastanelerin seçiminde esas ölçüt, yapım tarihinin yanı sıra, plan şemasının ve cephe özelliklerinin benzerliğidir. Salnameler ve askeri hastanelere ait teknik şartnameler incelenmiş, yapının mevcut durumunun da gösterdiği veriler sonucunda restitüsyon kararları ele alınmıştır.

5.2 Restitüsyon Sorunları

Çalışma kapsamında karşılaşılan en önemli sorun mekânsal sorunlardır. Yapının kullanıldığı dönemde düzenli olarak bakım ve tadilat geçirmesi nedeniyle, restitüsyon çalışmalarına temel oluşturabilecek izlerin gözlemlenememesi zorlayıcı olmuştur. Özgün mekânlarını kaybeden yapıya ihtiyaçlar doğrultusunda yeni

mekânlar eklenmiş, aksiyal simetrik plan şeması bozulmuştur. Doğu kanadı iç avluya bakan cephelerde farklı dönemlerde eklenmiş mekânlar bulunmaktadır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2 : Batı kanadındaki farklı dönem ekleri.

Doğu ve batı kanadı arasında bağlantı sağlamak için eklenen geçiş holü orta avluyu ayırarak bütünlüğünü bozmuştur (Şekil 5.3).

Şekil 5.3 : Doğu ve batı kanadı arasındaki geçiş koridoru.

Orta aksta dışarı taşırılmış bölümün iki yanına eklenen ve taş tuğla almaşık örgü olduğu tespit edilen mekânların erken dönem eki olduğu düşünülmektedir (Şekil 5.4). Diğer ekler ise sonraki dönemlerde yapılmıştır. Dış duvarlarının tuğla olduğu görülen bu mekânların, değişen işlevler sonucu bazı pencereleri delikli tuğla ile kapatılmış ya da boyutları değiştirilmiştir (Şekil 5.5).

Şekil 5.4 : Orta akstaki ekler.

Şekil 5.5 : Ek mekânlarda pencere düzeni.

Yapı elemanı ölçeğinde incelendiğinde; kat döşemelerinin betonarmeye dönüştürülmesi, özgün pencerelerin boyutlarının değiştirilmesi, kuzeybatı köşesinde özgün yığma taş duvarların yıkılarak, tuğla malzeme ile eklemlemeler yapılması karşılaşılan sorunlardır. Zemin kat rölövesinde, orta avludan ulaşılan +0.75 kotundaki mekânın tavanında volta döşeme tespit edilmiştir. Özbay (1981) yapının ahşap döşemeye sahip olduğunu, 1927-1928 yılında geçirdiği yangın sonucu büyük bölümü yandığını, 1939 yılında ise döşemelerinin betonarmeye dönüştürüldüğünü belirtmiştir. Bu mekânda tespit edilen volta döşeme sonucunda, yapıda ahşap ve volta döşemenin birlikte kullanılmış olabileceği düşünülmüştür.

Karşılaşılan malzeme sorunları ise doğramaların pvc olarak değiştirilmesi, döşeme kaplamalarının yenilenmesi sonucu özgün kaplamaların anlaşılamaması, çatı örtüsünün marsilya kiremit olarak değiştirilmesidir. Ayrıca yapıda çimento esaslı sıva ve boya uygulaması yapıldığı için sıva sökümü ve cephe temizliği sonrası özgün duvar dokusu okunaklı hale gelecektir.

Özgün mekânları rölöve çalışması kapsamında tespit etmek mümkün olmadığından, analoji yoluyla elde edilen veriler doğrultusunda mekânsal sorunlar çözülmeye çalışılmış ve restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Restorasyon uygulaması sırasında elde edilecek veriler doğrultusunda projelerin revize edilmesi gerekmektedir.

5.3 Restitüsyon Önerisi

5.3.1 Plan restitüsyonu

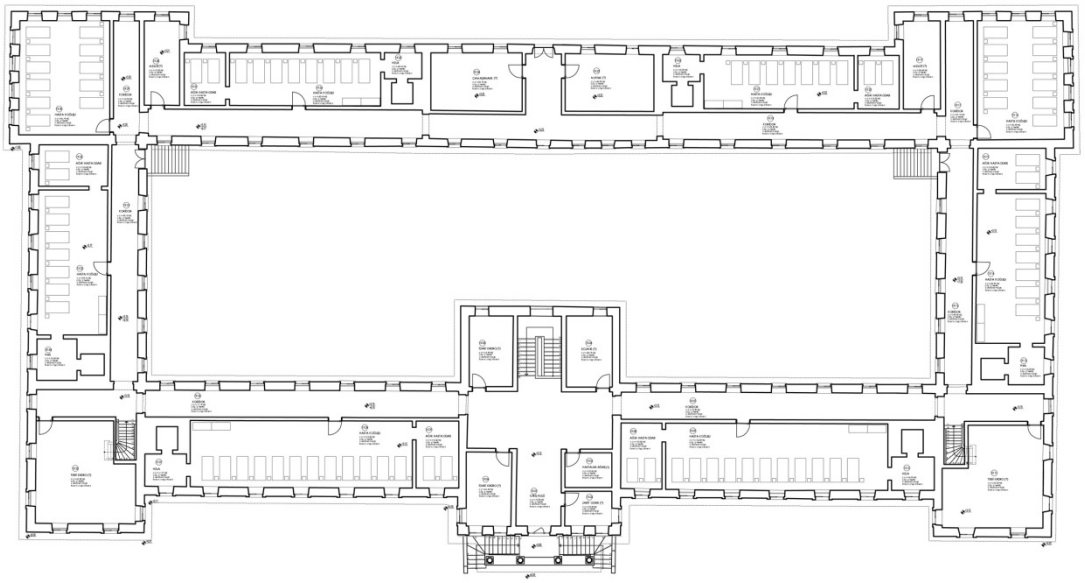
Hadımköy Askeri Hastanesi'nin zemin katında orta avluyu çevreleyen koridorlar ile mekânlar arasındaki duvarların ve plan şemasında dışarı taşırılmış mekânlarda bulunan ara duvarların özgün olduğu düşünülmektedir. Bu katta koridorları kapatan,

pencere boşluklarının ortasından geçen ara duvarların muhdes olduğu tespit edilebilmektedir. Birinci kat planında ise farklı dönemlerde yapıldığı belli olan ara duvarların hangilerinin özgün olduğu belirtmek oldukça zordur.

Kaynaklardan yapının iç bölümlerinin, taban ve tavanının ahşap olduğu, sonradan betonarmeye dönüştürüldüğü bilinmektedir. Özgün merdivenlerinin taşıyıcılarının da ahşap olduğu kabul edilmiştir. Restorasyon uygulamalarında ahşap kiriş izlerinin de tespit edilmesi gerekmektedir.

Restitüsyon çizimlerinde merdivenin konumu mevcut durumuna göre çizilmiş, kuzeydoğu köşesine de merdiven ilave edilmiştir. Orta akstaki merdivenin ise özgün yerinde olduğu düşünülmüştür. Yapının doğu batı ekseninde simetrik olmasından yola çıkılarak daha az müdahale görmüş güney kanadına göre kuzey kanadı düzenlenmiştir.

Birinci kat planında kapatılmış pencere boşlukları, mekânlar arasındaki niş izleri, doldurularak düz atkıya dönüştürülmüş kemerli geçişler, restitüsyon kararlarına ışık tutmuş ve kat planlarına işlenmiştir (Şekil 5.6).

Şekil 5.6 : 1.kat planı restitüsyon önerisi.

Bir diğer restitüsyon sorunu, orta avluya çıkış merdivenleridir. Mevcut halde tek çıkış batı kanadına iç avlu yönünde eklenen mekânda, zemin katta bulunmaktadır. Kuzey ve güney kanadının iç avluya bakan cephelerinde simetrik olarak taş söveli duvar boşluğu izleri görülmektedir. Kuzey kanadındaki birinci kat koridorunda bu duvar boşluğunun niş olarak bırakıldığı görülmektedir (Şekil 5.7). İzleri görülen bu

söveler, iç mekânda avluyu çevreleyen koridorlarda bulunan söveler ile aynı özelliktedir (Şekil 5.8).

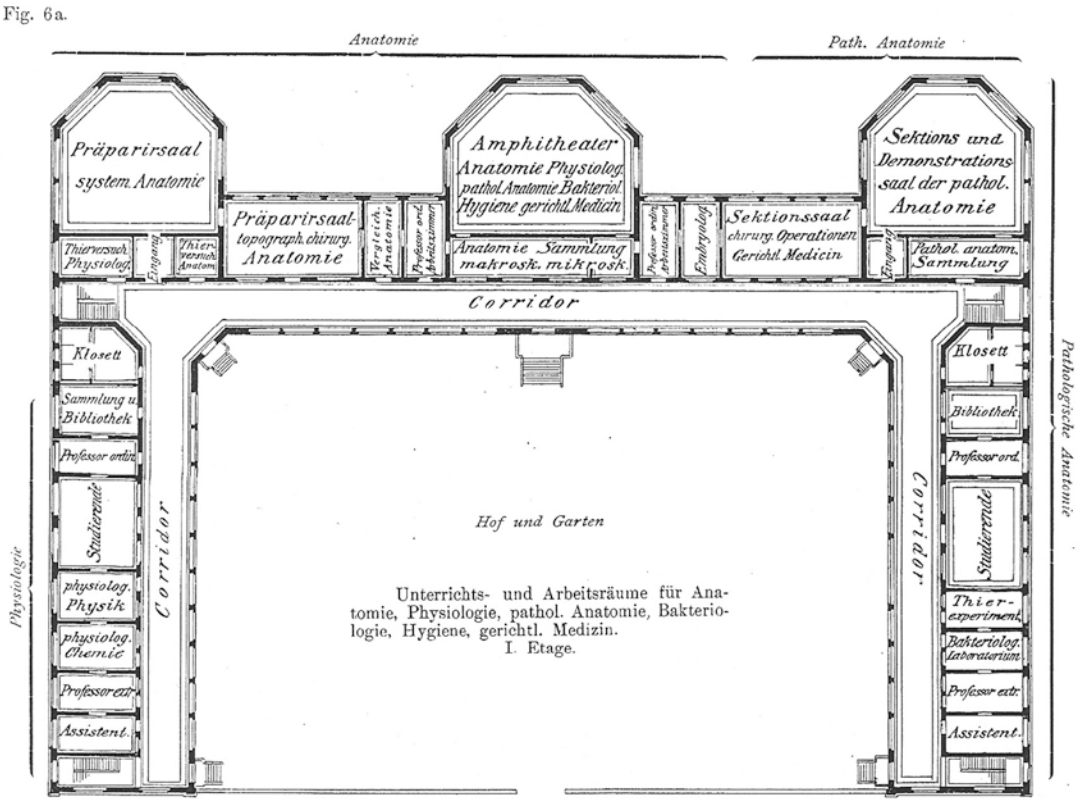

Şekil 5.7 : Kuzey kanadında bulunan kapatılmış duvar boşluğu.

Şekil 5.8 : Birinci katta bulunan taş söveli koridor kapısı.

Bu duvar boşluklarının iç avluya çıkış için kullanıldıkları düşünülmektedir. Bulundukları noktada birinci kat ile orta bahçe zemin kotu arasında 230 cm fark bulunmaktadır. Restitüsyon çizimlerinde burada 12 basamaklı bir merdiven kurgulanmıştır. Zemin kat kotunun iç avludan daha düşük olması nedeniyle, Zemin kattan çıkış gösterilmemiştir. Benzer bir avluya çıkışın Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'na bağlı Numune Hastanesi'nin Anatomi Enstitüsü'nde de olduğu söylenebilir (Şekil 5.9).

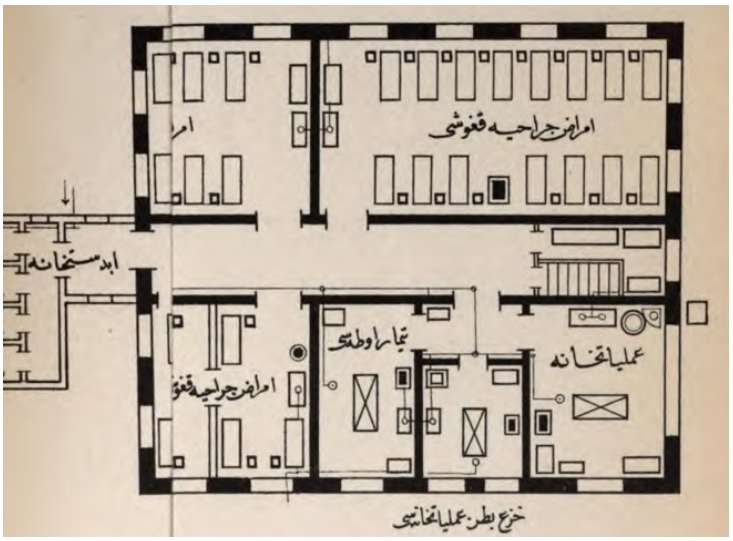

Şekil 5.9 : Anatomi Enstitüsü pavyonu (Rieder, 1904).

19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başına ait askeri mimarlık kitaplarında, hastanelerin inşası hakkında ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. 1312/1896 tarihli "Fenn-i İnşâât" kitabına göre, 20-30 hasta yatabilecek büyüklükteki koğuşlarda aynı hastalığa yakalanmış olanlar kalmalıdır. Karyolalar duvarlardan 50 cm uzakta yerleştirilmeli, pencere önlerine komodin koyulmalıdır. Her koğuşun yanına ağır hastalar için küçük bir oda ve diğer yanına tuvalet inşa edilmelidir. 1322/1906-1907 tarihli "Rehber-i İnşâât-ı Askeriyye" kitabındaki teknik şartnamede ise, koğuşlar 60-80 yatak alacak kadar, 80-90m uzunlukta yapılmalıdır diye belirtilmiştir. Aynı kitapta tuvaletlerin koğuşların yanında geniş bir sofa ile ayrılmış mekânlar olması gerektiği; mutfak, çamaşırhane, morg, otopsi salonu gibi mekânların koğuşların uzağında olması ve

morg girişinin ayrı ya da hâriçte olması gerektiği belirtilmiştir (Çiftçi, 2004, s.190-193).

Hasta koğuşları, İBB Atatürk Kitaplığı'ndan temin edilen, 1329 tarihli Şehbal Dergisi'nde görülen koğuş fotoğrafı (Şekil A.18) ve diğer askeri hastanelerin koğuş fotoğraflarından yola çıkılarak çizilmiştir. Ayrıca koğuşların yerleşimi ile ilgili çizimlere ulaşılmış, restitüsyon önerisinde faydalanılmıştır (Şekil 5.10).

Şekil 5.10 : Gülhane Askeri Hastanesi koğuşları (Rieder, 1904).

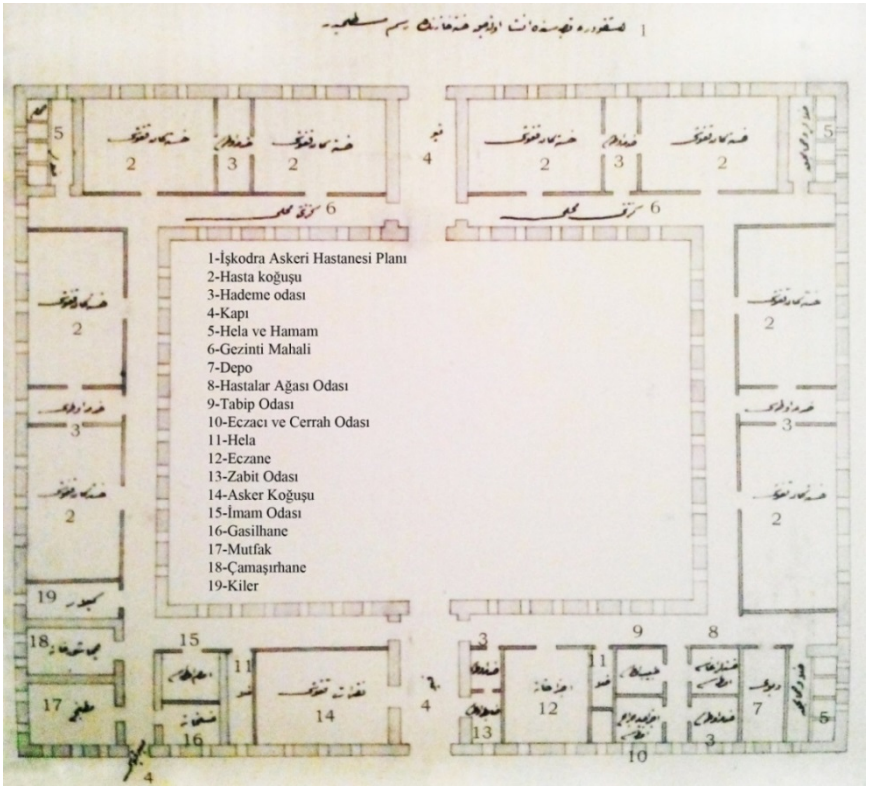
150 yataklı olduğu bilinen hastanede, öncelikle uygun yatak sayısı sağlanmış, en çok yapının boyutlarına uygun olarak 10-15 yataklı koğuşlar düzenlenmiştir. Koğuşların bir yanına ağır hastalar için oda, diğer yanına tuvalet yerleştirilmiştir.

Zemin katta özgün olduğu tahmin edilen ara duvarlar korunup, muhdes duvarlar kaldırılmıştır. Ortaya çıkan plan düzenine en az müdahaleyle gerekli mekânlar yerleştirilmiştir. Giriş holünün iki yanında bulunan odalara, konum olarak burada olabileceği tahmin edilen pansuman, muayene odası, hademe (hastabakıcı) odası yerleştirilmiştir. Kuzey ve güney kanatlarında küçük mekânlara ameliyathaneler yerleştirilmiş, koridor sonundaki mekânların ameliyathanede kullanılan eşyaların deposu olduğu düşünülmüştür. 1940'lı yıllarda binaya hamam yaptırıldığı ve kullanılacak suyun araçlarla getirildiği bilinen yapıda, öncesinde sadece hela ve gusülhane olduğu düşünülmektedir. Genellikle binanın en gözde yerinde ya da ayrı olarak yerleştirilen caminin de Hadımköy Askeri Hastanesi'nde bulunmadığı, küçük bir mescit kullanıldığı kabul edilmiştir. Zemin katta iç avludan ulaşılan, Z43 ve Z44 numaralı mekânların çamaşırhane ya da sarnıç olabileceği düşünülmektedir.

Birinci katta giriş bölümüne idari kadro, zabit odası, eczane birimleri yerleştirilmiştir. Doğu kanadında dışarı taşırılmış köşe bölümlerde tıbbi kadro olabileceği düşünülmüştür. Koğuşların uzağında olması gereken mutfak ve çamaşırhane bölümleri batı kanadında, buradaki çıkış kapısının iki yanına yerleştirilmiştir. Morg bölümünün ise hastanenin dışında, küçük bir yapıda olduğu düşünülerek kat planlarına eklenmemiştir. Plan restitüsyonunda mekânlar kesin olarak belirlenemediği için genel tanımlarla ifade edilmiş, (?) işareti eklenmiştir.

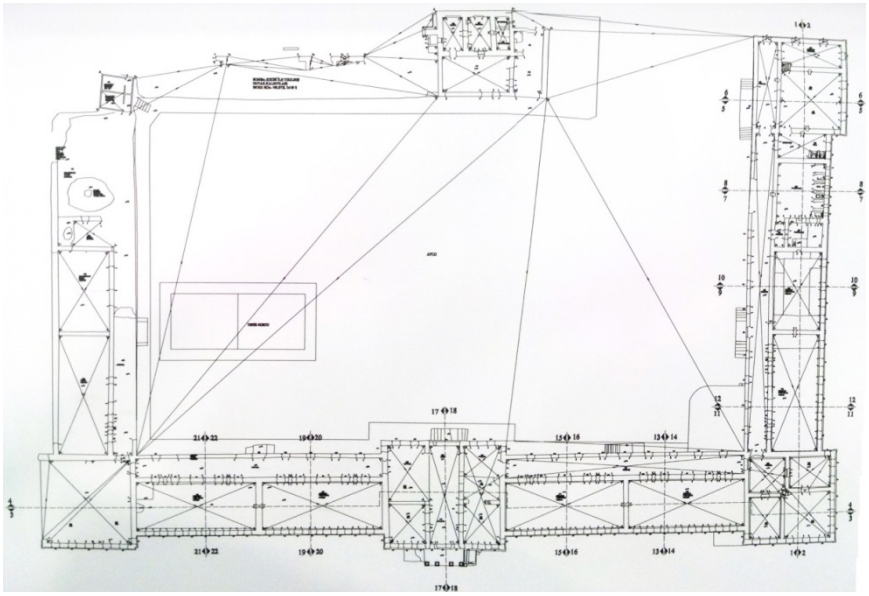
Hadımköy Askeri Hastanesi ile 1827 yılında yaptırılan Maltepe Askeri Hastanesi, 1843 yılında yaptırılan Guraba-i Müslimin Hastanesi ve 1846 yılında açılan Haydarpaşa Askeri Hastanesi plan şeması açısından benzerlik göstermektedir. Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nin, o dönem için oldukça modern sayılan bir hastane olduğu bilinmektedir. 1888 tarihinde; hastaneye girildiğinde solda tabib-i evvel, müdür ve cerrahların odaları ile elbise ambarı ve hamam, sağda ise hekimlere ait odalar, eczacı odası, eczane, ilaç imalathanesi ile ecza deposu, diğer üç kanatta ise koğuşlar bulunmaktadır. Karantina koğuşu, mutfak, erzak ambarı, çamaşır kurutmak için kafeshane bahçe katında bulunmakta ve kuzey tarafındaki kapı; ekmekçi, kasap, odun-kömür, zahire ve buna benzer şeylerin girişi için kullanılmaktadır (Yıldırım, 2010, s.608). Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nin plan şemasına ulaşılamamakla birlikte, Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nun, buna bağlı Numune Hastanesi'nin, servis mekânlarının ve pavyonlarının plan şemalarına ulaşmak mümkün olmuştur (Şekil C.3, C.4, C.5).

Yapının o dönemde İstanbul dışında olması, normal çalışma düzenine kavuşmaktan yoksun, yoksulluk içinde ve çoğunlukla tahliye hastanesi olarak hizmet vermesi gibi nedenlerle, plan restitüsyonu çalışmalarında tam donanımlı asker hastanelerinin plan şemalarının yanı sıra, İstanbul dışında bulunan daha küçük boyutlu hastaneler de incelenmiştir (Şekil 5.11). Balkanlar'da bulunan İşkodra Askeri Hastanesi plan şeması ve boyutları bakımından teze konu olan Hadımköy Askeri Hastanesi ile benzerlik göstermektedir. Mekânların konumları, birbirleriyle olan ilişkileri incelenmiş, restitüsyon önerilerinde faydalanılmıştır. 19. yüzyılda inşa edilen büyük askeri hastanelerde ana binadan ayrı pavyonlar şeklinde inşa edilen servis yapılarının, Hadımköy Askeri Hastanesi'nde, bu örnekte de olduğu gibi, ana bina içinde çözüldüğü düşünülmektedir.

Şekil 5.11 : İşkodra Askeri Hastanesi planı (Babuçoğlu, M., Özdil, O., 2013).

Yiğit (2010) tarafından İTÜ'de tamamlanan tez çalışmasından Çanakkale Askeri Hastanesi'nin rölöve çizimlerine ulaşılmıştır (Şekil 5.12). Burada Hadımköy Askeri Hastanesi ile giriş bölümlerinin ve ön kanatlarının birbirine benzerlik gösterdiği görülmektedir. Çanakkale Askeri Hastanesi'nde, özgün mekânların izleri günümüze ulaşabilmiştir.

Şekil 5.12 : Çanakkale Askeri Hastanesi Zemin kat rölövesi (Yiğit, 2010).

Kullanılan malzemeler, o dönemdeki benzer örneklerden yararlanılarak belirlenmiş, hastane zemininin çimento kaplı, doğramalarının ahşap, duvarlarının boyalı olduğu kabul edilmiştir.

Plan restitüsyon önerisi için o dönem hastanelerinin düzen ve işleyişi de araştırılmıştır. İdari personeller, doktorlar ve diğer tüm çalışanlar belirlenerek plan şemasında olması gereken mekânlar belirlenmiştir. Özgün mekânları belirlemek mümkün olmadığı için restitüsyon çalışması öneri niteliğinde hazırlanmıştır.

5.3.2 Cephe restitüsyonu

Cephelerin restitüsyon önerisi hazırlanırken yapının simetrik kurgusuna, özgün pencere düzenlerine dikkat edilmiş, yapıya sonradan eklemlenen mekânlar ayıklanarak batı cephesindeki ek blok kaldırılmıştır.

Özgün kapı ve pencere doğramalarından herhangi biri günümüze ulaşamamıştır. Ancak İBB Atatürk Kitaplığı'ndan temin edilen 1329 (1913) tarihli Şehbal Dergisi'nde hastanenin bir koğuşundan ve batı cephesi olduğu düşünülen cepheden birer fotoğrafı bulunmatadır (Şekil A.18).

Bu fotoğraflarda görülen doğramalar ile Özbay'ın (1981) kitabında tarihsiz verdiği ancak o yıllarda çekildiği tahmin edilen, giriş cephesini gösteren fotoğraftaki ahşap doğramalar benzerlik göstermektedir (Şekil 5.13). Restitüsyon çizimlerinde de aynı dönemdeki uygulamalara paralel şekilde, pencere kanatları çok bölmeli olarak kurgulanmıştır.

Şekil 5.13 : Hastanenin giriş bölümü (Özbay, 1981).

Doğu (giriş) cephesinde düz atkılı olarak değiştirilmiş tek pencere özgün boyutlarına göre çizilmiştir. Kitabenin konumu belirlenemedği için mevcut yerinde bırakılmıştır.

Güney cephesinde tuğla ile alt kısımları doldurulmuş dört pencere, özgün boyutlarına göre çizilmiştir. Zemin kotunun bir miktar yükseldiği tespit edildiğinden, pencere alt kotları dikkate alınarak özgün olduğu düşünülen kota getirilmiştir.

Birçok müdahale gören kuzey cephesi, yapının simetrik kurgusundan yola çıkılarak güney cephesine göre belirlenmiştir. Mevcutta bulunan kademeli zemin düzenlemesinin özgün halde aynı şekilde olabileceği düşünülmediği için, özgün olabilecek kota indirilmiştir. Yapılan ekler kaldırılmış, çatı biçimi özgün boyutlarına göre çizilmiştir.

Batı cephesinde yapıya sonradan eklenen bina ve mekânlar kaldırılmış, simetrik kurguya göre kuzey batı köşesi özgün hale getirilmiştir. Düz atkılıya çevrilen, tuğla ile doldurulan pencere boşlukları özgün karakterlerine göre düzenlenmiştir.

İç avluya bakan cephelerin restitüsyon önerisine öncelikle sonradan eklenen ve yapının genel karakteriyle uyum göstermeyen eklerin kaldırılmasıyla başlanmıştır. Bu amaçla avluyu ikiye ayıran geçiş koridoru ve doğu kanadındaki ekler kaldırılmıştır. Doğu kanadının müdahale gören çatısı özgün haline göre çizilmiştir.

Kuzey ve güney kanatlarında tespit edilen kemerli duvar boşluğu izlerine göre avluya çıkış önerilmiştir. Batı kanadında tesisat borularını gizlemek için eklenen tuğla elemanlar kaldırılmıştır. İç avluya bakan cephelerde de doğramalar dış cephelerdeki düzene göre çizilmiş, çatı kiremitleri alaturka kiremit olarak gösterilmiştir. Yapıdaki mevcut bacalar yerine plan restitüsyonunda önerilen yerlere uygun olarak tuğla baca çizilmiştir.

6. RESTORASYON

6.1 Müdahale Kararları

Tez çalışmasına konu olan Hadımköy Askeri Hastanesi'nin dışarıdan gözleme dayalı malzeme ve hasar analizleri yapılmış, geçirdiği müdahaleler incelenmiştir. Mekânsal bozulmalar, yapı elemanı ve malzeme ölçeğinde bozulmalar tespit edilerek, hastanenin özgün karakterini koruyarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için müdahale önerileri belirlenmiştir. Ancak daha detaylı müdahale önerileri için yapı üzerinde gerçekleştirilecek olan ön çalışma sonuçları beklenmelidir.

6.1.1 Eklerden arındırma ve temizleme

Hadımköy Askeri Hastanesi'nde görülen muhdes bölümler, hem kışla, hem de revir olarak kullanımı sırasında yapılmıştır. Doğu kanadında bulunan ve erken dönem eki olduğu düşünülen mekânlar dışındaki ekler özgün olmayıp, dönem eki olarak sayılacak şekilde belirli bir niteliğe sahip değillerdir. Bundan dolayı, batı ve kuzey cephesi ile doğu kanadı iç avlu cephesindeki eklerin kaldırılıp, yapının özgün mekânsal bütünlüğünün ortaya çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu ekler kaldırılırken yapının beden duvarlarına zarar verilmemesine dikkat edilmelidir.

Venedik Tüzüğü, 11. maddeye göre anıta mal edilmiş farklı dönemlerin katkıları saygı görmelidir. Bu madde doğrultusunda, doğu kanadı iç avlu cepesinde orta akstaki mekânların erken dönem eki olarak korunması kararı alınmıştır.

Tüm cephelerde tuğla ile örülerek kapatılan pencerelerin dolguları kaldırılmalı, pencere boyutları özgün hale getirilmelidir. Niteliksiz döşeme kaplamaları ve sıvalar sökülüp rutubete karşı önlem alınmalıdır. İç mekânlarda muhdes olduğu belirlenen ve yapının plan kurgusunu bozan duvarlar kaldırılıp, özgün olduğu düşünülen duvarlar korunmalıdır. Raspa sonrası ortaya çıkacak özgün duvarlara göre müdahale önerileri revize edilmelidir.

Hasar analizinde görüldüğü üzere yapıda sıva dökülmesi, rutubet, yosunlanma ve boya esaslı kirlenme sorunları mevcuttur. Öncelikle özgün duvar dokusunun ortaya

çıkarılabilmesi için iç ve dış duvarlarda çimento sıvalı yüzeyler raspa edilerek temizlenmelidir. Temizlik sonrasında çıkacak sonuç, restitüsyon verisi olarak önem kazanmaktadır. Cephe temizliğinde kullanılacak yönteme laboratuvar raporu doğrultusunda karar verilmelidir. Yapının mevcut mermer döşemelerinin ve sütunlarının belirlenecek olan kimyasal yöntem ile yüzey temizliğinin yapılması gerekmektedir.

6.1.2 Sağlamlaştırma

Restorasyon projeleri kapsamında mevcut betonarme taşıyıcı kirişlere takviye yapılması öngörülmemiştir. Ancak Batı kanadında volta döşeme bulunan mekân ve üst katındaki döşemesi deforme olmuş mekân için sağlamlaştırma yapılması önerilmektedir. Buradaki sorun uzmanlarca incelendikten sonra gerekiyorsa volta döşemeye takviye yapılmalıdır.

Kuzey kanadına eklenen mekânlarda ise strüktürel açıdan sorun olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu sorunların zemin özelliklerinden değil, kullanılan malzeme ve özgün malzeme ile birleşim elemanlarının özelliklerinden olduğu düşünülmektedir. Niteliksiz ek olarak kabul edip kaldırılması önerilen bu bölümlerin, yapının özgün duvarları ile bağlantı yerlerine yapılacak müdahale için uzman kişilerin incelemeleri sonucunda karar alınmalıdır.

Yapı elemanı ölçeğinde sağlamlaştırmalar ve bütünlemeler yapılması gerekmektedir. Hasar analizlerinde malzeme kaybının 5 cm'den fazla olduğu belirtilen kapı, pencere söveleri ve silmelerin özgün malzemeye uygun olarak kireç taşı ya da tuğla ile değiştirilmesine, 5 cm'den az olan yerlerde ise onarım harcı ile bütünleme yapılmasına karar verilmiştir.

6.1.3 Yenileme ve yeniden yapım

Mimari korumada yeniden yapım, toplumsal bellek açısından gerekliliği olan, zarar görmüş bir bütünün geri kazanılması ve benzeri nedenlerle kabul edilebilir bir uygulamadır (Eyüpgiller ve Zakar, 2015, s.42). Hadımköy Askeri Hastanesi, 19. yüzyıl Osmanlı askeri hastanelerinden günümüze ulaşmış az sayıda örnekten biridir. Mevcutta bulunan eklerin belirli bir yaşanmışlık değeri olsa da, yapının özgün karakterinin okunmasını engelledikleri için kaldırılmasına karar verilmiştir.

Restorasyon uygulamaları sırasında elde edilecek güvenilir bilgilerle de revize edilmesi gereken kısmen yeniden yapım önerisinin yapının karakterine, malzeme özelliklerine uygun ve ayırt edilebilir olması amaçlanmıştır.

Yapının ahşap çatı sütrüktürünün niteliksiz eklerle birleşim bölgelerinde yer yer çökmeler gözlenmiştir. Niteliksiz ekler kaldırıldığında çatı strüktürü de incelenerek gereken bölgelerde özgün durumuna uygun olarak ahşap malzemeler yenilenmelidir.

Kullanıcılar tarafından cephenin özgün durumuna aykırı, pvc doğramalı olarak değiştirilmiş pencere doğramaları kaldırılarak, belirlenen detaylara uygun ahşap doğramalar takılmalıdır.

6.2 Yeni İşlev Önerisi

Hadımköy Askeri Hastanesi'nin mevcut durumunun iyileştirilerek gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için yapılması gereken müdahaleler tespit edilmiş, koruma karar ve önerileri olarak sunulmuştur.

Restorasyon çalışmasında yapı çevresi ile bir bütün olarak ele alınmıştır. Bölgenin ihtiyaçları araştırılmış, Hadımköy'de bulunan sağlık tesisleri incelenmiştir. Yapıya 500m uzaklıkta Hadımköy Aile Sağlığı Merkezi 16 personeliyle hizmet vermektedir. Yaklaşık 1km uzaklıkta bulunan özel poliklinik ise 17 personeliyle hizmet vermektedir. Bölgenin her geçen gün artan nüfusu düşünüldüğünde Hadımköy'de mevcut sağlık tesislerinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Arnavutköy Belediyesi'nin Hadımköy için hazırladığı plan raporunda Hastanene ve tescilli ağaçların bulunduğu parseller sağlık tesisi alanı olarak önerilmiştir. Bu plan raporuna göre: "Bu alanda bölgesel ölçekte sağlık hizmetleri sunan, yükseköğrenim amacıyla ağitim ve sağlık hizmetlerine yönelik hastane, araştırma birimleri, poliklinikler vb. birimler yer alabilir. Bu alanlardaki taşınmaz kültür varlığı niteliği taşıyan yapılar, varlıklar ve alanlar korunacak ve bu varlıklara ilişkin her türlü karar, uygulama ve proje şartları, ilgili koruma bölge kurulunca belirlenecektir. Bu alanlarda Milli Savunma Bakanlığı'nın olumlu görüşü alınmadan uygulama yapılamaz". Hadımköy Askeri Hastanesi'nin sağlık işlevi korunurken, özgün düzeni bozan niteliksiz eklerden arındıracak öneriler geliştirilmiştir. Yapı avlusu içinde bulunan anıtsal niteliği olan ağaçlar ile bir bütün olarak korunup değerlendirilmelidir.

Sınırlı kaynaklar ışığında restitüsyon projesi hazırlanmış olan yapının restorasyon uygulamaları esnasında çıkacak bulgulara göre projesi revize edilmelidir.

Restorasyon projeleri hazırlanmadan önce sağlık işlevini koruması düşünülen yapının fonksiyonu belirlenmiştir. Yapının fiziksel özellikleri gözönüne alınarak, ayakta teşhis ve tedavi yapılan poliklinik olarak işlevlendirilmesi önerilmiştir.

Hastane planlamasında bütün yapının hijyenik kurallara ve sağlık kurallarına uygun ve belli bölümlerin sürekli steril olması önem arz etmektedir. Mekân organizasyonu, malzeme seçimi ve tesisat donanımları belli kurallara göre belirlenen sağlık tesislerinde farklı daldaki uzmanlar koordineli çalışarak projelendirmeler yapılmalıdır. Ancak tez çalışması kapsamında hazırlanan restorasyon projesinde malzeme seçimi ve tesisat donanımları konularında öneriler belirlenmiştir.

Yapının tüm bileşenlerine ait malzeme cins ve ölçülerinin gerekli ve detaylı bilgileri, hem binadaki konfor ve özel çalışma koşullarının sağlanması, hem de yasal yönden "Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği" açısından zorunludur (Kırbaş, 2012, s.16). Tez çalışması kapsamında yapılamasa da, toprak temaslı bodrum kata sahip binanın su ve nem yalıtımı için jeolojik yönden hazırlanmış zemin etüd raporları proje öncesinde hazırlanıp incelenmelidir. Toprak ile temas eden bodrum kat duvarlarının ve zeminlerinin uygun malzeme kullanılarak yalıtımın sağlanması, temelde yüzeysel ve yer altı sularının yol açacağı zararlardan korunmak amacıyla drenajlı yalıtım uygulamasının uzmanlarca yapılması gerekmektedir.

Yakın bir tarihe kadar kullanılmakta olan yapıda halihazırda döşenmiş bulunan ısıtma ve tesisat sistemlerinin yeni işlevin gerektirdiği koşulları karşılaması için yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Restorasyon projesinde 1.sınıf steril alanların duvarları suya ve yangına dayanıklı alçı paneller ile oluşturulmuş, tesisat boruları paneller arasından geçirilmiş ve aralarına izolasyon malzemesi olarak ses ve ısı kaybına karşı koruyucu ve yanmaz özellikte olan taş yünü seçilmiştir. Diğer mekânların duvarları tuğla malzeme ile çizilmiştir. Tüm duvarların üzerine astar çekildikten sonra anti bakteriyel su bazlı boya uygulanması önerilmiştir. Asma tavanın alüminyum konstrüksiyonlu, düz yüzeyli ve sızdırmaz yapılması önerilmiş, alçı panaller anti bakteriyel su bazlı saten boyalı olarak gösterilmiştir. Asma tavan boşluğundan elektrik tesisatı, sıhhi tesisat, iklimlendirme ve havalandırma ünitelerinin geçirilmesi için kiriş altından bir miktar boşluk bırakılmış, birinci katta

temiz yükseklik ortalama 3 m ye inmiştir. Net yüksekliği 3 m olan zemin katta asma tavan sonrası mekânlar önerilen yüksekliği sağlayamayacağı için daha çok servis mekânları bu kata yerleştirilmiştir.

Mevcutta bulunan seramik yer döşemesi ve mozaik kaplama derz aralarında bakteri üremesine neden olduğu, kaplama yüzeylerinde oluşabilecek çökmeler ve çukurlaşmalarda enfeksiyon kaynağı oluşabileceği için 1. sınıf steril alanlarda tercih edilmemiş, hastanelerde kullanımı tercih edilen serilebilir pvc döşeme kaplaması ve kendiliğinden dönüşlü, kepli süpürgelik seçilmiştir. Hastanenin diğer mekânlarında ve koridorlarında, mevcut mozaik döşeme kaplamasının korunması, gereken bölgelerde onarılarak ve yeniden yapılarak kullanılması önerilmiştir.

Restorasyon projeleri ülkemizde hastaneler ve steril ortamlar konusunda çevirisi yapılarak yayınlanmış bulunan standartlar, Türkiye Sağlık Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu, Sağlık Bakanlığı Özel Hastaneler Yönetmeliği'ne göre hazırlanmıştır.

Yapının bahçesi bakımsız bir durumda olduğundan, restorasyon uygulamalarında bahçenin peyzaj mimarları ve ziraat mühendisleri kontrolünde düzenlenmesi gerekmektedir. Doğal varlık olarak tescilli ağaçların devrilme riski belirleme çalışmalarının yapılması ve gerekli olan bakım ve koruma yöntemlerinin uzmanlarca belirlenmesi önem taşımaktadır.

7. SONUÇ

Bu tez çalışması kapsamında 19. yüzyılda İstanbul'da inşa edilmiş askeri hastanelerden biri olan Hadımköy Askeri Hastanesi belgelenmiş, gelecek nesillere aktarılması amacıyla korunmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Çalışma kapsamında tez konusu yapının mevcut durumunun rölövesi alınarak fotoğraflarla görsel arşivi oluşturulmuş, tarihi ve mimarisi değerlendirilmiştir. Yapının dışarıdan gözleme dayalı malzeme ve bozulma analizleri yapılarak mevcut durumu ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca yapının yakın çevresi ve içinde bulunduğu Hadımköy Mahallesi de tez çalışmaları dahilinde araştırılmıştır.

Yerinde yapılan çalışmalara ek olarak çeşitli kaynaklardan araştırmalar yapılmış, mimari üslup açısından benzerlik taşıyan dönem yapıları incelenerek, restitüsyon projelerine yön verecek veriler elde edilmiştir. Yapının özgün durumunu gösteren eski belgelere ulaşma konusunda sıkıntılar yaşanmış, yapılan analojik çalışma sonucunda plan restitüsyon önerisi geliştirilmiştir.

Hastane inşa edildiği dönemden bu yana bir takım müdahaleler geçirmiştir. Özgün plan şeması ve kısmi olarak yapım tekniği değiştirilen yapıya yeni mekânlar ilave edilmiştir. Günümüze ulaşmış askeri mimarlık örneklerinden olan yapının koruma sorunları belirlenerek daha fazla tahrip olmadan giderilmesi hedeflenmiştir.

Özgün mekân organizasyonunun yapıya yeniden uyarlanarak polikliniğe dönüştürülmesi, bu tez çalışması kapsamında Hadımköy Askeri Hastanesi için uygun görülen yeniden kullanım önerisidir.

Restorasyon çalışmalarında yapının hasarlarına uygun müdahalelerde bulunulması hedeflenmiştir. Yapı ve geniş bahçesinin bölge halkının faydalanacağı bir sağlık yapısı olarak düzenlenmesi, yapının kullanımını ve kültür mirasının yaşatılmasını sağlanacaktır. Bu amaçla önerilen tüm müdahalelerin yapının özgün karakterinin korunarak yapılması hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

Ataç, A. (1999). Osmanlı Askeri Yıp Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul.

Aydın, S. (2006). "Modern Tıp Penceresinden Osmanlı Tıp Anlayışına Bakış", Osmanlılarda Sağlık, cilt I, ed: Yılmaz, C., Yılmaz, N., Biofarma Yayınları, İstanbul.

Babuçoğlu, M., Özdil, O, Karakuş, S.E. (2013). Osmanlı Belgelerinde Askeri Tıp ve Balkan Askeri Hastaneleri, GESDAV Yayınevi, Ankara.

Bolak, O. (1950). Hastanelerimiz: eski zamanlardan bugüne kadar yapılan hastanelerin tarihi ve mimari etüdü, İstanbul.

Çavdar, N. ve Karcı, E. (2014). 19.yüzyıl Osmanlı Sağlık Teşkilatlanması'na dair Bibliyografik bir deneme, Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, volume 9/4, Ankara.

Çiftçi, A. (2004).19.yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Askeri Mimari ve İstanbul'da inşa edilen Askeri Yapılar, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Doğanay, O., ve Tuncer, H.. (2008). Son Devir Osmanlı Hastaneleri, ed.: Yılmaz, Ö. F., Çamlıca Yayınevi, İstanbul.

Erkan, Y. K. (2011). Hadımköy Tren İstasyonu Restitüsyon Raporu, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.

Eyüpgiller, K. K. ve Zakar, L. (2015). Mimari Restorasyon, Koruma Teknik ve Yöntemleri, Ömür Matbaacılık A.Ş., İstanbul.

Kahya, E. ve Erdemir, A. D. (2000). Bilimin Işığında Osmanlı'dan Cumhuriyete Tıp ve Sağlık Kurumları, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Karakuyu, M. (2008). Hadımköy: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Özellikleri ve Kentleşme Süreci, Hadımköy Belediyesi Bilimsel Kültür Yayınları, İstanbul.

Kırbaş, C. (2012). Hastanelerde Mimari-Mekanik Proje Tasarımı ve Uygulama Esasları, Tesisat Mühendisliği Dergisi, sayı:127, İstanbul.

Koltuk, M. T., Sağlamçubukçu, S. A., (2013). Osmanlı Belgelerinde Arnavutköy, Arnavutköy Kaymakamlığı Yayınları, İstanbul.

Özaydın, Z. (1987). Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Salnamesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Deontoloji Ana Bilim Dalı ve Tıp Tarihi Bilim Dalı, İstanbul.

Özbay, K. (1981). Türk Asker Hekimliği Tarihi ve Asker Hastaneleri, cilt: 1, 2, 3, Yörük Basımevi, İstanbul.

Rieder Pascha, Dr. R. (1904). Für die Türkei (1, 2), Verlag von Gustav Fischer, Jena.

Terzioğlu, A. (1981). "19.yy'da ve 20.yy. Başında Tesis Edilen Osmanlı Hastanelerinde Alman Tesirleri", Türk-Alman Tıbbi İlişkileri Sempozyum Bildirileri, 18-19 Ekim 1976, İÜ. Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Tonbul, Z., Forta, Ö. (2009). Tarihi Hastaneler: Gurebâ Hastaneleri'nden Memleket Hastaneleri'ne ilk sivil Hastaneler, Novartis Kültür Yayınları, İstanbul.

Uludağ, O. Ş. (2010). Osmanlılar Devrinde Türk Hekimliği, Haz: Kahya, E., TTK Basımevi, Ankara,

Ünver, A. S.(1943). Tıp Tarihi, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Yavuz, Y. (1988). "Batılılaşma Döneminde Osmanlı Sağlık Kuruluşları" ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, Ankara.

Yergün, U. (2002). Batılılaşma Dönemi Mimarisinde, Yapım Teknolojisindeki Değişim ve Gelişim, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Yıldırım, N. (1994). "Maltepe Askeri Hastanesi", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.5, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul.

Yıldırım, N.(2010). İstanbul'un Sağlık Tarihi: Sağlık Teşkilatı, Salgınlar, Bulaşıcı Hastalıklar ve Mücadele, Koruyucu Sağlık Kurumları, Hastaneler, Tıp Eğitimi, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul.

Yıldırım, N.(2010). Yeni Kaynaklar ve İlmühaber Defteri Işığında Haydarpaşa Askeri Hastanesi, Üsküdar Sempozyumu VI, İstanbul.

Yıldırım, N. (2014). 14. Yüzyıldan Cumhuriyet'e Hastalıklar Hastaneler Kurumlar / Sağlık Tarihi Yazıları-I, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Yiğit, S. (2010). Çanakkale Eski Merkez Hastanesi Kale-i Sultaniye Hastane-i Askeriyye Rölöve-Restitüsyon ve Restorasyon Projesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Url-1.<*http://http://ankeinsaat.com.tr/#prettyPhoto/54/*>, alındığı tarih: 01.05.2015.

Url-2.<*http://www.loc.gov/pictures/collection/ahii/item/2003675878/*>,alındığı tarih: 02.04.2015.

Url-3<*http://www.loc.gov/pictures/collection/ahii/item/2003675881/*>,alındığı tarih: 03.03.2015.

Url-4< *http:// www.gata.edu.tr/hpasa/ana/tarihce.html*>, alındığı tarih: 03.05.2015.

Url-5< *http://www.artiproje.net/proje.php?pr_id=64*>, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-6<*http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,133602/istanbul-rolove-ve-anitlar-mudurlugunce-tamamlanan-ve-d-.html*>, alındığı tarih: 29.04.2015.

EKLER

EK A: Hadımköy Mahallesi'ne dair Haritalar, Belgeler ve Fotoğraflar
EK B: Yapının ve Çevresinin Günümüzdeki Durumunu Belgeleyen Fotoğraflar
EK C: İncelenen Diğer Yapılar ile İlgili Belgeler
EK D: Kararlar ve Belgeler
EK E: Başbakanlık Osmanlı, Cumhuriyet ve Kızılay Arşivlerindeki Belgeler
EK F: Çizimler

EK A: Hadımköy Mahallesi'ne Dair Haritalar, Belgeler ve Fotoğraflar.

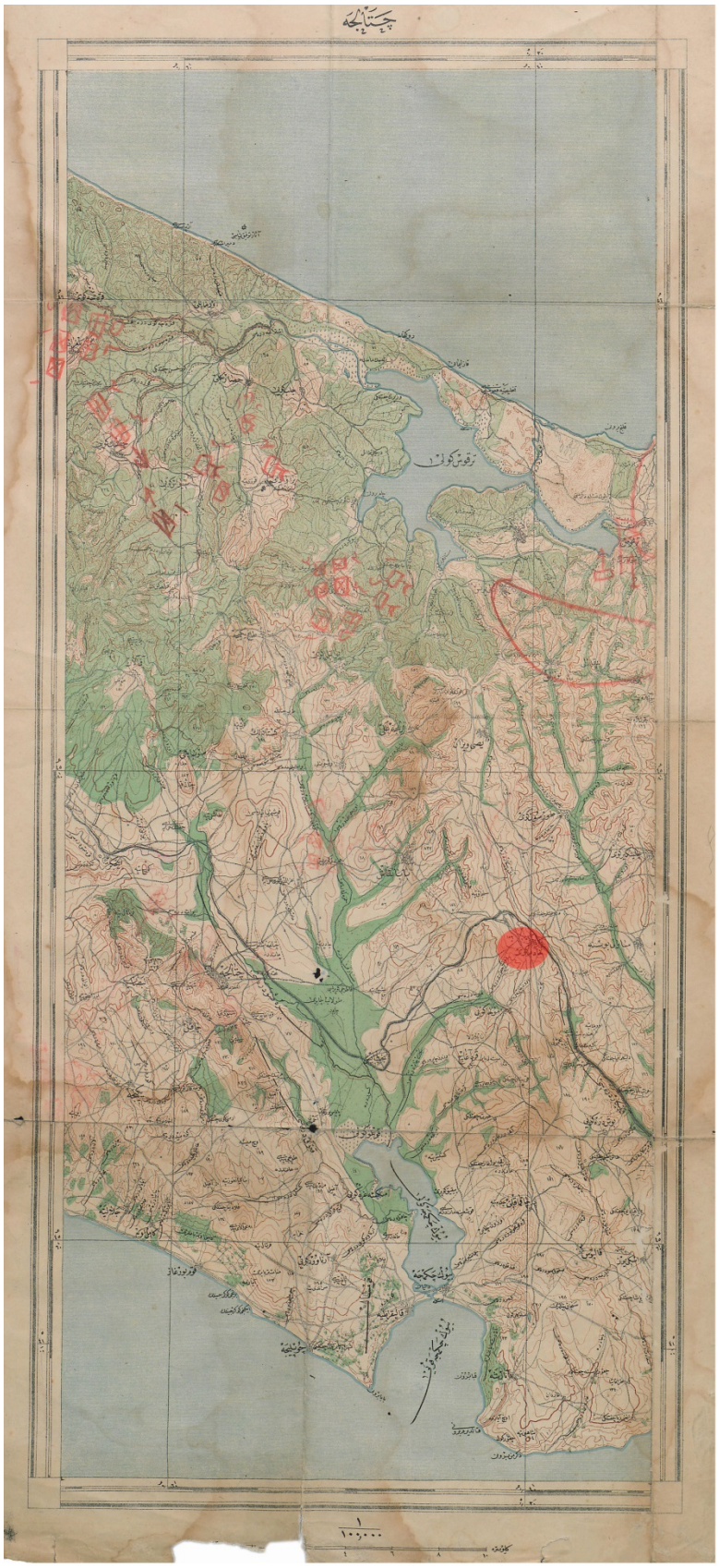
Şekil A.1 : Hadımköy ve çevresi İstanbul Haritası, 1:63.000.[4]

[4] SALT Galata arşivi

Şekil A.2 : İstanbul ve çevresini gösteren harita, 1/210000.[5]

[5] BOA, HRT.h. 1149, 29.Z.1341 (12 Ağustos 1923).

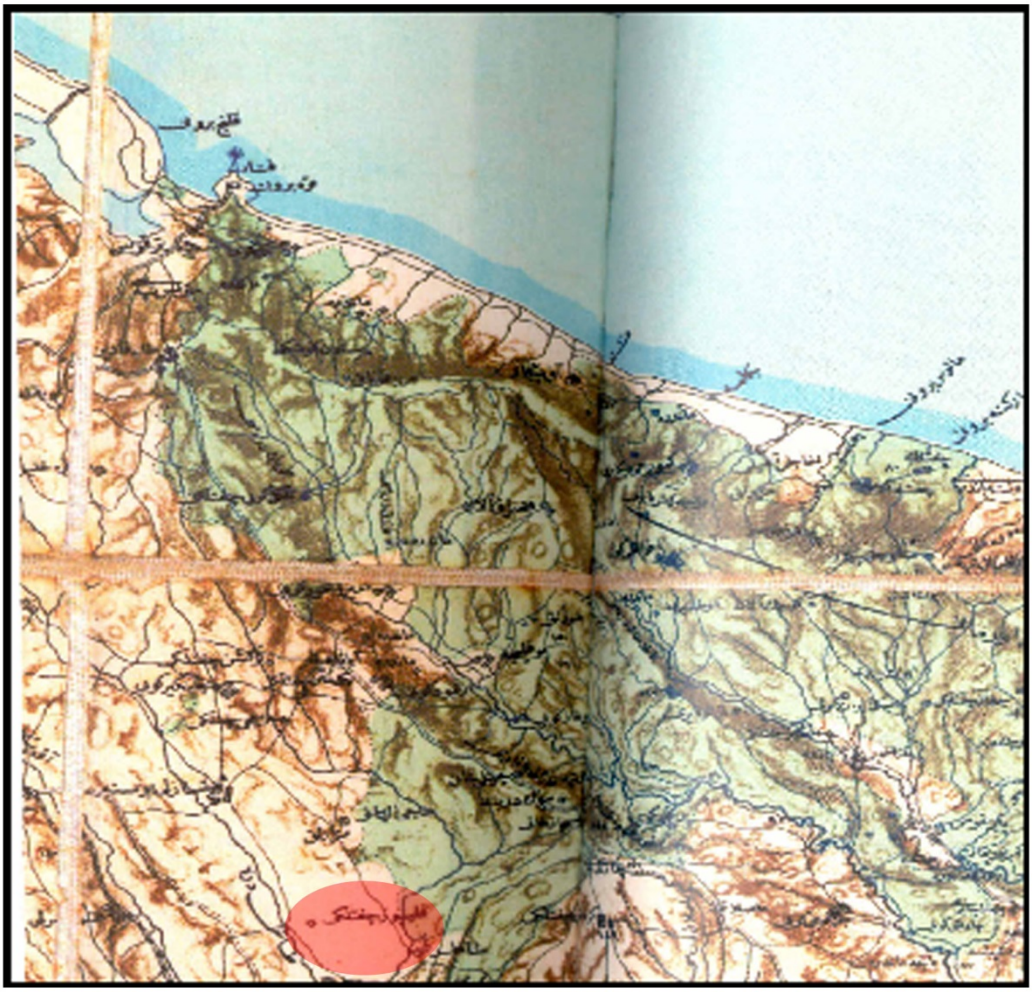

Şekil A.3 : Çatalca, İstanbul (1:100000).[6]

[6] SALT Galata arşivi

Şekil A.4 : Türkiye'nin sıhhî-i içtimaî coğrafyası, Çatalca Vilayeti (Mehmet Ali, 1341/1923, I.B.K.H.A).

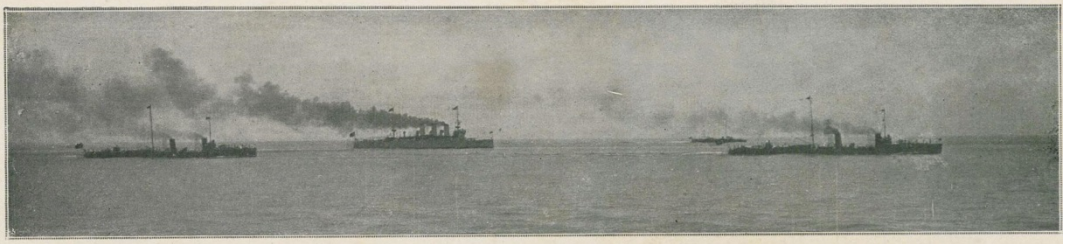

Şekil A.5 : Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Matbaası, Filiboz çiftliği, 1909.[7]

Şekil A.6 :1920'lerde idari bölünüş (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

[7] Arnavutköy Belediyesi Arşivi.

Une partie de la flotte turque se rendant à Tchekmedje, au sud des lignes de Tchataldja, pour soutenir l'aile gauche de l'armée de Nazim pacha.

Une tranchée sur une des dernières lignes de défense des Turcs, près d'Hadem-Keui.

LA PROTECTION DE CONSTANTINOPLE. — Les tranchées creusées dans l'intervalle des gros ouvrages permanents des lignes de Tchataldja.

Les ouvrages et les redoutes intermédiaires des lignes de Tchataldja, qui constituent les derniers retranchements de la résistance turque (voir la carte de notre dernier numéro), sont armés de pièces de gros calibre qui, tous ces derniers jours, ont fait entendre leur voix formidable. Au-dessous des batteries ont été creusés plusieurs étages de tranchées garnies d'infanterie. A l'aile droite du système, à Karabournou sur la mer Noire, et à l'aile gauche, à Tchekmedje sur la mer de Marmara, sont embossés plusieurs gros navires de la flotte ottomane, qui ajoutent le précieux appoint de leur grosse artillerie à la puissance défensive de la ligne des forts.

Şekil A.7: Hadımköy yakınlarında savunma hattı, 1912 (SALT Galata arşivi).

Şekil A.8: Hadımköy'e bağlı Ömerli köyü, 1912, (Salt Galata Arşivi).

Şekil A.9: Hadımköy bölgesinde Türk askerleri, 1912 (Salt Galata Arşivi).

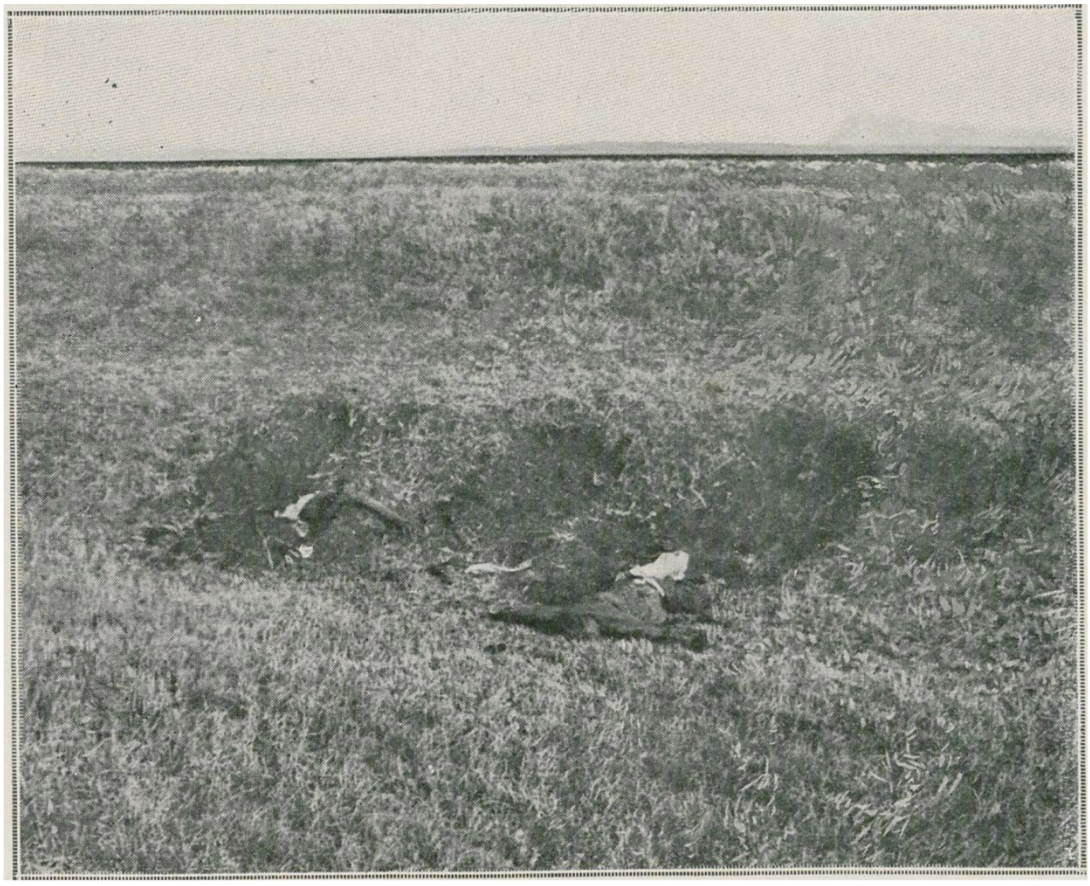
Şekil A.10: Hadımköy bölgesinde hastaların yürüyüşü (Salt Galata Arşivi).

Şekil A.11: Bölgede ölenlerin taşınması (SALT Galata Arşivi).

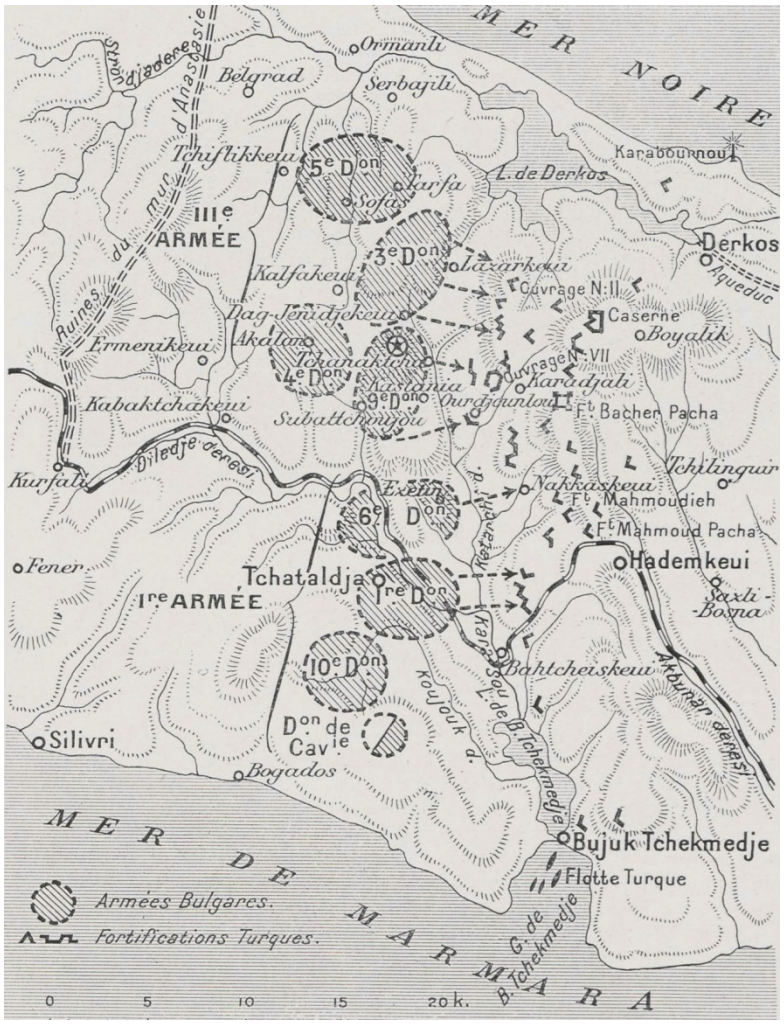
Şekil A.12: Hadımköy bataklıkları (SALT Galata Arşivi).

Şekil A.13: Demiryolu boyunca bırakılan Bulgar cesetleri (SALT Galata Arşivi).

Şekil A.14: Hadımköy, 1912 (SALT Galata Arşivi).

Şekil A.15: Savaşın ilk günü, Hadımköy ve çevresi 1912 (SALT Galata Arşivi).

Şekil A.16: Hadımköy genel görünüş, 1921 (Erkan, 2011).

Şekil A.17: Hadımköy İstasyonu ve çevresi, 1921 (Erkan, 2011).

بریسی آرقداشلریله برلکده آیری آیری بردائره اشغال ایده جك قدر کابتلی: مثلا روس تورکلری بوراده اوقدر مهم برقولونی تشکیل ایدییورکه آیری بر یاناقخانه اشغال ایدییورلر. ارمی، روم قولونیلری ده مهم برمقداردر. کلیه‌نك طلبهٔ موجوده‌سنك عمومی بیکدن آنجاق برایکی دوزینه اکسیکدر.

ژوزویت قوله‌ژی ایسه بیوتك ایکی طرفنده محللر آراسنده واسع بر محله اشغال ایدر. «یسوعیه» تسمیه اولنان بوکلیه‌نك مطبعه‌سی بر محله‌ده، اصل کلیه دیکر محله‌ده اولمقله برابر هر ایکیسی‌ده بربرینه متصلدر. مطبعه‌سی لاینقطع عربجه و فرانسزجه آثار علمیه، وادبیه ودینیه طبع ایدر؛ «البشیر» اسمنده برده یومی غزته‌سی واردر. مطبعه‌ده اخیراً برده کوکخانه‌ده وجوده کتیریلمش... فرانسزجه-عربجه قاموسك اون دردنجی طبعی دستکاه تمثیلده ایدی. عرب یوبوك شاعرلری آثارندن مرکب یوبوك قطعه‌ده بر مجموعهٔ ادبیه‌نك قرقنجی فورمه‌سی انتشار ایتمش ایدی. بو اشعارهپ ٹل یازیلرندن طوپلانمش غیر مطبوع آثاردن ترکب ایدییور.

خادم کوینده قراقاه راغونی

پرده‌اور تاده‌طوران ارکان حربیه پیکباشیسی عزیزبك وصاغنده‌کی مؤرخ یوزباشی رفیق بکدر

کلیه‌نك جبهه‌سنده‌کی قوله‌ده بو-لنان جان تاریخی برقیمتی حائزدر: سیواستوپولك فتحی ظفرینی اعلان ایده‌ن بو جان او محاربه‌ده خدمت ایده‌ن راهبلردن بریسی طرفندن مکتبه هدیه ایدیلش.

مکتب حربیه خسته‌خانه قوغوشلرنده بنده مجروحلره خدمت

مدرسهٔ یسوعیه بربرینه وصلاً انشا ایدیلش جسیم بربنا کتله‌سیدر. بنانك توسعه‌حاجت کوردیکی زمان بنای اصلی یه‌عمود اولمق ٹوزره‌دیکر بربنا وجوده کتیریله‌رك قوریدورلری بوکا اشتراك ایتدیریلش؛ ایکنجی برتو-سیعه لزوم کوردیکی زمان دخی بو ایکنجی بنایه‌عمود واولکی بنایه موازی دیکر بربنا ٹوچنجی توسیعده ٹوچنجی بنایه عمود وایکنجی بنایه موازی بر دردنجی بنا... و الخ وجوده کتیر-یلمش. بوصورتله بنا بربرینه متصل و اوعالی شربت منظره‌سنی عرض ایدر. فقط بوقدر توسیعاتندن صوکرادە کلیه‌نك احتیاج توسعی تطمین ایدیله-مش؛ طبیه قسمی شهر خارجنده و فیصدیقلق جوارنده مبایعه ایدیلن جسیم اراضیده انشا اولونان واسع ابنیه‌یه نقل ایدیلش . . .

مکتب حربیه خسته‌خانه‌سنده هیئت اطبا

۱ سرطبیب میرآلای ابراهیم بك، ۲ طبیب ثانی نجیب بك، ۳ اوپه‌راتور ناظم حمدی بك، ٤ امراض داخلیه متخصصی بهاءالدین بك.

اوردوکاهدن، خسته‌خانه‌دن و هیئت صحیه‌دن بر منظره

مدرسهٔ یسوعیه‌نك الزنکین قسمی کتبخانه‌سی، داها طوغریسی کتبخانه‌لریدر. چونکه یوزاون بیك جلدی متجاوز بر ثروت علمیه‌یی محتوی اولان بو قیمتدار کتبخانه زنکینلشدیکجه کرك محتویاتی، کرك احتیاجاتی سببیندن بر قاچ قسمه تفریقه مجبوریت حصوله کلمش: شرق قسمی، ٹل یازیسی قسمی، آثار طبیه قسمی، وعمومی کتبخانه . . . شرقه عائد آثاری محتوی اولان کتبخانه‌اوتوز بیك جلدی احتوا ایدر. بوراده عربجه، فرانسزجه، ایتالیانجه، آلمانجه، روسجه، ژاپونجه، چینجه وسائر لسانلرده شرقه عائد اولمق ٹوزره یازیلش اولان آثار، رسائل، رسائل-مو-قوته، مصنفات، دیوانلر وقاموسلر موجوددر. شرقك آوروپاده ناصیل بر سرمایهٔ نفیع اولدیغنی آکلامق ایچون بو ائرلره برکوز کزدیرمك کفایت ایدر.

ایشته بر ایتالیان: هربری ٹوچ بیکی متجاوز جسیم صحیفه‌یی احتوا ایتمك ٹوزره یدی جلدلك برقاموس شرق وجوده کتیرمش... بوندن داها مهم، داها مفصل اولمق ٹوزره بر هیئت علمیه طرفندن وجوده کتیریلن واون بشنجی جلدی دستکاه طبعده اولان بردیکر قاموس شرقدن بحث ایده‌رکن فاضل متخصص عللره خاص بر طورده تونیت وسرور ایله‌دییوردی که:

— R حرفی کله جك طقوزیوز اون درتده ختام بولاجق... بو کتبخانه‌نك قارشی طرفنده صرف ٹل یازیسی آثار شرقیه‌یه عائد ٹوچ بیك جلدلك بر کتبخانه داها: تورك، عرب، هند، عجم، اردو، ژاپون وسائر اقوام شرقیه ٹل یازیلرندن برخیلیسنی محتوی اولان بو کتبخانه‌یی فاضل متبحری مسکن دائمی اتخاذ ایتمش... بوٹل یازیلری ایچنده عمرنی افنا ایتمکله بویوك حظ حس ایده‌ن راهب جنابلری ایله مکتبه ایلك کلدیکم زمان فرانسزجه کوروشمش، بالمناسبه عربجه بیلوب بیلمه‌دیکنی صوردیغی زمان شو جوابی آلمشدم:

— عربجه لسان مادرزادمدر..

استانبولده‌کی طائفی صوفرنکلریله، لوانته‌نلرله نه‌بویوك برتضاد! شرقدن ایله‌دی آدیم آتمامش، اباًعن جد شرقلی لوانته‌نلریمز، ٹه‌کری وچاربوق بر فرانسزجه ٹوکرەیر ٹوکرەمز هان فرانسزلاشیرلر؛ ملیتلرینی انکار ایده‌رلر؛ حالبوکه اصلاً فرانسز، هرحالده برفرانسزادیی درجه‌سنده مکمل فرانسزجه‌یه واقف اولان بو آدم عرب اولمقله، عربجه‌نك لسان مادرزادی اولماسیله افتخار ایدییور..

صومالی حروفیسله یازیلش قرآن کریملره وارنجیه قدر هرحرفده، هرقومه عائد مزین، ظریف، کرانبها کلام قدیملر و آثار دینیه واسلامیه قیمتدار محفظه‌لر ایچنده ٹویله حرمتله، ٹویله اهتمامله محافظه ایدیلیوردی که...

مدرسهٔ یسوعیه‌نك پك آز بر قسمی ایله بیك بشیوز کیشیلك یمك پیشیره‌ن بخارلی مطبخنی یمکخانه‌سنی زیارت ایچون ایکی ساعت آنجاق کفایت ایتمشدی. حالبو که ٹوندن کچدیکم حالده زیارت ایده‌مه‌دیکم طبیه قسمی ایله بوراسنی مکمل، مفصل بر زیارت ایچون بو ساعتلری هیچ اولمازسه کونه‌قلب ایتمك اقتضا ایده‌ر.

کلیه‌نك راهب محترمنه سویله-دیکم کبی، بیوتکلن بر آدم ایچون بو کتبخانه‌لری زیارت ایتمك بر کناهدر: بن او کناهی اسقاط ایچون سطحی بر زیارت ایتدم، یوقسه... یوقسه او کتابلر ایله شویله برکسب معارفه ایدیلك ایجاب ایتسه بوتون برعمر کفایت ایتزایدی.

ناصریه — ۲۵ نیسان، ۱۳۲۹

بدیع نوری

Şekil A.18: Hadımköy ordugâhtan, hastaneden ve hey'et-i sıhhiyeden manzara.[8]

[8] 15 Haziran 1329 tarihli Şehbal Dergisi, İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi'nden alınmıştır.

مدت بربرینه قاریشدیرمشدی. مومی الیهك مغلوبیت قطعیه تنیجه سنده عثمانلی حکومت وئوالکسنه التجاء سنی متعاقب ثووه‌ی اوغلی «راء قوشچی» آنجاق معینی ایله قیام ایتدیکی حالده سرعتله عصیانی هر طرفه سرایت ایتدیرمك ویانه بیله بومباردمان ایدیلدی. آوستریالیلر بریرده باش کوسته‌رمه‌مه‌کلرندن مومی الیه ماجارستانك حاکمی کسیلوب سکه‌دخی ضرب ایتدی. له‌اوبولد عثمانلیلری مغلوب ایتمشسه‌ده ماجارلرك ثوزه‌دینه یوکلتدیکی بارمظالم آلتنده‌اهالی تورکلرك اداره‌سنی بیك جان ایله ثوزلردی. آوروپا مورخلری عثمانلیلرك ماجارستانده یرلی محاکم عدلیه‌یه قطعیاً قاریشمادقلرینی تقدیرایله یادایده‌رلر. بر مورخ دییورکه: «آوستریالیلره نسبتله تورکلر ماجارلرك نظرنده دوست عد اولونوردی!»

ایمپراطور برنجی ژوزه‌ف راقوشچی ایله اویوشمغه چالیشدیسه‌ده ممکن اولمادی. راء قوشچی ماجارستان قرالی وترانسیلوانیا، اردل بکی اعلان اولنمش‌دی. برنجی پترو ایله اون دردنجی لوئی ماجارلره قیام واقعده وعد ماجارلرایمپراطورك اجرا آتمی مشروع وقانونی عد أیله‌مه‌یورلرسه‌ده وقاتندن اول اووقته قدر ویانه‌ده اولان مسه‌ستفان» ك تاجنی بودا-پشته‌یه کوندرمه‌سی وماجارلرك حقوق اساسیه‌لرینی اعاده ایتمه‌سی شایان ذکردر.

ناپولیونك بوتون قوت و شدتیله آوستریالیلره یوکلندیکی اوقلاکت زمانلرنده ماجارلرنه‌سکی مظالم و استبدادی نظر دقته آلمایارق ایمپراطورلغه کمال صداقتله معاونت ایتدیلر. حتی ناپولیون طرفندن استقبال ملی‌لری اوغورنده قیام ایتمه‌لری تکلیفی ده واقع اولدیغی حالده رد ایتدیلر. حالبوکه حرب نهایت بولونجه آوستریالیلرك بوقدر جوانمردلکله تشکرلری دست استبدادلرینی تکرار ماجارستانه اوزاتمقدن عبارت قالدی. آوتیق ماجارستان امور اداره‌سی ده طوغرودن طوغروپه‌ویانه قاپنه سنده تذکر اولونیور، تقرر ایدییوردی. ماجارستان پارلامنتوسی اون سنه‌در اجتماعه چاغیرتلمامشدی. مکاتب حال خرابی وتنکلاشلده اولوب ماجار کتابلری آوستریاسانسورلرینك نجه سندن نجه‌سنه دکجه اوقوتولمایوردی. ماجار لسانی بوسیوتون متروك ومنسی قالمش، لاتینجه ترجیح اولونمشدی. ایشلر بویله کیدهرق ۱۷۶۵ده حکومتمه کلن ایمپراطور بشنجی فرديناند مملکتنده بك چوق اصلاحات یاپدی. مکتبلر آچدی، قصبه‌لر تجدید اولوندی؛ ماجار لسانی بعدما ماجارستانك لسان رسمیسی عد ایدیلدی. آنجاق ماجارلری حریت حقیقیه‌یه نائل ایتمك، مملکتلرینی قوانین اساسیه‌لرندن حصه‌مند رفاه أیله‌مك ایسته‌ین ماجار وطنپورلری نظرنده بوقدری کافی دکلدی.

بارون «روسه‌لنی» قانوناً ارادی ممنوع اولان علنی خطبه‌لر، لعطفلر له‌مانی تهییج ایده‌لرك برنجیسی اولدی. نهایت محبسه آتیلوب اوراده ایکی کوزینی غائب ایتدی. صوکرا مشهور «لوئی - فوسوت» ظهور ایتدی. علی رضا سیفی

مصر هلال احمر جمعیتنك خادم کوینده‌کی پاویونلری

مصر هلال احمرینك خادم کوینده‌کی پاویونلرندن برینك داخلی

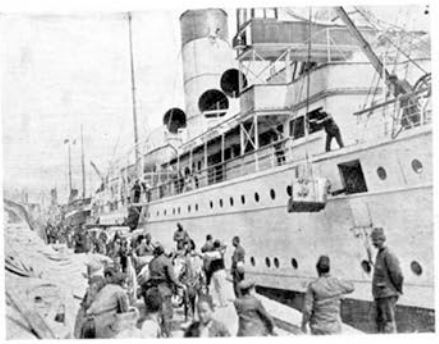

بکلد بکنده‌کی مصر هلال احمر خسته‌خانه‌سنك برقوغوشی

مصر هلال احمرینك بکلدیکی خسته‌خانه‌سنده‌کی اطبای طرفندن برعملیهٔ جراحیه معاونت ایتدیلر سه‌ده ایکیسی ده سوزنده طورمادی. برچوق ایام شوکتدن صوکرا نهایت راء قوشچی‌نك رایت اقبالی سرنکون اولدی؛ ایمپراطورك اوردولرینه کلیاً مغلوب اولدیغندن اولا فرانسه‌یه، صوکرا حکومت عثمانیه‌یه التجا ایتدی وعثمانلی طورافنده وفات ایدوب والده‌سنك مزارینه کومولدی. ماجارستانده بویله جه بردوره صلح آچیلمش، ایمپراطور راقوشچی طرفدارلرینه‌ده عفو وصفح بخش أیله‌مشدی.

ماریا-تره‌زا آنجاق ماجارلرك قبلیجی، جوانمردیسی سایه‌سنده اکتساب ومحافظهٔ سلطنته موفق اولمش بولوندیغندن ماجارلرك بك محبی ایدی؛ لکن اوغلی ایکنجی ژوزه‌ف سه‌ویلمه‌یوردی (۱۷۸۰-۹۰)؛ چونکه دیکر ایمپراطورلرکبی ماجار قرالی اولارق رسماً تاج کیمه‌مش اولدیغنه علاوةً بوتون تیمه‌سی جرماً تلاشدیرمغه چالیشیوروکندیسنی بالکز «ایمپراطور» تسمیه ایدییوردی. مع مافیه مومی الیه‌یك غیور وعاقل

مصر هلال احمر جمعیتنك اورنیه کوینده‌کی لوازم صحیه وپاویون نقل اولونورکن

مصر هلال احمری مملکتنزده ناصل چالیشدی؟

Şekil A.19: Hadımköy'de Mısır Hilal-i Ahmer pavyonları.[9]

[9] 15 Eylül 1329 tarihli Şehbal Dergisi, İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi'nden alınmıştır.

EK B: Yapının ve Çevresinin Günümüzdeki Durumunu Belgeleyen Fotoğraflar.

Şekil B.1: Hadımköy merkezi (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

Şekil B.2: Yeni yapılan binalar ve sanayi tesisleri (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

Şekil B.3: İstasyon binaları ve çevresi (Arnavutköy Belediyesi Arşivi).

Şekil B.4: Hastane binasının batısında bulunan Burç Sokak.

Şekil B.5: Hastanenin batısına yeni yapılan çok katlı binalar.

Şekil B.6: Hastanenin kuzeyinde tek katlı eski konutlar.

Şekil B.7: Hastanenin kuzeyinde gelişen yeni konut yerleşimi.

Şekil B.8: Hastanenin doğusunda bulunan Postane Sokak.

Şekil B.9: Hastanenin güneyinde bulunan Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi.

Şekil B.10: Haraççı-Hadımköy Yolu Caddesi'nde askeriyeye ait yapılar.

Şekil B.11: Hastane duvarlarının batıdan görünüşü.

Şekil B.12: Güney giriş kapısı.

Şekil B.13: Kapatılan Kuzey girişi.

Şekil B.14: Ön (Doğu) bahçede bulunan anıt ağaçlar ve oturma yerleri.

Şekil B.15: Hastane binasının doğusunda bulunan ziyaretçi evi.

Şekil B.16: Hastane binasının güneyinde bulunan anıt ağaçlar.

Şekil B.17: Hastane binasının güneyinde bulunan garaj yapıları.

Şekil B.18: Hastanenin arka (Batı) bahçesi.

Şekil B.19: Hastanenin Kuzey bahçesi.

Şekil B.20: Hastane binasının Batı cephesine paralel ek bina.

Şekil B.21: Zemin kat giriş holü.

Şekil B.22: Zemin kat giriş holü karşısında bulunan merdiven holü.

Şekil B.23: Kapatılan merdiven holü.

Şekil B.24: Merdiven sahanlığına eklenen geçiş koridoru.

Şekil B.25: Doğu kanadı koridoru, Kuzey yönü.

Şekil B.26: Doğu kanadı koridoru, Güney yönü.

Şekil B.27: Kuzey kanadı koridoru.

Şekil B.28: Güney kanadı koridoru.

Şekil B.29: Doğu kanadı, iç avlu çıkış kapısı.

Şekil B.30: Güney kanadında bulunan kapı.

Şekil B.31: Kuzey kanadında bulunan kapı.

Şekil B.32: Doğu kanadında bulunan yemekhane.

Şekil B.33: Ana giriş merdivenlerine bakan kapatılmış pencere.

Şekil B.34: Kuzey kanadı, Z24 nolu mekân.

Şekil B.35: Güney kanadı Z32 nolu mekânda toprak kotu altında kalmış pencere.

Şekil B.36: Erken dönem eki, Z42 nolu mekân.

Şekil B.37: Erken dönem eki, Z12 nolu mekân.

Şekil B.38: Doğu kanadı muhdes mekânlarda bulunan ıslak hacimler.

Şekil B.39: Güney kanadı koridoru sonunda bulunan Z31 nolu mekân.

Şekil B.40: 1. kat giriş holünde kapatılan merdiven holü.

Şekil B.41: 1. kat giriş holünden kuzey yönüne bakış.

Şekil B.42: 1. kat giriş holünden güney yönüne bakış.

Şekil B.43: 1. kat doğu kanadı koridoru, kuzey yönü.

Şekil B.44: 1. kat doğu kanadı koridoru, güney yönü.

Şekil B.45: 1. kat kuzey kanadı koridoru.

Şekil B.46: 1. kat güney kanadı koridoru.

Şekil B.47: Batı kanadı koridoru.

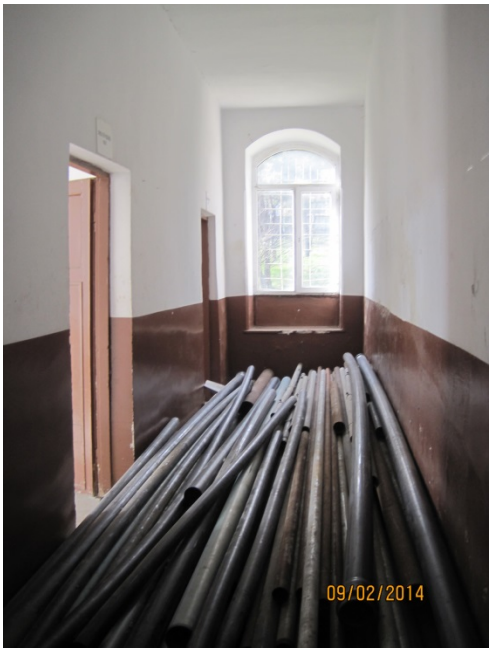
Şekil B.48: 1. kat kuzeydoğu köşesi.

Şekil B.49: 1. kat güneydoğu köşesinde bulunan mekân.

Şekil B.50: Güneydoğu köşesinde bulunan merdiven.

Şekil B.51: Güneybatı köşesinde bulunan koridor.

Şekil B.52: Kuzeybatı köşesine eklenen 1K40 nolu mekân.

Şekil B.53: Kuzey kanadı 1K42 nolu mekânda bulunan havalandırma.

Şekil B.54: Kuzey kanadında bulunan duşlar.

Şekil B.55: Kuzeybatı bölümünde bulunan kapı.

Şekil B.56: Batı kanadında, doğu kanadına geçiş koridoru kapısı.

Şekil B.57: Ek binada bulunan koridor.

Şekil B.58: Ek bina servis çıkışı.

Şekil B.59: Batı kanadında bulunan benzer koğuşlardan biri.

Şekil B.60: Batı kanadında 1K50 nolu duş.

Şekil B.61: Batı kanadı 1K72 nolu mekân.

Şekil B.62: Batı kanadı koridorunu bölen demir eleman.

Şekil B.63: Güney kanadında bulunan benzer koğuşlardan biri.

Şekil B.64: Doğu kanadı muhdes bölümde bulunan tuvalet.

Şekil B.65: Batı kanadı 1K09 nolu mekân.

Şekil B.66: Kuzeydoğu köşesinde pencere boşlukları değiştirilmiş 1K17 nolu mekân.

Şekil B.67: Kuzey kanadı 1K25 nolu mekân.

Şekil B.68: Kuzey kanadı 1K27 nolu mekân.

Şekil B.69: Kuzey cephesinde çatıda görülen bitkilenmeler.

Şekil B.70: Parça kopması ve sıvalarda dökülmelere örnek.

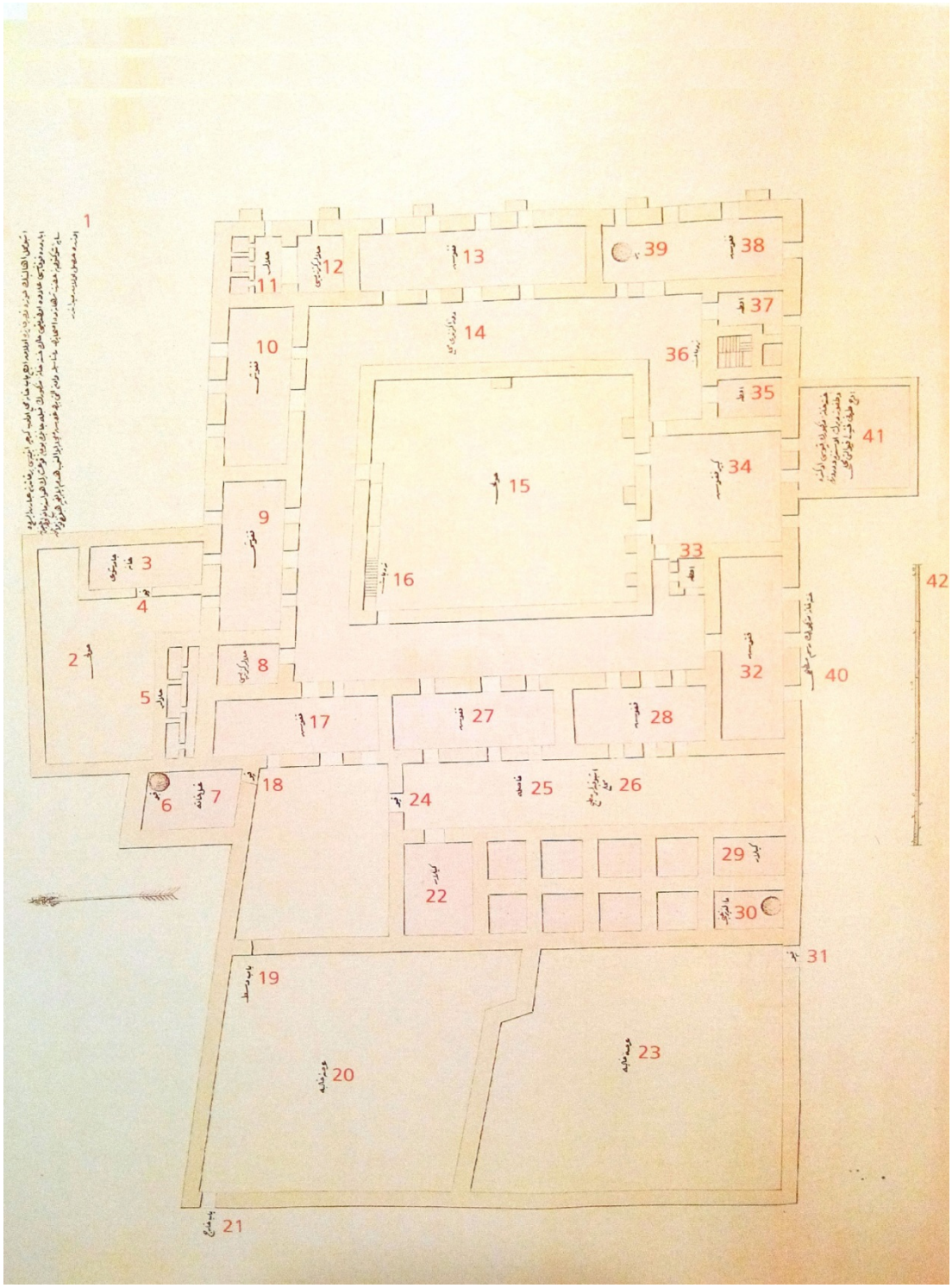

Şekil B.71: Cephede görülen yosunlanmalara örnek.

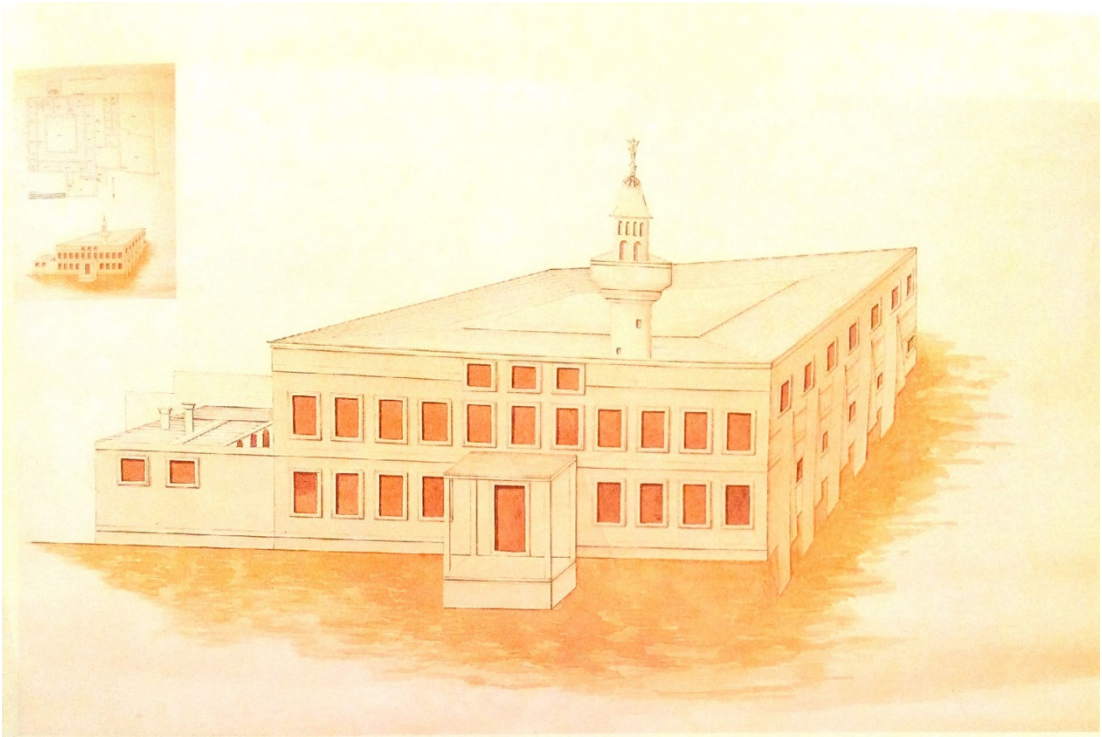

Şekil B.72: Kuzey cephesinde yosunlanma ve sıva çatlakları.

EK C: İncelenen Diğer Yapılar ile İlgili Belgeler.

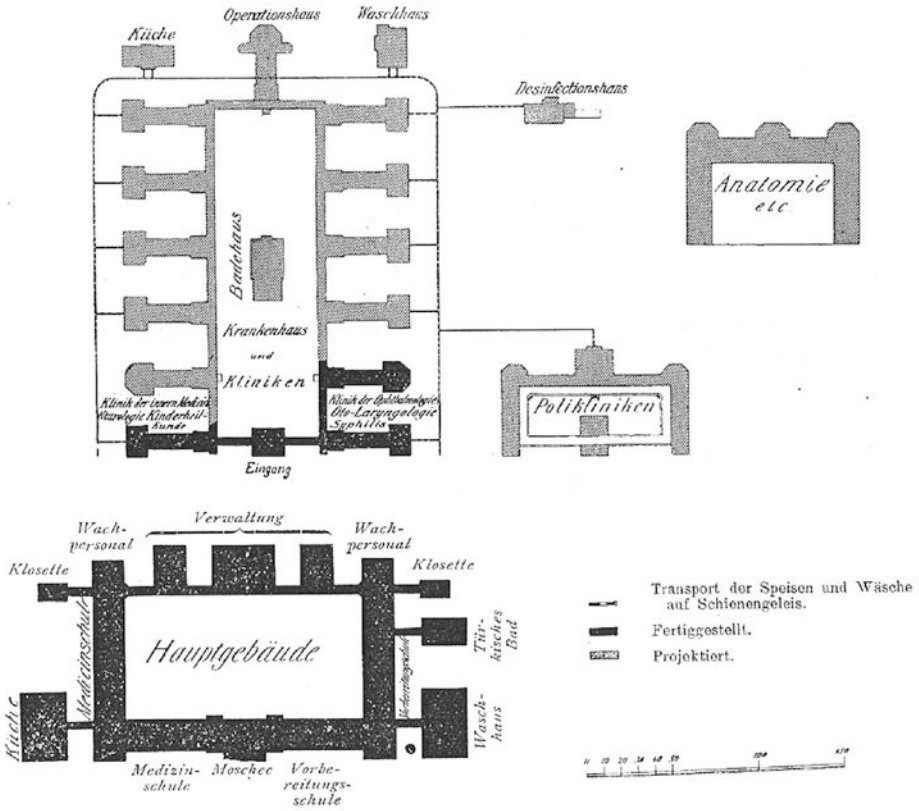

Şekil C.1: Bir hastane planı, BOA (Doğanay, ve Tuncer, 2008).

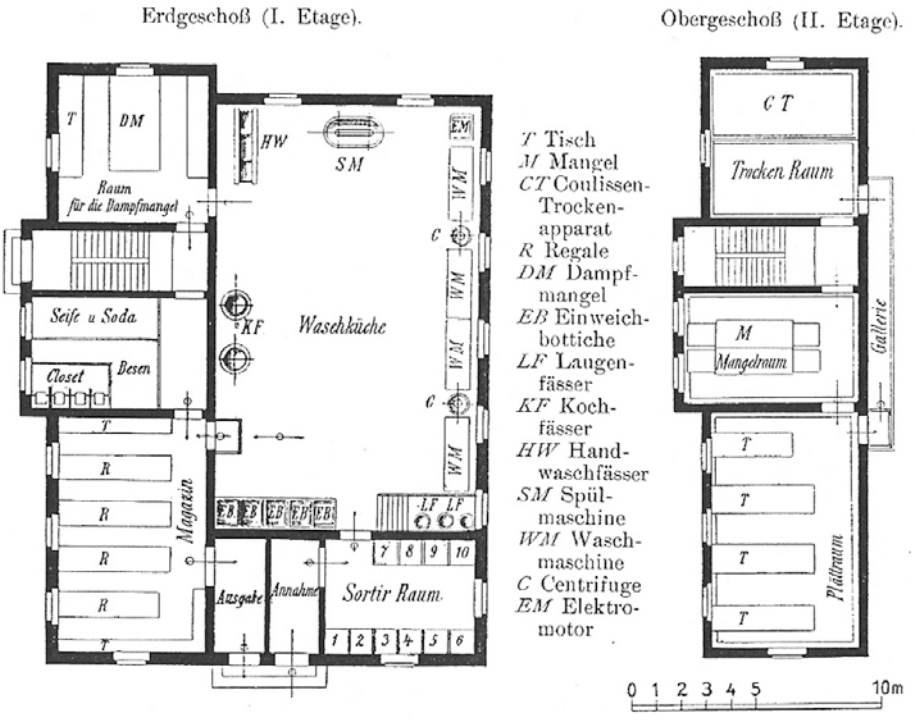

1- Etraftaki ahâliye ait olan bu arazi ve üzerindeki üç hane Pâdişah tarafından 16 bin kuruşa satın alınmış ve Kıble tarafındaki koğuşların havalandırılmasına mâni olmasın diye yıktırılmıştır. / This place of three houses that belonged to the people around, bought for 16.000 "kurus" by the sultan and the houses were crashed down not to be avoiding the airing of the wards in Caaba side.
2- Avlu / Court
3- Çamaşırhane / Laundry
4- [Çamaşırhane] Kapı[sı] / The Door of Laundry
5- Helalar / Toilets
6- Kuyu / Well
7- Banyo / Bathroom
8- Helalar / Toilets
9- Koğuş / Ward
10- Koğuş / Ward
11- Helalar / Toilets
12- Helalar Gezintisi / After-toilet Walking Place
13- Koğuş / Ward
14- Devren Gezinti mahalli / Walking Court
15- Avlu / Court
16- Merdiven / Stairs
17- Koğuş / Ward
18- Kapı / Door
19- Orta Kapı / Mid-door
20- Boş Arsa / Vacant Place
21- Dış kapı / Out door
22- Kiler / Store
23- Boş Arsa / Vacant Place
24- Kapı / Door
25- Fasıla / Vacancy
26- Yemekhane Mahalli / Refectory Place
27- Koğuş / Ward
28- Koğuş / Ward
29- Kiler / Store
30- Pınar / Fountain
31- Kapı / Door
32- Koğuş / Ward
33- Oda / Room
34- Büyük Koğuş / Big Ward
35- Oda / Room
36- Merdiven / Stairs
37- Oda / Room
38- Koğuş / Ward
39- Kuyu / Well
40- Hastahanenin resmidir. / Picture of the Hospital
41- Hastahanenin kapısı önünde ve dokuz direk üstünde ve içerisinde üç tarafı kanepeli kapıaltı mahalli. / The under-door place in the front of the hospital and on nine pillars.
42- Ölçek / Scale

Şekil C.2: Hastane planı mekân anahtarı (Doğanay, ve Tuncer, 2008).

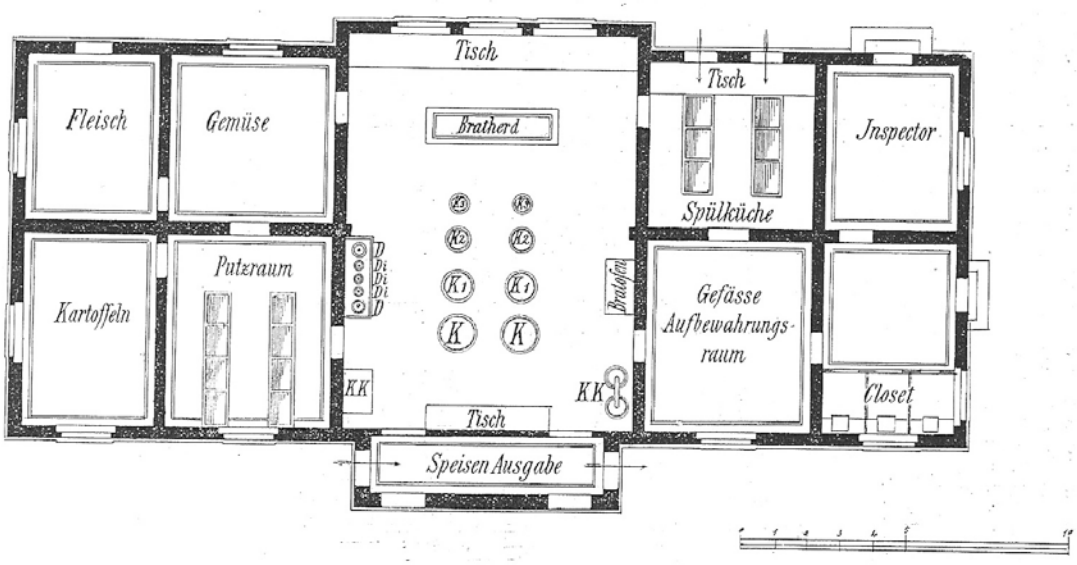

Şekil C.3: Haydarpaşa Tıp Okulu ve Numune Hastanesi planı (Rieder, 1904).

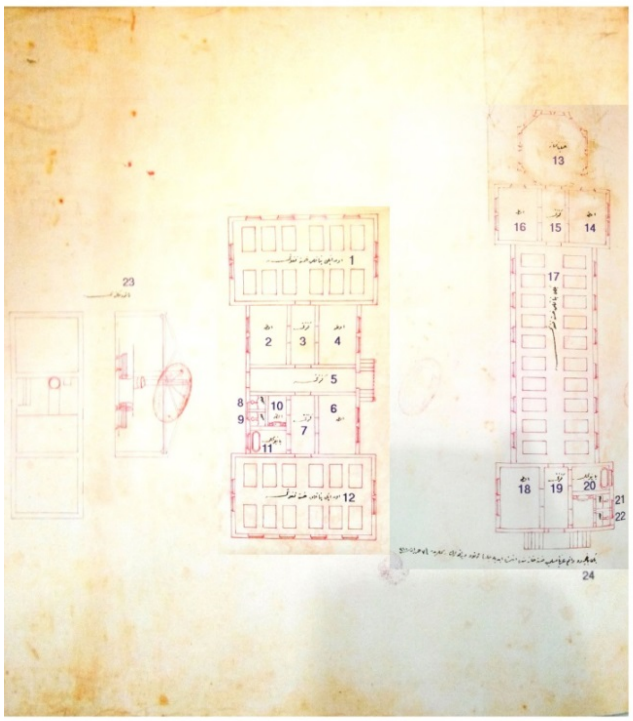

Şekil C.4: Haydarpaşa Numune Hastanesi pavyonları (Rieder, 1904).[10]

[10] Çamaşırhane ve bulaşıkhane pavyonları inşa edilmemiştir.

Şekil C.5: Haydarpaşa Numune Hastanesi mutfak pavyonu (Rieder, 1904).

1- 12 Yataklı Hasta Koğuşu / *Ward with 12 beds*
2- Oda / *Room*
3- Gezinti / *Strolling*
4- Oda / *Room*
5- Gezinti / *Strolling*
6- Oda / *Room*
7- Gezinti / *Strolling*
8- Hela / *Toilet*
9- Hela / *Toilet*
10- Oda / *Room*
11- Banyo Mahalli / *Bath*
12- 12 Yataklı Hasta Koğuşu / *Ward with 12 beds*
13- Ameliyathane / *Surgery*
14- Oda / *Room*
15- Gezinti / *Strolling*
16- Oda / *Room*
17- 20 Yataklı Hasta Koğuşu / *Ward with 20 beds*
18- Oda / *Room*
19- Gezinti / *Strolling*
20- Banyo mahalli / *Bath*
21- Hela / *Toilet*
22- Hela / *Toilet*
23- Enome (?) makinesi / *Enome (?) Machine*
24- Yenibahçe'de bulunan Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesinde İnşâ Edilecek Enome (?) ve Barakanın Planlarıdır. 7 Haziran 1311 /19 Haziran 1895

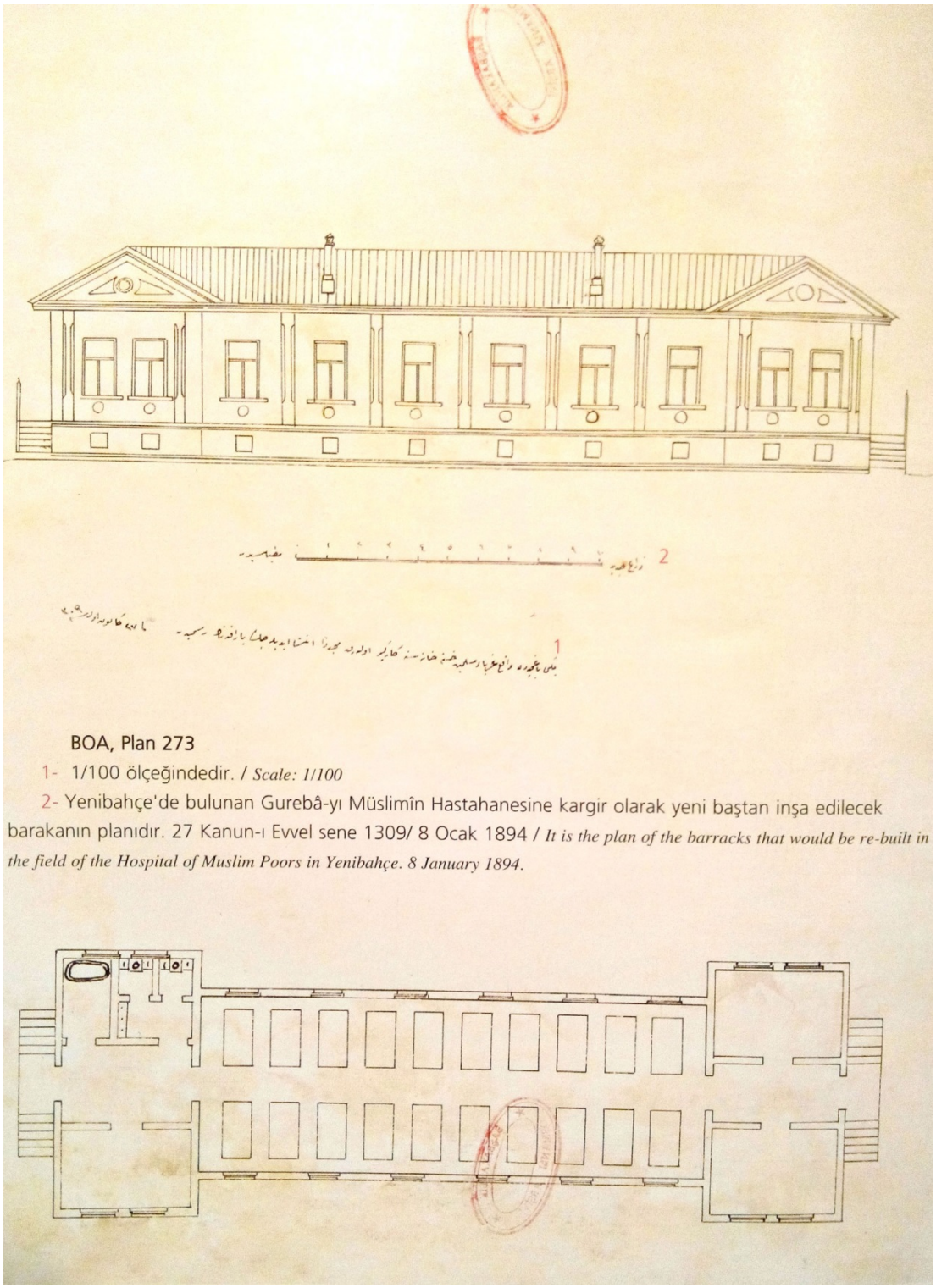
Şekil C.6: Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi'ne inşa edilecek barakaların planı.[11]

[11] Doğanay, O., ve Tuncer, H.. (2008), "Son Devir Osmanlı Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

Şekil C.7: 1896 tarihli "Fenn-i İnşaat" kitabında baraka hastane çizimleri.[12]

[12] İBB Atatürk Kitaplığı, 1896 tarihli "Fenn-i İnşaat" kitabından alınmıştır.

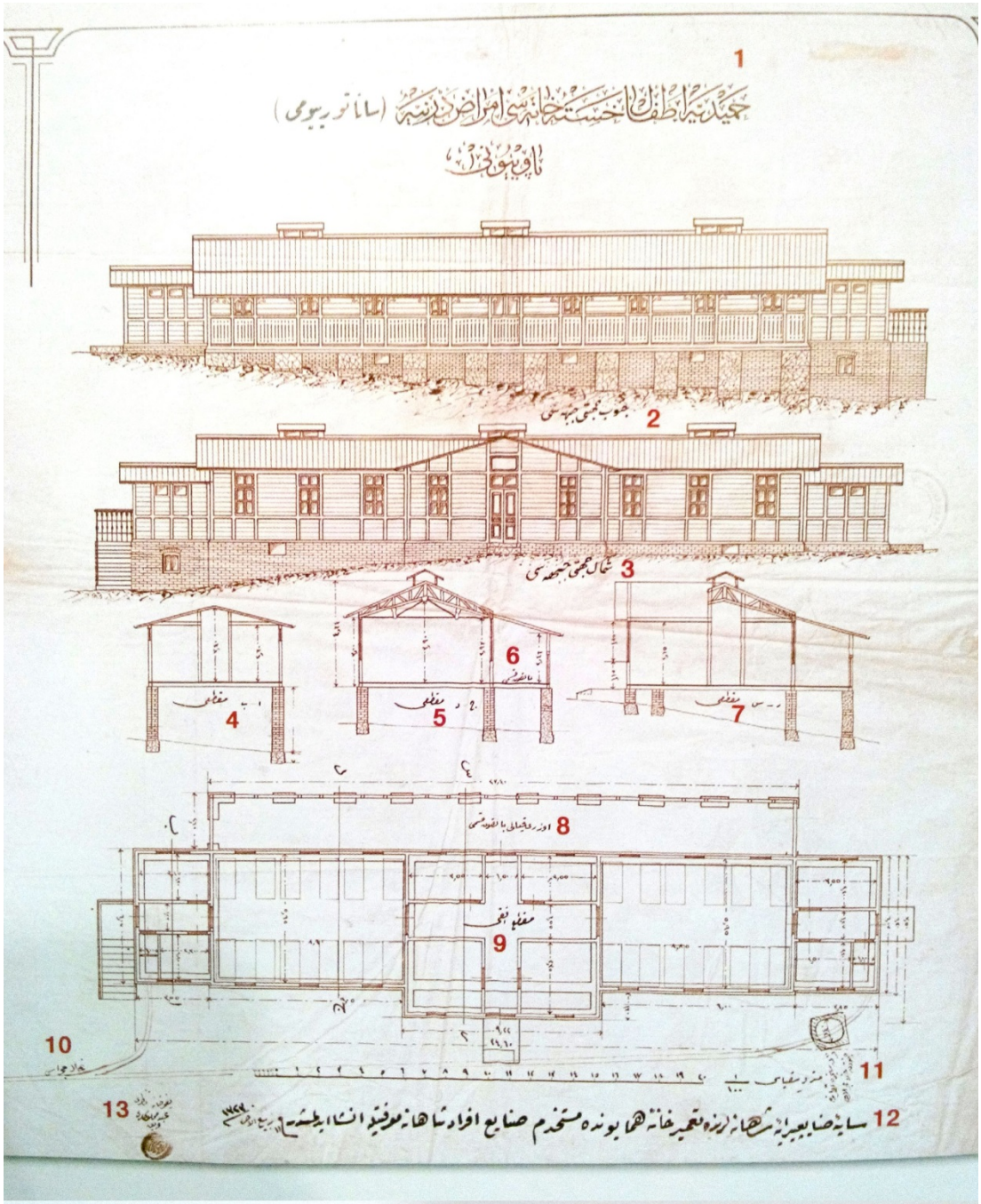
BOA, Plan 273

1- 1/100 ölçeğindedir. / *Scale: 1/100*

2- Yenibahçe'de bulunan Gurebâ-yı Müslimîn Hastahanesine kargir olarak yeni baştan inşa edilecek barakanın planıdır. 27 Kanun-ı Evvel sene 1309/ 8 Ocak 1894 / *It is the plan of the barracks that would be re-built in the field of the Hospital of Muslim Poors in Yenibahçe. 8 January 1894.*

Şekil C.8: Gurebâ-yı Müslimîn Hastanesi'ne inşa edilecek kargir barakalar.[13]

[13] Doğanay, O., ve Tuncer, H.. (2008), "Son Devir Osmanlı Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

Hamîdiye Etfal Hastahanesi Verem Hastalıkları Bölümü (Sanatoryumu) / Hamidiye Hospital of Children, Pavilion of Tuberculosis
BOA, A.VRK 568/69

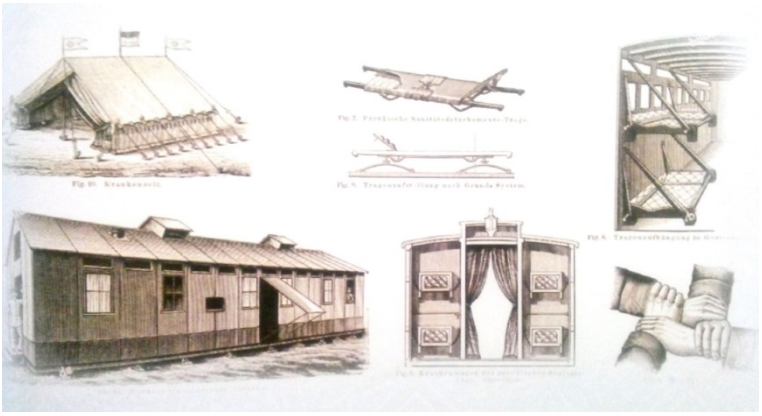
1- Hamîdiye Etfal Hastahanesi Verem Hastalıkları Bölümü (Sanatoryumu) / *Hamidiye Hospital of Children, Pavilion of Tuberculosis,* 2- Güney Ciheti Cephesi / *South Side Façade,* 3- Kuzey Ciheti Cephesi / *North Side Façade,* 4- A-B Makta'ı / *A-B Cross-Section,* 5- C-D Makta'ı / *C-D Cross-Section,* 6- Balkon Kısmı / *Balcony Part,* 7- R-S Makta'ı / R-S *Cross-Section,* 8- Üzeri Kapalı Balkon Kısmı / *Covered Balcony Part,* 9- Makta'-ı Ufki / *Horizontal Cross-Section,* 10- Hela Hücresi / *Toilet Cell,* 11- Metre Ölçüsü 1/100 / Meter Scale 1/100, 12- Tamirhanede Çalışanlar Tarafından İnşa Edilmiştir, 11 Rebiülahir 1323 / *Built by the Repairmen,* 13- Tamirhane Nazırı Ferik Fehmi / *Minister of Repair-shop Ferik Fehmi.*

Şekil C.9: Hamidiye Etfal Hastanesi Verem Hastalıkları Bölümü.[14]

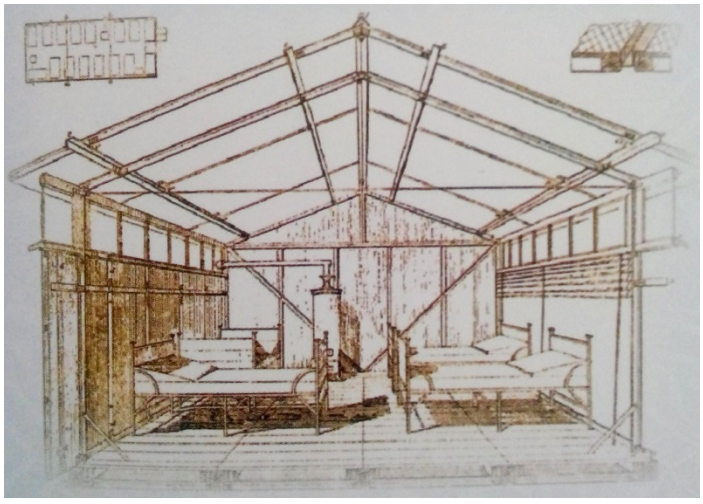
[14] Doğanay, O., ve Tuncer, H.. (2008), "Son Devir Osmanlı Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

Şekil C.10: Askeri hastane ameliyathaneleri.[15]

Şekil C.11: 19.yüzyılda seyyar hastaneler.[16]

Şekil C.12: Seyyar hastanelerin planı.[17]

15

16

[17] Babuçoğlu, M., Özdil, O, Karakuş, S.E. (2013). "Osmanlı Belgelerinde Askeri Tıp ve Balkan Askeri Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

Şekil C.13: Haydarpaşa Askeri Hastanesi avlusu.[18]

Şekil C.14: Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nde doktor ve öğrenciler.[19]

[18] Library of Congress Fotoğraf Arşivi No: cph.3b29053.
[19] Library of Congress Fotoğraf Arşivi No: cph.3b47243.

Şekil C.15: Haydarpaşa Askeri Hastanesi koğuşu.[20]

Şekil C.16: Haydarpaşa Askeri Hastanesi koridoru.[21]

[20] Library of Congress Fotoğraf Arşivi No: cph.3b29054
[21] Library of Congress Fotoğraf Arşivi No: cph.3b47242

Şekil C.17: Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu (Yıldırım, 2010).

Şekil C.18: Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu bahçesi (Doğanay, ve Tuncer, 2008).

Şekil C.19: Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu'nun girişi (Doğanay, ve Tuncer, 2008).

Şekil C.20: Haydarpaşa Askeri Tıp Okulu laboratuarı.[22]

Şekil C.21: Haydarpaşa Tıp Okulu ve Numune Hastanesi (Yıldırım, 2010).

Şekil C.22: Haydarpaşa Hastanesi Bulaşıcı Hastalıklar Binası (Yıldırım, 2010).

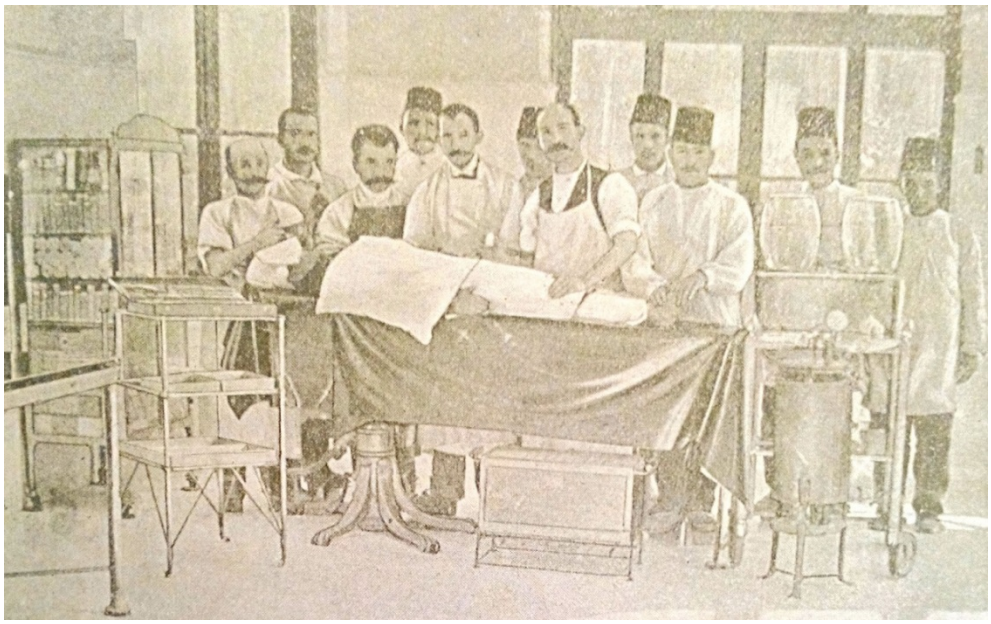
[22] Babuçoğlu, M., Özdil, O, Karakuş, S.E. (2013). "Osmanlı Belgelerinde Askeri Tıp ve Balkan Askeri Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

Şekil C.23: Haydarpaşa Numune Hastanesi.[23]

Şekil C.24: Haydarpaşa Numune Hastanesi Ameliyathane Pavyonu.[24]

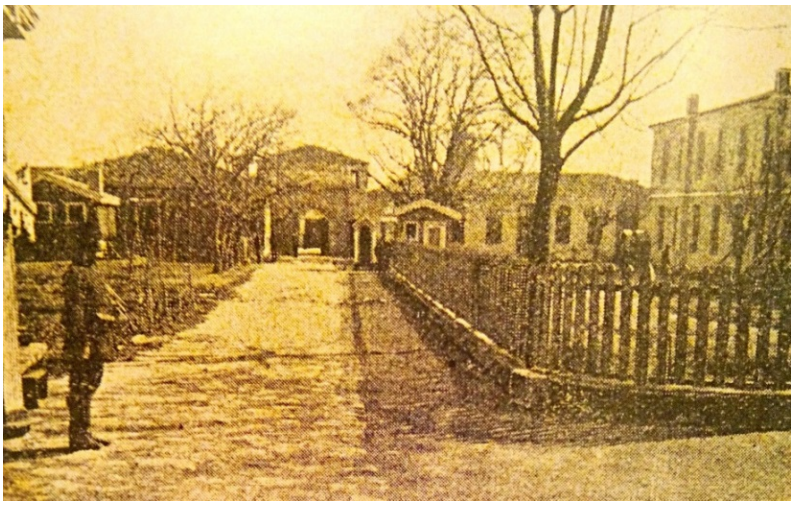

Şekil C.25: Haydarpaşa Hastanesi ameliyathane odası.[25]

23

24

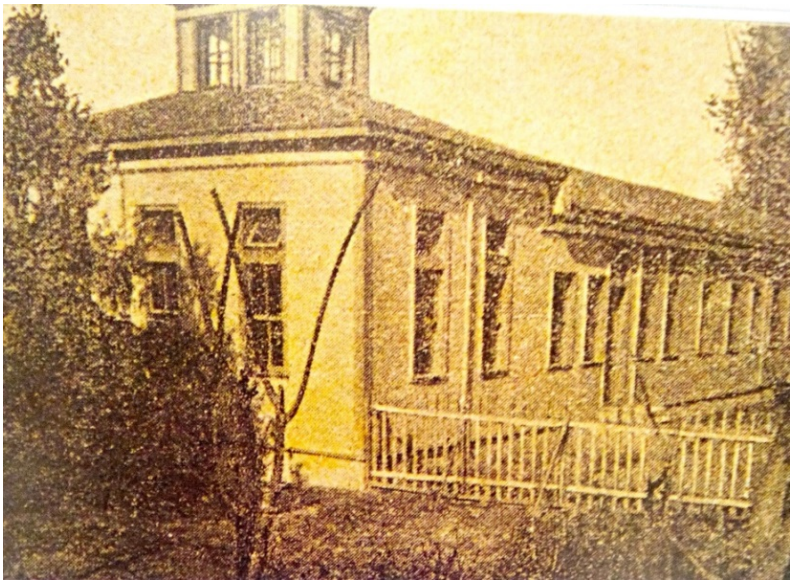
[25] Doğanay, O., ve Tuncer, H.. (2008), "Son Devir Osmanlı Hastaneleri" kitabından alınmıştır.

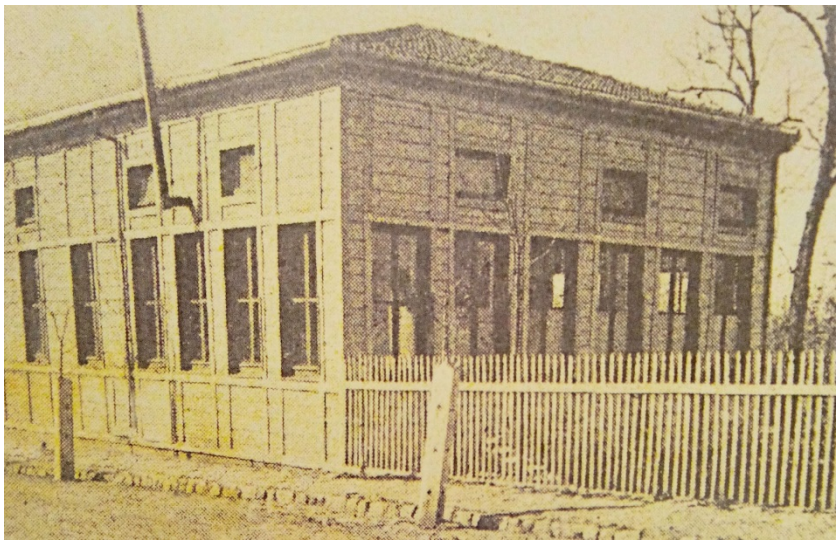
Şekil C.26: Gülhane Hastanesi Ameliyat Mektebi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.27: Gülhane Dahili Hastalıklar Kliniği (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.28: Gülhane Göz Kliniği (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.29: Gülhane Cerrahi Hastalıklar Kliniği (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.30: Gülhane Hastanesi'ne ait Poliklinik Binası (Yıldırım, 2010).

Şekil C.31: Gümüşsuyu Askeri Hastanesi (Yıldırım, 2010).

Şekil C.32: Gureba-i Müslimin Hastanesi, 1967 (Yıldırım, 2010).

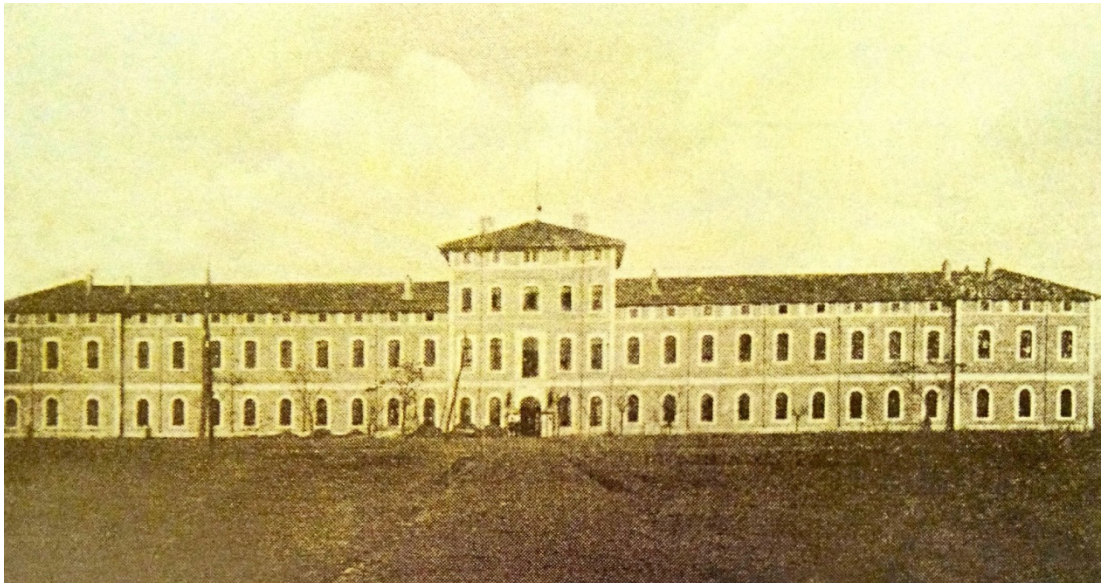
Şekil C.33: Gureba-i Müslimin Hastanesi bahçesi (Yıldırım, 2010).

Şekil C.34: Maltepe Askeri Hastanesi, Ülker Erke Çizimi (Yıldırım, 2010).

Şekil C.35: Edirne Askeri Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.36: Edirne Hilâl-i Ahmer Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

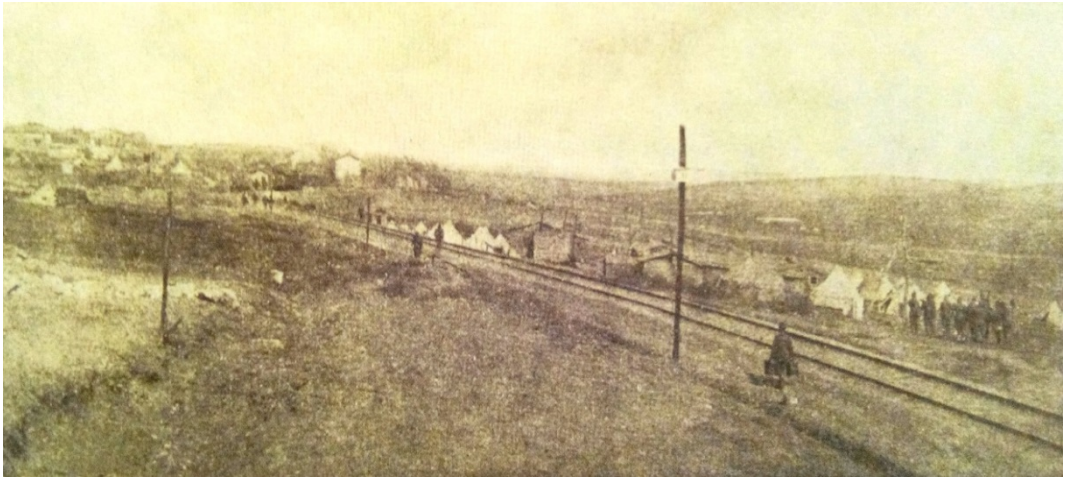
Şekil C.37: Çanakkale Hilal-i Ahmer Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.38: Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

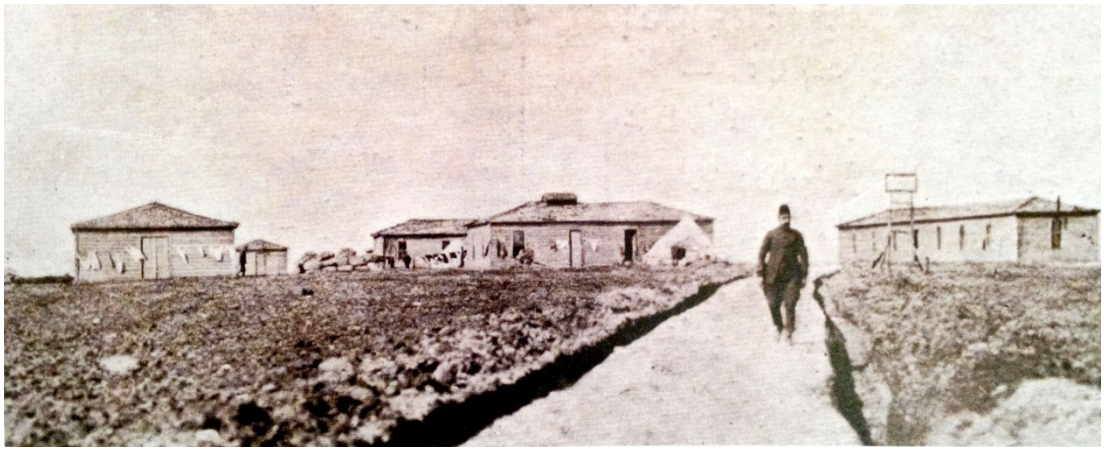
Şekil C.39: Hamidiye Etfal Çocuk Hastanesi pavyonlarından biri (Yıldırım, 2010).

Şekil C.40: Hadımköy Hilal-i Ahmer Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

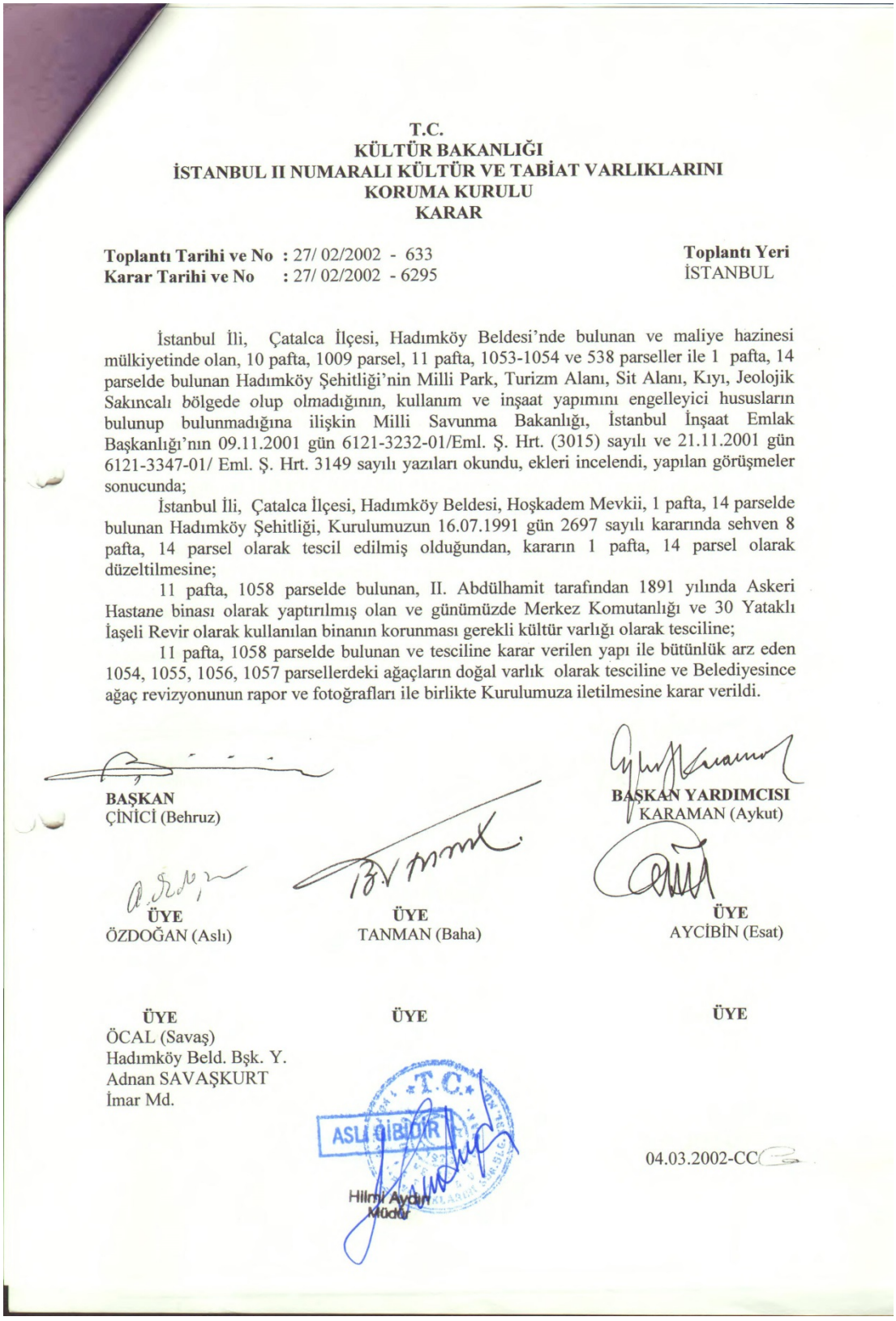

Şekil C.41: Hadımköy Hilal-i Ahmer çadırları (Doğanay ve Tuncer, 2008).

Şekil C.42: Hadımköy Mısır Hilal-i Ahmer Hastanesi (Doğanay ve Tuncer, 2008).

EK D: Kararlar ve Belgeler.

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL II NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 27/ 02/2002 - 633
Karar Tarihi ve No : 27/ 02/2002 - 6295

Toplantı Yeri
İSTANBUL

İstanbul İli, Çatalca İlçesi, Hadımköy Beldesi'nde bulunan ve maliye hazinesi mülkiyetinde olan, 10 pafta, 1009 parsel, 11 pafta, 1053-1054 ve 538 parseller ile 1 pafta, 14 parselde bulunan Hadımköy Şehitliği'nin Milli Park, Turizm Alanı, Sit Alanı, Kıyı, Jeolojik Sakıncalı bölgede olup olmadığının, kullanım ve inşaat yapımını engelleyici hususların bulunup bulunmadığına ilişkin Milli Savunma Bakanlığı, İstanbul İnşaat Emlak Başkanlığı'nın 09.11.2001 gün 6121-3232-01/Eml. Ş. Hrt. (3015) sayılı ve 21.11.2001 gün 6121-3347-01/ Eml. Ş. Hrt. 3149 sayılı yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Çatalca İlçesi, Hadımköy Beldesi, Hoşkadem Mevkii, 1 pafta, 14 parselde bulunan Hadımköy Şehitliği, Kurulumuzun 16.07.1991 gün 2697 sayılı kararında sehven 8 pafta, 14 parsel olarak tescil edilmiş olduğundan, kararın 1 pafta, 14 parsel olarak düzeltilmesine;

11 pafta, 1058 parselde bulunan, II. Abdülhamit tarafından 1891 yılında Askeri Hastane binası olarak yaptırılmış olan ve günümüzde Merkez Komutanlığı ve 30 Yataklı İaşeli Revir olarak kullanılan binanın korunması gerekli kültür varlığı olarak tesciline;

11 pafta, 1058 parselde bulunan ve tesciline karar verilen yapı ile bütünlük arz eden 1054, 1055, 1056, 1057 parsellerdeki ağaçların doğal varlık olarak tesciline ve Belediyesince ağaç revizyonunun rapor ve fotoğrafları ile birlikte Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN
ÇİNİCİ (Behruz)

BAŞKAN YARDIMCISI
KARAMAN (Aykut)

ÜYE
ÖZDOĞAN (Aslı)

ÜYE
TANMAN (Baha)

ÜYE
AYCİBİN (Esat)

ÜYE
ÖCAL (Savaş)
Hadımköy Beld. Bşk. Y.
Adnan SAVAŞKURT
İmar Md.

ÜYE

ÜYE

T.C.
ASLI GİBİDİR
Hilmi Aydın
Müdür

04.03.2002-CC

Şekil D.1: Tescil kararını gösterir belge.

EK E: Başbakanlık Osmanlı, Cumhuriyet ve Kızılay Arşivlerindeki Belgeler.[26]

Çizelge E.1: BOA Y..PRK.ASK. 41/30.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Çeviri
BOA	Y..PRK.ASK.	41	30	27 Za 1304 (1887)	Konusu: İnşası irade buyurulan Hadımköy Hastahanesi'nin inşası Makâm-ı Ser'askerî Mektûbî Kalemi Husûsiye Çatalca Kumandanı Ferik Asım Paşa'dan mevrûd fî 3 Ağustos sene [1]303 [15 Ağustos 1887] târîhlü telgrafnâme suretidir.İnşâsı muktezâ-yı irâde-i merâhim-âde-i hazret-i pâdişâhîden olan Hadımköy Hastahânesi'nin mutasarrıf bey, nâib efendi ve mirlivâ ile ümerâ ve zâbitân ve me'mûrîn-i hükûmet hâzır olduğu ve iki bölük topçu asâkir-i şâhâne dahi saf-beste-i mevki'-i ta'zîm bulunduğu hâlde zebh-i karâbin ile vaz'-ı esâsına mübâşeret ve mefrûz-ı uhde-i ubudiyetimiz olan du'â-yı mefrûz-ı eda-yı hazret-i Hilâfet-penâhî cümle tarafından be-hulûsü'l-bâl îsâl-ı kabul-gâh-ı cenâb-ı perverdigâr kılınmış olmağla ma'a't-teşekkür arz olunur. Makâm-ı Ser'askerî Mektûbî Kalemi Husûsiye İnşâsı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhîden olan Hadımköy hastahânesinin bi-lütfihî te'âlâ sâye-i muvaffakat-vâye-i cenâb-ı pâdişâhîde vaz'ı esâsına ne sûretle mübâşeret olunduğuna dâir Çatalca Kumandanlığı'ndan mevrûd telgrafnâmenin sûreti manzûr-ı şevket-nüşûr-ı cenâb-ı şehriyârî buyurulmak üzre leffen arz ve takdîm kılınmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 27 Zi'l-ka'de sene [1]304 ve fî 5 Ağustos sene [1]303 [17 Ağustos 1887] Ser'asker bende Ali Saib

[26] Belgelerin çevirisi, Koltuk, M. T. Ve Sağlamçubukçu, S. A.'nın hazırladığı "Osmanlı Belgelerinde Arnavutköy" kitabından alınmıştır.

Çizelge E.2: BOA Y.PRK.UM.. 9/104.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Çeviri
BOA	Y..PRK.UM..	9	104	10 Ş 1304 (1887)	Konusu: Hadımköy Askeri Hastanesi'nin temelinin kazımına başlandığı Makâm-ı Ser'askerî Mektûbî Kalemi Husûsiye 2 Sâye-i muvaffakiyet-vâye-i cenâb-ı zıllu'llâhide Hadımköy Hastahânesi'nin hafriyât-ı esâsiyesine mübâşeret ve bu sırada dahi da'avât-ı hayriye-i hazret-i pâdişâhî tekrâr ve tilâvet kılındığı Çatalca Kumandanlığı'ndan mevrûd fî 21 Nisan sene [1]303 târîhlü telgrafnâmede izbâr olunmuş olmağla muhât-ı ilm-i âlî buyurulmak üzre arz ve beyân-ı keyfiyeti ibtidâr kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 10 Şa'bân sene [1]304 ve fî 22 Nisan sene [1]303 [] Ser'asker bende Ali Saib

Çizelge E.3: BOA DH.MKT. 1440/70.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Çeviri
BOA	DH.MKT.	1440	70	28 Za 1304 (1887)	Konusu: Çatalca ciheti kumandanlık merkezi olan Hadımköy'de inşa edilecek askeri hastanenin törenle temelinin atıldığı. Huzûr-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye Çatalca ciheti kumandanlık merkezi olan Hadımköy'ünde inşâsı muktezâ-yı emr ü fermân-ı hazret-i pâdişâhîden bulunan askerî hastahânesinin ne suretle vaz'ı esâsına mübâşeret ve bu sırada cümle tarafından da'avât-ı hayriyyet-âyât-ı hazret-i Hilâfet-penâhî tekrâr ve tilâvet olunduğu ifâdesine dâir Kazâ-i Erba'a Mutasarrıflığı'nda meb'ûs telgrafnâme leffen arz ve takdîm kılınmışdır ol bâbda.

Çizelge E.4: BOA Y..PRK.ASK. 171/61.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Çeviri
BOA	Y..PRK.ASK.	171	61	2 R 1319 (1901)	Konusu: Hadımköy ve Yassıviran askeri hastanelerinde tedavi görmekte olan onbir askerin memleketlerine gönderilmek üzere Beylerbeyi Hastanesi'ne sevk edildikleri. Makâm-ı Ser'askerî Mektûbî Kalemi Husûsi Çatalca istihkâmâtına mensûb taburlar ve efradından olup Hadımköyü ve Yassıviran hastahânelerinde taht-ı tedâvîde bulundurulan on bir nefer zu'âfâ-yı asâkir-i şâhânenin memleketlerine sevk olunmak üzre Hâssa Ordu-yı Hümâyûnu Sertabâbeti'nin i'lâmı vechile Beylerbeyi Hastahânesi'ne gönderilmeleri zımnında Çatalca Ciheti Kumandanlığı'na teblîgât-ı cevâbiye icrâ kılınmış olduğu ordu-yı hümâyûn-ı mezkûr müşîriyet-i celîlesinden alınan tezkire-i müeddâsından müstebân olmağla muhât-ı ilm-i âlî buyurulmak üzre arz-ı ma'lûmâta ibtidâr kılındı. Ol bâbda emr ü irâde efendim hazretlerinindir. Fî 2 Rebî'u'l-âhir sene [1]319 ve fî 5 Temmuz sene [1]317 [19 Temmuz 1901] Ser'asker Rıza

Çizelge E.5: BOA DH.İD. 53/7.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Çeviri
BOA	DH.İD.	53	7	17 T 1326 (1910)	Konusu: Hadımköy'de tecrit edilecek hastaların tedavilerinin yapılması için uygun bir hanenin hazırlanmasına dair Çatalca Mutasarrıflığı'na gönderilen emir. Dâhiliye Nezâreti Muhâberât-ı Umûmiye Dâiresi Târîh-i tesvîd: Fî 17 Teşrîn-i evvel sene [1]326 [30 Ekim 1910] Çatalca Mutasarrıflığı'na telgraf Meclis-i Tıbbiye Riyâseti'ne çekilen 14 Teşrîn-i evvel sene [1]326 c. Hadımköy'ünde müsâ'id hâneler bulunacağından tecrîd edilecek hastalar içün hükûmet ma'rifetiyle bir hâne ihrâzıyla orada emr-i müdâvât ve tecrîdlerine i'tinâ edilmesi. Tebyîz edilecektir.

Çizelge E.6: CUM 30..18.1.2. 199-83/94.27..6.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Yer No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
CUM	30..18.1.2	199-83	94.27..6.	2/4/1941	Hadımköy Hastanesi'nin inşa ve tamirinin pazarlıkla yaptırılması.

Çizelge E.7: BOA Y..PRK.ASK. 152/69.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	152	69	16 S 1317 (1899)	Çatalca Topçu Alayı'ndan Hadımköy Hastahanesi'nde tedavi gören on neferin ortaya çıkan maluliyetlerinden dolayı doktorların Dersaadet hastahanelerine izamları için rapor verdiği ve özel memurlarla beraber Viyana treniyle sevk edildikleri.

Çizelge E.8: BOA Y..PRK.ASK. 163/58.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	163	58	03 Ca 1318 (1900)	Hadımköy hastahanesinde tedavi edilen malul efradın Viyana treniyle İstanbul'a gönderileceği.

Çizelge E.9: BOA Y..PRK.ASK. 168/67.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	168	67	19 Z 1318 (1901)	Çatalca Topçu alaylarından Hadımköy Hastahanesi'ne tedavi altında bulunan yirmi neferin doktorların raporu üzerine tebdili hava için Beylerbeyi Hastahanesi'ne sevki

Çizelge E.10: BOA Y..PRK.ASK. 181/4.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	181	4	04 M 1320 (1902)	Hadımköy Hastahanesi'nde tedavi altında olan askerlerin tebdil-i hava maksadıyla Beylerbeyi Hastahanesi'ne gönderildiği.

Çizelge E.11: BOA Y..PRK.ASK. 193/39.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	193	39	06/M /1320 (1902)	Çatalca topçu alayları efradından Hadımköy hastahanesinde tedavi görenlerin bir kısmının hava değişikliği ve ameliyat için Dersaadet'e sevki.

Çizelge E.12: BOA Y..PRK.ASK. 184/61.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	184	61	26/Ca/1320 (1902)	Trablusgarb'a tayin edilen Miralay Münir Bey'in Akşehir'den trenle İstanbul'a geldiği. Otuzaltı Yeni askerin Söğütten Ankara treniyle getirilip Selimiye Kışlası'na götürüldüğü. Değiştirme askerlerini götüren Girit Vapurunun boğazdan çıkışına kadar takib edileceği. Hadımköy Hastahanesi'nde tedavileri yapılamayan erlerin İstanbul'a getirildiği.

Çizelge E.13: BOA Y..PRK.ASK 187/3.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	187	3	16 Ş 1320 (1902)	Çatalca Topcu alayları efradından Hadımköy Hastahanesi'nde tedavi gören bazı neferlerin Beylerbeyi Hastahanesi'ne gönderilmesi.

Çizelge E.14: BOA Y..PRK.ASK. 239/124.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	239	124	07 Za 1320 (1903)	Hadımköy Hastahanesine memur Tabib Kolağası Remzi Beyle Talat ve Yüzbaşı Kemal Efendilerin evlerinde muzır evrak bulundurduklarına dair ihbar.

Çizelge E.15: BOA Y..PRK.ASK. 214/82.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	214	82		Sinekli ve Çerkezköy taraflarında görevli bulunan askerlerden ağır hasta olarak Hadımköy Hastahanesi'ne gitmek zorunda olanların hastahaneye taşınmaları için gerekli işlemin yapılması.

Çizelge E.16: BOA İ..HUS. 105/1321.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	İ..HUS.	105	1321	24 S 1321 (1903)	Hadımköy Hastahanesinde görevli Tabib Kolağası Remzi, Talat ve Yüzbaşı Kemal Efendilere iftira eden Hadım Köyü Mekteb-i İbtidaisi sabık Muallim-i Sanisi Mehmed Fuad'ın hapsine ve adı geçen doktorların beraetlerine dair.

Çizelge E.17: BOA BEO 2379/178413.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	BEO	2379	178413	17 Ca 1322 (1904)	Çatalca müdefaa hattı üzerinde bulunan Yassıviran ve Hadımköy Hastahaneleri ile adı geçen savunma hattı üzerindeki asakir-i şahaneye saf su getirilip verilmesi için Çatalca Kumandanlığı'ndan lüzum gösterilen kır sekiz baş yük hayvanının tahmini parası olan kırk sekiz bin kuruşun Çatalca emvalinden ödenmesine dair Seraskerlik tezkiresinin leffen gönderildiği. (Maliye; 178413)

Çizelge E.18: BOA BEO 2389/179131.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	BEO	2389	179131	02 C 1322 (1904)	Çatalca hatt-ı müdafaası üzerinde bulunan Yassıviran ve Hadımköy Hastahaneleri ile asakir-i şahaneye saf su taşınıp verilmesi için lüzum gösterilen kırk sekiz baş yük hayvanı parasının fevkalade masraflardan olmadığının Maliye Nezareti'nden bildirildiği. (Harbiye; 178413)

Çizelge E.19: BOA Y..PRK.ASK. 222/94.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	222	94	29 B 1322 (1904)	Çatalca alaylarından olup Hadımköy Hastanesinde yatan neferlerin Dersaadet Hastanasine sevki.

Çizelge E.20: BOA Y..PRK.ASK. 227/39.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	Y..PRK.ASK.	227	39	09 M 1323 (1905)	Çatalca Topcu alayları asakirinden Hadımköy Hastahanesinde tedavide bulunan bir miktar neferin Viyana şimendiferiyle Dersaadet Hastahanesine izamı.

Çizelge E.21: BOA DH.MUİ. 73/5.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	DH.MUİ.	73	5	14 R 1328 (1910)	Sanayi madalyası ile taltif olunan Hadımköy Hastanesi'nde görevli Doktor Zühdü Bey'in rütbesinin yanlış yazıldığı ve beratının tashihi için gereğinin ifası.

Çizelge E.22: BOA DH.İD..53/7.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	DH.İD..	53	7	25 L 1328 (1910)	Hadımköy'de tecrid edilecek hastalara müsait evler temin edilmesi için Çatalca Mutasarrıflığı'na emir verildiği.

Çizelge E.23: BOA DH.İD.. 7/18.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	DH.İD..	7	18	14 Z 1329 (1911)	Hadımköy'de çürümüş ve etrafa kötü koku saçıp kolera hastalığına sebebiyet verebilecek otların kaldırılması.

Çizelge E.24: BOA BEO 4112/308362.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	BEO	4112	308362	03/Z /1330 (1912)	Hadımköyü'nde hastalığın artmasından dolayı Hilal-i Ahmer'den ilaç, levazım-ı sıhhiye ve bir heyetin gönderilmesi. (Harbiye, Dersaadet; 307685)

Çizelge E.25: BOA BEO 4113/308427.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	BEO	4113	308427	04/Z /1330 (1912)	Hadımköyü'ne Mısır Hilal-i Ahmer Heyeti'nin izamı. (Vilayat; 307685)

Çizelge E.26: BOA BEO 4113/308448.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	BEO	4113	308448	06/Z /1330 (1912)	Hadımköy'ünden koleralı hastaları taşıyarak Ayastefanos'a gelen trenlerin tahliyesinde cihet-i askeriyece müsamahakar davranıldığı. (Harbiye; 306726)

Çizelge E.27: BOA DH.EUM.MTK. 13/64.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	DH.EUM.MTK.	13	64	08/Ra/1332 (1914)	Keskin kazasında Ali Rıza Efendi'nin doktor olmayıp zabıta mektebi cerrahı iken sıhhıye dairesince Hadımköy Hastahanesi'ne nakl-i memuriyet ettirildiği.

Çizelge E.28: BOA DH.EUM.6.Şb 38/29.

Arşiv Adı	Fon Kodu	Dosya No	Gömlek No	Tarih	İçerik / Özetin Çevirisi
BOA	DH.EUM.6.Şb	38	29	23 Ş 1336 (1918)	Hadımköy Hastahanesi'nden firar eden Romanyalı iki esirin yakalandıkları.

Çizelge E.29: Kızılay Arşivi'nde ilgili belgeler 1.

Kutu no	Belge no	Kimden	Kime	Tarih	İçerik
16	22	Harbiye Nezareti Sıhhiye Dairesi Reisi	HAC Riyaseti	26.KE.1328/1913	Hadımköy de bulunan hastanelerini görmek istediklerini bildiren Haydarpaşa Hastanesi nde çalışan Cambridge ve Oxford Üniversiteleri mezunlarından 5 Hintli doktora yardımcı olunması hakkında.
73	9	Karagah-ı umumi sahra sıhhıye umumi müfettişi	HAC	16.03.1329/1913	Hadımköy civarındaki hastane için yaptırılan karyolalar hk
23	102	HA Başkanı Dr. Akil Muhtar Bey	Hastane Müdürü,Şişli	31.03.1913	Hadımköy deki hastaneleri görmek için izin verilmesi hk
65	6	OHAC Hadımköy Hastanesi İdare Memuru	HAC Ambar Memurluğu	27.02.1328/1912	Miktarı ve isimleri muharrer eşyanın gönderildiğine dair.
128	48	Evkaf Nezareti	HAC	26.05.1329/1913	Hadımköy HA Hastanesi eczacısı İzzet Nazif Bey iade edeceği eşyalar hakkında
43	149	Hadımköy Sertabib	Hadımköy HAC Hastanesi	31.05.1329/1913	doktorlarından ? Beyin göstermiş olduğu gayretten dolayı tebrik belgesi
266	22	Karamürsel Hastanesi Sertabibi Rasim Ferid	OHAC	01.07.1329/1913	Önceden Hadımköy Hastanesi Başhastabakıcısı olup şimdi bizim hastanede olan Hakkı Efendi nin maaşı vs. hakkında
234	11	HA den	Hadımköy Hastanesi ne	2.TE.1328/1912	Vefa Hastanesi, Sanayici Nefise mektebinde İngiliz Hastanesi, Darü l Fünun Hastanesi satın alma istekleri
234	12	Hadımköy Hastanesi	HAC	27.TS.1328/1912	Hastaneye tayin olunan eczacı ve hasta bakıcı ve doktor atamaları ile ilgili yazı
234	16	Lüleburgaz Eşrafı	HAC	02.TS.1328/1912	HA e ait Çerkezköy ve Hadımköy deki hastanelerde çalışan Ali Kemal ve Mehmet Zeki Beyler hk.
234	19	Hadımköy HA Hastanesi	OHAC Riyaseti Alisine	26.KE.1328/1913	1320 kuruşluk ihtiyaç için para talebi
118	200	Çatalca Ordusu	HAC	22.05.1329/1913	HAC Tarafından Hadımköy Hastanesine daha önce gönderilen şeylerin verilmesine dair belge

Çizelge E.30: Kızılay Arşivi'nde ilgili belgeler 2.

Kutu no	Belge no	Kimden	Kime	Tarih	İçerik
118	201	HAC	Karargah-ı Umumi Sahra Hastanesi	25.05.1329/1913	Hadımköy ve Ayestefenos hastaneleri tarafından sorulan soruların cevaplarının iletildiğine dair.
234	91	Hadımköy İdare memuru	HAC Merkezi Umumisi	02.02.1328/1912	Hadımköy Hastanesi için 4700 kruşluk eşyanın faturası
234	105	HA Hadımköy Hastanesi Ser-tabibi	HAC	24.02.1328/1912	Hastane çalışanlarının maaşlarını verebilmek için 18.000 kuruşun gönderilmesi hk
124	3			07.KS.1328/1913	Hadımköy HA Hastanesi nde çalışanlara verilmekte olan maaşlar hakkında
286	43	OHAC Anbarı			Hadımköy Hastanesi nden gelen eşya listesi
248	1	OHAC Ecza Ambarı Eczacısı	OHAC	06.07.1329/1913	OHAC Hadımköy Hastanesi Ecza Memuru Zeki Bey in görevini layıkıyla yaptığının bildirilmesi hakkında.
220	124	HAC	Sahra Sıhhiye Müfettişi	10.KS.1330/1915	Hadımköy Hastanesi hastabakıcılarına dair.
54	26	OHAC Mubayaa Memuru	OHAC Merkez-i Umumisi	22.KE.1328/ 1913	Kadırga Hastanesi ne satın alınan ilaçlar ile Hadımköy Hastanesi için Gaz Şirketinden alınan kömür hk.
232	32	Hadımköy Hastanesi	OHAC	05.02.1328/1912	150 kg. un ve birçok malzeme hk. yazışmalar.33-35 nolu belgelerdir.
231	116	Ordu Menzil Müfettişi Muavini ve Kolağası	Muharrem Bey	22.08.1913	Hadımköy HA Hastanesinde gönüllü hasta bakıcılık yapan Mülkiye Baytar Mektebi talebesinden Ünyeli Bakkalzade Hüseyin Rıfat a bir tasdikname verilmesine dair.
294	2	Hadımköy HAC Hastahanesi	OHAC	24.02.1329/1913	Çeşitli malzeme gönderilmesi hakkında
294	3	Hadımköy HAC Hastahanesi	OHAC	13.06.1329/1913	Hadımköy Hastahanesi hesaplarının özeti hakkında
294	4	OHAC Müfettiş-i Umumisi	OHAC		Hadımköy Hastahanesi ait evrak vs hakkında
294	5	OHAC Hastahaneler Hesabat-ı Tefkik Memuru	OHAC	1329/1913	Hadımköy Hastahanesi 1329 yılı hesabatı hakkında
294	6	OHAC	Fahri Muhasebeci	23.02.1329/1913	Hadımköy Hastahanesi muhasebatı hakkında

Çizelge E.31: Kızılay Arşivi'nde ilgili belgeler 3.

Kutu no	Belge no	Kimden	Kime	Tarih	İçerik
294	8	Müfettiş-i Umumi	OHAC	01.03.1330/1914	Heyet-i idarenin kararı gereğince Hadımköy Hastahanesinin hesabının tekrar gözden geçirilmesi hakkında.
294	9	Dava Vekili (Avukat)	OHAC	24.09.1330/1914	Hadımköy Hastahanesi sabık idare memuru Fuad Sami Bey in zimmetinde bulunan meblağ hakkında
294	19	Defterhane Emini	OHAC	01.09.1330/1914	Hadımköy Hastahanesi idare memuru hakkında
714	243	Hadımköy Hastahanesi Sertabib Vekili Yüzbaşı	OHAC	06.09.1333/1917	Hastahaneye takdim kılınan 87 kuruş hakkında
413	129	Hadımköy Hastanesi Sertebayeti	OHAC	22.KE.1328/1913	Dersaadet Hastanelerine tedavi edilmiş efradın sevk edilmesi hakkında
413	130	Hadımköy Hastanesi Sertebayeti	OHAC	22.KE.1328/1913	Tedavi için Dersaadet e sevk edileceklerin listesi
933	175	Üsera Muemelat Şubesi Müdürü Emriyle Binbaşı Cemil	HAC Üsera Komisyonu Riyaset-i Aliyesine	12.03.1334/1918	Maltepe Üsera Garnizonundan 3 aded liste ile Birinci Bor ve Pozantı da ölen 3 esirin vefatnameleri ve Maltepe, Hadımköy ve Adana Hastanelerine tedai gören harb esirlerine iade olunmuş hastane ihbarnameleri takdim kılındı, iade edilmesine dair.
287	243	OHAC Ambarı		27.04.1329/1913	Hadımköyü Hastanesi nden iade olunan eşyanın listesi
287	260	OHAC Ambarı	OHAC Riyaseti	13.04.1329/1913	Hadımköyü HA Hastanesi nden ambara gelen 15 kalem eşyaya dair.
287	273	OHAC Ambarı	OHAC Riyaseti	17.05.1329/1913	Hadımköy Hastanesi nin talep ettiği ilaç ve malzemenin ambarda olmadığı için satın alınmasına izin verilmesi hk.
287	277	OHAC Ambarı		28.05.1329/1913	Hadımköyü Hastanesi nden gelen eşya hk
265	6	Hadımköy Hastanesi sertabibi Dr. Rıza	HAC	17.TS.1328/1912	Hastanenin 2 günlük hasta mevcuduna dair tegraf.
265	8	HA Hadımköy Hastanesi Sertabibi Recep	HAC	23.TS.1328/1912	HA Hadımköy nöbet tutan askerler için levazımat talep edildiğine dair telgraf.
265	11	(HA Hadımköy Hastanesi Ser tabibi)	HAC	27.TS.1328/1912	Hadımköy Hastanesi nde müstahdem doktor, memur, hastabakıcı ve hademelerin izinlerine dair

Çizelge E.32: Kızılay Arşivi'nde ilgili belgeler 4.

Kutu no	Belge no	Kimden	Kime	Tarih	İçerik
265	12	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	28.TS.1328/1912	Hastane masrafları için bir miktar para talep edildiğine dair
265	13	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	(HAC)	29.TE.1328/1912	Hastane için muhtelif miktar ve cinste erzak talep edildiğine dair.
265	14	Sahra Sıhhiye Tabibi Namına muavin ve İmam Muhiddin	OHAC	28.TS.1328/1912	Hadımköy Hastanesi nden Sahra Hastanesi ne sevk edilen hastaların sirkeci sevkiyatında tefrik edilememesinden dolayı isimlerinin de bildirilmesinin talep edildiğine dair.
265	15	Hadımköy HA Hastanesi	(HAC)	12.TS.1328/1912	6.TS.1328 tarihinde teessüs eden HA Hadımköy Hastanesi kadrosu
265	16	Hadımköy HA Hastanesi Sertabibi	HAC	29.TS.1328/1912	Hadımköy Hastanesi tabiplerinden Şemseddin Bey in fiziki probleminden dolayı işini icra edememesi nedeniyle İstanbul a sevk edildiği yerine yeni bir tabibin sevkinin talep edildiğine dair.
265	19	HA Hadımköy Hastanesi Sertabibi Burhanettin	HAC	16.KE.1328/1912	Sertabibin talep ettiği tabib ve asistanın süratle gönderilmesinin gerektiği hk. telgraf.
265	21	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	19.KE.1328/1912	Taburcu olan hastalara verilmek üzere bir miktar kundura ve elbise talep edildiğine dair
265	22	HAC Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	24.KE.1328/1912	Hastane hesap ve harcamalarını teftiş için gönderilen fiyat Hüsamettin ve Fuat Bey lere verilen malumata dair
265	23	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	24.KE.1328/1912	İnşaasına başlanan baraka hakkında bilgi verilen, istenilen tabiplerin ve zamların gerçekleştirilmesinin talep edildiğini bildiren belge.
265	24	Çatalca Ordusu Sıhhiye müfettişi Abdüsselam ve Ali	(HAC)	25.KE.1328/1912	Hadımköy Hastanesi'nde gerçekleştirilen tefrişat hk

Çizelge E.33: Kızılay Arşivi'nde ilgili belgeler 5.

Kutu no	Belge no	Kimden	Kime	Tarih	İçerik
265	26	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	25.KE.1328/1913	Tayin edilen asistan doktor Ahmet Şemseddin Bey in işe başladığına dair.
265	27	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	25.KS.1328/1913	Ayestefanos Hastanesi'ne gönderilecekken Hadımköy e vasıl olan abalar hk.
265	28	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	(HAC)	29.KE.1328/1913	Hastabakıcı Sadi Efendi nin Hadımköy Hastanesi ne tayinin talep edildiği hk
265	29	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	(HAC)	31.KE.1328/1913	Hadımköy Hastanesi nin KE 1328 tarihinde istihdam edilen memur ve müstahdemlerinin listesi
265	30	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	31.KE.1328/1913	Hastane masraflarına sarf edilmek üzere bir miktar talep edildiğine dair
265	35	Hadımköy Hastanesi Sertabib Vekili	HAC	20.KS.1328/1913	Hastane adına inşaa ettirilen pavyonlara dair malumat hk.
265	45	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	02.02.1328/1912	Hastanenin TS.1328 den KS 1328 hastanede yaptığı işlemlerin listesi.
265	46	Hadımköy Hastanesi Sertabibi	HAC	02.02.1328/1912	Hadımköy Hastanesi nin tesisi tarihi olan 5.TS.1328 tarihinden KS 1328 tarihine kadar sarf ettiği tıbbi malzemeleri gösterir cetvelin gön. Hk.
265	125	Umum Memurin ve Müstahdemin Namına Dr. Hayri	OHAC	08.06.1329/1913	Dr. Hayri nin Hadımköy Hastanesinde görev yaptığı sürede son maaşını alamadığına dair

EK F: Çizimler

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

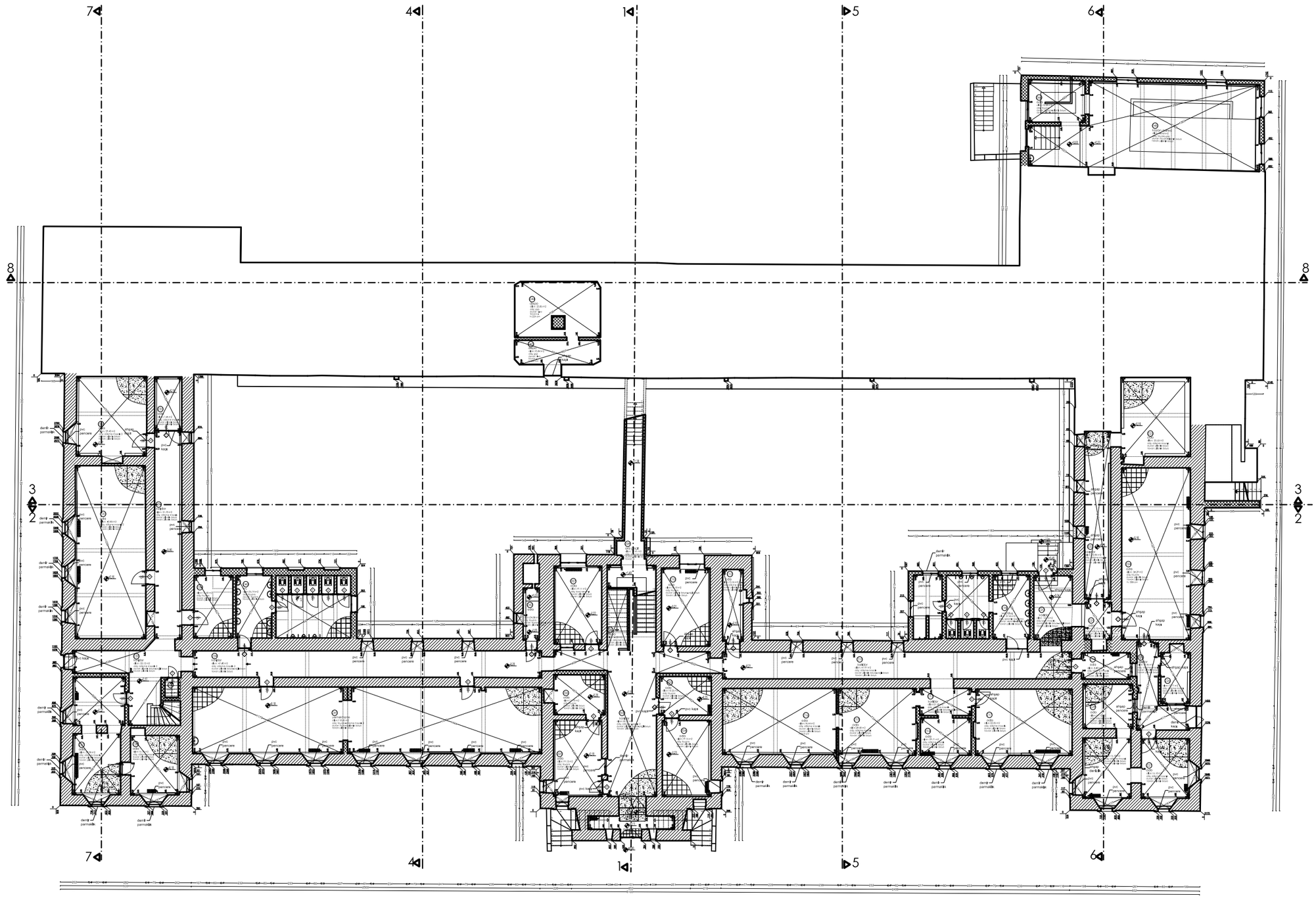
HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI:
VAZİYET PLANI
PAFTA NO: 1

5m 15m 25m
0 10m 20m 30m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

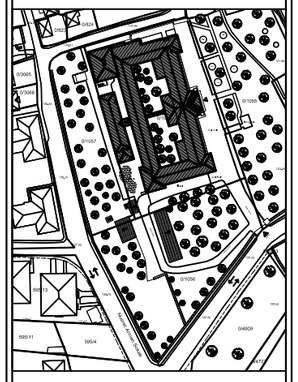
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

ÖZGÜN DUVARLAR
MUHDES DUVARLAR

K

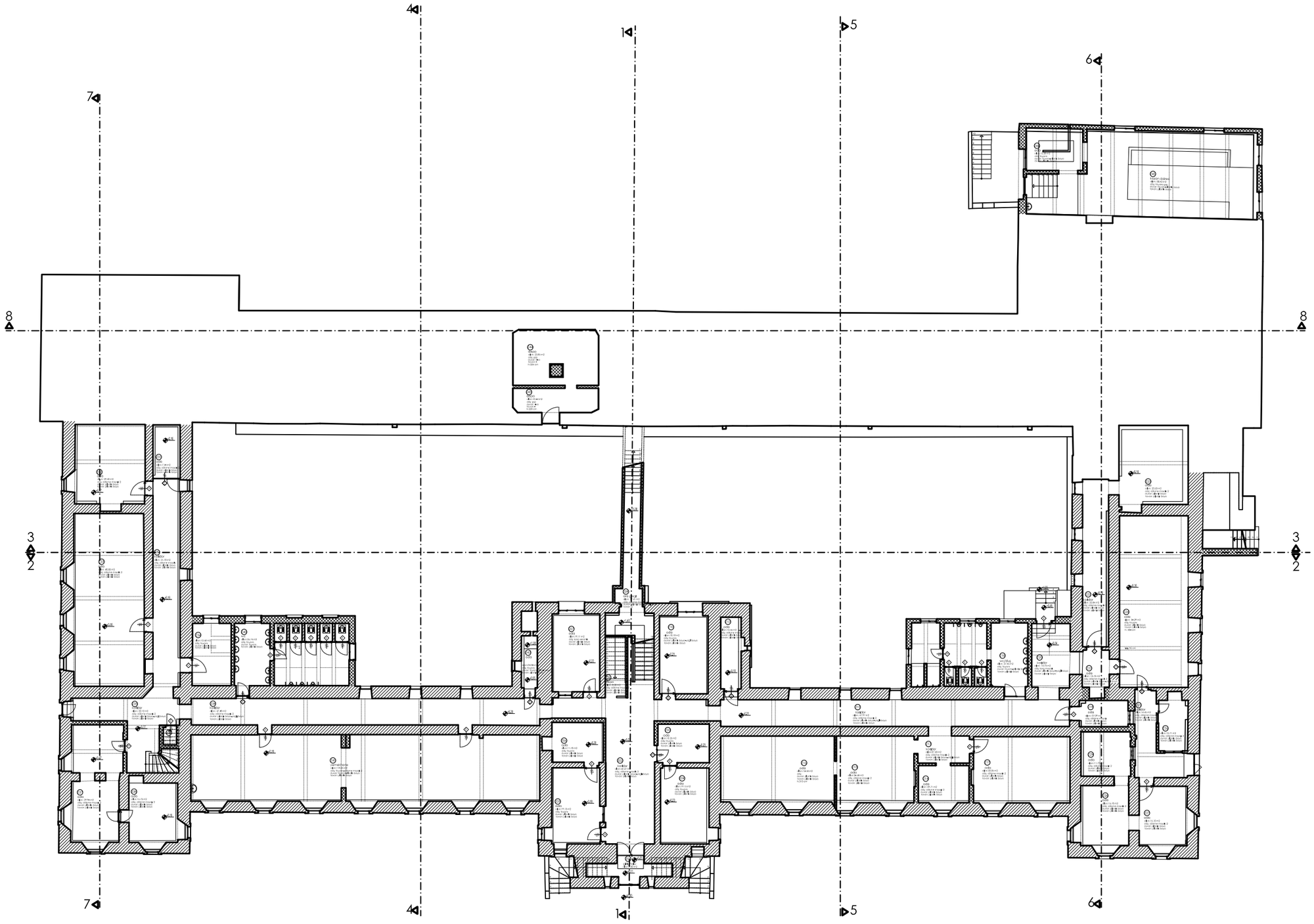

PAFTA ADI:
ZEMİN KAT PLANI (ÖLÇÜ)
PAFTA NO: 2

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

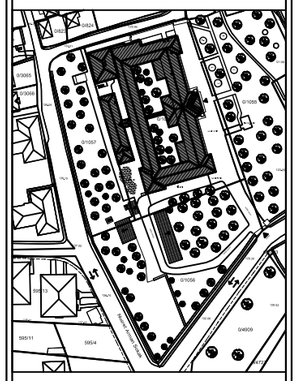
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

ÖZGÜN DUVARLAR
MUHDES DUVARLAR

K

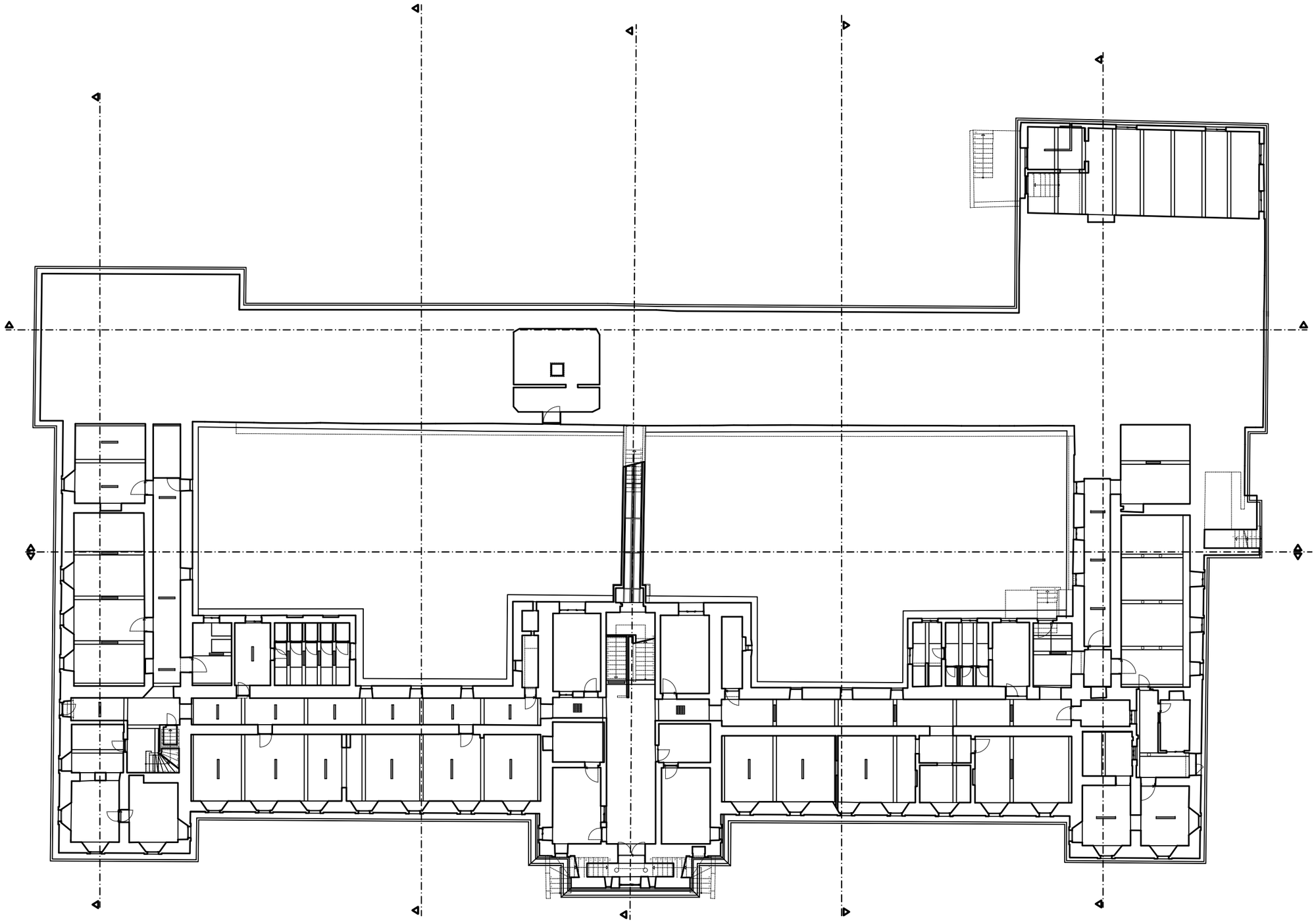

PAFTA ADI:
ZEMİN KAT PLANI
PAFTA NO: 3

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

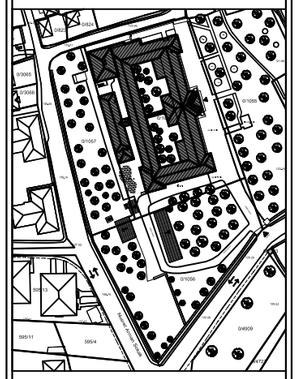
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

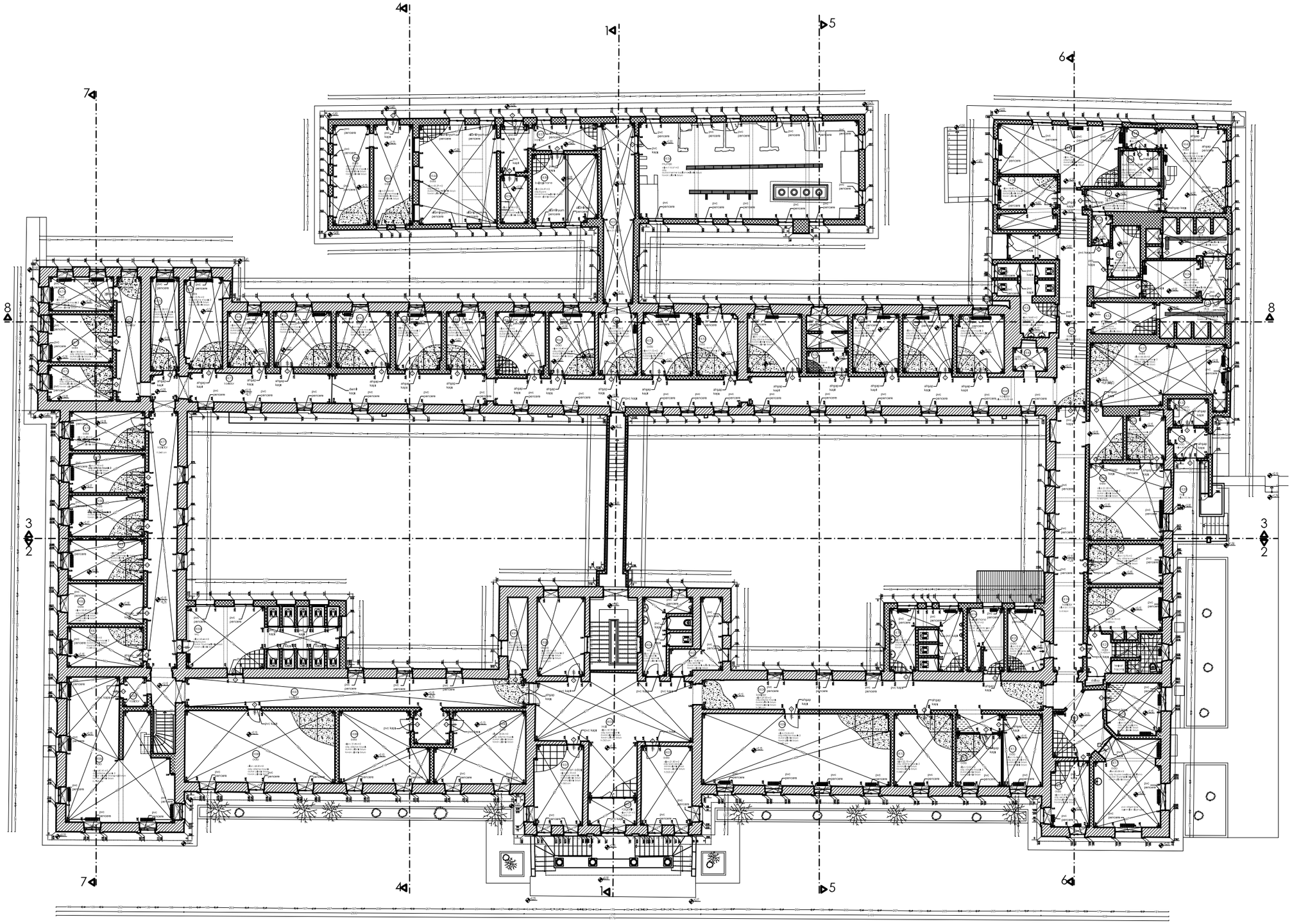

PAFTA ADI:
ZEMİN KAT TAVAN PLANI
PAFTA NO: 4

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

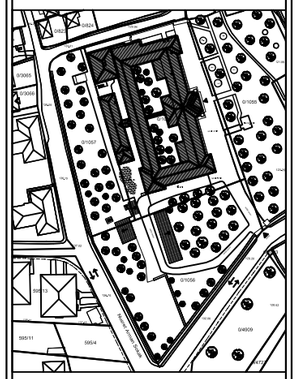
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

ÖZGÜN DUVARLAR
MUHDES DUVARLAR

K

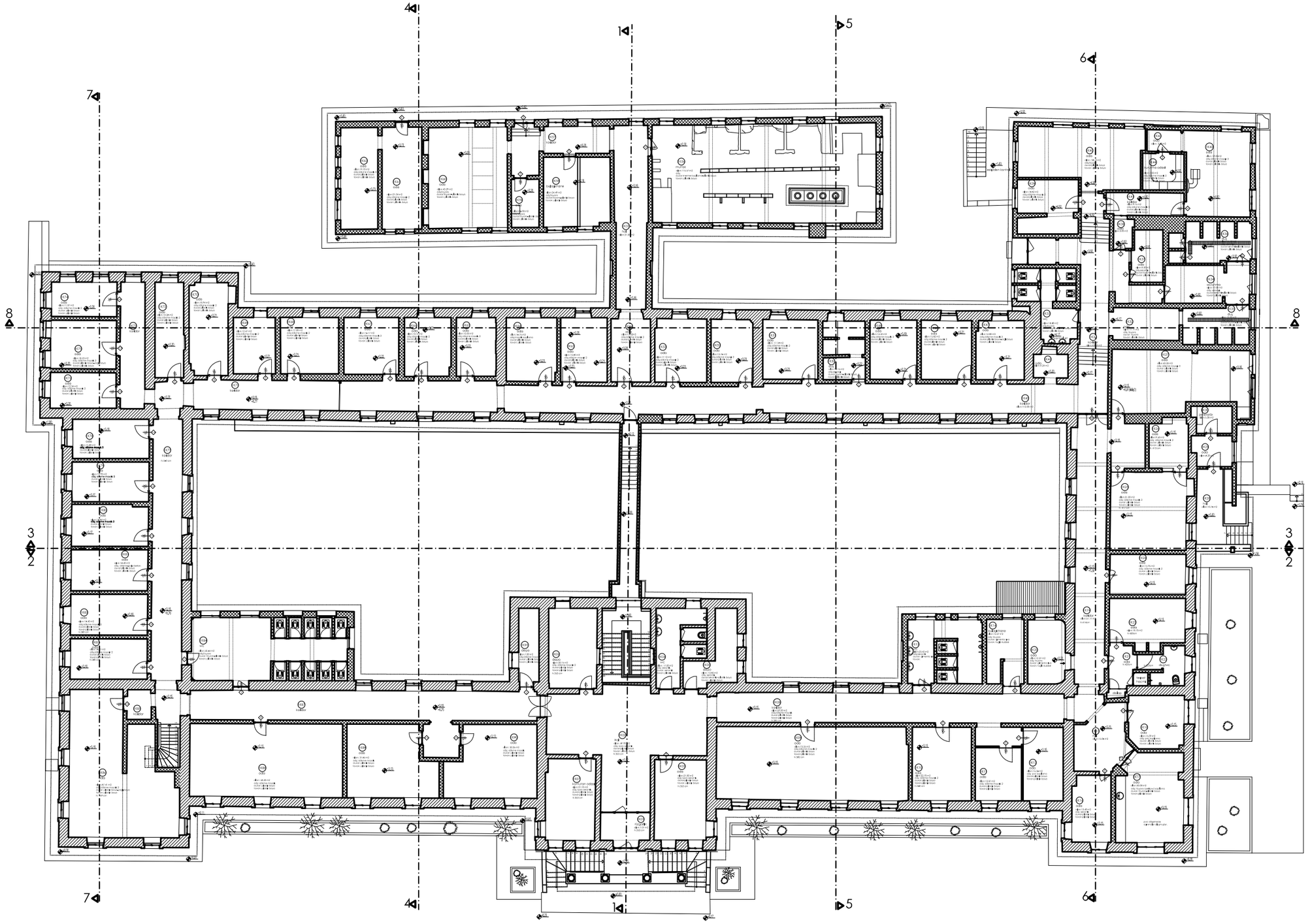

PAFTA ADI:
1. KAT PLANI (ÖLÇÜ)
PAFTA NO: 5

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

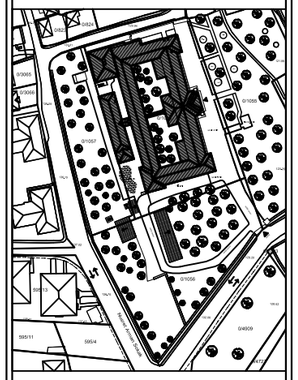
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

ÖZGÜN DUVARLAR
MUHDES DUVARLAR

K

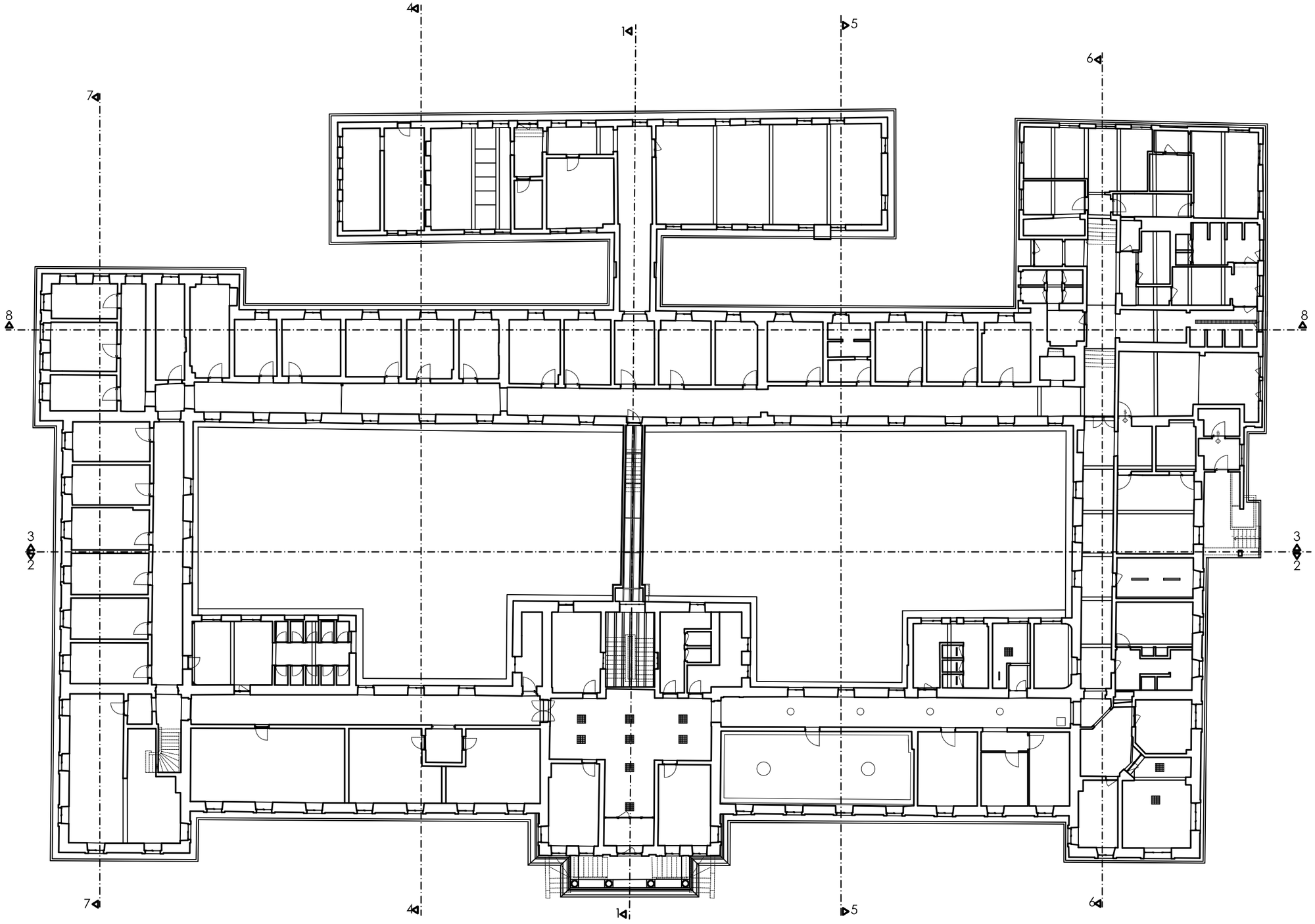
PAFTA ADI:
1. KAT PLANI

PAFTA NO: 6

0 2,5m 5m 7,5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

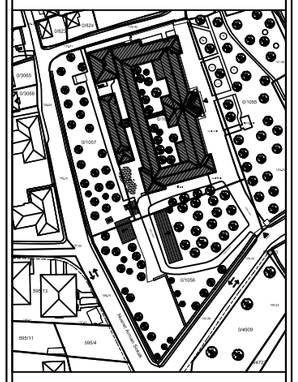
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

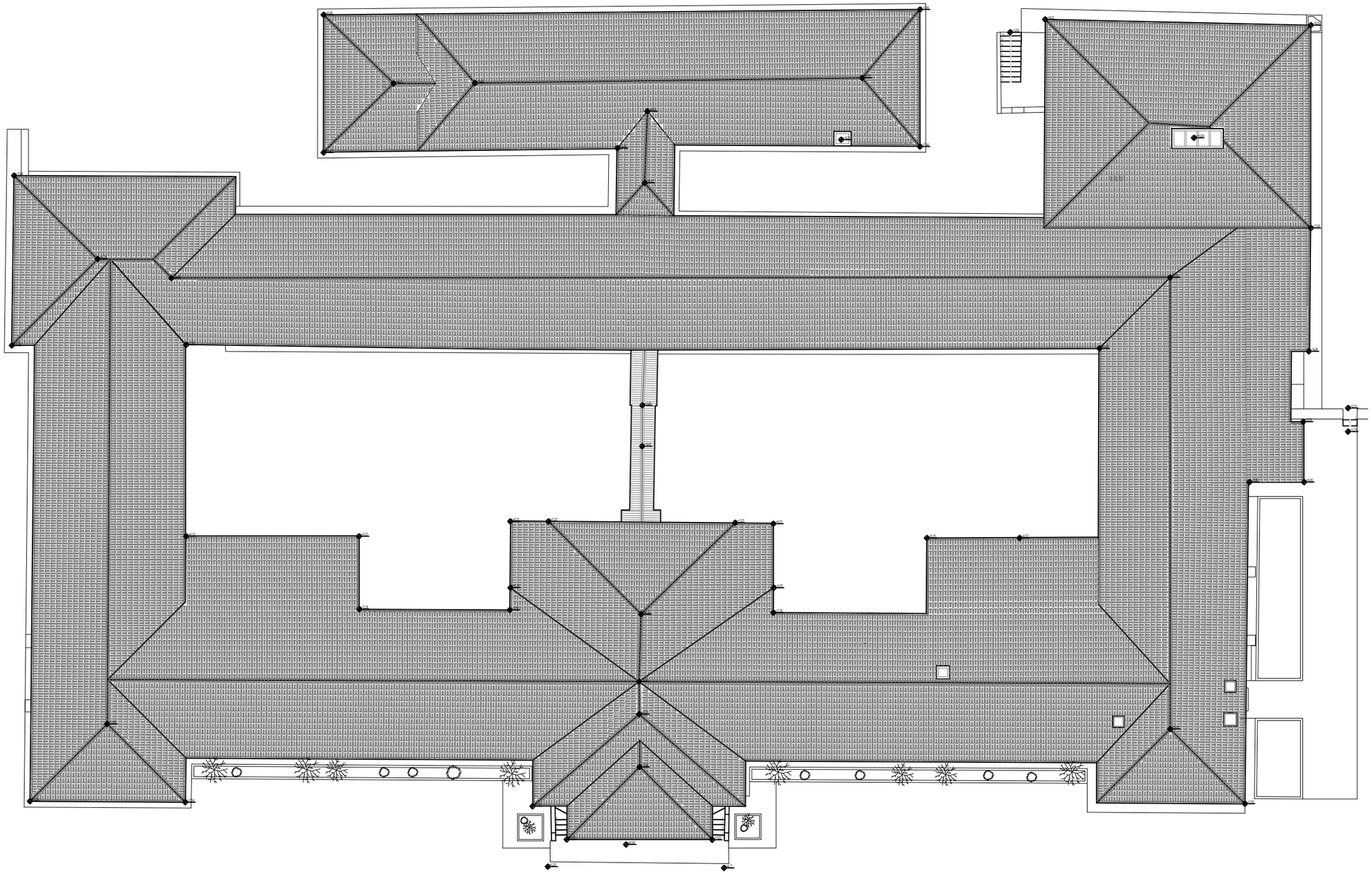
PAFTA ADI:
1. KAT TAVAN PLANI

PAFTA NO: 7

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

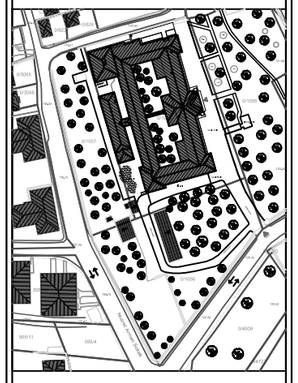
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

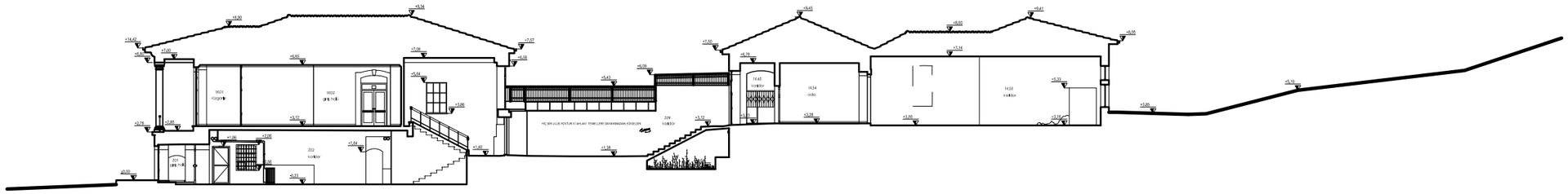

PAFTA ADI:
ÇATI PLANI
PAFTA NO: 8

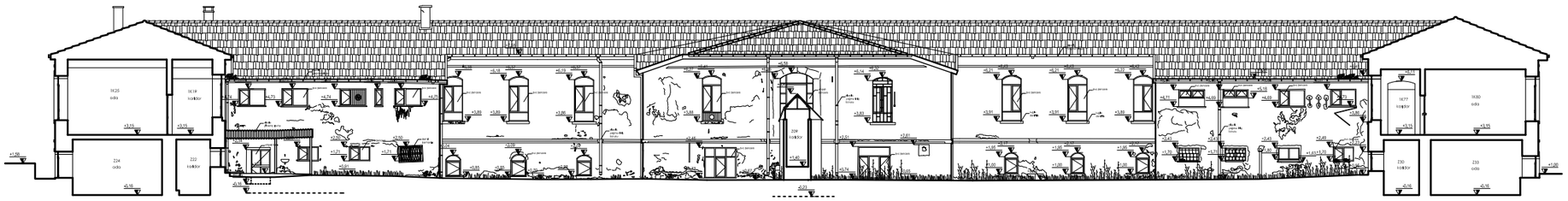
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

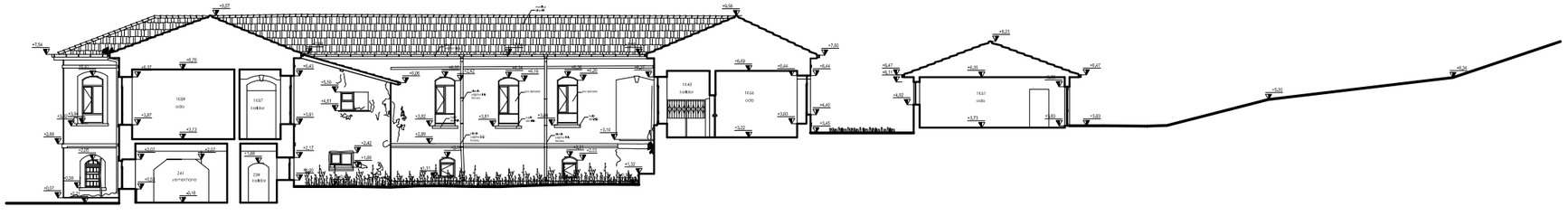
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

4 KESİTİ

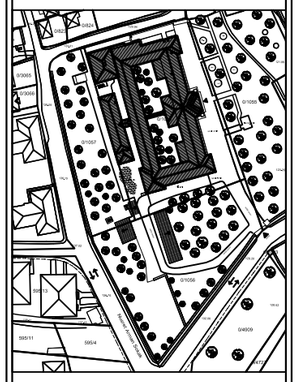
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

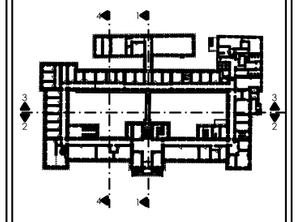
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

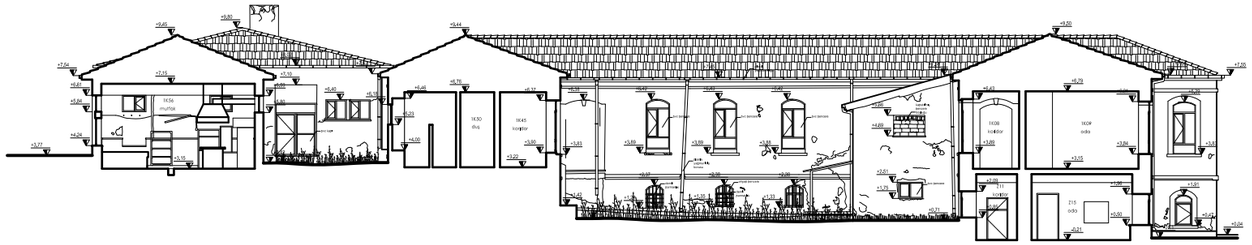

PAFTA ADI:
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ
PAFTA NO: 9

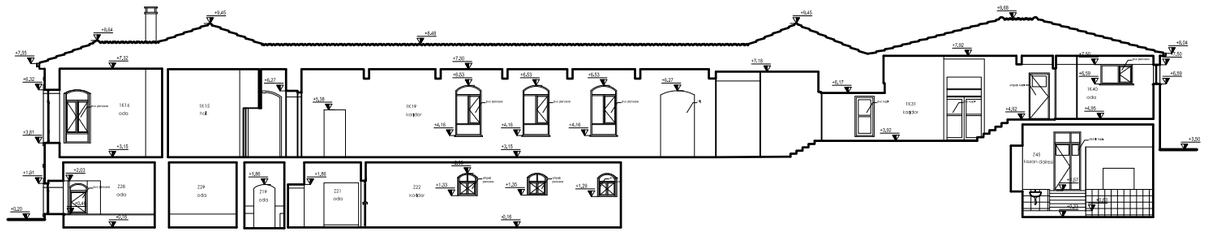
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

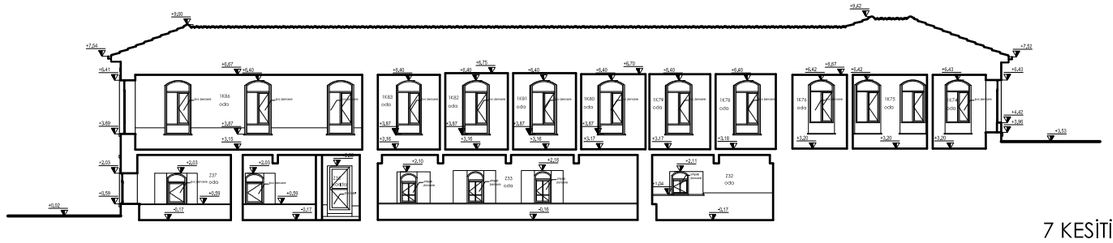
MAYIS 2015

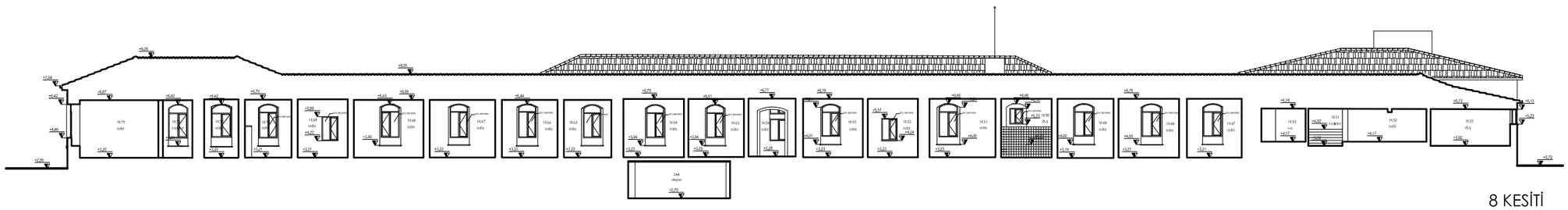
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

8 KESİTİ

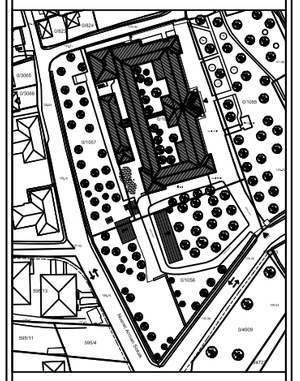
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

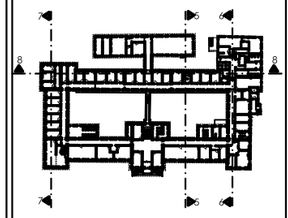
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

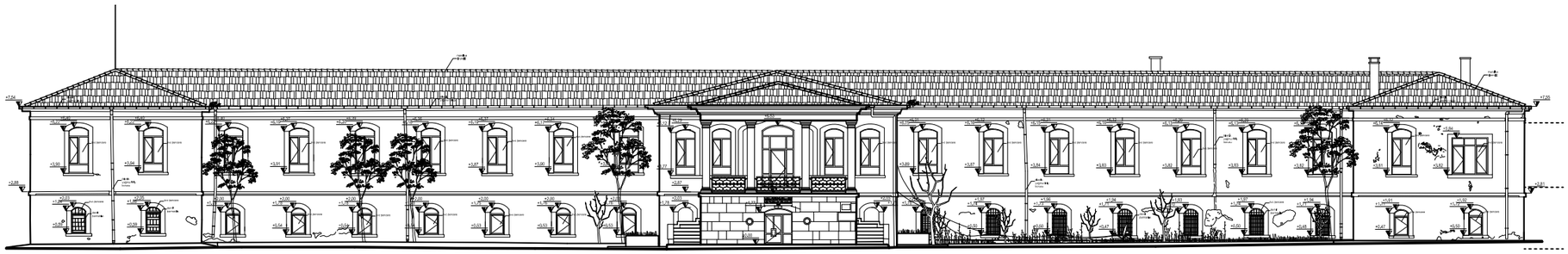

PAFTA ADI:
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ
PAFTA NO: 10

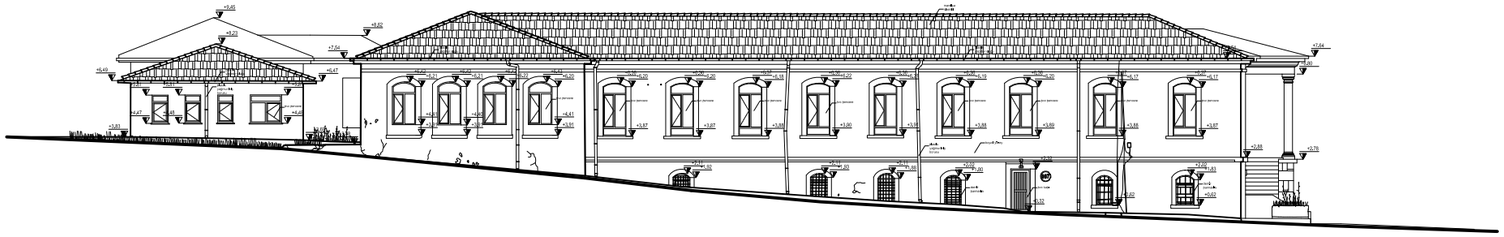
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

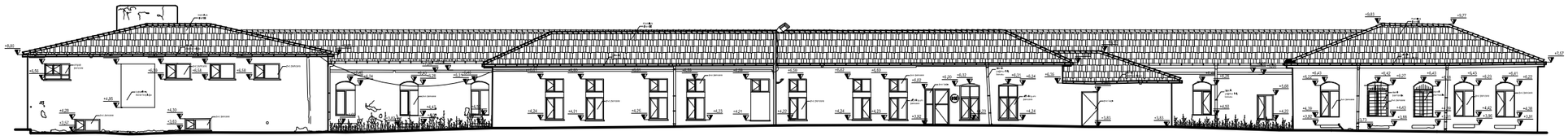
MAYIS 2015

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

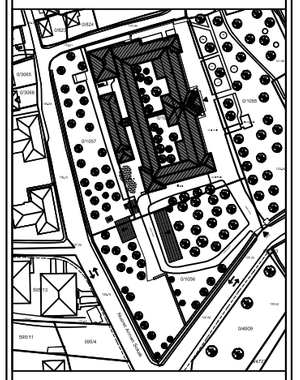
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

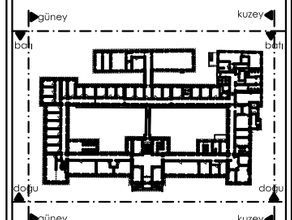
HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

K

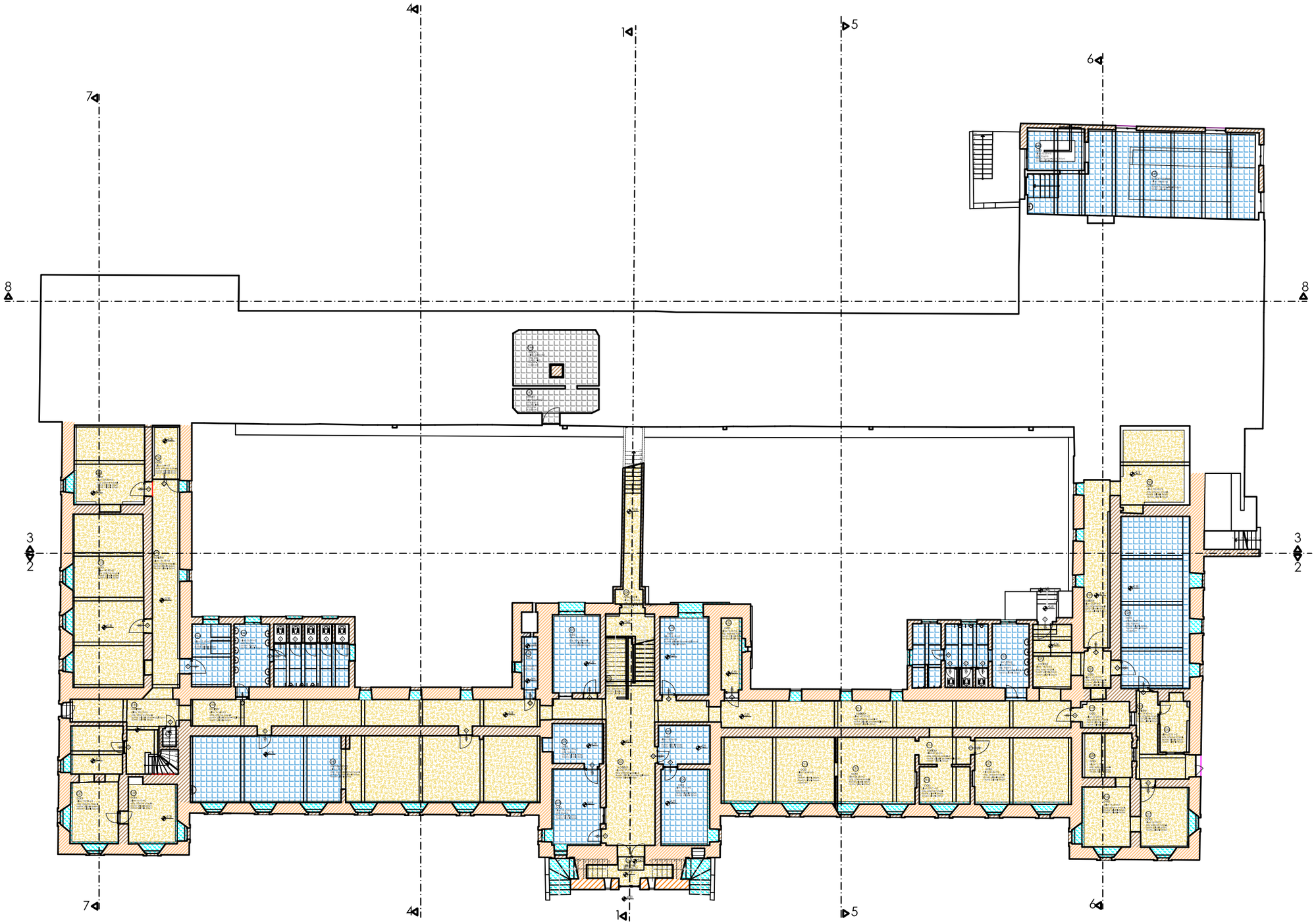
PAFTA ADI:
GÖRÜNÜŞLER

PAFTA NO: 11

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- KABA YONU TAŞ
- KESME TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- AHŞAP
- SIVA+BOYA
- MARSİLYA KİREMİTİ
- SERAMİK
- ŞAP
- MOZAİK KAPLAMA
- PVC KAPLAMA
- MERMER
- PVC
- ALÜMİNYUM
- DEMİR
- CAM
- OLUKLU ÇİMENTO LEVHA

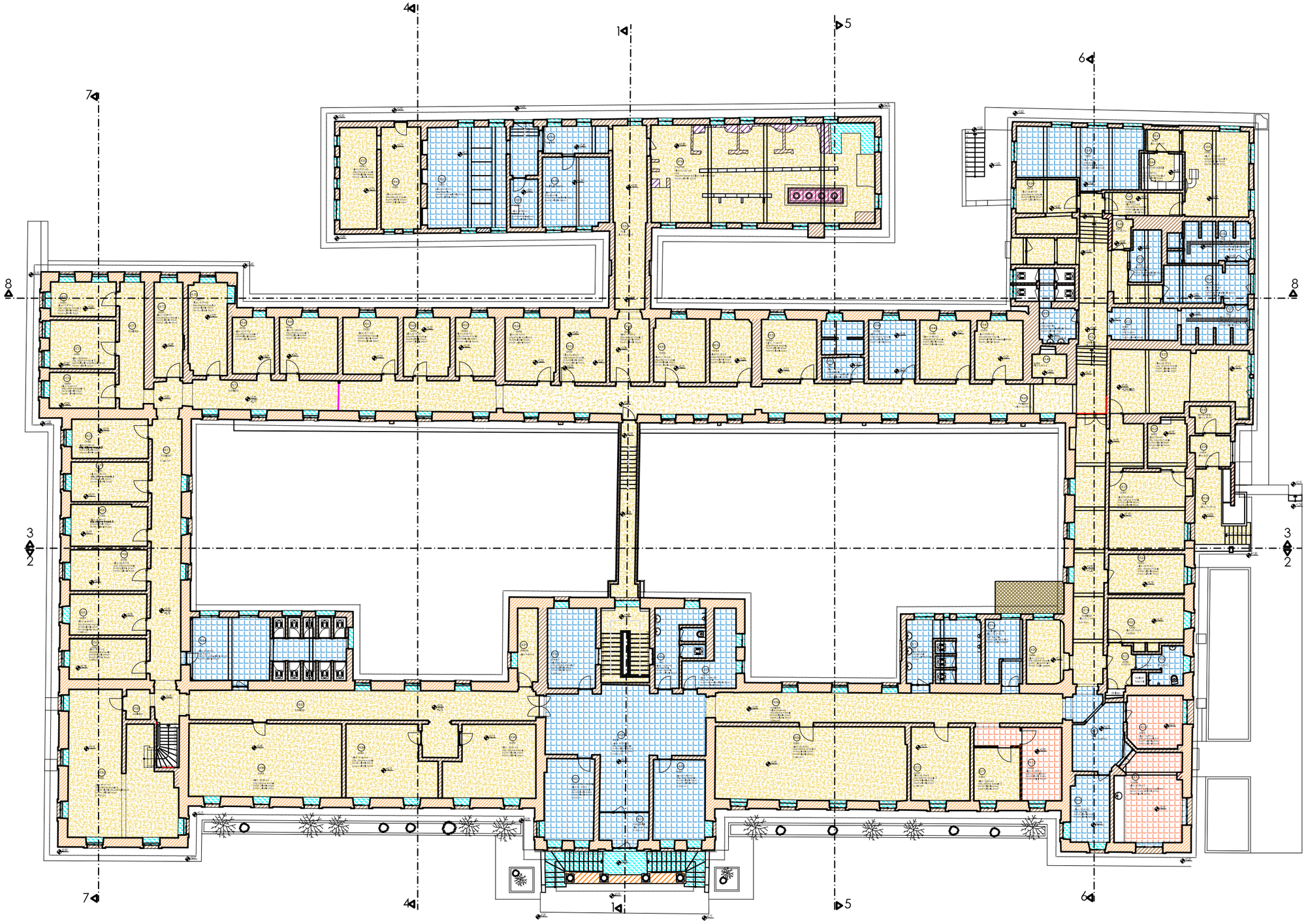

PAFTA ADI: MALZEME ANALİZİ
ZEMİN KAT PLANI
PAFTA NO: 12

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

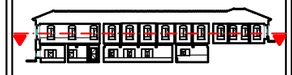
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- KABA YONU TAŞ
- KESME TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- AHŞAP
- SIVA+BOYA
- MARSİLYA KİREMİTİ
- SERAMİK
- ŞAP
- MOZAİK KAPLAMA
- PVC KAPLAMA
- MERMER
- PVC
- ALÜMİNYUM
- DEMİR
- CAM
- OLUKLU ÇİMENTO LEVHA

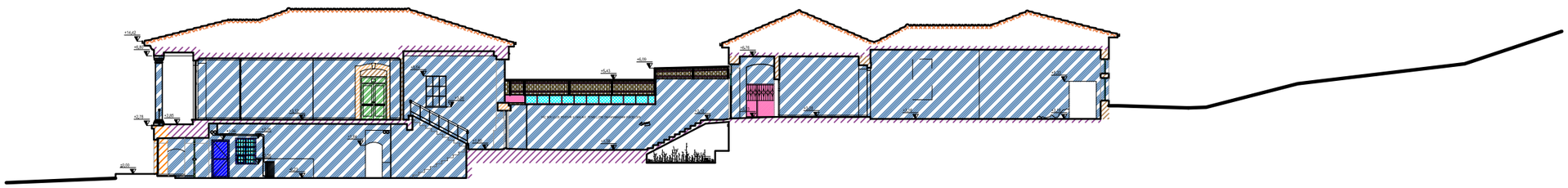

PAFTA ADI: MALZEME ANALİZİ
1.KAT PLANI
PAFTA NO:13

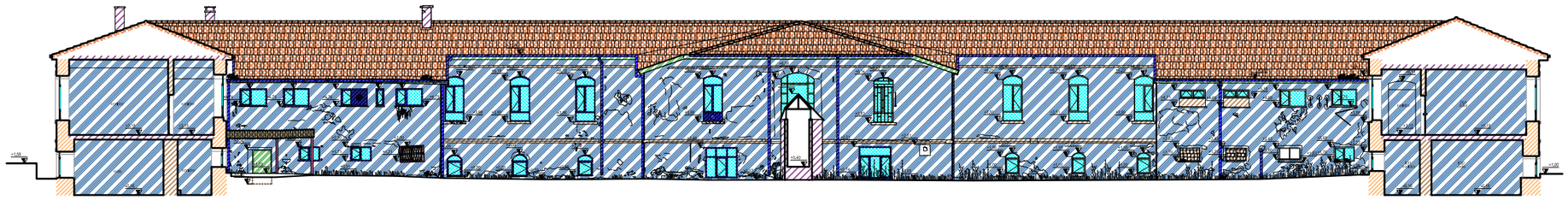
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

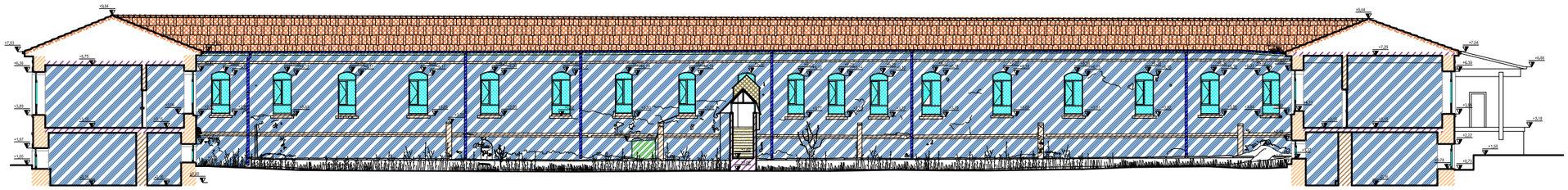
MAYIS 2015

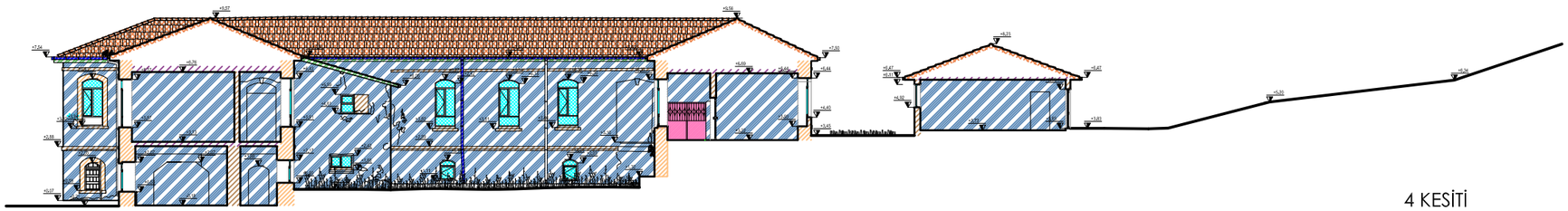
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

4 KESİTİ

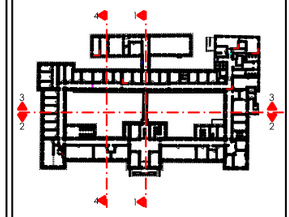
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- KABA YONU TAŞ
- KESME TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- AHŞAP
- SIVA+BOYA
- MARSİLYA KİREMİTİ
- SERAMİK
- ŞAP
- MOZAİK KAPLAMA
- PVC KAPLAMA
- MERMER
- PVC
- ALÜMİNYUM
- DEMİR
- CAM
- OLUKLU ÇİMENTO LEVHA

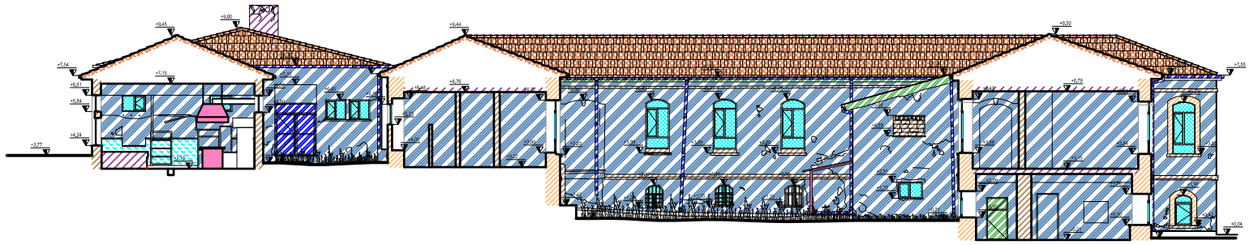

PAFTA ADI: MALZEME ANALİZİ
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ
PAFTA NO:14

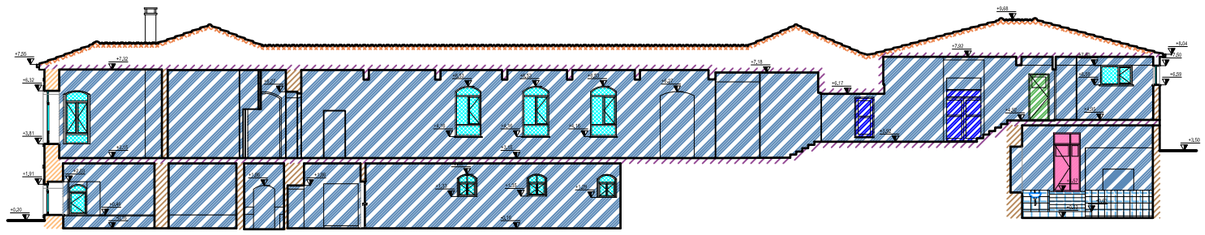
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

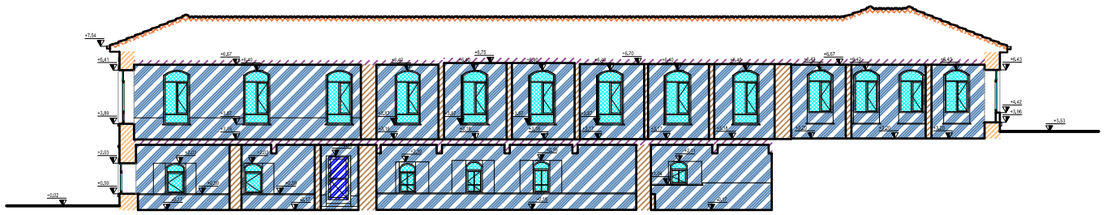
MAYIS 2015

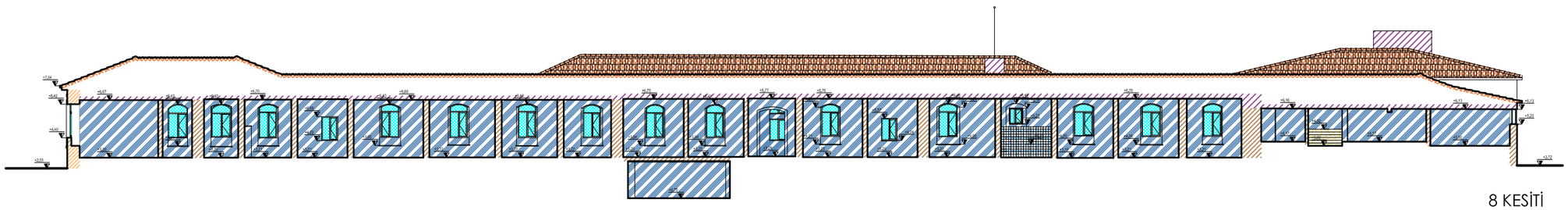
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

8 KESİTİ

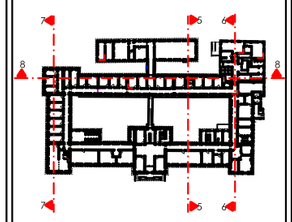
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- KABA YONU TAŞ
- KESME TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- AHŞAP
- SIVA+BOYA
- MARSİLYA KİREMİTİ
- SERAMİK
- ŞAP
- MOZAİK KAPLAMA
- PVC KAPLAMA
- MERMER
- PVC
- ALÜMİNYUM
- DEMİR
- CAM
- OLUKLU ÇİMENTO LEVHA

PAFTA ADI: MALZEME ANALİZİ
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ
PAFTA NO: 15

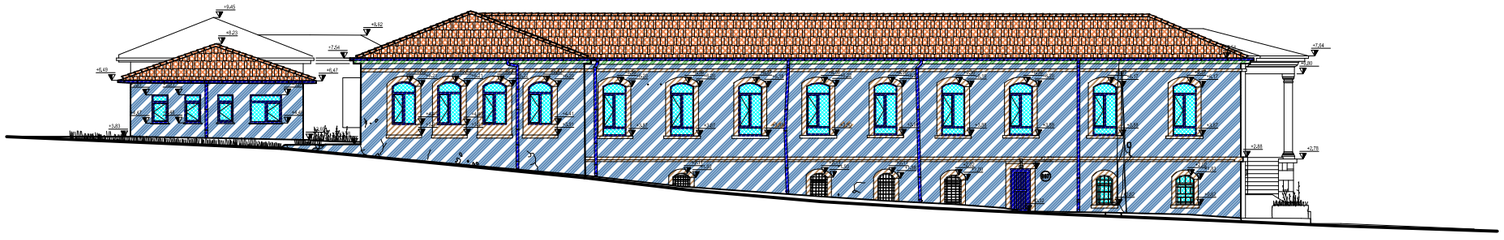
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

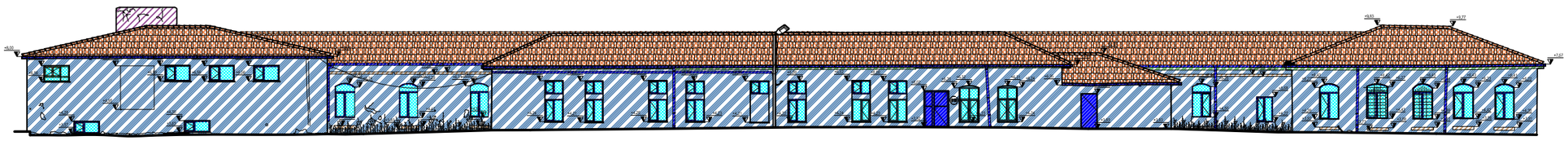
MAYIS 2015

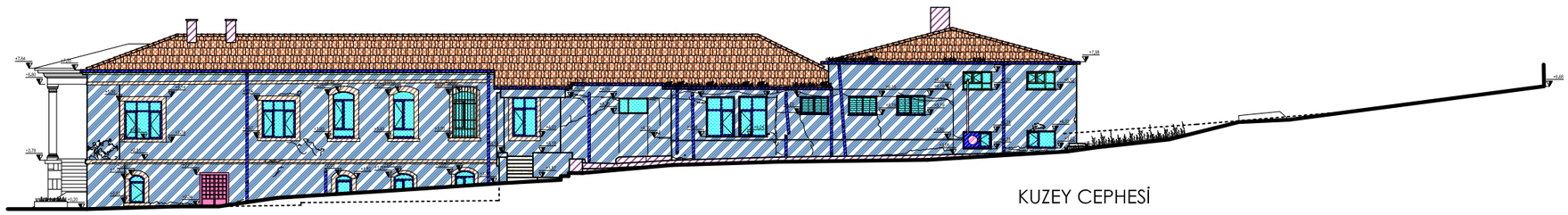
DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

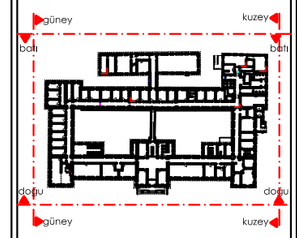
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- KABA YONU TAŞ
- KESME TAŞ
- TUĞLA
- BETONARME
- AHŞAP
- SIVA+BOYA
- MARSİLYA KİREMİTİ
- SERAMİK
- ŞAP
- MOZAİK KAPLAMA
- PVC KAPLAMA
- MERMER
- PVC
- ALÜMİNYUM
- DEMİR
- CAM
- OLUKLU ÇİMENTO LEVHA

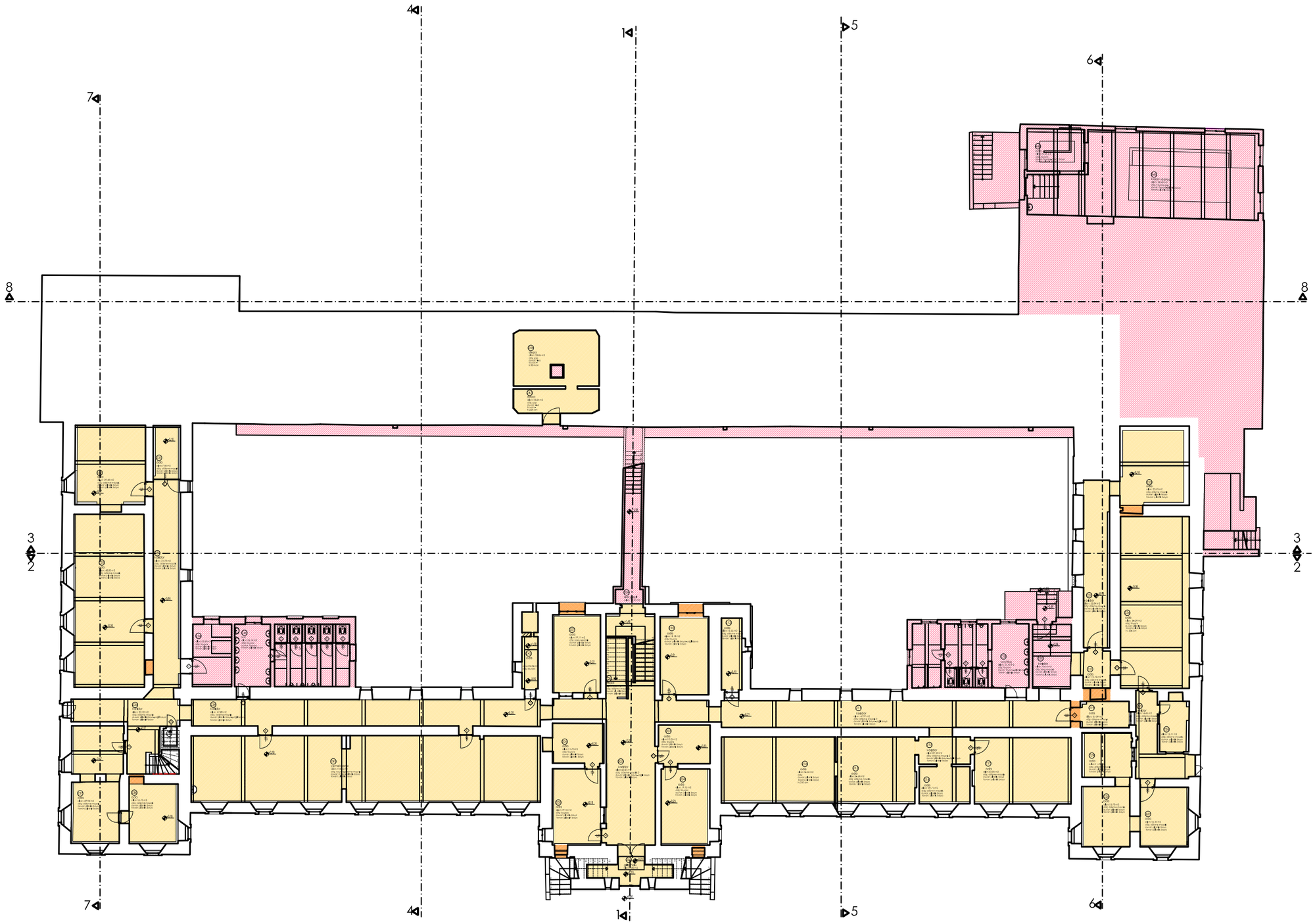

PAFTA ADI: MALZEME ANALİZİ
CEPHELER
PAFTA NO: 16

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- YÜZEY KAYBI< 5 cm
- YÜZEY KAYBI> 5 cm
- DERİN OYUK
- PARÇA KOPMASI
- SIVA DÖKÜLMESİ
- NEM SORUNU
- KOROZYON
- BİTKİLENME
- YÜZEY KİRLİLİĞİ
- YOSUNLANMA
- NİTELİKSİZ ONARIM
- SIVA ÇATLAĞI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- NİTELİKSİZ EK

PAFTA ADI: HASAR ANALİZİ
ZEMİN KAT PLANI
PAFTA NO:17

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

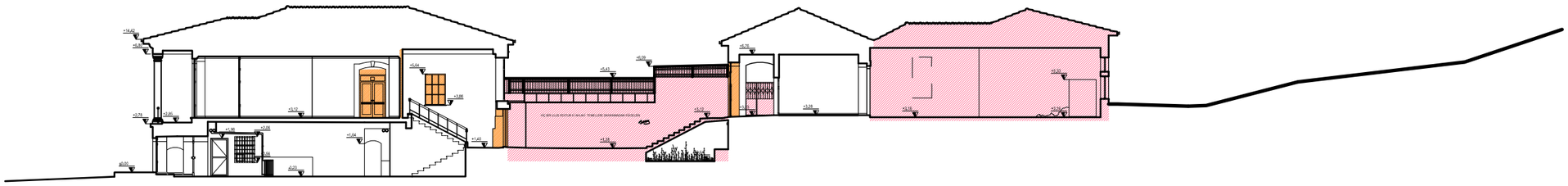
- YÜZEY KAYBI< 5 cm
- YÜZEY KAYBI> 5 cm
- DERİN OYUK
- PARÇA KOPMASI
- SIVA DÖKÜLMESİ
- NEM SORUNU
- KOROZYON
- BİTKİLENME
- YÜZEY KİRLİLİĞİ
- YOSUNLANMA
- NİTELİKSİZ ONARIM
- SIVA ÇATLAĞI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- NİTELİKSİZ EK

PAFTA ADI: HASAR ANALİZİ
1.KAT PLANI
PAFTA NO: 18

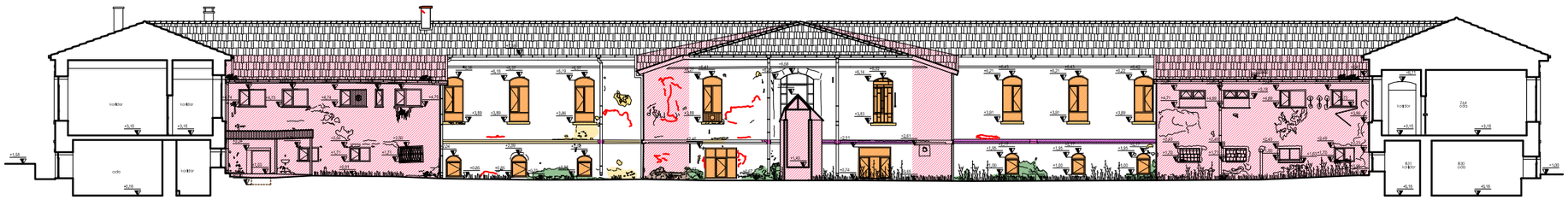
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

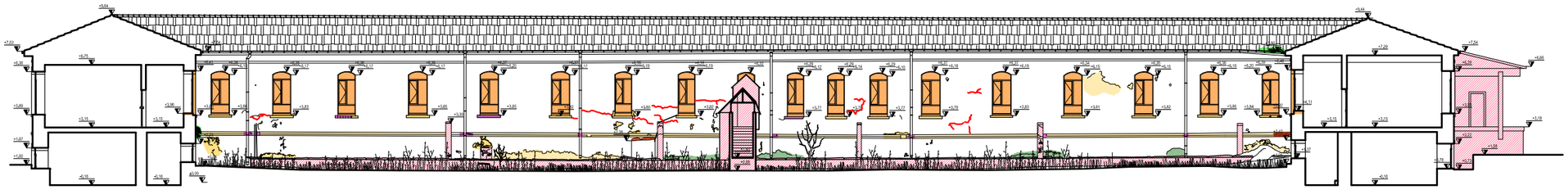
MAYIS 2015

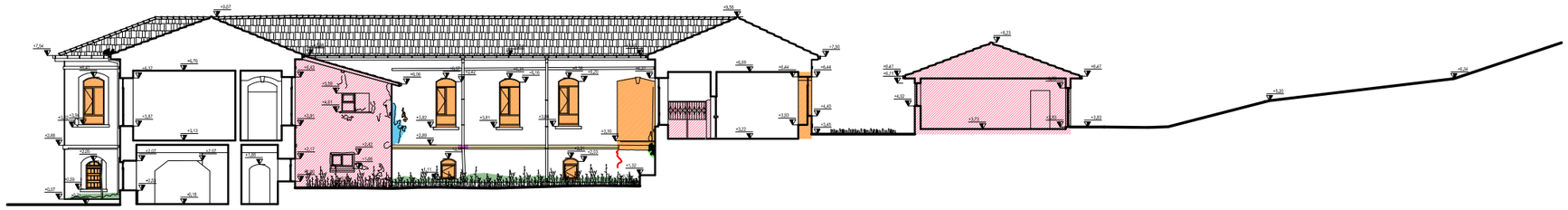
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

4 KESİTİ

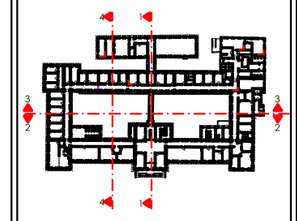
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- YÜZEY KAYBI< 5 cm
- YÜZEY KAYBI> 5 cm
- DERİN OYUK
- PARÇA KOPMASI
- SIVA DÖKÜLMESİ
- NEM SORUNU
- KOROZYON
- BİTKİLENME
- YÜZEY KİRLİLİĞİ
- YOSUNLANMA
- NİTELİKSİZ ONARIM
- SIVA ÇATLAĞI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- NİTELİKSİZ EK

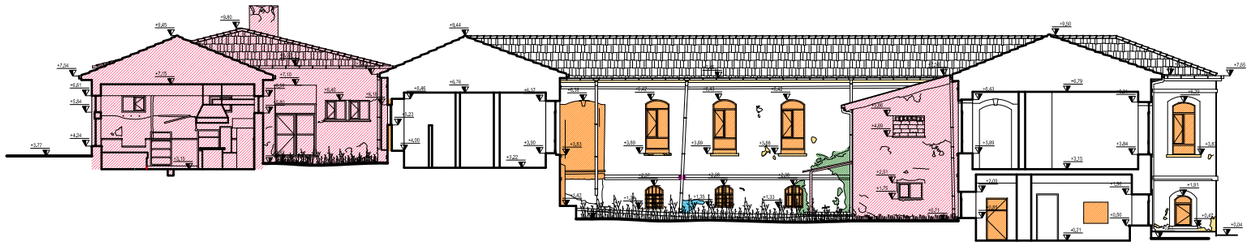

PAFTA ADI: HASAR ANALİZİ
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ
PAFTA NO: 19

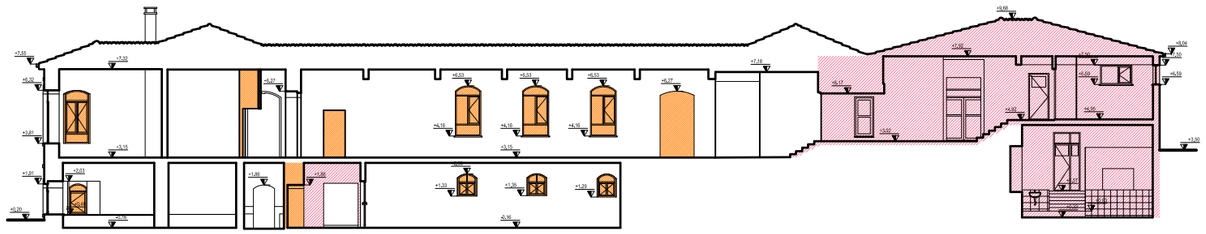
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

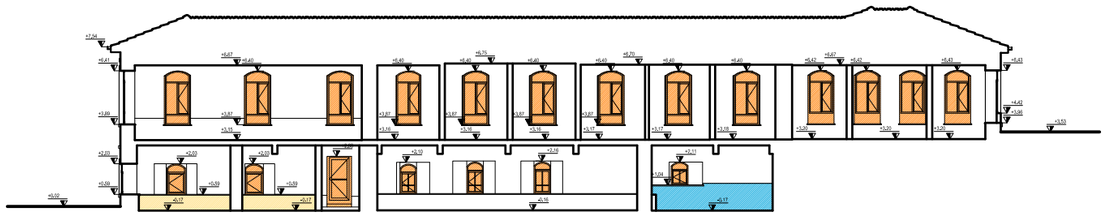
MAYIS 2015

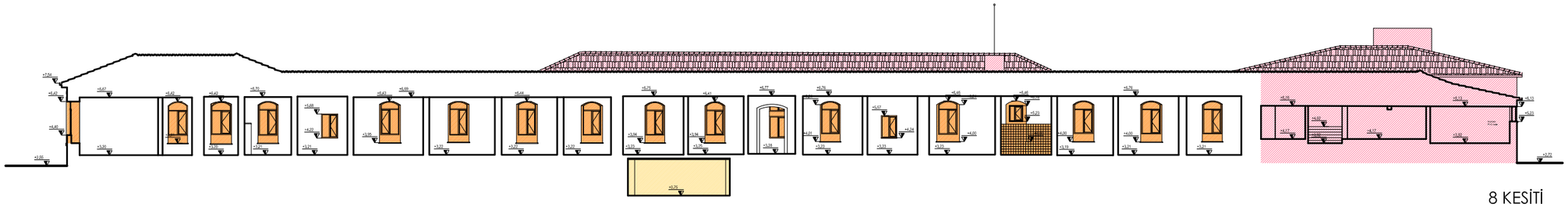
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

8 KESİTİ

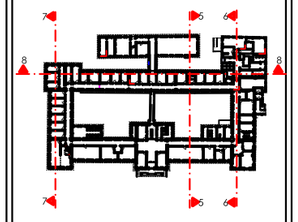
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- YÜZEY KAYBI< 5 cm
- YÜZEY KAYBI> 5 cm
- DERİN OYUK
- PARÇA KOPMASI
- SIVA DÖKÜLMESİ
- NEM SORUNU
- KOROZYON
- BİTKİLENME
- YÜZEY KİRLİLİĞİ
- YOSUNLANMA
- NİTELİKSİZ ONARIM
- SIVA ÇATLAĞI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- NİTELİKSİZ EK

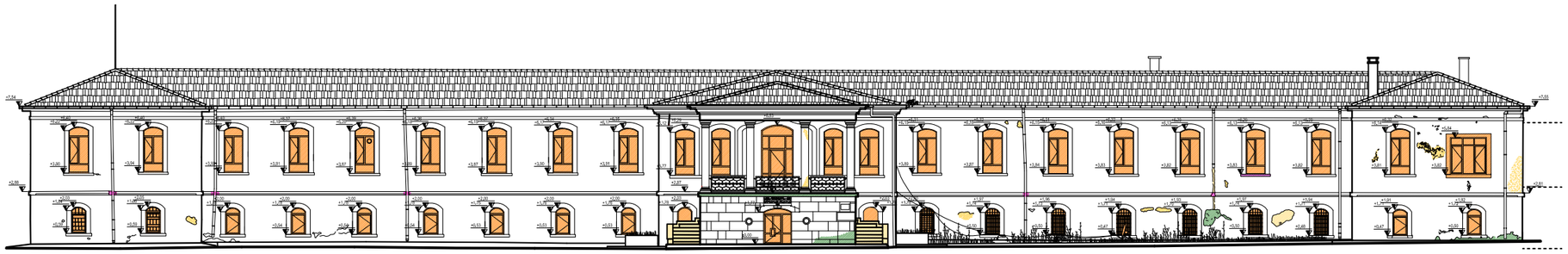

PAFTA ADI: HASAR ANALİZİ
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ
PAFTA NO: 20

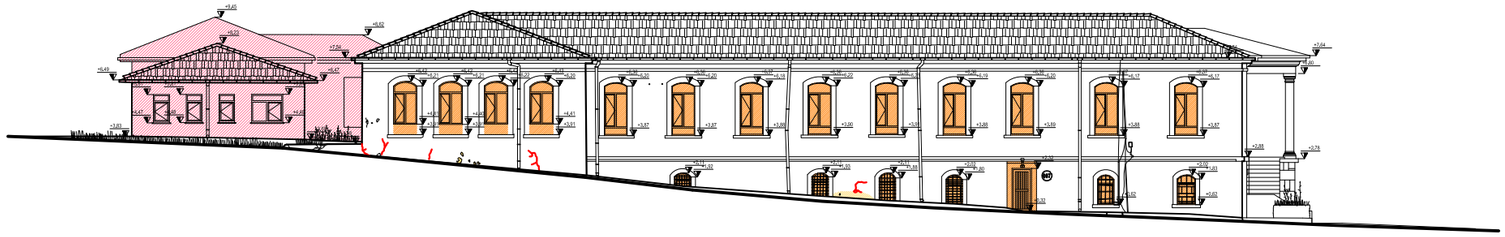
0 2,5m 5m 7,5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

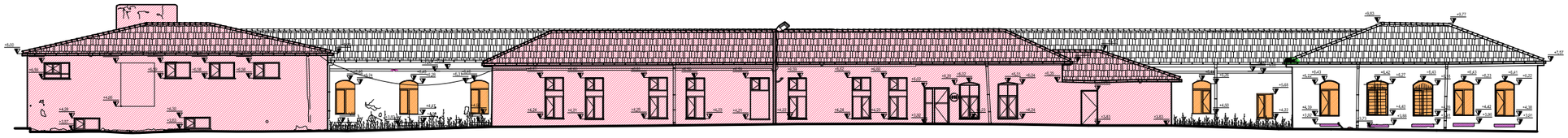
MAYIS 2015

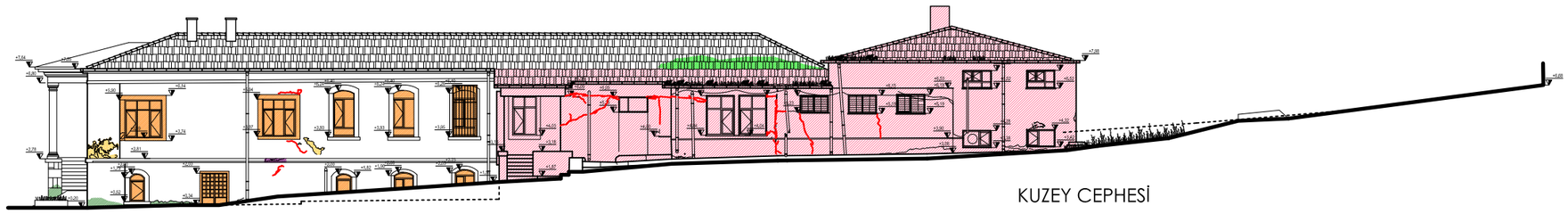
DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

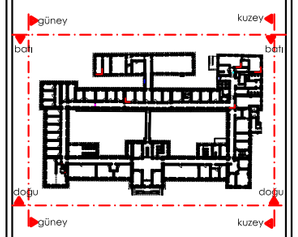
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- YÜZEY KAYBI< 5 cm
- YÜZEY KAYBI> 5 cm
- DERİN OYUK
- PARÇA KOPMASI
- SIVA DÖKÜLMESİ
- NEM SORUNU
- KOROZYON
- BİTKİLENME
- YÜZEY KİRLİLİĞİ
- YOSUNLANMA
- NİTELİKSİZ ONARIM
- SIVA ÇATLAĞI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- NİTELİKSİZ EK

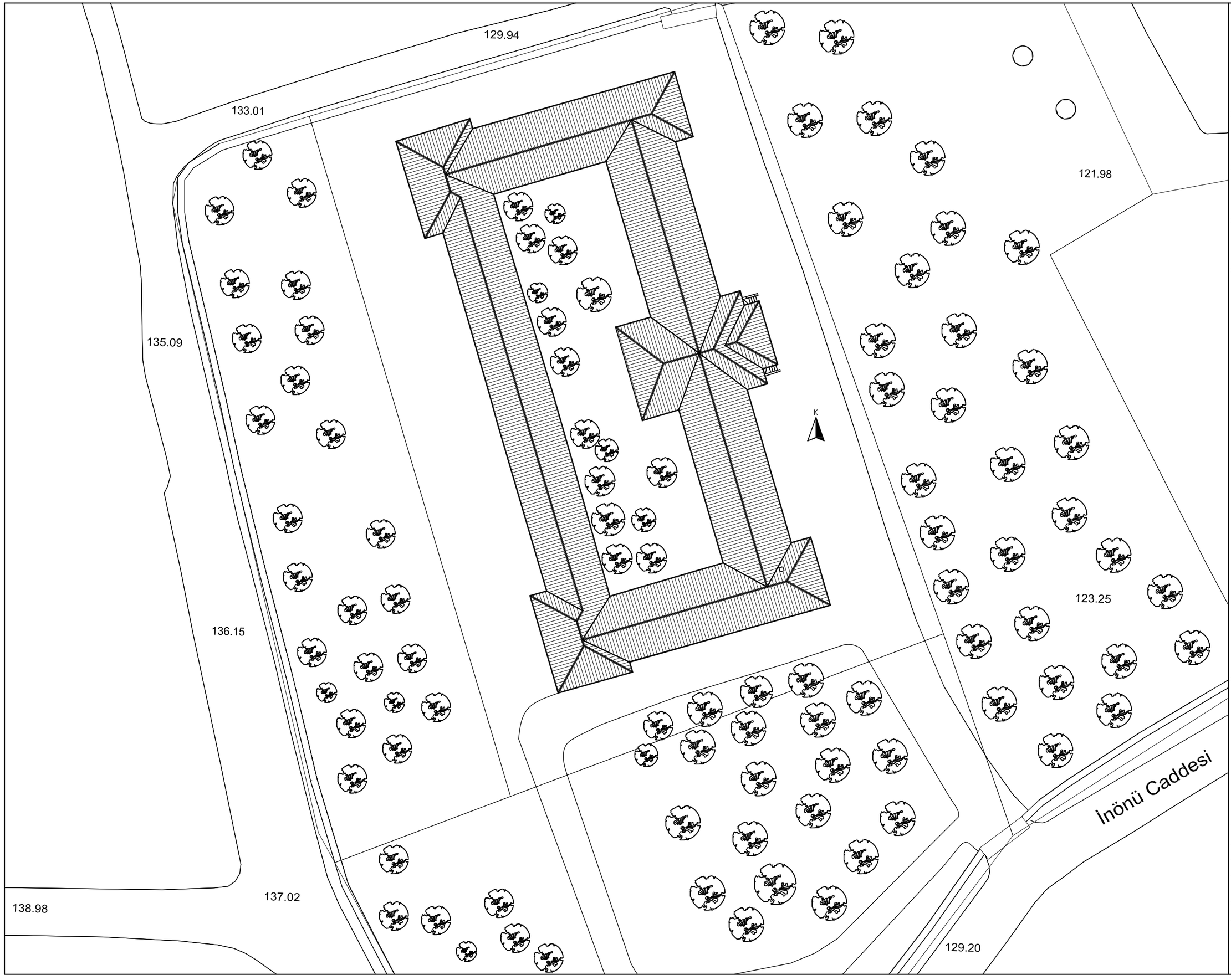

PAFTA ADI: HASAR ANALİZİ
GÖRÜNÜŞLER
PAFTA NO: 21

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON

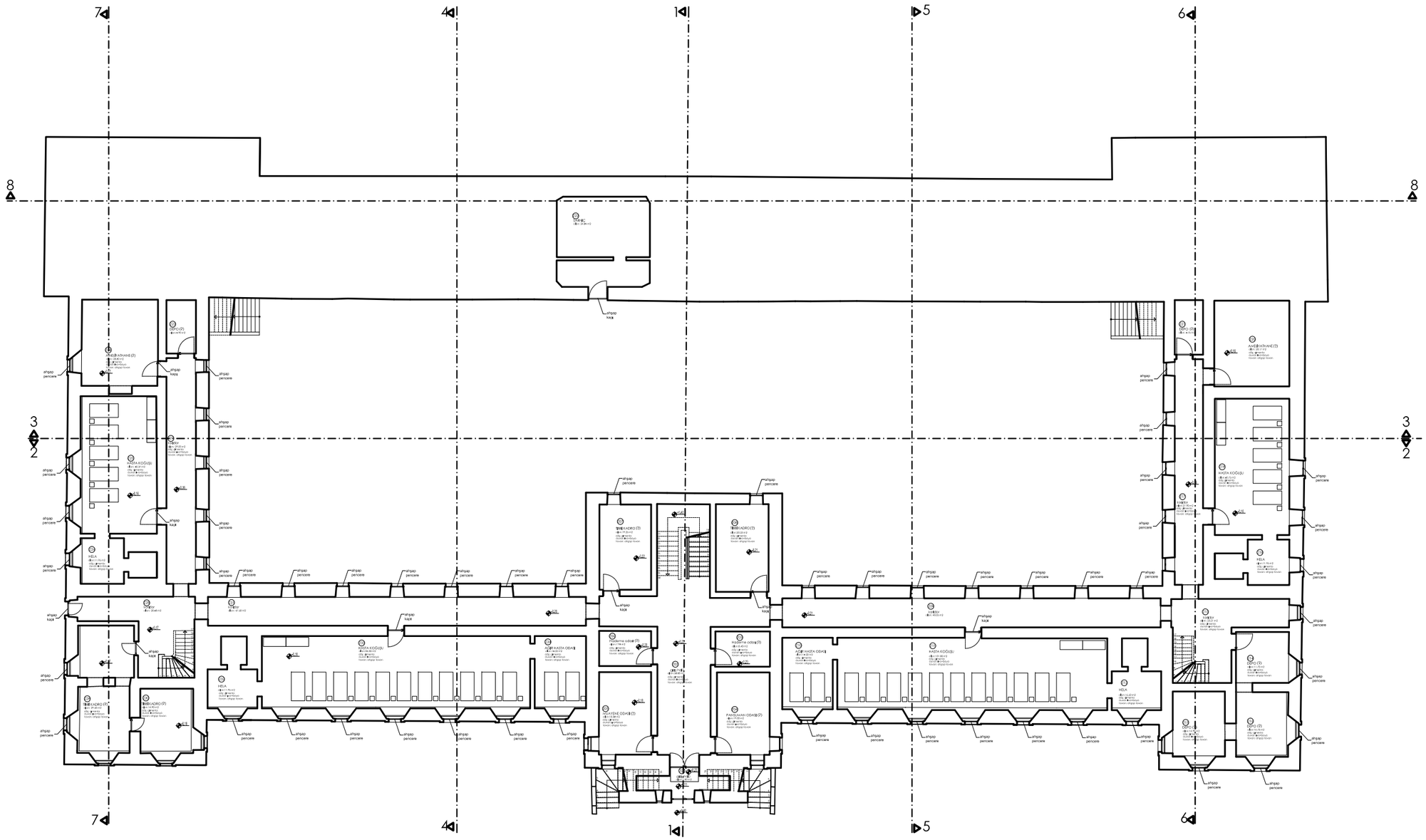
VAZİYET PLANI

PAFTA NO: 22

5m 15m 25m
0 10m 20m 30m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

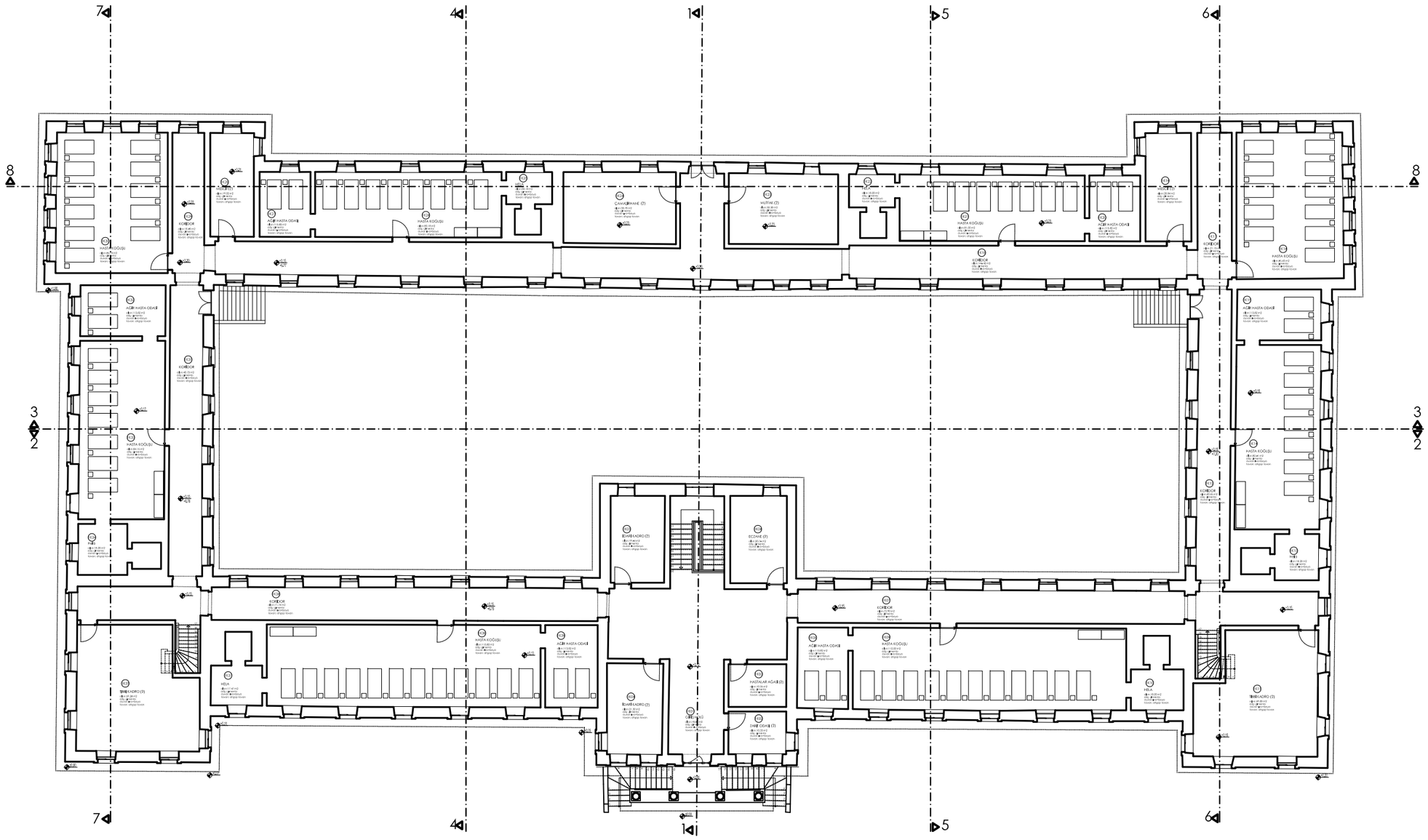

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON
ZEMİN KAT PLANI
PAFTA NO: 23

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

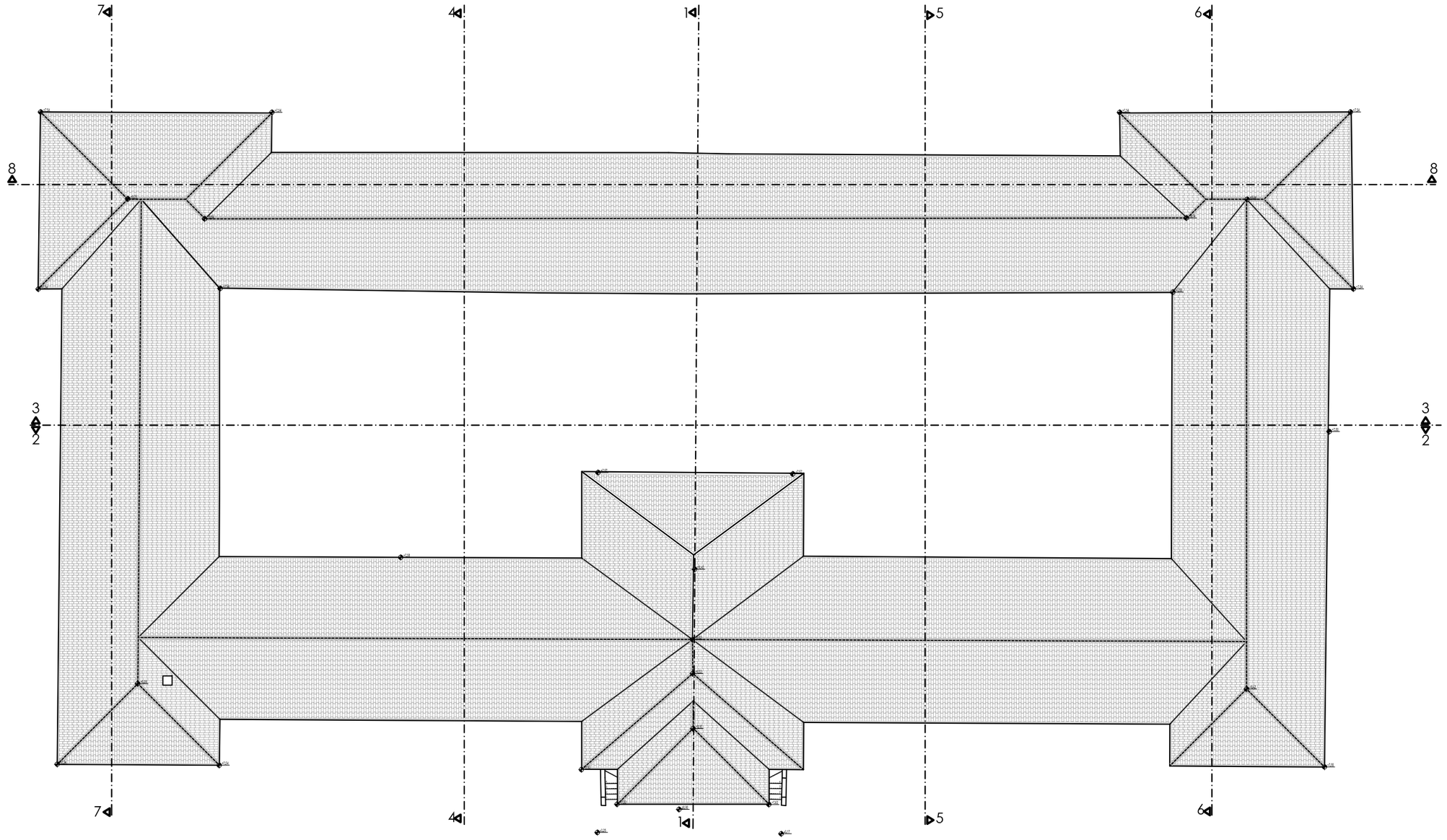

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON
1. KAT PLANI
PAFTA NO: 24

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	■
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

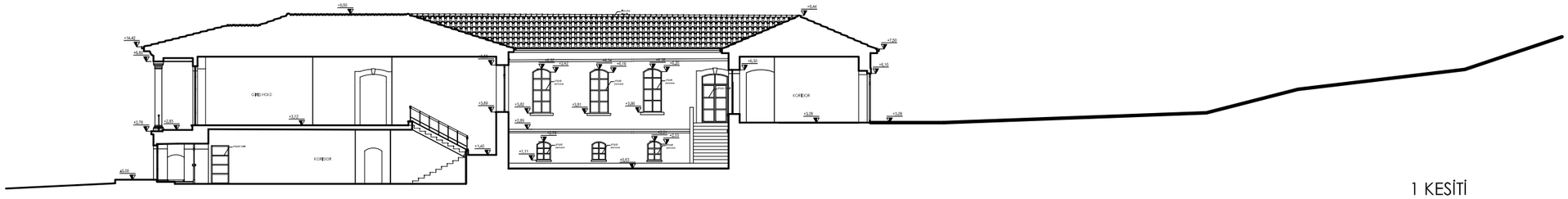

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON
ÇATI PLANI
PAFTA NO: 25

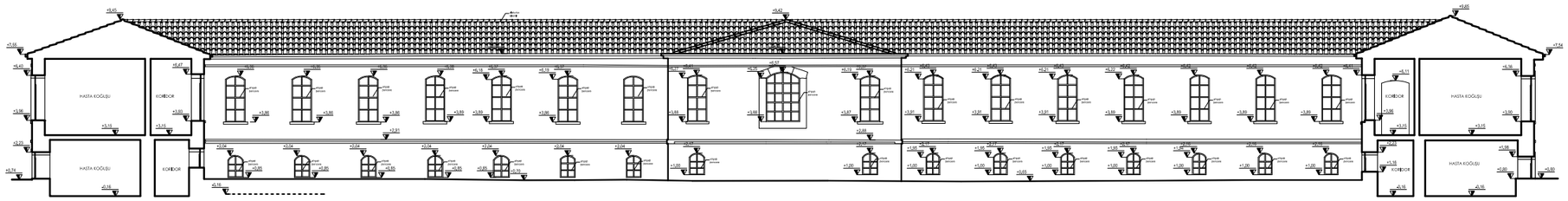
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	■
RESTORASYON	

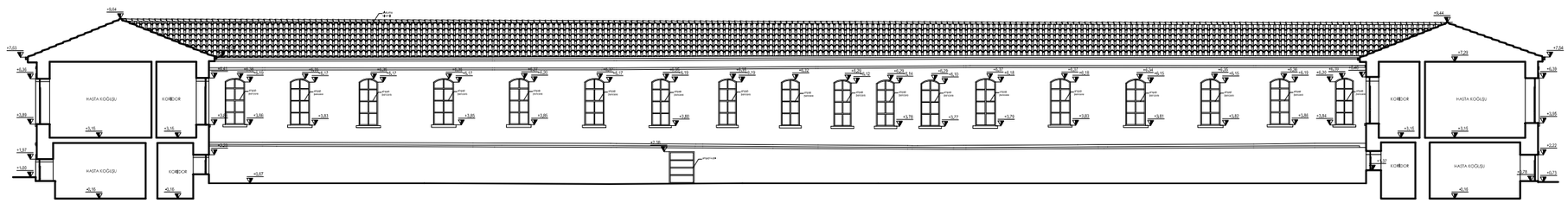
MAYIS 2015

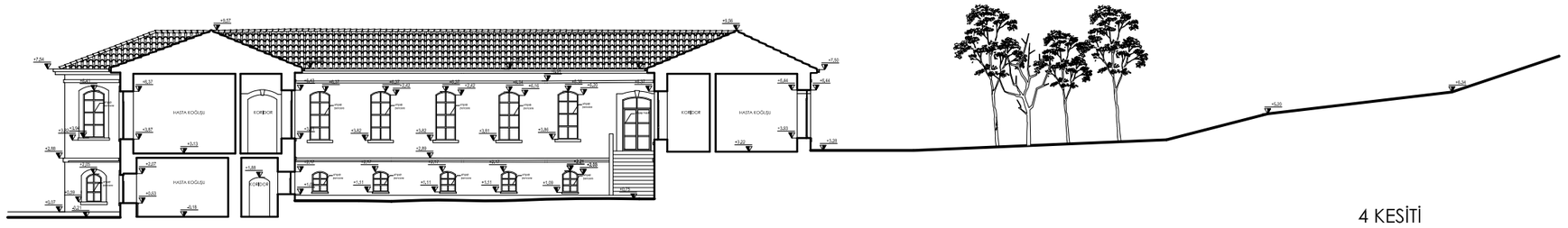
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

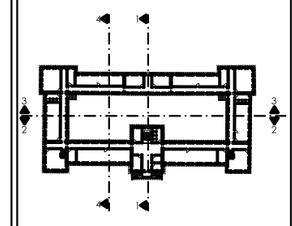
4 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

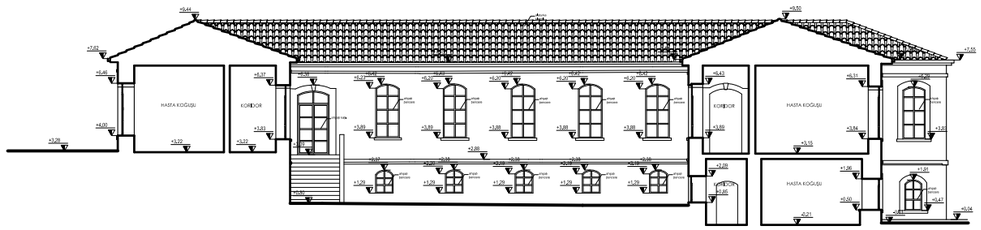

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ
PAFTA NO: 26

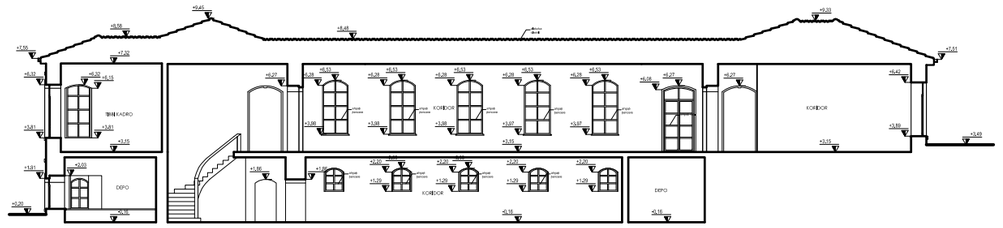
2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

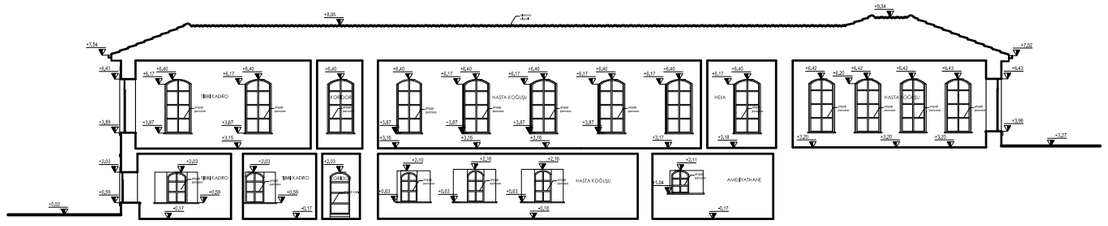
MAYIS 2015

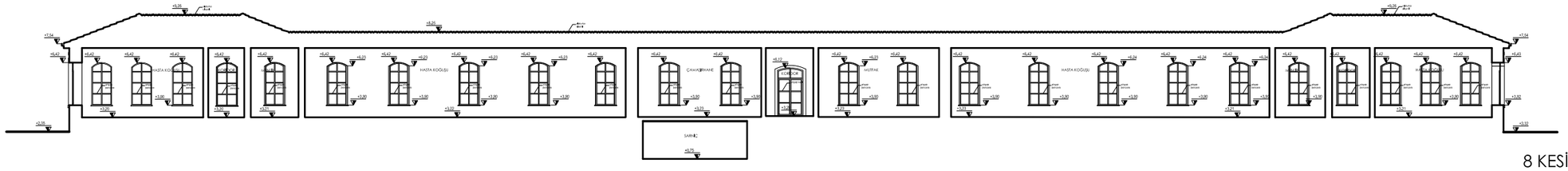
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

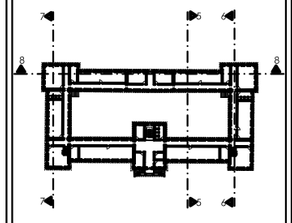
8 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON

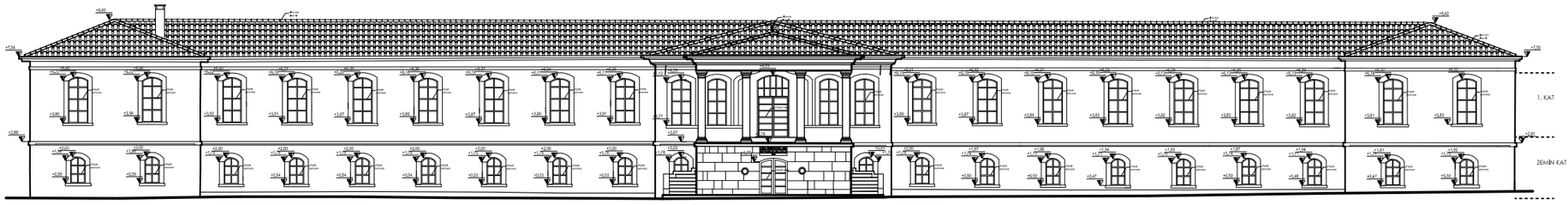
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ

PAFTA NO: 27

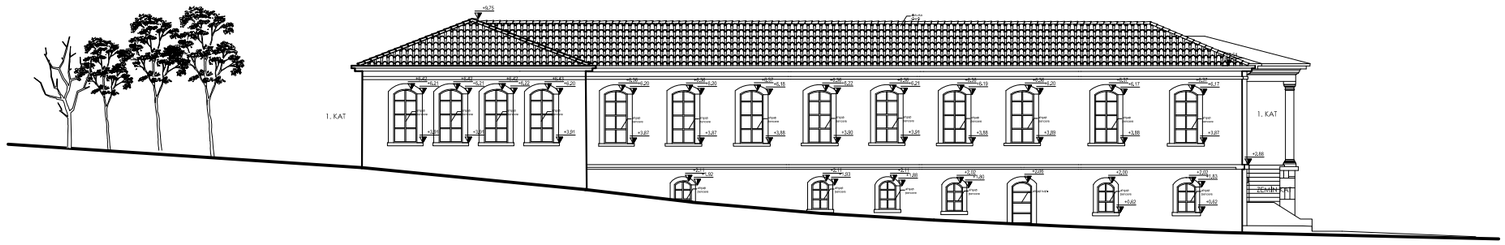
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

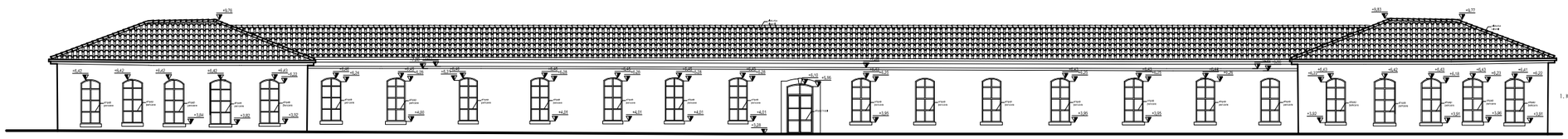
MAYIS 2015

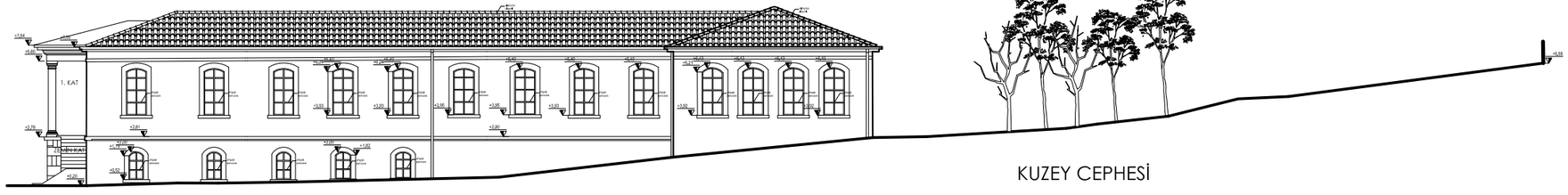
DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

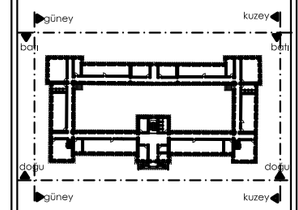
KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTİTÜSYON

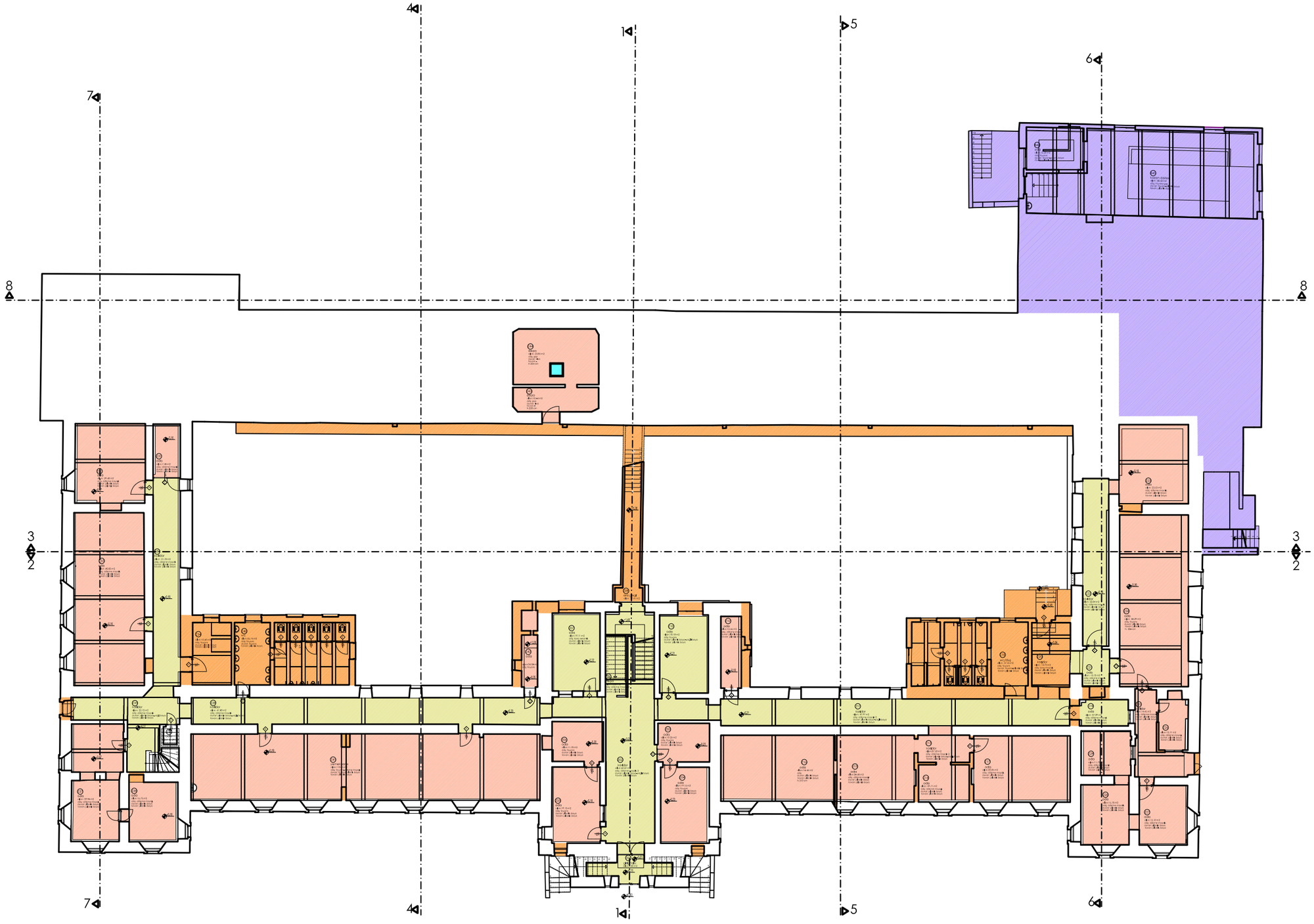
GÖRÜNÜŞLER

PAFTA NO: 28

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	■
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- SIVA RASPASI
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİLEME
- BİTKİLENMELERİN TEMİZLENMESİ
- YÜZEY TEMİZLİĞİ
- YOSUNLANMANIN TEMİZLENMESİ
- ÇATLAKLARIN ONARIMI
- MALZEME SAĞLAMLAŞTIRMA
- MALZEME KAYBI OLAN YERLERDE ÖZGÜN NİTELİKLERE UYGUN OLARAK BÜTÜNLEME
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİDEN YAPIM
- YENİLEME
- RUTUBET KAYNAĞININ BULUNUP GİDERİLMESİ

PAFTA ADI: MÜDAHALE PAFTASI

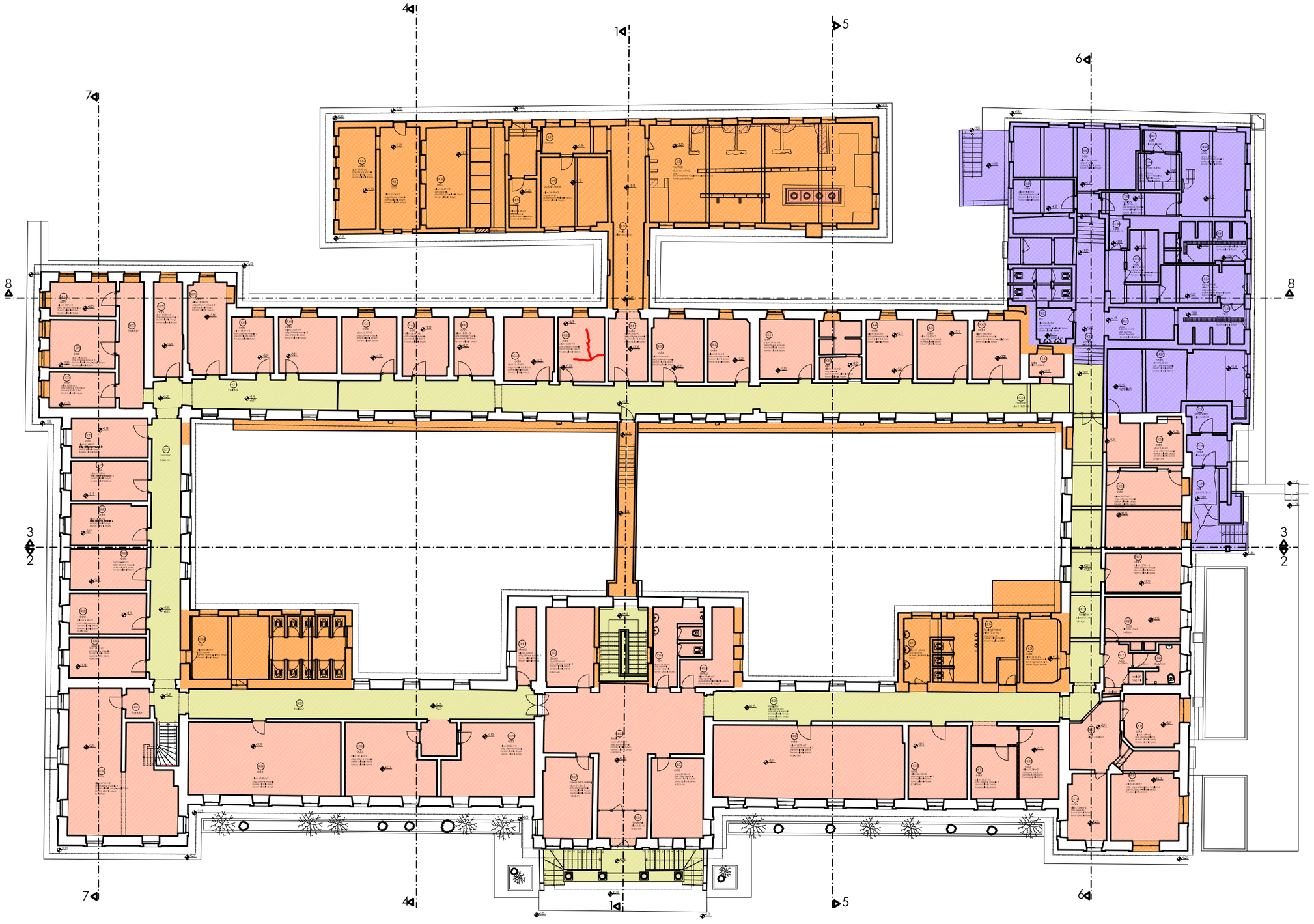
ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 29

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- SIVA RASPASI
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİLEME
- BİTKİLENMELERİN TEMİZLENMESİ
- YÜZEY TEMİZLİĞİ
- YOSUNLANMANIN TEMİZLENMESİ
- ÇATLAKLARIN ONARIMI
- MALZEME SAĞLAMLAŞTIRMA
- MALZEME KAYBI OLAN YERLERDE ÖZGÜN NİTELİKLERE UYGUN OLARAK BÜTÜNLEME
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİDEN YAPIM
- YENİLEME
- RUTUBET KAYNAĞININ BULUNUP GİDERİLMESİ

PAFTA ADI: MÜDAHALE PAFTASI

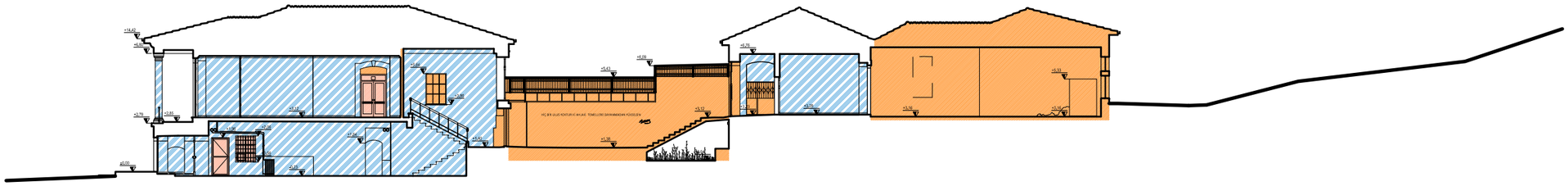
1. KAT PLANI

PAFTA NO: 30

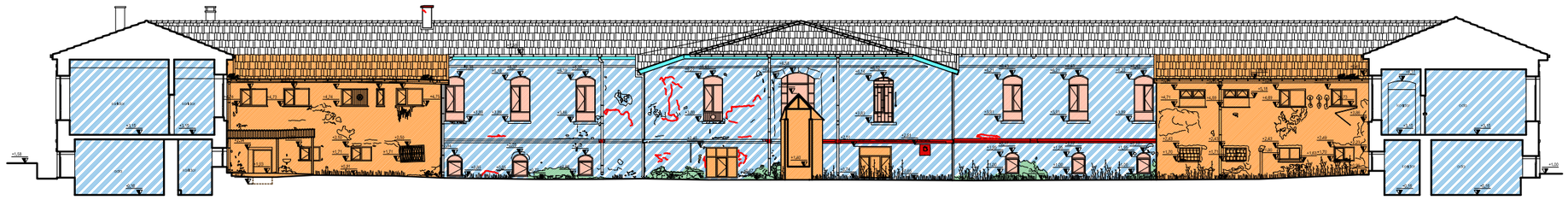
0 — 2,5m — 5m — 7,5m — 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

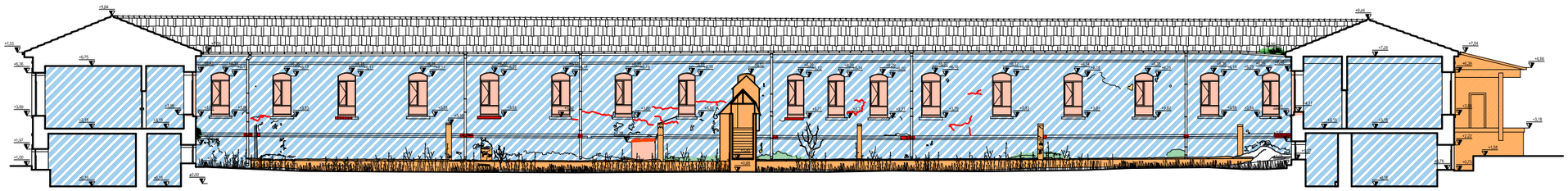
MAYIS 2015

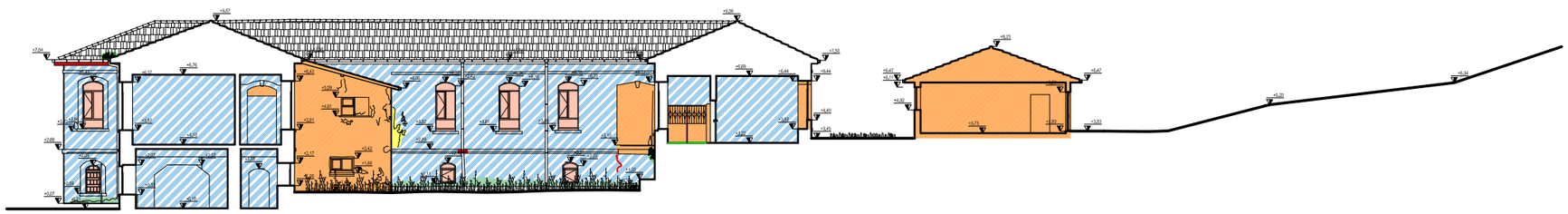
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

4 KESİTİ

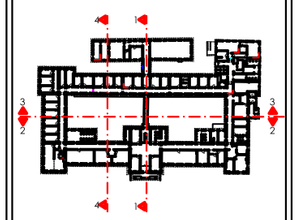
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- SIVA RASPASI
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİLEME
- BİTKİLENMELERİN TEMİZLENMESİ
- YÜZEY TEMİZLİĞİ
- YOSUNLANMANIN TEMİZLENMESİ
- ÇATLAKLARIN ONARIMI
- MALZEME SAĞLAMLAŞTIRMA
- MALZEME KAYBI OLAN YERLERDE ÖZGÜN NİTELİKLERE UYGUN OLARAK BÜTÜNLEME
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİDEN YAPIM
- YENİLEME
- RUTUBET KAYNAĞININ BULUNUP GİDERİLMESİ

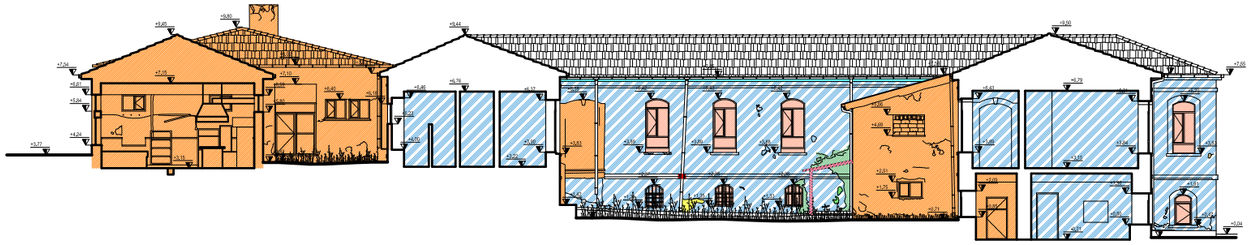

PAFTA ADI: MÜDAHALE PAFTASI
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ
PAFTA NO: 31

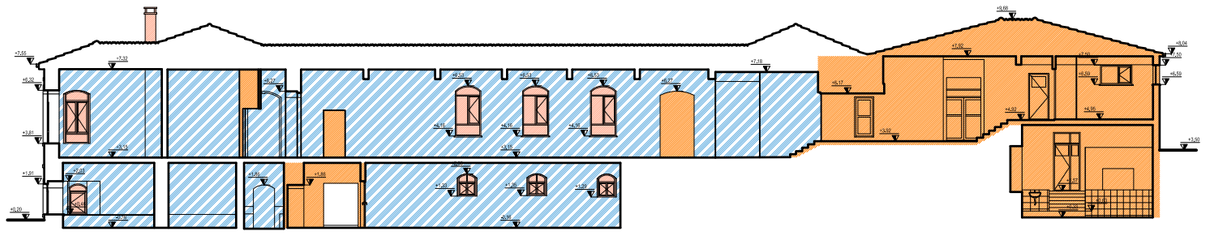
0 2,5m 5m 7,5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

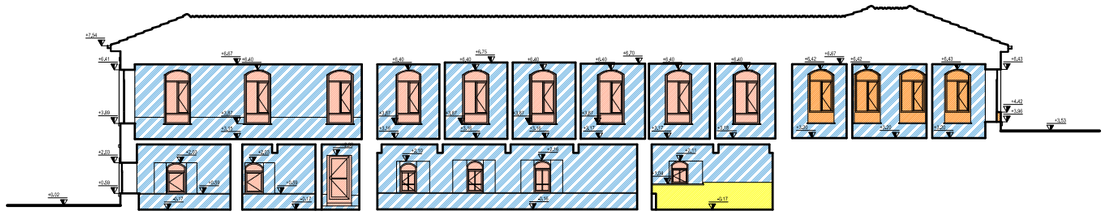
MAYIS 2015

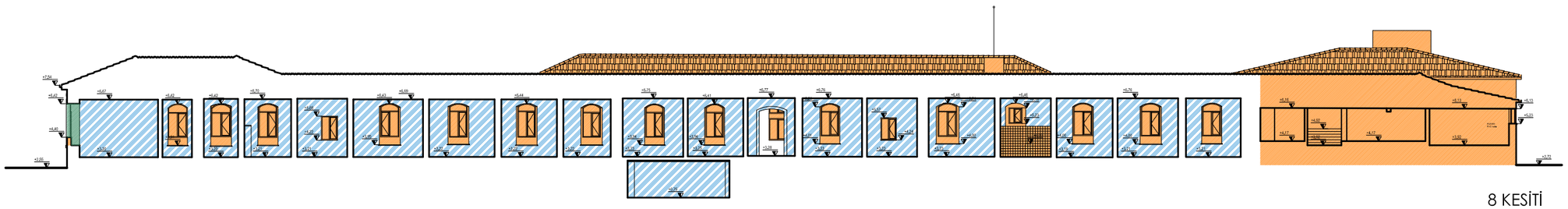
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

8 KESİTİ

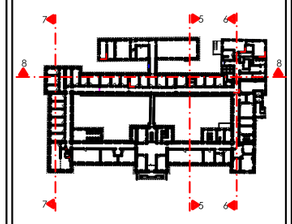
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- SIVA RASPASI
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİLEME
- BİTKİLENMELERİN TEMİZLENMESİ
- YÜZEY TEMİZLİĞİ
- YOSUNLANMANIN TEMİZLENMESİ
- ÇATLAKLARIN ONARIMI
- MALZEME SAĞLAMLAŞTIRMA
- MALZEME KAYBI OLAN YERLERDE ÖZGÜN NİTELİKLERE UYGUN OLARAK BÜTÜNLEME
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİDEN YAPIM
- YENİLEME
- RUTUBET KAYNAĞININ BULUNUP GİDERİLMESİ

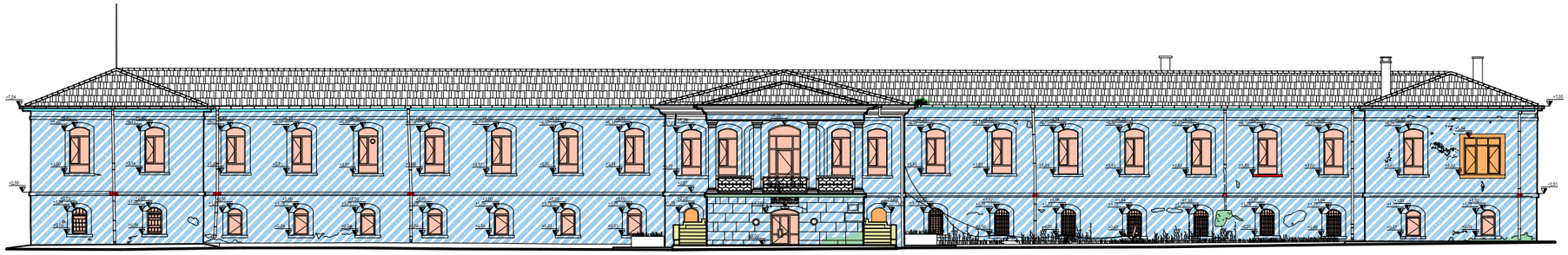

PAFTA ADI: MÜDAHALE PAFTASI
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ
PAFTA NO: 32

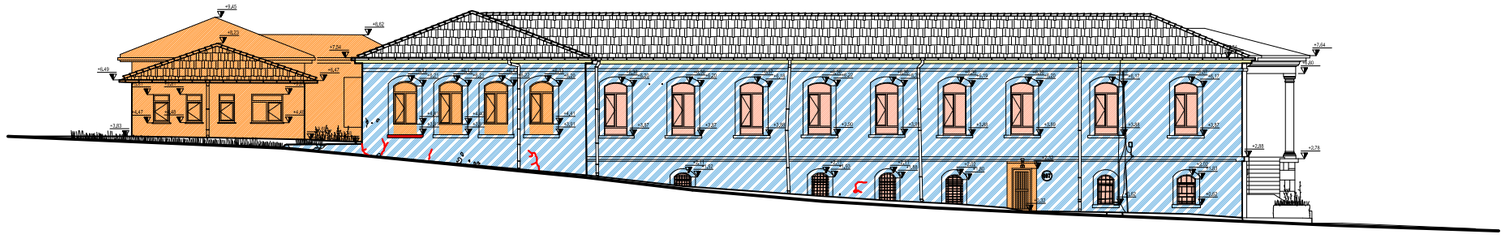
0 2,5m 5m 7,5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

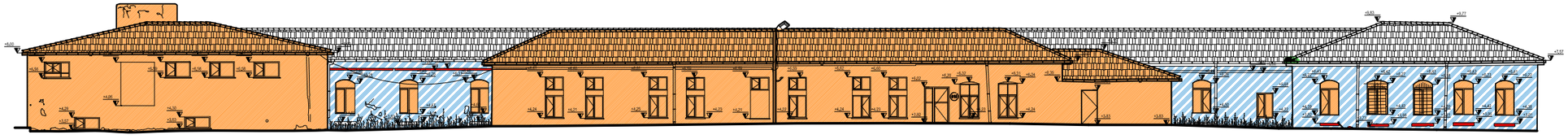
MAYIS 2015

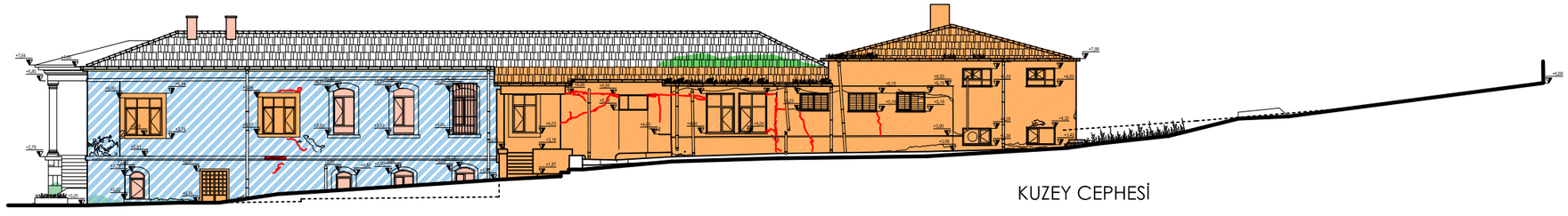
DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

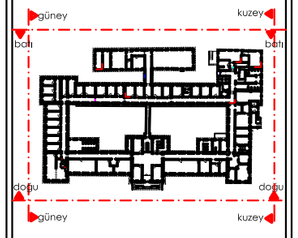
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

- SIVA RASPASI
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİLEME
- BİTKİLENMELERİN TEMİZLENMESİ
- YÜZEY TEMİZLİĞİ
- YOSUNLANMANIN TEMİZLENMESİ
- ÇATLAKLARIN ONARIMI
- MALZEME SAĞLAMLAŞTIRMA
- MALZEME KAYBI OLAN YERLERDE ÖZGÜN NİTELİKLERE UYGUN OLARAK BÜTÜNLEME
- NİTELİKSİZ EKLERİN KALDIRILMASI VE ÖZGÜN DETAYLARA GÖRE YENİDEN YAPIM
- YENİLEME
- RUTUBET KAYNAĞININ BULUNUP GİDERİLMESİ

PAFTA ADI: MÜDAHALE PAFTASI
KESİTLER
PAFTA NO: 33

2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI:
VAZİYET PLANI
PAFTA NO: 34

5m 15m 25m
0 10m 20m 30m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

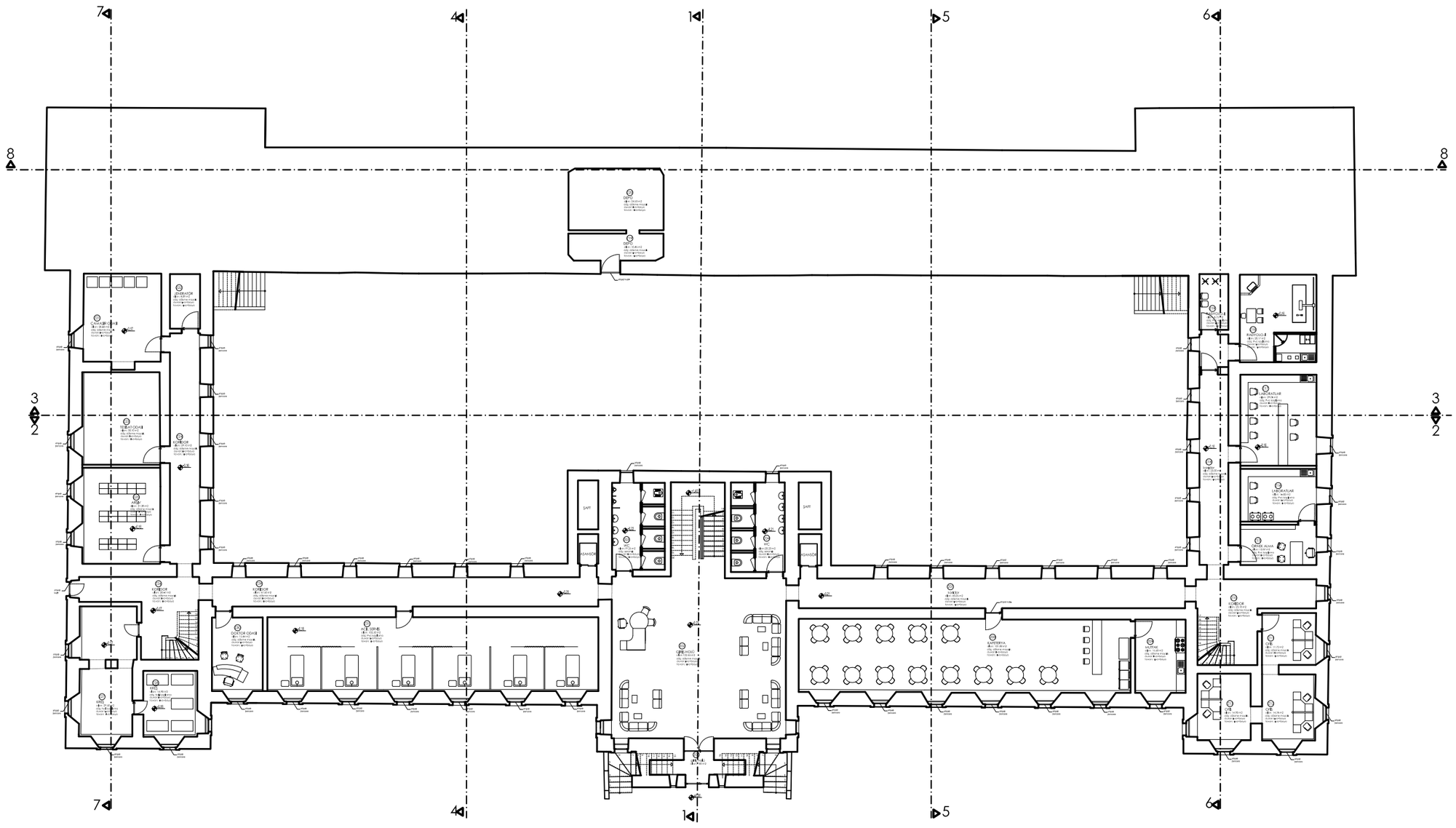
Nusret Arman Sokak
Mehtap Sokak
İnönü Caddesi
Hastane Mahallesi
Hadımköy İlköğretim Okulu
İbrahim Özaydınlı Lisesi
asfalt zemin
ziyaretçi yeri
GİRİŞ
K
0/812
0/813
0/814
0/819
0/821
0/4968
0/825
0/823
0/824
0/4800
0/4801
0/4802
0/3065
0/3066
0/816
0/1080
0/1075
0/1074
0/1073
0/1072
0/1071
0/1086
0/1084
0/1083
0/1070
0/1085
0/1055
0/1058
0/1057
0/1053
0/1054
0/445
0/1056
0/1043
0/1040
0/1041
0/4909
0/4727
0/4728
0/1039
164/1
165/2
165/3
165/14
166/2
166/3
166/4
166/5
166/10
166/9
166/6
595/13
595/11
595/4
595/5
595/10
136.92
134.23
127.09
133.01
129.94
120.69
115.35
119.41
116.38
121.98
120.27
119.39
118.04
117.39
119.94
119.87
117.75
118.46
123.25
122.98
139.85
136.15
135.09
142.45
138.98
137.02
140.25
136.75
138.41
137.18
132.06
129.20
128.62
135.70
129.07
129.85

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

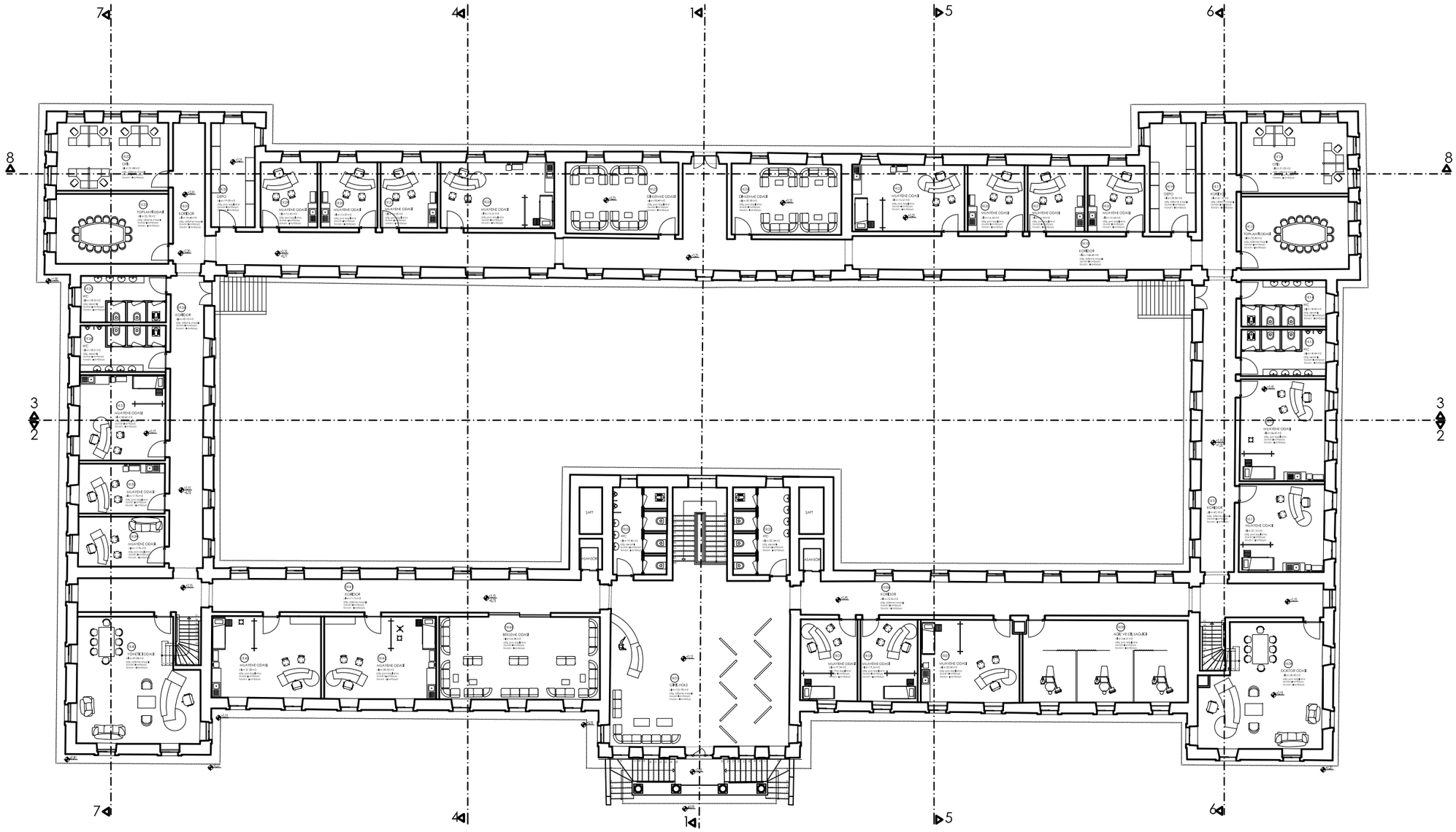

PAFTA ADI: RESTORASYON
ZEMİN KAT PLANI
PAFTA NO: 35

2.5m 7.5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

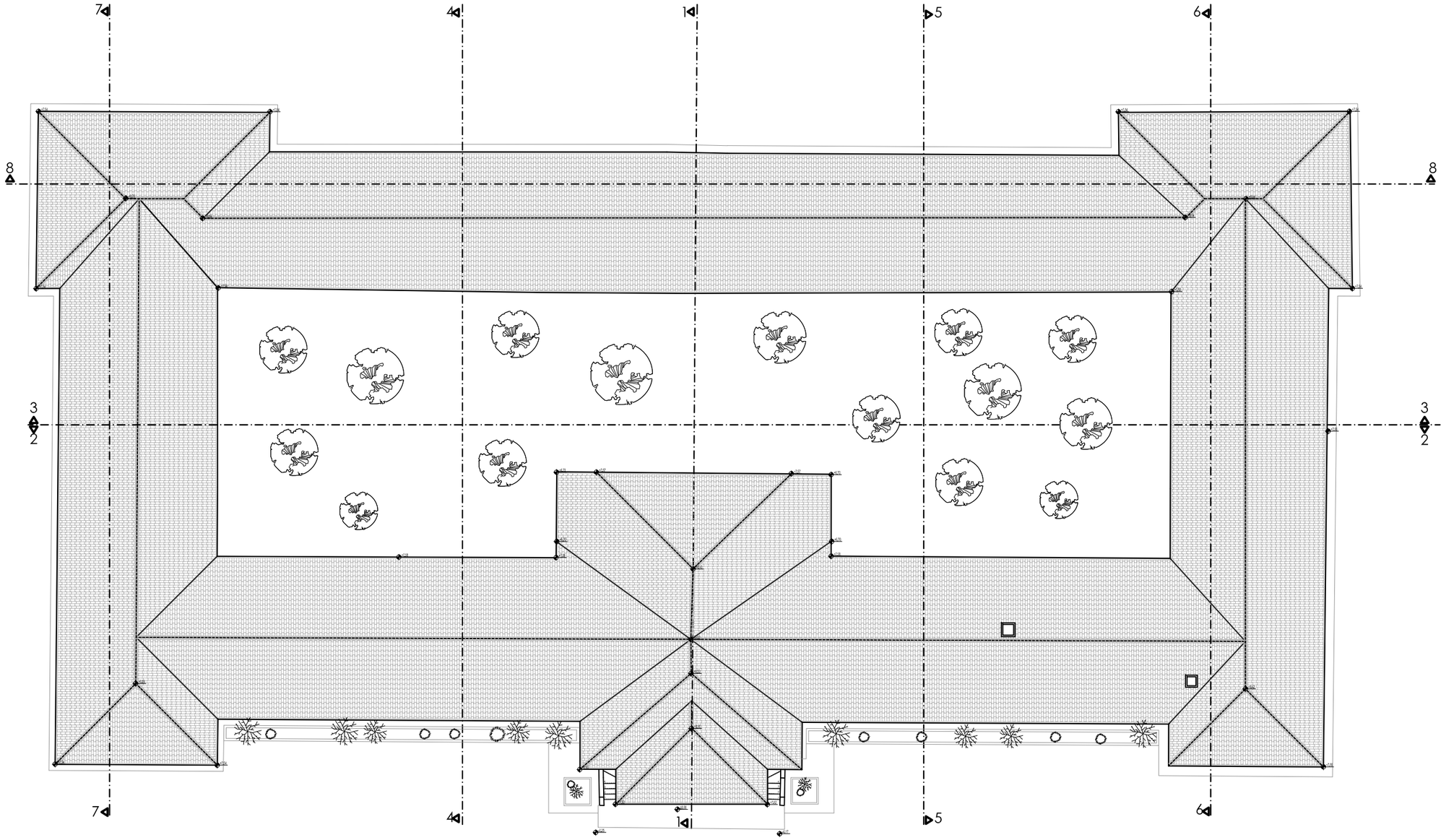

PAFTA ADI: RESTORASYON
1. KAT PLANI
PAFTA NO: 36

0 2,5m 5m 7,5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

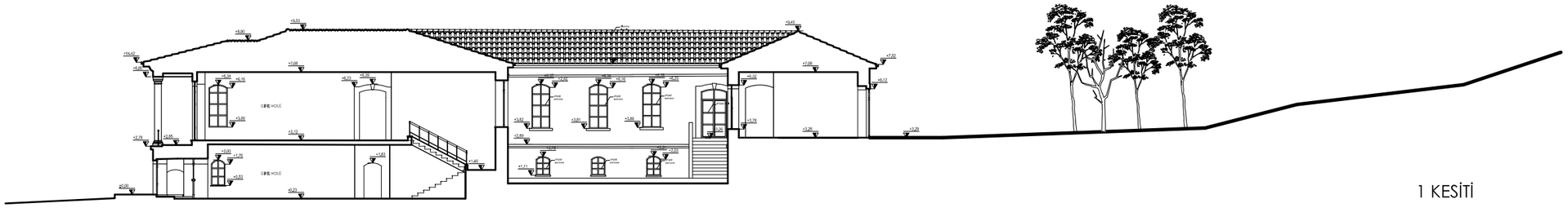

PAFTA ADI: RESTORASYON
ÇATI PLANI
PAFTA NO: 37

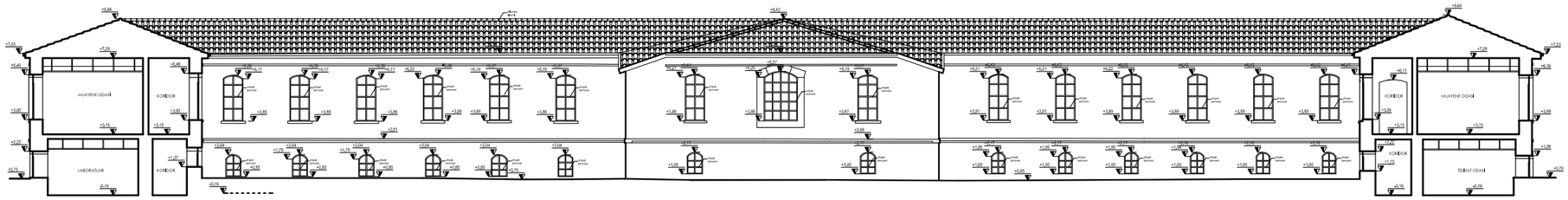
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

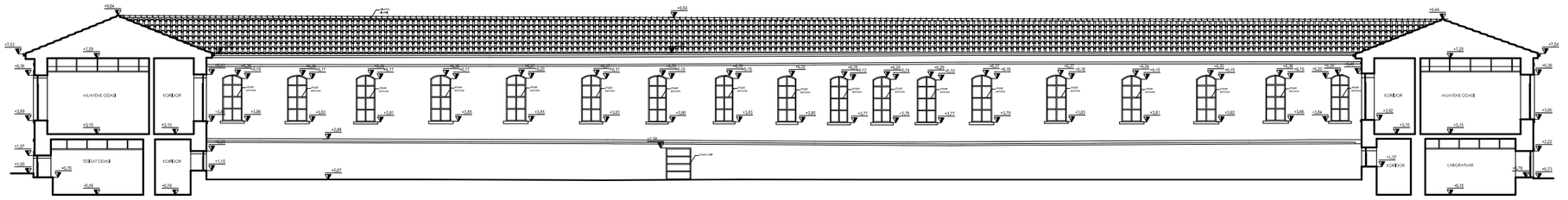
MAYIS 2015

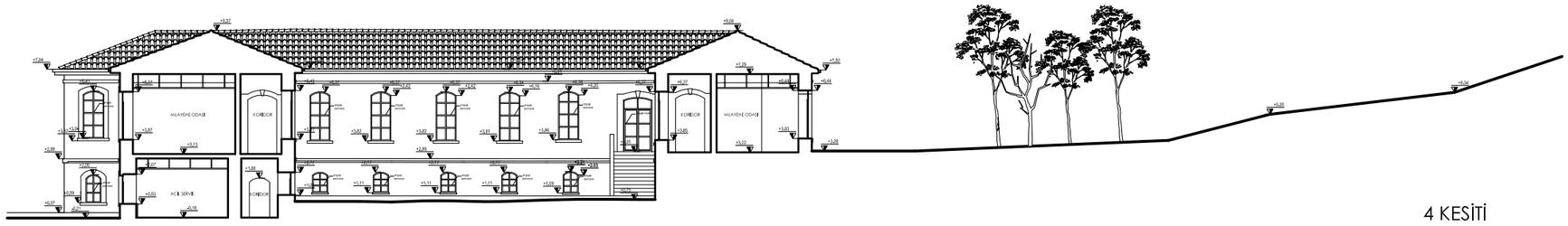
1 KESİTİ

2 KESİTİ

3 KESİTİ

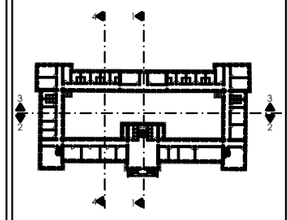
4 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTORASYON

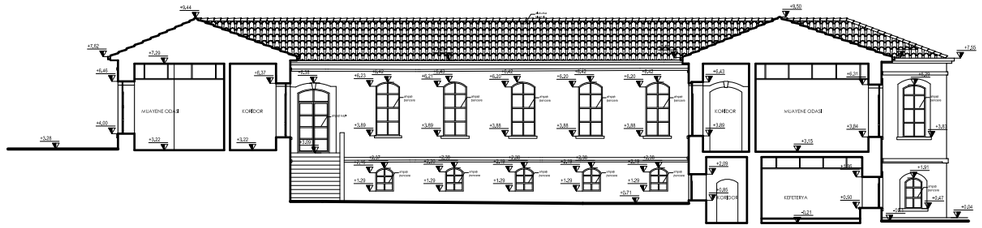
1, 2, 3, 4 KESİTLERİ

PAFTA NO: 38

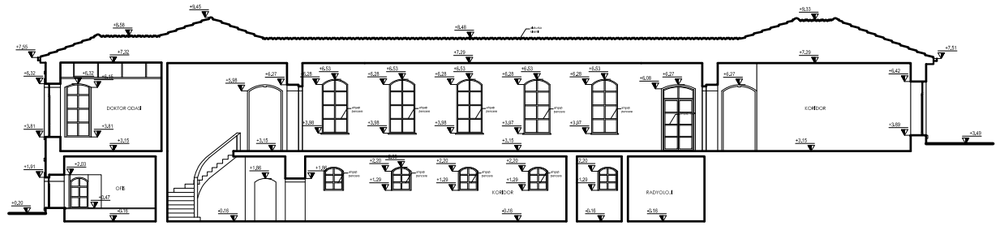
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

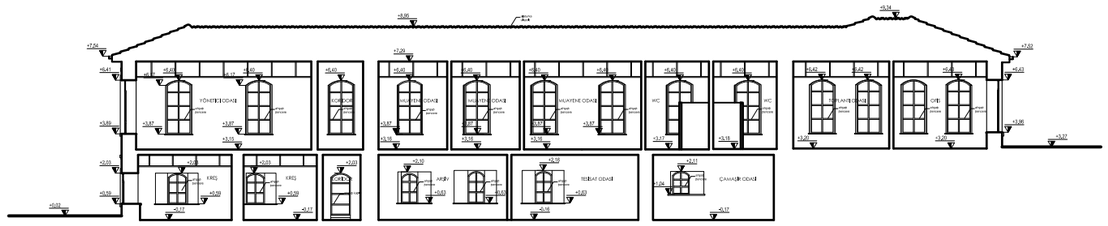
MAYIS 2015

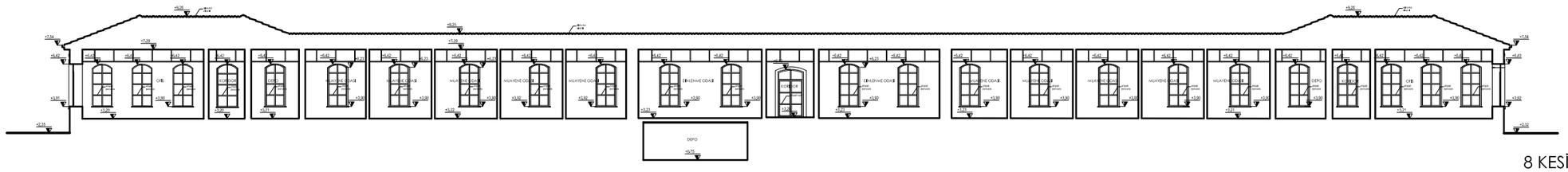
5 KESİTİ

6 KESİTİ

7 KESİTİ

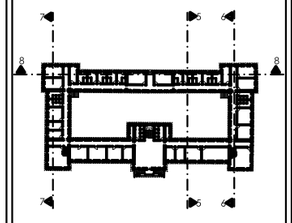
8 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTORASYON

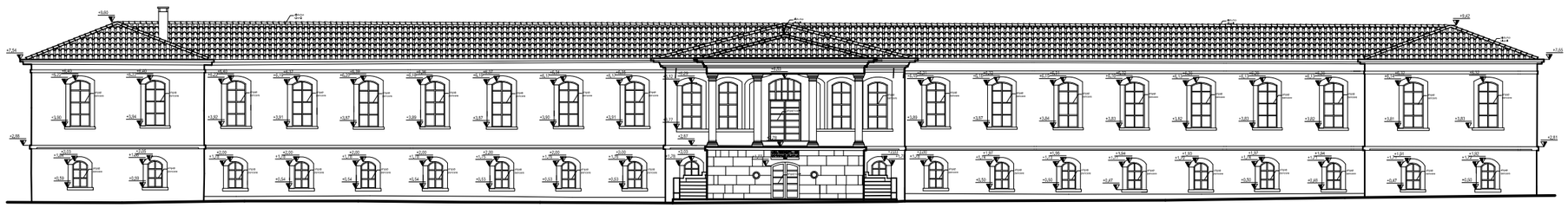
5, 6, 7, 8 KESİTLERİ

PAFTA NO: 39

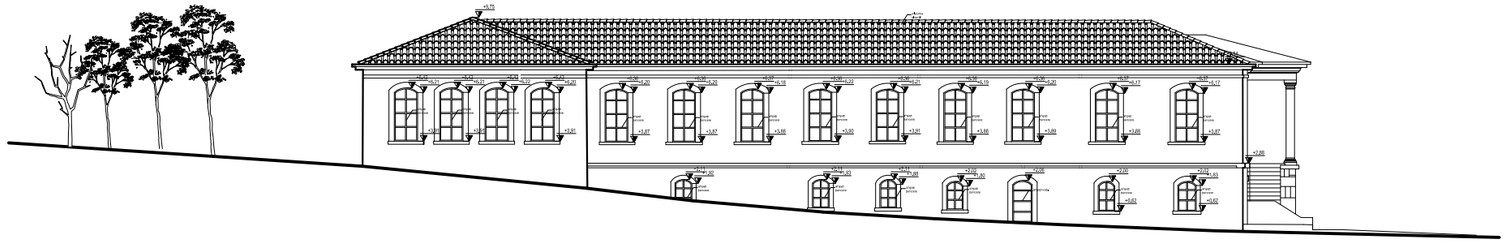
2,5m 7,5m
0 5m 10m

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

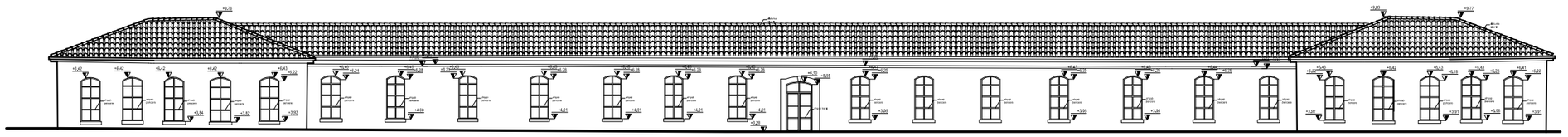
MAYIS 2015

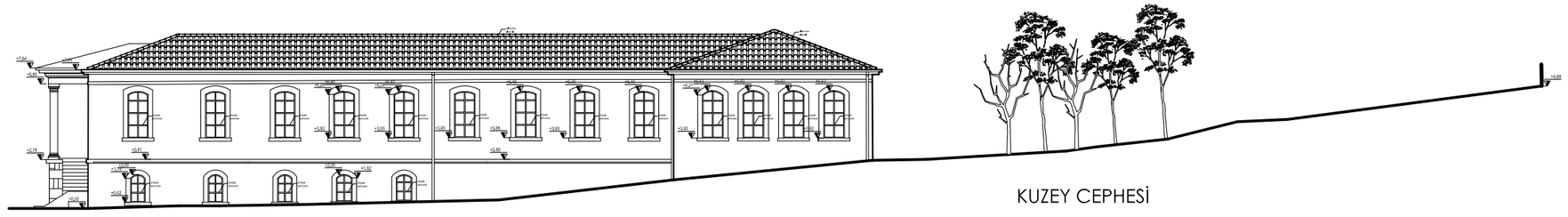
DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

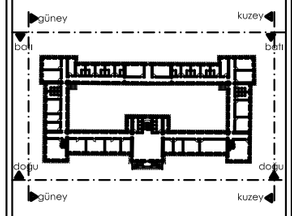
KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HADIMKÖY ASKERİ HASTANESİ
KORUMA PROJESİ

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. GÜLSÜN TANYELİ

HAZIRLAYAN:
502111214
MELİS SABUNCUOĞLU

PAFTA ADI: RESTORASYON

GÖRÜNÜŞLER

PAFTA NO: 40

0 2.5m 5m 7.5m 10m

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	■

MAYIS 2015

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad **:** Melis Sabuncuğlu

Doğum Yeri ve Tarihi **:** Denizli / 1988

E-Posta **:** melisasbc@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** **:** İstanbul Teknik Üniversitesi-Mimarlık Bölümü

MESLEKİ DENEYİM:

Kemer Mimari Grup-Mimar (2011-2015)